

NAKHON LAMPANG BUDDHIST'S JOURNAL

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2565)

NBJ

ISSN:2350-9953 (Print)

ISSN:2672-9830 (Online)

Vol.11 No.3 (September-December 2022)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2565– ธันวาคม 2565)

Volume 11 No.3 (September 2022– December 2022)

ISSN 2350-9953 (Print)

ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน

2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช้ความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบที่มีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
Nakhon Lampang Buddhist College's Journal
ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2565- ธันวาคม 2565)
Volume 11 No.3 (September 2022- December 2022)
ISSN 2350-9953 (Print)
ISSN 2672-9830 (Online)

■ **ที่ปรึกษา**

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.

พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.

พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระโสภณวชิราภรณ์

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระราชเชษฐาภรณ์, รศ.ดร.

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระราชธรรมาลังการ

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

■ **บรรณาธิการ**

■ **ผู้ช่วยบรรณาธิการ**

■ **กองบรรณาธิการ**

พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวัฒนโน, ผศ.

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.

พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.

รศ.ดร. วีระ เลิศสมพร

รศ.ดร. อธิปัตย์ บุญมาก

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษาผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผศ.ดร.สุทธิพร สายทอง

นางสาวจิรัชฌานากานต์ เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

รศ. วิภาวรรณ ปัญรัตน์

รศ. ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา

ผศ.ดร. สิริจันทร์นิชา ปัญจจริยะกุล

ผศ.ดร. อนันต์ อุปสอด

ผศ.ดร. ธนกร สิริสุคันธา

ผศ.ดร. สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์

ผศ.ดร. ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์

ข้าราชการบำนาญ

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

- **ออกแบบปก** นายเกรียงศักดิ์ ปินใจ
- **นิติกร** อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำฉบับ

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผศ.ดร. สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผศ.ดร. สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผศ.ดร. ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รศ.ดร. รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
รศ. ฉวีวรรณ สุวรรณภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ผศ.ดร. อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร. ชนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร. อนิษฐา หาญภักดีนิยม	กระทรวงพัฒนาสังคม
รศ.ดร. ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร. ทวนธง ครุฑจ้ออัน	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร. วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พระมหาอินทร์วงศ์ อิศรภานี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. อำนาจ สงวนกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร. สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผศ. จันทร์จิตร เขียรสิริ	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ผศ.ดร. ขนิษฐา ใจมโน

ผศ. เกศรา สว่างวงศ์

ดร. โอลิศ อองพะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ประเมิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา(สมศ.)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปางฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน- ธันวาคม 2565) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความเป็นจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 17 บทความ ประกอบด้วย

1) **ศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน จ.ปทุมธานี** โดย ภทริยา ทับทิมสี และคณะ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ การรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน และศึกษาแนวทางในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักเรียน ครูหัวหน้าระดับ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักจิตวิทยาคลินิก ผู้ปกครอง รวมจำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการรังแกที่เด็กได้พบเจอคือ การพูดล้อเลียนปมด้อย การถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรังแกกัน ได้แก่ ต้องการเป็นจุดเด่น อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน การถูกอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ต่างกัน ระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันมากกว่าการพัฒนาทักษะชีวิต การถูกตีตราจากสังคมรอบข้าง แนวทางในการปรับพฤติกรรม ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก เน้นการปรับพฤติกรรมแทนการลงโทษที่รุนแรง ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และแนวทางการป้องกันปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียน

2) **แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต : กรณีศึกษาบริษัท XXX** โดย ธิดารัตน์ เวชประสิทธิ์ และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของการสร้างทีมงาน 2) องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX และ 3) แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX การศึกษารั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต จำนวน 8 คน ที่เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของภาวะผู้บริหารงานประกันชีวิต คือการที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของทีมงาน เพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของทีมงานและองค์กรได้อย่างถูกต้อง องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX เป็นการสร้างแรงจูงใจแต่ละพื้นที่จะมีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันไป ในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป็นการรักษาตัวแทนให้อยู่กับองค์กร ซึ่งแนวทางการพัฒนาทีมงานประกัน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ชีวิตของ บริษัท XXX จะเป็นการใช้กลยุทธ์ 7S ของ McKinsey ช่วยให้ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในองค์กรทั้งระบบ เนื่องจากการบริหารสามารถนำไปสู่การประเมินผลประสิทธิผลในการบริหารองค์กรได้

3) คุณภาพชีวิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา โดย สุดา สุขญา อิลเลียเรีย และคณะ มีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร 2) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่พนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้อาเรียงเรียงจัดหมวดหมู่ และใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

4) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดย ศรีทน จองเซ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 127 คน จากสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ชนิดมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 และ 0.90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5) การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE MODEL โดย พิงพร ศรีแก้ว และคณะ มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือนักศึกษาจีนสาขาพุทธศาสตร์ ที่เรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียน วิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงและการสอนแบบออนไลน์ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 หน่วย วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำมา

วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเลือกตอบและอัตนัย วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจากการหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตรวจสอบประสิทธิภาพการสอบบันทึกผล แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ย X และ S.D. การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ค่าสถิติโดยการแจกแจงความถี่

6) การพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา โดย ฌณณีย์ ศรีสุข และคณะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ 2) สร้างรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากร คือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พิพิธภัณฑ์วัดน้ำจ๋า พิพิธภัณฑ์วัดบ้านต๋อม และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านก้อง ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุที่เก่าแก่ และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ผลการวิจัย พบว่า ระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุ มีขั้นตอนดังนี้ 1) การให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนแก่ผู้ที่มีส่วนพัฒนาพิพิธภัณฑ์ 2) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนแก่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้อง 3) กำหนดโครงสร้างการดูแล หน้าที่และความรับผิดชอบ 4) ร่วมกันจัดหมวดหมู่โบราณวัตถุ 5) การบันทึกรายละเอียด และบันทึกภาพโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ส่วนรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีขั้นตอนดังนี้ 1) พัฒนาระบบทะเบียน 2) กำหนดวิธีปฏิบัติ การรับวัตถุ การวิเคราะห์วัตถุ การลงทะเบียน การเก็บรักษา และการควบคุม การเคลื่อนย้าย และตรวจสอบบัญชี 3) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้อง

7) การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา โดย ฌณณีย์ ศรีสุข และคณะ วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในล้านนา 2) พัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา 3) สร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากร คือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในล้านนาจำนวน 3 แห่ง ผลการวิจัยทำให้ 1) ได้องค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ของวัดและชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายต้นแบบจำนวน 3 แห่ง 2) ผลที่เกิดจากการพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการยกระดับโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด 90 รายการให้เป็นที่รู้จักทั้งในวัดและชุมชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ 3) ได้ต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนจำนวน 3 แห่งในล้านนา คือ พิพิธภัณฑ์วัดน้ำจ๋า พิพิธภัณฑ์วัดบ้านต๋อม และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านก้อง

8) การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพในจังหวัดแพร่ โดย ชลธิชา จิรภัคพงศ์ และคณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไก

การตลาด สร้างเครือข่าย กลไกการตลาด และขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ผู้นำชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม องค์การภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม กิจกรรมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาพิจารณาประเด็นหลักและแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย

9) แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมร้านสะดวกซื้อทูเดย์ในมณฑลกวางสี ประเทศจีน โดย JIE LI และคณะ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในประเทศจีน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวข้องกับความหมายของทุนมนุษย์ ความสำคัญของทุนมนุษย์ คุณสมบัติของทุนมนุษย์และแนวคิดของทุนมนุษย์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นการศึกษาจากร้านสะดวกซื้อทูเดย์ ร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นและมีชื่อเสียงในปัจจุบันในมณฑลกวางสีประเทศจีน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในร้านสะดวกซื้อทูเดย์ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริโภคที่เข้าสู่อ่านสั่งซื้อสินค้าและพนักงานในร้าน

10) การจัดการทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรกรณีศึกษา : บริษัท IKEA โดย Nixuan Liao เล็กเฟอร์นิเจอร์ของ IKEA ซึ่งเป็นบริษัทเฟอร์นิเจอร์ที่ได้รับทุนจากต่างประเทศที่มีชื่อเสียงในประเทศจีนเป็นวิทยุวิจัย ผ่านการสำรวจภาคสนามและแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อค้นหาบทบาทของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของ IKEA ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์การดำเนินการเฉพาะของการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงมุ่งเน้นที่องค์กรในประเทศควรค่าแก่การอ้างอิง สร้างวัฒนธรรมองค์กรขั้นสูง เสริมสร้างการสร้างการสื่อสาร รวมวัฒนธรรมองค์กรกับมาตรฐานการจ้างงานในการสรรหา และสร้างระบบการฝึกอบรมที่สมบูรณ์ และระบบประเมินผลพนักงานและกลไกจิตใจต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิญญาณของพนักงานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยุติธรรมและเป็นธรรมที่เหมาะสมสำหรับพนักงาน และเพิ่มความสะดวกสบายในการทำงานทั้งทางร่างกายและจิตใจ

11) ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดย จินตนา จันเรือน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดลำปาง ที่นับถือพุทธศาสนา เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก

12) การเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดย พระครูโสภณกิตติบัณฑิต มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา 2) เพื่อศึกษาการเสริมสร้าง

จิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา และ 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดย การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา จำนวน 368 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เก็บ ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือสถิติพื้นฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่ม ประชาชนจิตอาสา จำนวน 15 รูปหรือคน และการสนทนาเฉพาะกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

13) การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดย สายัณห์ อินันใจ และคณะ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม และ 3) เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร เชิงคุณภาพ และเชิงปฏิบัติการ

14) แนวคิดอารยสถาปัตย์ : นโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก โดย วสันต์ ปวนปันวงศ์ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาถึงประเด็นนโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผ่านกรอบแนวคิดอารยสถาปัตย์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษามาจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ ยังสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกันเพื่อที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 2.กลุ่มภาคประชาชน 3.กลุ่มผู้สูงอายุ

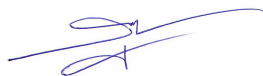
15) การสร้างรายได้แบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาว ตำบลแม่จัน: การทำปุ๋ยมูลไส้เดือนผลิตภัณฑ์ตามนโยบาย U2T โดย รัชศรี เกียรติบุตร และคณะ เป็นบทความวิชาการ ซึ่งบทความนี้ นำเสนอผลการดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เชื่อมโยงกับนโยบายการลดปัญหาความยากจนอย่างมีเป้าหมาย ชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ส่งเสริมความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาครัฐครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่ม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

ศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในระดับพื้นที่ โดยการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาไปขับเคลื่อนทั้งในภาคการผลิตและบริการ เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เพิ่มและรักษาระดับการจ้างงานของบัณฑิตที่พึงจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ ผลพลอยได้คือการพัฒนาฐานข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) ให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของประเทศ

16) เครือข่ายชุมชนจันจว๋ากับการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา : วัดป่าหมากหน่อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดย ธิรายุส บำบัด และคณะ ได้เสนอบทความวิชาการ โดยมีเพื่อศึกษา ภูมิประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่วัดป่าหมากหน่อ รวมถึงทุนทางประวัติศาสตร์ที่ค้นหากจากเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ตำบลจันจว๋ ประกอบด้วย พระสงฆ์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยพะเยา และประชาชนตำบลจันจว๋ ตามโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG

17) แนวโน้มระบบประชาธิปไตยในสังคมไทย โดย มนูญ บุญนัต ได้เสนอบทความวิชาการ ซึ่งได้กล่าวว่า สภาพปัญหาของประเทศไทยที่เผชิญอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี 2475 จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่นำพาให้ประเทศไทยไปสู่ภาวะวิกฤตการปรับเปลี่ยนระบอบทัศน์ในด้านความมั่นคง และการพัฒนาประชาธิปไตย (Democratization) ที่นำพาให้ประเทศไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยครึ่งใบ ซึ่งอยู่ในฐานะที่ได้รับการยอมรับว่า มีความเป็นสถาบันที่กำหนดเงื่อนไขและโครงสร้างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้ตัวแสดงต่าง ๆ ได้แสดงบทบาทอย่างชัดเจนในสังคม ทั้งกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการประจำ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มนายทุน ได้เข้ามามีบทบาทอำนาจในการบริหารประเทศ ด้วยความอ่อนแอของสถาบันทางการเมืองของประเทศไทย มาจากตัวนักการเมืองและความขัดแย้งทางการเมืองที่ทำให้อำนาจทางการเมืองยังคงยึดโยงอยู่กับกลุ่มทหาร หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

ผศ.ดร.สุทธิพร สายทอง
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย: (Research Articles)

- **ศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา..... 1-17**
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน จ.ปทุมธานี
A Study Of Bullying Behavior In Primary School Students
Only A Case Study Of Pathumtani’s Private School
ภัทรียา ทับทิมสี และ กัญญ์ฐิตา ศรีภา
Pattareeya Tabtimsee and Kantita Sripa
- **แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต : กรณีศึกษาบริษัท XXX..... 18-26**
The Guidelines Of Life Insurance Teamwork Development :
Case Study In XXX Company
ฉัตรรัตน์ เวชประสิทธิ์, บุษกร วัฒนบุตร, วิโรจน์ หมั่นเทพ และ สยาม อัจฉริยประภา
Tidarut Wetprasit, Busakorn Watthanabut, Wirote Muenthep,
and Siam Atcharyapapa
- **คุณภาพชีวิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่ง..... 27-37**
ในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา
Quality Of Life And Human Resource Management Of A Hotel Employee
In Bangkok Under The Epidemic Situation Of The Coronavirus Disease
สุดา สุขญา ฮิลเลียร์รี่, เกียรติ บุญโย และ ตระกูล จิตวัฒนากร
Suda Suchada Hilleary, Kiat Boonyapo and Trakul Jitwattanakorn
- **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา..... 38-52**
ในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง
อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
The Relationship Between Managerial Behaviors Of School Administrators
In The 21st Century And Professional Learning Community Of Teachers In
Highland School Of Wiang–Haeng District Under Chiang Mai
Primary Educational Service Area Office 3
ศรีทณ จองเซ, รัตนา ดวงแก้ว และ ชูชาติ พ่วงสมจิตร์
Srithon Jongsei, Ratana Daungkaew and Choochat Phuangsomjit

สารบัญ (Content)

หน้า

- การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE MODEL..... 53-64
Developing A Thai Language Teaching Model for Foreigners By Addie Model
กรนิษฐ์ ชายป่า, พิงพร ศรีแก้ว และ ศิวพร จติกุล
Koranit Chaipa, Pingporn Srikaew and Siwaporn Jatikun
- การพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา..... 65-73
Temple Museums And Communities Development With Electronics System
Of Lanna Communities
ณฤณีย์ ศรีสุข, จิรัชานากานต์ เพิ่มขึ้น, พัชรีญา พองจันทา, สยาม อัจฉริยประภา,
และ ฤทธิพล ไชยบุรี
Narunee Srisuk, Chiratchanakan Phoemkhun, Patchareeya Fongchanta,
Siam Atchariyapapa and Ritthipon Chaiburee
- การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา..... 74-83
Temple Museums And Communities Management For Electronic
Communities System In Lanna Communities
ณฤณีย์ ศรีสุข, พระครูสิริธรรมบัณฑิต, บุษกร วัฒนบุตร และ บุรินทร์ รุจจนพันธุ์
Narunee Srisuk, Phrakru sirithammabandit, Busakorn Watthanabut
and Burin Rujjanapan
- การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพในจังหวัดแพร่..... 84-101
The Development Of Networking Market Mechanism Of Right
Occupation Community Creative Products Of Phrae Province
ชลธิชา จิรภาคพงศ์, พระครูปริยัติวารากร, พระศักดิ์ธัช แสงธง และ สมจิต ขอนวงศ์
Chonthicha Jirapakpong, Phrakru Phariyathvarakron, Phra Sakdithat Sangtong
and Somjit Konwong
- แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมร้านสะดวกซื้อทุญ่..... 102-110
ในมณฑลกว่างสีประเทศจีน
Guidelines For Human Capital Development Of Small Enterprises In
Today Convenience Store In Guangxi Province, China
เจีย หลี, บุษกร วัฒนบุตร และ วิโรจน์ หมั่นเทพ
Jie LI, Busakorn Watthanabut and Wirote Muemthep

สารบัญ (Content)

หน้า

- การจัดการทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรกรณีศึกษา: บริษัท IKEA..... 111-119
Human Capital Management Under Corporate Culture Case Study : IKEA
Nixuan Liao, บุษกร วัฒนบุตร และ วิโรจน์ หมั่นเทพ
Nixuan Liao, Busakorn Watthanabut and Wirote Muemthep
- ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี..... 120-132
ที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
Beliefs About Merit And Sin That Influence The Life Of Undergraduate Students
Studying In Muang District, Lamphang Province
จินตนา จันเรือน, สุวิทย์ นามบุญเรือง, ทศนี ลี้จากภัย และ รพีพรรณ โสภากุล
Jintana Junruan, Suwit Namboonruang, Tussanee Leejakpai
and Rapeepan Sopakul
- การเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์..... 133-146
ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
Enhancing Of Participatory Buddhist Volunteer Spirit Network In Creative Area
Development Of Kanchana Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province
พระครูโสภณกิตติบัณฑิต และ คุณญา แก้วทันคำ
Phrakru Sophonkittibundit and Kunnaya Kaewtankham
- การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา 147-161
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
Community Product's Design And Development With Participation Of
Kanchana Sub-District Mueang Phrae District, Phrae Province
สายัณห์ อินนันใจ และ พระณัฐกร ฌฎกโร (หงษ์สามสิบเก้า)
Sayan Innunjai and Phra Nathakorn Natakalo (Hongsamsibkao)
- แนวคิดอารยสถาปัตย์ : นโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 162-180
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก
The Concept Of Universal Design: Community Participatory Policies And
Guidelines For Improving The Quality Of Life Of The Elderly: A Case Study
Of The Aranyik Town Municipality, Phitsanulok Province
วสันต์ ปวนป็นวงศ์
Wasan Pounpunwong

สารบัญ (Content)

หน้า

บทความวิชาการ: (Academic Articles)

- การสร้างรายได้แบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาว..... 181-194
ตำบลแม่จัน: การทำปุ๋ยมูลไส้เดือนผลิตภัณฑ์ตามนโยบาย U2T
Participatory And Sufficient Economic Income For Mae Chan Sub-District:
Vermicompost, A U2T Policy
รักษ์ศรี เกียรติบุตร, วีระ เลิศสมพร, และ ติรายุทธ์ บำบัด
Raksi Kiattibutra, Veera Lertsomporn and Tirayoot Bumbad
- เครือข่ายชุมชนจันทวีกับการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์ 195-208
กรณีศึกษาวัดป่าหมากหน่อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
Community Networks Of Chan Chawa And Its Historical Capital Management:
A Case Study Of Wat Pa Mak Nor, Mae Chan District, Chiang Rai Province
ติรายุทธ์ บำบัด, อักษรภาค ชัยปะละ และ รักษ์ศรี เกียรติบุตร
Tirayoot Bumbud, Aksaraphak Chaipala and Raksi Kiattibutra
- แนวโน้มระบบประชาธิปไตยในสังคมไทย.....209-223
Trends Of Democracy In Thai Society
มณูญ บุญนัต
Manoon Boonnad

ภาคผนวก

- แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง(224)
- ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง.....(229)
- ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง.....(230)
- ใบสมัครสมาชิก.....(252)

ศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน จ.ปทุมธานี
A STUDY OF BULLYING BEHAVIOR IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS
ONLY A CASE STUDY OF PATHUMTANI'S PRIVATE SCHOOL

¹ภัทรียา ทับทิมสี และ ²กัญญ์ฐิตา ศรีภา

¹Pattareeya Tabtimsee and ²Kantita Sripa

¹²คณะสังคมศาสตร์, โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

¹²Faculty of Social Science, Royal Police Cadet Academy, Thailand

¹Corresponding Author's Email: katzy.pattareeya@gmail.com

Received:2022-09-02

Revised:2022-10-03

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การรังแกกันในโรงเรียน นับเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน และการแก้ไขปัญหานี้ยังมีอุปสรรคอยู่หลายด้าน การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ การรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน และศึกษาแนวทางในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือนักเรียน ครูหัวหน้าระดับ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักจิตวิทยาคลินิก ผู้ปกครอง รวมจำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการรังแกที่เด็กได้พบเจอคือ การพูดล้อเลียนปมด้อย การถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรังแกกันได้แก่ ต้องการเป็นจุดเด่น อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน การถูกอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ต่างกัน ระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันมากกว่าการพัฒนาทักษะชีวิต การถูกตีตราจากสังคมรอบข้าง แนวทางในการปรับพฤติกรรม ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก เน้นการปรับพฤติกรรมแทนการลงโทษที่รุนแรง ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และแนวทางการป้องกันปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการรังแก; ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การรังแกกัน; แนวทางในการปรับพฤติกรรม

Abstract

There are numerous barriers to resolving the issue of bullying in schools, which has long been prevalent in Thai society. Studying the conditions that lead to student bullying in private schools and the behavioral modification guidelines for students who exhibit bullying behavior were the two main goals of this investigation.

In-depth interviews and observations were used in this qualitative research study. 13 students served as the main informants, along with teachers, school administrators, child and adolescent psychiatrists, clinical psychologists, and parents.

The findings revealed that the bullying patterns that children experienced made fun of their inferiority complexes and made them feel ostracized from the group. Bullying is caused by a variety of factors, such as the desire to dominate, peer pressure, being raised by different families, a competitive educational system rather than one that emphasizes life skills development and being stigmatized by the community.

Parents should be involved in their children's behavior modification by focusing on behavior modification rather than severe punishment, according to the behavior modification guidelines. The information gleaned from the study will assist educators in understanding the significance of and strategy for combating the issue of bullying among students.

Keywords: Bullying Behavior; The Underlying Causes of Bullying; Behavior Modification Guidelines

บทนำ

ปัญหาการรังแกกันจัดว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่นานาประเทศต่างให้ความสำคัญและหาทางแก้ปัญหา มาตลอด การรังแกกันในโรงเรียนนั้นคือจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรุนแรง การทำร้ายซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเด็กทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ในระยะยาว นักเรียนที่รังแกผู้อื่น เมื่อทำบ่อยครั้งจะมีนิสัยเคยชินและมีปัญหาบุคลิกภาพแบบ ใช้ความก้าวร้าวปราศจากความรู้สึกผิด และมักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา จนกลายเป็นอาชญากรและกระทำความผิดที่ร้ายแรงมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ถูกรังแกก็มีอาการของการหวาดระแวง อ่อนไหว เครียด เก็บกด มีโอกาสเสี่ยงที่จะตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล สูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง และอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายเพราะทนต่อความกดดันจากการถูกรังแกไม่ไหว นอกจากนี้ยังส่งผลให้ไม่อยากมาโรงเรียน การเรียนตกต่ำ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่จะนำไปสู่ การทำร้ายตัวเองและผู้อื่นได้ (Khangpenkhae, 2019)

สำหรับประเทศไทย การรังแกกันในโรงเรียนเป็นปัญหาที่สะสมมาเนิ่นนาน ผลการสำรวจจากกรมสุขภาพจิต และมูลนิธิยุวพัฒน์ สำรวจเมื่อปี 2561 พบว่า มีเด็กถูกรังแกในสถานศึกษา ปีละประมาณ 6 แสนคนปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศญี่ปุ่นที่มีสัดส่วนนักเรียนถูกรังแกจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันสูงถึงร้อยละ 40 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น โดยลักษณะการรังแกกันในโรงเรียน มีตั้งแต่การล้อเลียนปมด้อย กีดกันไม่ให้เข้ากลุ่ม ตั้งกลุ่มริดไถเงินรุ่นน้องหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า การตบตีเพื่อแย่งแฟนกันของวัยรุ่นหญิงและถ่ายวิดีโอบันทึกภาพเคลื่อนไหวไว้เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (Weeraburinon, 2018) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรังแกกันที่เด่นชัดคือ การที่เด็ก มาจากครอบครัวที่หลากหลาย ทั้งการเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน บางครอบครัวไม่ได้ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด อาจมีความขัดแย้งภายในบ้าน (Niyomdham, 2015) โดยที่ปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียนนั้น ผู้ใหญ่อาจจะมองว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เด็กเมื่ออยู่รวมกันจะมีปากเสียง แกล้งกันกระทบกระทั่งกันบ้างเล็กน้อย และตัวเด็กที่เป็นผู้รังแกก็จะใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ ไม่ว่าจะเพราะมีเพื่อนมาก ครอบครัวมีฐานะดีกว่า เป็นที่รักของครู หรือแม้กระทั่งผู้ที่ตนชอบรังแกมีลักษณะทางกายภาพที่อ่อนแอกว่า ก็จะใช้อำนาจนั้นข่มเหงคนที่ด้อยกว่าในระดับเด็กวัยรุ่น สาเหตุของการใช้ความรุนแรงมาจากความหมั่นไส้ ไม่ชอบหน้ากัน การแย่งแฟนกัน รวมไปถึงการกระทบกระทั่งทั้งวาจาและร่างกาย เช่น การดูถูกสถาบัน ปมด้อย เป็นต้น

บรรยากาศในโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรังแกกัน ซึ่งโรงเรียนรัฐบาลนั้น ครูผู้สอนมีสถานะเป็นข้าราชการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางไปถึงยากจน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะอบรมสั่งสอนเด็ก หรืออาจจะอบรมสั่งสอนไม่ถูกวิธี เด็กที่มาจากโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่จะปรับตัวได้ดีและมีทักษะชีวิตที่มากกว่า ส่วนโรงเรียนเอกชน เน้นการจัดการศึกษาในเชิงธุรกิจ การดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบของบริษัท คาดหวังผลกำไรเพื่อให้ธุรกิจคงอยู่ได้ ครูมีสถานะพนักงานบริษัทเอกชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะและการศึกษาดี การที่โรงเรียนจะดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยความเชื่อมั่นของผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นเรื่องความน่าเชื่อถือ สถานะทางการเงิน ฐานะทางสังคม นโยบายต่างๆ ที่เน้นตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งมีความเชื่อมั่นในคุณภาพการสอนของครูและระบบการจัดการของโรงเรียน การเรียนการสอนจะมีความเข้มข้น มีการแข่งขันสูง เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ เด็กที่เรียนเก่งจะได้รับการยอมรับ และได้สิทธิพิเศษในเรื่องต่างๆ มากกว่าเด็กทั่วไป จึงเกิดการแข่งขันทั้งในชั้นเรียนหรือในกลุ่มเพื่อนกันเอง รวมไปถึงการมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากผู้อื่น (Vaschkama, 2017)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นเด็กตั้งแต่ช่วงชั้น ป.4-ป.6 โดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการณ์ความรุนแรงที่ลุ่มลึก ครอบคลุมทุกมิติที่เป็นเงื่อนไขให้เกิดการรังแกกัน เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีอายุตั้งแต่ 10-13 ปีมีพฤติกรรมรวมกลุ่ม เลียนแบบเพื่อนในวัยเดียวกันอยู่มาก อีกทั้งผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี อย่างชัดเจน โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่น่าเสนอรูปแบบการรังแกกันและการจัดการปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสร้างความตระหนักให้กับโรงเรียน ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ดำเนินการช่วยเหลือและวางมาตรการป้องกันพฤติกรรมการรังแกกันในโรงเรียนอย่างจริงจัง และลดการสูญเสียคุณภาพประชากรในสังคมที่เกิดจากปัญหาดังกล่าวในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในโรงเรียน จิตวิทยาพัฒนาการ และแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant- observation)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีจำนวน 13 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นหลัก คือ นักเรียนจำนวน 4 คน ครูหัวหน้าระดับ 2 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรอง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น 1 คน นักจิตวิทยาคลินิก 1 คน ผู้ปกครอง 4 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview guideline) โดยเน้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ภูมิหลัง ความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์เกี่ยวกับการรังแกกันของนักเรียน รวมไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ประเด็นที่สังเกตได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ ของนักเรียน พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน และพฤติกรรมนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม วิธีการจัดการกับปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงและทำการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ และนำมาถอดเทปคำให้สัมภาษณ์สรุปข้อมูลที่ได้นำมาเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการทำหนังสือขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล รวมไปถึงหนังสือรับรองการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจประกอบกัน

5.2 มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยนี้ให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และดำเนินการจัดการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน

5.3 ในการสังเกตพฤติกรรมนี้ ผู้วิจัยจะสังเกตกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่ทราบว่ากำลังถูกผู้วิจัยสังเกตอยู่ ร่วมกับการสัมภาษณ์และพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการในช่วงเวลาหนึ่ง

5.4 เมื่อผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมไปสักระยะ ก็ได้พบกับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงเริ่มใช้คำถามปลายเปิดที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถที่จะตอบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างอิสระ

5.5 ผู้วิจัยจะขยายประเด็นคำถามให้ผู้ตอบเข้าใจวัตถุประสงค์ของคำถาม และสามารถซักถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งคำถามเหล่านี้จะเชื่อมโยงไปถึงทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาก่อนหน้านี้และผู้วิจัยยังสามารถสังเกตน้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้ให้ข้อมูลขณะที่ทำการสัมภาษณ์ได้

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ (1) การจัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลมาถอดเทปเพื่อเตรียมการวิเคราะห์เนื้อหา (2) การกำหนดรหัสของข้อมูล โดยใช้คำหลักมาแทนที่ข้อมูลที่ได้นับที่ไว้ (3) การจำกัดข้อมูลหรือสร้างข้อสรุปชั่วคราว โดยเชื่อมโยงคำหลักเข้าด้วยกัน และตัดประเด็นหรือสาระที่ไม่เกี่ยวข้องออก (4) การสร้างบทสรุป เป็นการตรวจสอบข้อสรุปชั่วคราวที่ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถอธิบายข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวินิจฉัย และการนำเสนอผลการวิจัย (Presentation of the -Research Results)

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถอธิบายข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจน โดยนำแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา ที่ได้ศึกษาทบทวนในบทที่ 2 มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย และยืนยันความถูกต้องของข้อมูลด้วยการให้ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะทำเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการรังแกกันที่เด็กได้พบเจอมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การล้อเลียนปมด้อย, การเอาคืนเพราะถูกแกล้งก่อน, การถูกเพื่อนกีดกันออกจากกลุ่ม, การใช้คำพูดทำร้ายซึ่งกันและกัน โดยสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เน้นถดถอยที่เรียนจากครู เด็กนักเรียนผู้ปกครอง ที่มีประสบการณ์ตรง และมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การรังแกกันของเด็กนักเรียน อาศัยองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักจิตวิทยาคลินิก มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะให้นิยามความหมายของการรังแกไว้ต่างกัน แต่มีความสอดคล้องกันคือการทำในสิ่งที่อีกฝ่ายไม่ชอบ การรังแกถือเป็นความรุนแรงที่ส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจจนลุกลามไปเป็นปัญหาที่ติดตัวเด็กต่อไปในอนาคตเด็กที่ถูกรังแกจะเกิดปมด้อยในจิตใจไม่ยอมมาโรงเรียน ขาดสมาธิในการเรียนรู้ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในขณะที่เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่นจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหาต่างๆ

ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การรังแกกันของเด็กนักเรียน มี 4 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางด้านชีวภาพ, ปัจจัยทางจิตวิทยา, ปัจจัยทางด้านครอบครัว, ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งในแต่ละปัจจัยจะส่งผลให้เด็กที่รังแกและถูกรังแกมีพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ผู้รังแก

- ปัจจัยทางชีวภาพ ส่งผลให้ผู้รังแกรังแกผู้อื่นเพราะมีความผิดปกติทางจิตโรคที่พบได้บ่อยที่สุดคือ โรคสมาธิสั้น มีผลในการควบคุมอารมณ์บกพร่อง และใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น
- ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลให้ผู้รังแกรังแกผู้อื่นเพราะเด็กมีความต้องการเป็นจุดเด่น เมื่อเด็กได้พบว่าตัวเองมีข้อบกพร่องบางอย่าง ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองขาดการยอมรับ ส่งผลให้เด็กมีปมปัญหาในจิตใจ จึงแสดงออกด้วยการเรียกร้องความสนใจ เพื่อชดเชยในสิ่งที่ขาดหาย โดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อให้มีคนอื่นสนใจ, เมื่อเด็กคิดว่าครูไม่กล้าทำโทษ จึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหนักขึ้น เป็นเพราะเด็กในยุคปัจจุบันเข้าถึงโลกออนไลน์ได้ง่ายขึ้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ดี ในบางครอบครัวเลี้ยงดูลูกแบบตามใจมากเกินไป จึงมีแนวคิดที่ครูไม่มีสิทธิ์ที่จะมาว่ากล่าว เข้มยันทิ่มหรือทำร้ายร่างกายกันได้ และครูเอง ไม่อยากที่จะมีปัญหากับผู้ปกครอง จึงเมินเฉยหรือไม่ก็ต่อว่าเล็กน้อย เพื่อจะไม่ต้องทำโทษเด็กให้เกิดเรื่อง, รู้สึกว่าการได้รังแกคือความภาคภูมิใจ การที่เด็กไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง มีภาวะเครียดคับข้องใจ จึงแกล้งคนอื่นเพื่อให้ตัวเองรู้สึกดี, ต้องการโต้ตอบและเอาคืน แม้ว่าจะบอกครูหรือผู้ปกครองแล้วแต่ปัญหานี้ ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ทำให้ไม่มีใครสามารถช่วยเหลือพวกเขาได้ พวกเขาต้องช่วยเหลือตัวเองด้วยการตอบโต้ในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้อีกฝ่ายหยุดการรังแกนี้ได้ จนกระทั่งเด็กได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำมีผลกับอีกฝ่าย ประกอบกับการที่ผู้ปกครองสอนให้ตอบโต้ด้วยวิธีเดียวกัน

- ปัจจัยทางด้านครอบครัว ส่งผลให้ผู้รังแกทำพฤติกรรมเพราะ มาจากครอบครัวที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องเล็กน้อย พ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติ ขาดความเข้าใจในสถานการณ์การรังแกกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เด็กต้องเรียนรู้จากเหตุการณ์เหล่านี้ เพื่อที่จะเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง, พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ขาดการกำกับดูแล ขาดการอบรมสั่งสอนและการชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้เด็กไม่มีระเบียบวินัยทำอะไรตามใจตัวเอง หรือในทางกลับกันการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไปก็ส่งผลให้เด็กเกิดความเครียด จนแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านพ่อแม่ ต่อต้านสังคม นำไปสู่การใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น

- ปัจจัยทางด้านสังคม ส่งผลให้ผู้รังแกเพราะ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนเด็กมาจากครอบครัว ที่ต่างกัน เมื่อต้องมารวมตัวอยู่ด้วยกันในสังคมโรงเรียน จนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน มีทั้งดีและไม่ดี เพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน, การเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ได้แก่ เกม ละคร ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาการใช้ความรุนแรง, การถูกตีตราจากสังคม ในทุกๆ ครั้งที่เกิดปัญหาการรังแกกัน มักจะตีตราว่าเด็กคนนี้เกเร ชอบแกล้งเพื่อน เด็กก็จะฝังใจว่าตนเองเป็นคนเกเรจึงได้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ อยู่เรื่อย ๆ, ความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมที่บิดเบี้ยวทางการศึกษา เด็กถูกแบ่งแยกด้วยระดับของห้องเรียน เด็กวัยเดียวกันแต่อยู่คนละห้องเรียนก็มีความคิดและค่านิยมแตกต่างกันเด็กส่วนใหญ่ในพื้นที่วิจัยจะใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ต้องการมีชีวิตที่ทันสมัย จึงแสดงออกด้วยการใช้ของที่มีราคาแพง เด็กที่มีสิ่งของราคาแพง หรือมีฐานะใกล้เคียงกันก็จะอยู่รวมกลุ่มกัน กีดกันคนที่ไม่เหมือนกับกลุ่มตัวเองออกจากกลุ่ม ไม่ให้รวมกลุ่มด้วย

2. ผู้ถูกรังแก

- ปัจจัยทางชีวภาพ ส่งผลให้เด็กถูกรังแกเพราะ ความบกพร่องทางด้านร่างกายและการเรียนรู้ คือ มีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เช่น เป็นเด็กออทิสติก เด็กพิการ เด็กที่มีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ล่าช้า การมีลักษณะทางกายภาพที่แปลกแยก เช่น สูงเกินไป เตี้ยเกินไป มีผิวคล้ำกว่าเพื่อนหรือมีร่างกายอ่อนกว่าเพื่อน เด็กกลุ่มนี้จึงมีลักษณะที่ดึงดูดให้เพื่อนมองเป็นตัวประหลาดแกล้งแล้วรู้สึกสนุกสนาน

- ปัจจัยทางจิตวิทยา ส่งผลให้เด็กถูกรังแกเพราะ เด็กมีบุคลิกภาพที่บกพร่องโดยไม่รู้ตัว เช่น โอหรือจามเสียงดัง มีกลิ่นตัวแรง พูดหรือหัวเราะเสียงดัง เป็นต้น, ภาวะซึมเศร้าในวัยเด็ก ส่งผลให้เด็กมีความเครียด ขาดความมั่นใจในตัวเอง เบื่อหน่าย ไม่มีสมาธิในการเรียน หมดความภาคภูมิใจในตัวเองทำให้เด็กที่มีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรงมองว่าเป็นเหยื่อ จึงมักจะถูกกลั่นแกล้งเสมอ

- ปัจจัยทางด้านครอบครัว ส่งผลให้เด็กถูกรังแกเพราะ มาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป เด็กไม่สามารถแสดงออกถึงความต้องการของตัวเองได้ ต้องเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่เท่านั้น และพ่อแม่เองก็ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก ทำให้เด็กต้องแบกรับความเครียดเกินวัยของตัวเอง จนเด็กเกิดความกลัว ขาดความนับถือในตนเอง มีภาวะเครียดสะสม

- ปัจจัยทางด้านสังคม ส่งผลให้เด็กถูกรังแกเพราะ ค่านิยมที่บิดเบี้ยวทางการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนที่ค่านิยมแบบทุนนิยมเข้ามามีผลไม่น้อย เมื่อเด็กต้องเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยทุนนิยมและการแบ่งแยก ถ้ามีสิ่งของไม่เหมือนเพื่อนก็จะทำให้เด็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้เด็กเกิดความทุกข์ มีความรู้สึกแปลกแยกจากเพื่อน มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะถูกรังแก, ระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันมากกว่าการพัฒนาทักษะชีวิต เด็กอยู่ท่ามกลางค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับเกรดมากกว่าสิ่งอื่น ทำให้เกิดภาพจำว่า เมื่อเรียนเก่ง ได้เกรดดี ก็จะเป็นที่รักของผู้ใหญ่ แต่ถ้าเกรดตก ผลการเรียนแยก็จะถูกมองว่าเป็นเด็กขี้เกียจ ไม่ฉลาด และเมื่อเด็กเองก็อยากให้พ่อแม่ยอมรับจึงต้องแบกรับความคาดหวังของพ่อแม่ไว้ด้วย เมื่อไม่

สามารถทำได้อย่างที่พ่อแม่ต้องการก็จะเกิดความผิดหวังอย่างรุนแรง มีอาการ เครียดสะสม เมื่อไม่รู้จักวิธีจัดการความเครียดที่เหมาะสมก็จะขาดทักษะชีวิตที่ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน อาจแสดงออกเป็นพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง นำไปสู่การทำร้ายตัวเองและผู้อื่นในที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า การร่วมมือกันแก้ไขปัญหารังแกกันของเด็กนักเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เริ่มจาก

1. ด้านนโยบาย

1.1 ประเมินสถานการณ์เบื้องต้นในโรงเรียน เป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้ได้รู้ว่าเกิดปัญหา อะไรขึ้น เพื่อที่จะวางนโยบายในขั้นตอนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกคนต้องเข้าใจว่าการรังแกกันเป็นปัญหาใหญ่ และเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ บุคลากรในสถานศึกษาต้องยึดถือคติที่ว่า เด็กนักเรียนทุกคนต้องปลอดภัยในรั้วโรงเรียน

1.2 กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการบังคับใช้อย่างจริงจัง มีการจัดการฝึกอบรมครู เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการปัญหา และออกเป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมีหลักสูตร ที่ช่วยเสริมสร้างให้มีทัศนคติทางบวก ตระหนักถึงปัญหารังแกกันที่มีผลเสียในระยะยาว มีระบบการดูแล เด็กนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการรังแกกันลงไปในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือ กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงปัญหาและช่วยกันสอดส่องดูแลเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงขึ้นเมื่อ ทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของปัญหาก็จะร่วมกันสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นการช่วยให้ เด็กคุ้นเคยกับการปฏิบัติที่ดี มีทัศนคติเชิงบวกกับเพื่อน ก็จะทำให้บรรยากาศในโรงเรียนดีขึ้นตามลำดับ

2. ด้านครูผู้สอน

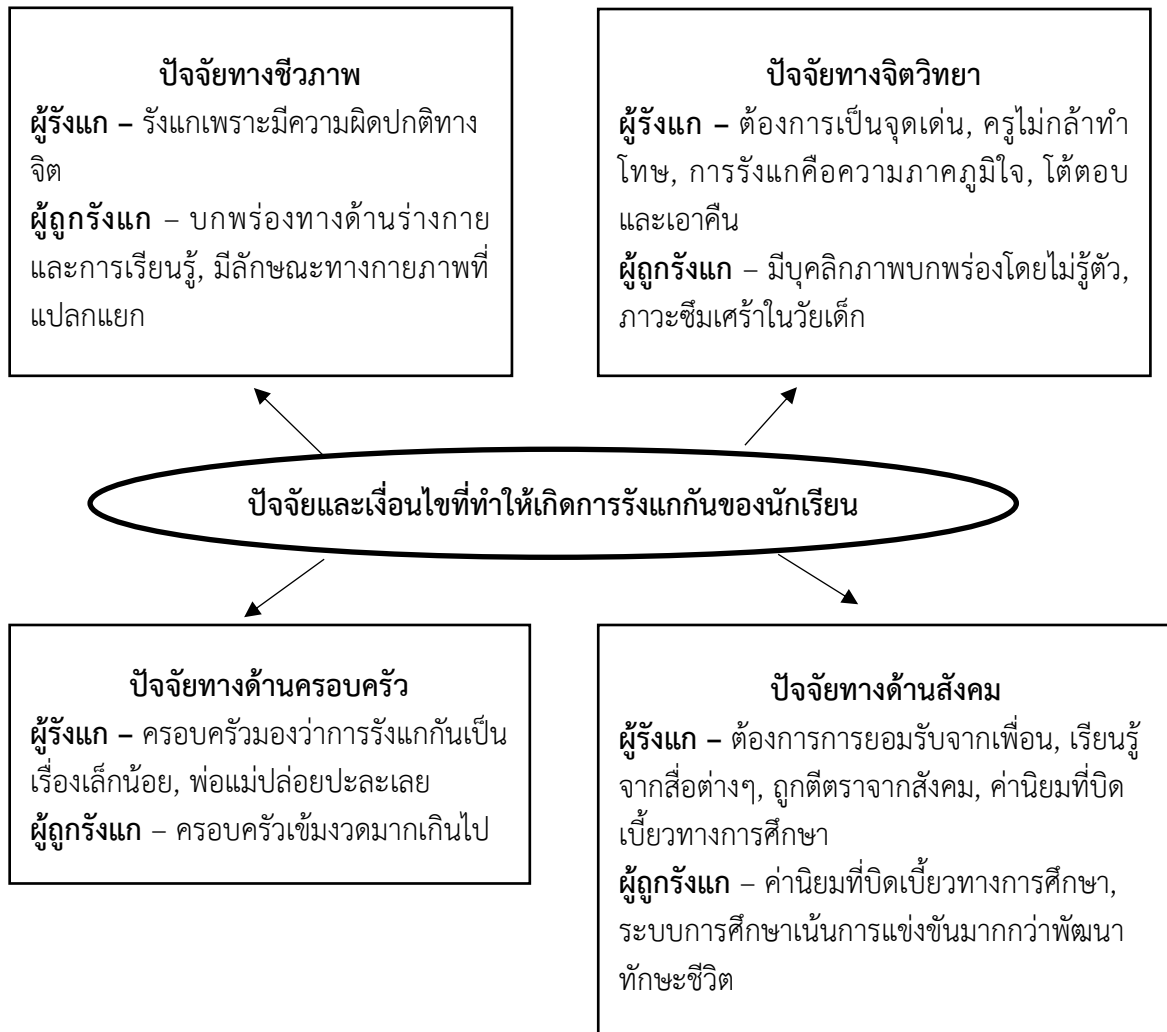
ครูมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัญหารังแกกันของเด็กนักเรียน โดยจะต้องแยกแยะระหว่างการแกล้ง การล้อเลียน การรังแกกันให้ออก เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ครูจะต้องไม่นิ่งเฉยหรือมองว่าเป็น เรื่องของเด็ก และสามารถเข้าแทรกแซงได้ จัดทำข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดกฎ กติกาในห้องเรียน โดยที่ครูคอยชี้แนะ หากจุดร่วมให้ลงตัวกับข้อโต้แย้งของทุกฝ่าย จะ ช่วยทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองคือส่วนหนึ่งในการจัดระเบียบสังคม สร้างวินัยเชิงบวกให้กับเด็ก โดยการชี้แนะ แนวทางที่ถูกต้อง คอยส่งเสริมและให้กำลังใจเด็กด้วยความรักและปรารถนาดี นำทักษะชีวิต มาประยุกต์ใช้ในการ เรียนการสอน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือครูต้องมีทักษะการจัดการปัญหาที่ดีและเหมาะสม การลงโทษควร เน้นที่จะปรับพฤติกรรมมากกว่าการใช้ความรุนแรง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก

3. ด้านผู้ปกครอง

ครอบครัวถือเป็นจุดบ่มเพาะตัวตน ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมแสดงออกของเด็ก ในทุกๆ มิติ เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่อบอุ่น พุดคุย ชี้แนะกันด้วยเหตุผลจะมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตดี มี ทักษะชีวิตในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทางตรงกันข้ามหากเติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงมีทัศนคติ ว่าการรังแกกันคือเรื่องปกติเป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโต ปล่อยปละละเลย ไม่ชี้แนะว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ ควรทำก็จะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นเพราะเคยชินกับความรุนแรงที่ตนเอง ได้รับ หรือถ้าครอบครัวเข้มงวดกวดขันมากเกินไป ก็จะมีแนวโน้มถูกรังแก เพราะไม่กล้าที่จะสื่อสารหรือบอก พ่อ แม่ เด็กกลุ่มนี้จะมีบุคลิกอ่อนแอ ไม่มั่นใจในตนเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหาซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตใน ระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพ ปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้เกิดการรังแกกัน และเชื่อมโยงไปถึงการแก้ไขปัญหการรังแกกัน โดยมีแผนภาพดังนี้

รูปภาพที่ 1 สรุปปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรังแกกัน

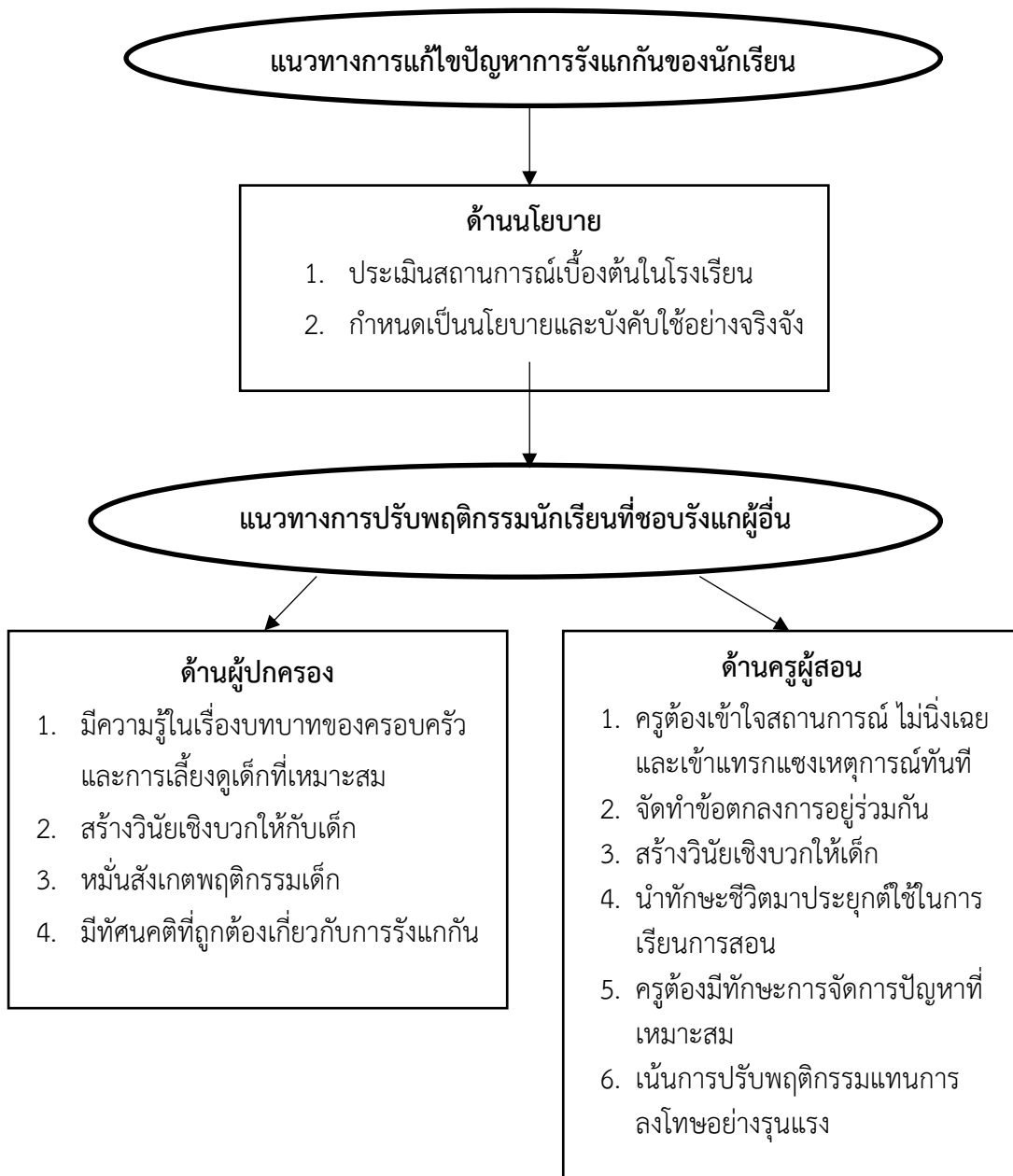
จากรูปภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการรังแกกันของเด็กมี 4 ปัจจัยด้วยกันคือ

- ปัจจัยทางชีวภาพ ส่งผลให้เด็กรังแกผู้อื่นเพราะมีความผิดปกติทางจิต ไม่ว่าจะเป็นโรคสมาธิสั้น หรือมีปัญหาในด้านของการควบคุมตนเอง
- ปัจจัยทางจิตวิทยา ส่งผลให้เด็กรังแกผู้อื่นเพราะ ต้องการเป็นจุดเด่น เนื่องจากขาดการยอมรับจากครอบครัว ทำให้เด็กแสดงออกด้วยพฤติกรรมรุนแรงเพื่อเรียกร้องความสนใจ, เด็กคิดว่าครูไม่กล้าทำโทษ เพราะเด็กมาจากครอบครัวที่ถูกพ่อแม่ตามใจและเลี้ยงดูแบบผิดๆ ไม่อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้อง, ภาคภูมิใจที่รังแกผู้อื่น เพราะไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง จึงรังแกคนอื่นเพื่อให้รู้สึกดี, ต้องการโต้ตอบและเอาคืน เพราะปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จึงต้องช่วยเหลือตัวเองด้วยการตอบโต้ในลักษณะ

เดียวกัน เพื่อให้อีกฝ่ายหยุดการรังแกนี้ได้ เด็กได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำมีผลกับอีกฝ่าย ประกอบกับผู้ปกครองสอนให้ตอบโต้ด้วยวิธีเดียวกัน

- ปัจจัยทางด้านครอบครัว มาจากครอบครัวที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องเล็กน้อย พ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติ ขาดความเข้าใจในสถานการณ์ การรังแกกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เด็กต้องเรียนรู้จากเหตุการณ์เหล่านี้ เพื่อที่จะเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง, พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ขาดการกำกับดูแล ขาดการอบรมสั่งสอนและการชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้เด็กไม่มีระเบียบวินัยทำอะไรตามใจตัวเอง หรือในทางกลับกันการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป ก็ส่งผลให้เด็กเกิดความเครียด จนแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านพ่อแม่ ต่อต้านสังคม นำไปสู่การใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น

- ปัจจัยทางด้านสังคม อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน เนื่องจากเด็กมาจากครอบครัวที่ต่างกันเมื่อต้องมารวมตัวอยู่ด้วยกันในสังคมโรงเรียน จนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน มีทั้งดีและไม่ดี เพื่อให้ได้การยอมรับจากเพื่อน, การเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ได้แก่ เกม ละคร ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาการใช้ความรุนแรง, การถูกตีตราจากสังคม ในทุกๆ ครั้งที่เกิดปัญหาการรังแกกัน มักจะตีตราว่าเด็กคนนี้เกเร ชอบแกล้งเพื่อน เด็กก็จะฝังใจว่าตนเองเป็นคนเกเร จึงได้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ อยู่เรื่อย ๆ, ค่านิยมที่บิดเบี้ยวทางการศึกษา เนื่องจากสังคมในยุคปัจจุบันเป็นแบบทุนนิยมทุกอย่าง มีการแข่งขันและแบ่งลำดับชั้นทางสังคมอยู่เสมอ แม้ว่าเด็กจะเติบโตมาในครอบครัวที่แตกต่างกันแต่ก็แบกรับความคาดหวังครอบครัวเหมือนกันนั่นก็คือ จะต้องเรียนเก่ง สอบได้ลำดับที่หนึ่ง ต้องแข่งขันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เรียนรู้เนื้อหาวิชาการที่มากกว่าเด็กจะรับไหว ซึ่งค่านิยมที่บิดเบี้ยวทางการศึกษาเหล่านี้ส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา บางรายอาจจะระบายความกดดันด้วยการแกล้งเพื่อน บางรายอาจจะเก็บกด มีภาวะอ่อนแอจึงถูกเพื่อนรังแกได้ง่าย

รูปภาพที่ 2 สรุปแนวทางการแก้ไข้ปัญหาและปรับพฤติกรรมนักเรียนที่ขอรับแก่ผู้อื่น

จากรูปภาพที่ 2 ได้ว่า การแก้ไข้ปัญหาการรังแกกันจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในส่วนของโรงเรียนควรจะสำรวจปัญหาและประเมินสถานการณ์การรังแกกันอยู่เสมอ พร้อมกับกำหนดนโยบายป้องกันการรังแกกันอย่างจริงจัง เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำนโยบายเหล่านี้ไปใช้ ในส่วนของผู้ปกครองและครูผู้สอน บทบาทจะใกล้เคียงกัน แต่ที่สำคัญที่สุดเริ่มจากครอบครัว เพราะถือเป็นสถาบันเริ่มต้นในการบ่มเพาะตัวตนของเด็ก หากหล่อหลอมเด็กด้วยทัศนคติที่บิดเบี้ยว ก็จะส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสังคมอื่นๆ เป็นวงจรปัญหาที่ไม่สิ้นสุดต่อไป อีกทั้งครูยังต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมและสื่อสารกับผู้ปกครองถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็ก เพื่อที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางแก้ไข้ปัญหาได้อย่างทันที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น โดยจะอภิปรายในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนที่เด็กได้พบเจอคือ

1. การล้อเลียนนบมต่อยกัน และการใช้คำพูดโต้ตอบทำร้ายซึ่งกันและกัน เนื่องจากเด็กจะไต่ยืนผู้ใหญ่ ใช้คำพูดล้อเลียนด้วยถ้อยคำต่างๆ เช่น อ้วน ดำ จ๋อย เป็นต้น โดยผู้ใหญ่มองว่านั่นคือการหยอกเล่นเพราะความรักความเอ็นดู ทำให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้ และติดเป็นนิสัยไปในตอนที่เติบโตขึ้นในส่วนของการใช้คำพูด เด็กเองไม่ได้รับการปลูกฝังหรืออบรมเรื่องการใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์กับผู้อื่น จึงไม่สามารถแยกแยะได้ว่าคำพูดเหล่านั้นส่งผลกับเพื่อนอย่างไร ทำให้พูดทำร้ายจิตใจเพื่อนโดยไม่รู้ตัว ก่อให้เกิดบาดแผลในใจ สร้างความปวดร้าวให้กับคนฟัง ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กได้จดจำและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่นั้นเอง อธิบายโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Vaschkama, 2017) ที่กล่าวว่า บุคคลสังเกตตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมออกมาและจดจำพฤติกรรมของตัวแบบเอาไว้ แต่มิได้แสดงพฤติกรรมนั้นในทันที การที่ผู้ใหญ่ใช้คำพูดล้อเลียนเด็ก เด็กก็จะสังเกตและจดจำว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ และเมื่อมีโอกาสได้พบเจอเพื่อนที่มีลักษณะตรงกับที่ผู้ใหญ่เคยล้อเลียนไว้ ก็จะใช้คำพูดเชิงลบเพื่อนคนนั้นในทันที โดยที่ไม่มีความรู้สึกผิด

2. การมีความคิดว่าเมื่อถูกแกล้งแล้วต้องเอาคืน เด็กบางคนถูกปลูกฝังว่าเคยโดนรังแกมาก่อน จึงต้องแกล้งคนอื่นต่อ ทั้งนี้เป็นเพราะการหาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง เพื่อไม่ให้ตัวเองรู้สึกผิดเวลาที่จะรังแกผู้อื่น สอดคล้องกับกลไกการป้องกันตนเองในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Niyomdham, 2015) ที่กล่าวว่า การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เป็นการหาเหตุผลหรือคำอธิบายต่างๆ มาอ้างอิงการกระทำที่ไม่เหมาะสมของตนเองเพื่อหาความชอบธรรม ลดความเครียด ความวิตกกังวล และความไม่สบายใจของตนเอง

3. การถูกเพื่อนกีดกันออกจากกลุ่ม เด็กต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จึงต้องยอมทำพฤติกรรมบางอย่างเพื่อที่จะเข้ากับกลุ่มนั้นให้ได้ เช่น เพื่อนกลุ่มนี้มีฐานะร่ำรวย ทำตัวเป็นหัวโจกเพื่อที่ตนเองจะได้อยู่รอด จึงต้องยอมทำตัวเกรงด้วย เพื่อที่จะผ่านการทดสอบในการเข้าร่วมกลุ่ม หรือว่าในห้องเรียนมีการคว่ำบาตรเพื่อนคนหนึ่ง ถ้าไม่ยอมยกโดนมองไม่ดีก็ต้องทำตามสังคมส่วนใหญ่ด้วยทั้งนี้เป็นเพราะเด็กๆ ต้องการเอาตัวรอดจากการถูกรังแกนั่นเอง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการของ (Khantee, 2015) เยาวชนวัยรุ่นมักจะกระทำผิดกฎหมายในลักษณะเป็นกลุ่ม และพฤติกรรมดังกล่าว มีลักษณะการกระทำที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย แต่เป็นพฤติกรรมที่โหดร้ายและแสดงออกถึงการต่อต้านสังคม โดยจะประพฤติตนตามแนวคิดของกลุ่ม และไม่สนใจว่าการกระทำนั้นได้ทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่ทำเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากเพื่อนฝูงและเสริมสร้างสถานะของบุคคลในกลุ่มเยาวชนเข้าด้วยกัน

ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การรังแกกันพบว่ามี 4 ปัจจัยหลักๆ คือ ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยที่เกิดจากครอบครัว และปัจจัยทางสังคมโดยจะสรุปแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. **ปัจจัยทางด้านชีวภาพ** ส่งผลให้เด็กทำพฤติกรรมรังแกมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ รังแกคนอื่นเพราะมีความผิดปกติทางจิต ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กเป็นโรคสมาธิสั้น ลักษณะที่เห็นได้ชัดคือไม่อยู่นิ่ง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนหรือสังคมได้ ใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา ขอบเล่นกับเพื่อนอย่างรุนแรงจนเพื่อนบาดเจ็บ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดจิตวิทยาพัฒนาการ (Wongupparaj, 2018) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านชีวภาพทำให้ทารกในครรภ์มารดาหรือวัยก่อนคลอดมีความผิดปกติได้ เช่น การมีโรคทางพันธุกรรม การอยู่ในสภาวะแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้ทารกมีพัฒนาการทางร่างกายที่ผิดปกติ และอาจนำไปสู่ความผิดปกติของพัฒนาการในด้านอื่นๆ

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา 1) เด็กมีความต้องการเป็นจุดเด่น เมื่อเด็กได้พบว่าตัวเองมีข้อบกพร่องบางอย่าง หรือการไม่ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ ก่อให้เกิดความรู้สึกขาดการยอมรับ ส่งผลให้เด็กมีปมปัญหาในจิตใจ จึงแสดงออกด้วยการเรียกร้องความสนใจ เพื่อชดเชยในสิ่งที่ขาดหาย โดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการได้รับการตอบสนอง เพื่อให้คนอื่นมาสนใจ เทียบเคียงได้กับทฤษฎีบุคลิกภาพของ แอดเลอร์ (Sripa, 2019) ที่มองว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะมีปมเด่นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และถ้าไปไม่ถึงจุดหมาย ไม่บรรลุเป้าหมายตามต้องการ ก็จะเกิดปมด้อย นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วยการชดเชยความบกพร่องนี้ที่มากเกินไปเกินเหตุ 2) เด็กคิดว่าครูไม่กล้าทำโทษ จึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่หนักขึ้น ในบางครอบครัวเลี้ยงดูลูกแบบตามใจมากเกินไป จึงมีแนวคิดที่ว่าครูไม่มีสิทธิ์ที่จะมาว่ากล่าว เขียนตีหรือทำโทษกันได้ และครูเองก็ไม่อยากที่จะมีปัญหากับผู้ปกครอง จึงเมินเฉยหรือไม่ก็ต่อว่าเล็กน้อย เพื่อที่จะไม่เป็นเรื่องใหญ่ จึงไม่ได้จัดการปัญหาอย่างจริงจังจึงเท่าไรนัก ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นห่วงชื่อเสียงของทางโรงเรียน ทำให้เด็กที่ชอบใช้ความรุนแรงได้ใจและแก่งัดหนักยิ่งขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพของแอดเลอร์ (Sripa, 2019) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่ถูกเอาใจจนเคยตัว มักจะคิดว่าตัวเองมีอำนาจเหนือทุกคน ชอบที่จะเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ และปรารถนาที่จะมีอำนาจ จึงมีความเชื่อว่าตัวเองอยู่เหนือผู้อื่น เด็กประเภทนี้จะชอบใช้ความรุนแรงและบงการให้ผู้อื่นต้องทำตามวิธีการของตน 3) รู้สึกว่าการได้รังแกคือความภาคภูมิใจ ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง จึงแก่งัดคนอื่นเพื่อให้ตัวเองรู้สึกดี สอดคล้องกับกลไกการป้องกันตัวในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sripa, 2019) ได้แก่ การระบายไปที่อื่น (Displacement) เป็นการเปลี่ยนเป้าหมาย ระบายความโกรธ ความคับข้องใจไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นต้นเหตุของความโกรธ กระทำไปเพื่อทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้น 4) ต้องการโต้ตอบและเอาคืน เมื่อปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง พวกเขาต้องช่วยเหลือตัวเองด้วยการตอบโต้ในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะทำให้รู้สึกฝ่ายผู้ถูกรังแกนี้ลง เด็กได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำมีผลกับอีกฝ่าย ประกอบกับการที่ผู้ปกครองสอนให้ตอบโต้ด้วยวิธีเดียวกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการสนับสนุนให้เด็กคิดว่าความรุนแรงสามารถยุติปัญหาทั้งหมดได้ จึงเกิดเป็นวงจรการรังแกกันอย่างไม่รู้สิ้นสุด สอดคล้องกับกลไกการป้องกันตัวในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sripa, 2019) ได้แก่ การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับภาวะที่ตนไม่ยอมยกมือ ไม่อยากทำ แต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งนั้นได้ จึงแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาเพื่อให้ตนเองเกิดความมั่นใจ สบายใจ ซึ่งเป็นการหาเหตุผลหรือคำอธิบายต่างๆ มาอ้างอิงการกระทำของตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับเพื่อลดความเครียด ความวิตกกังวล และความไม่สบายใจของตนเอง

3. ปัจจัยทางด้านครอบครัว เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่น 1) มักจะมาจากครอบครัวที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องเล็กน้อย พ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติเด็กจะต้องเรียนรู้จากเหตุการณ์เหล่านี้ เพื่อที่จะเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง หากไม่มีการทำร้ายกันจนถึงขั้นบาดเจ็บก็จะมองว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ แค่ขอโทษกันเรื่องทุกอย่างก็จะยุติ ทั้งนี้เป็นเพราะยังขาดความเข้าใจในสถานการณ์การรังแกกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับข้อค้นพบแนวคิดทัศนคติของ นอร์แมน แอล มุน (Khantee, 2015) ที่กล่าวว่าทัศนคติคือความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสถานการณ์ บุคคล สถาบัน หรือข้อเสนอใดๆ โดยอาจจะต้องยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด ดังนั้น หากเด็กรู้ว่าสิ่งใดสามารถทำได้ เด็กก็จะทำพฤติกรรมนั้นตามทัศนคติที่ได้เรียนรู้จากผู้ปกครอง โดยไม่ได้มองว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติแต่อย่างใด 2) พ่อแม่ปล่อยปละละเลย ขาดการกำกับดูแล ขาดการอบรมสั่งสอนและการชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้เด็กไม่มีระเบียบวินัยทำอะไรตามใจตัวเอง หรือในทางกลับกัน การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไปก็ส่งผลให้เด็กเกิดความเครียดจนแสดงพฤติกรรมที่ต่อต้านพ่อแม่ ต่อต้านสังคม นำไปสู่การใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นสอดคล้องกับทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Amornlerdwit, 2015) ที่อธิบายว่าเด็ก

จะมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวเอง ผู้คนที่ได้พบเจอ และได้รับอิทธิพลโดยตรงจากค่านิยม ความเชื่อของครอบครัวที่เลี้ยงดูมาผ่านภาษาพูดและกิริยาท่าทาง เด็กที่มีพฤติกรรมชอบรังแกผู้อื่นมักจะมากจากครอบครัวที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก เข้มงวดกวดขันให้อยู่ในกฎระเบียบมากจนเกินเหตุ เมื่อโตขึ้นก็จะหาทางระบายออกด้วยการใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นต่อไป

4. ปัจจัยทางด้านสังคม ส่งผลให้เด็กรังแกผู้อื่นเพราะ 1) เด็กมาจากครอบครัวที่ต่างกัน เมื่อต้องมารวมตัวอยู่ด้วยกันในสังคมโรงเรียน จนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน อาจเป็นพฤติกรรมที่มีทั้งดีและไม่ดี ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน สอดคล้องกับทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของ ซัทเธอร์แลนด์ (Khantee, 2015) ที่กล่าวว่า ความผูกพันกับเพื่อนจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านพฤติกรรมและความเห็น พฤติกรรมดังกล่าว หากเด็กมีความผูกพันกับเพื่อนที่เป็นคนดีก็จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดีและเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ถูกกฎหมาย แต่ถ้าเด็กมีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีก็จะมีแนวโน้มเป็นอาชญากรและเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรม 2) การเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ได้แก่ เกม ละคร ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหากการใช้ความรุนแรง ซึ่งตรงกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Vaschkama, 2017) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบในสภาพแวดล้อม โดยพฤติกรรมของเด็กเกิดจากการสังเกตตัวแบบที่อยู่รอบตัว ตัวแบบที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลกับเด็กมากที่สุดคือพ่อแม่หรือ ผู้เลี้ยงดูนั่นเอง เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่นมักจะอยู่ในครอบครัวที่ใช้พฤติกรรมความรุนแรง พูดจากร้าวไรวใส่กัน ทำให้เด็กซึมซับและแสดงพฤติกรรมเหล่านี้่ออกสู่สังคมภายนอก 3) การถูกตีตราจากสังคม ในทุกๆ ครั้งที่เกิดปัญหาการรังแกกัน จะมีการตีตราว่าเด็กคนนี้เกเร ชอบแกล้งเพื่อน เด็กก็จะกลายเป็นจำเลยสังคม ฝังใจว่าตนเองเป็นคนเกเรและแกล้งเพื่อนตามที่ครูบอก จึงได้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ อยู่เรื่อย สอดคล้องกับทฤษฎีตีตรา (Khantee, 2015) ที่กล่าวว่า การถูกลงโทษ การถูกสังคมกำหนดว่าเป็นคนชั่วหรือคนเลว การถูกคนในสังคมดูถูกและผลักไล่ไม่ให้เข้าสังคมด้วย กระบวนการเหล่านี้ทำให้บุคคลที่ถูกจับกุมหรือลงโทษเกิดความรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนเลว เป็นคนที่สังคมไม่ต้องการ ได้รับความอับอายความเสื่อมเสีย ทำให้ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตแบบบุคคลธรรมดาในสังคมได้อีก 4) ค่านิยมที่บิดเบี้ยวทางการศึกษา จากการสำรวจพื้นที่วิจัยพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะดี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับราชการระดับสูง หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวที่มีรายได้หลักแสนขึ้นไป ผู้ปกครองที่มีกำลังทรัพย์มากพอ ก็จะนิยมส่งลูกเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนที่มีความพร้อมทั้งในด้านอุปกรณ์การเรียน สื่อการสอน และเทคโนโลยีต่างๆ ที่แตกต่างจากโรงเรียนรัฐบาล อาจกล่าวได้ว่า ค่าเทอมเป็นสิ่งที่กำหนดสังคมให้กับเด็ก การที่เด็กจะมีสังคมหรือค่านิยมที่ดีหรือไม่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระค่าเทอมของผู้ปกครองทั้งสิ้น อีกนัยหนึ่งคือการซื้อสังคมให้กับลูกนั่นเอง การที่เด็กถูกแบ่งแยกด้วยระดับของห้องเรียน ทำให้เด็กมีความคิดและค่านิยมแตกต่างกัน เด็กส่วนใหญ่ในพื้นที่วิจัยที่มีฐานะใกล้เคียงกันก็จะอยู่รวมกลุ่มกัน เป็นการแบ่งแยกคนที่ไม่เหมือนกับตนเองออกจากกลุ่ม แนวคิดนี้อธิบายได้ด้วยทฤษฎีวิวัฒนาการของ อัลเบิร์ต โคเฮน (Khantee, 2015) ที่มองว่า คนชั้นต่างๆ ในสังคมจะมีค่านิยมและ ความเป็นอยู่ที่ต่างกัน คนชั้นล่างจะถูกเลี้ยงดูให้มีพฤติกรรมการแสดงออกตามสัญชาตญาณ มีพฤติกรรมก้าวร้าวเพราะถูกปลูกฝังให้มีค่านิยมให้ได้รับความพึงพอใจในระยะสั้นโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่นๆ และผลที่จะตามมาในอนาคต

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหาการรังแกกันเป็นสิ่งที่มีความซ้ำซ้อน การจะแก้ปัญหานี้ได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน แนวทางการป้องกันปัญหาการรังแกกันมีหลากหลายวิธีแยกออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ด้านนโยบาย

1) ประเมินสถานการณ์เบื้องต้นในโรงเรียน ทุกคนต้องเข้าใจว่าการรังแกกันเป็นปัญหาใหญ่ และเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ บุคลากรในสถานศึกษาต้องยึดถือคติที่ว่า เด็กนักเรียนทุกคนต้องปลอดภัยในรั้วโรงเรียน การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ตรงกันเรื่องการรังแกกันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วย ลดการรังแกกันได้ เทียบเคียงได้กับแนวคิดของนงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (Khangpenkhae, 2019) ที่กล่าวไว้ในชุดเครื่องมือออกแบบสังคมโรงเรียนว่า ปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนหรือห้องเรียนจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับทัศนคติ พฤติกรรมและการจัดการต่างๆ ของครูและบุคลากรในโรงเรียน เมื่อปัญหาการรังแกกันไม่ถูกแก้ไข สถานการณ์นี้จะมีอิทธิพลต่อนักเรียนคนอื่นๆ หลายแบบ เช่น จูงใจให้มีผู้เข้าร่วมการรังแกด้วยมากขึ้น เมื่อเกิดการรังแกบ่อยขึ้น ความรู้สึกผิดก็จะลดลง เพราะเห็นว่าการรังแกเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และปัญหาจะทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างยากที่จะแก้ไขได้

2) กำหนดเป็นนโยบายและบังคับใช้อย่างจริงจัง เมื่อสำรวจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรจะจัดการฝึกอบรมครูเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการปัญหา และออกเป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือมีหลักสูตรที่ช่วยเสริมสร้างให้มีทัศนคติทางบวก มีระบบการดูแลเด็กนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เริ่มจากการประกาศเจตนารมณ์ให้ทุกคนเข้าใจตรงกันว่า โรงเรียนจะต้องปลอดการรังแกกัน การรังแกไม่ใช่เรื่องปกติและเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ไม่อนุญาตให้มีการรังแกหรือใช้อำนาจในการข่มเหงผู้อื่น จากนั้นจึงสื่อสารให้ผู้ปกครองได้รับทราบปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการรังแกกัน เพราะผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ย่อมรู้จักพฤติกรรมของเด็กได้ดี เป็นการช่วยลดภาระของครูได้อีกด้วย มีการกำหนดเป้าหมายและติดตามผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียน เมื่อทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของปัญหาก็จะร่วมกันสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นการช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับการปฏิบัติที่ดี มีทัศนคติเชิงบวกกับเพื่อน ก็จะทำให้บรรยากาศในโรงเรียนดีขึ้นตามลำดับสอดคล้องกับแนวคิดของนงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (Khangpenkhae, 2019) ที่กล่าวไว้ในชุดเครื่องมือออกแบบสังคมโรงเรียนว่า การรังแกกันของเด็กเกิดขึ้นได้ เพราะโครงสร้างทางสังคม ทำให้เด็กมีโอกาสได้รางวัลตอบแทนในการรังแกคนอื่น เช่น การได้รับการยอมรับจากเพื่อนบางคน การไม่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบบางอย่าง หรือได้รับเงินทองจากการรีดไถ เป็นต้น การหยุดยั้งการรังแกกันจึงต้องทำให้เด็กมีโอกาสได้รับรางวัลตอบแทนจากพฤติกรรมการรังแกกันน้อยลง

2. ด้านครูผู้สอน

ครูมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัญหาการรังแกกันของเด็กนักเรียน โดยจะต้องแยกแยะระหว่างการแกล้ง การล้อเลียน การรังแกกันให้ออก เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ครูจะต้องไม่นิ่งเฉยหรือมองว่าเป็นเรื่องของเด็ก และสามารถเข้าแทรกแซงได้ จัดทำข้อตกลงในการ อยู่ร่วมกันด้วยการเปิดโอกาส ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกาในห้องเรียน โดยที่ครูคอยชี้แนะ หากจุดร่วมให้ลงตัวกับข้อโต้แย้งของทุกฝ่าย เป็นการทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการจัดระเบียบสังคม สร้างวินัยเชิงบวกให้กับเด็ก โดยการชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง คอยส่งเสริมและให้กำลังใจเด็กด้วยความรักและปรารถนาดี นำทักษะชีวิต มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายให้เด็กตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มีความเข้าใจผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้ที่จะเคารพสิทธิของผู้อื่น เห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการลดความเสี่ยงปัญหาสุขภาพจิตและการทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ได้อีกด้วย และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือครูต้องมี ทักษะการจัดการปัญหาที่ดีและเหมาะสม การลงโทษควรเน้นที่จะปรับพฤติกรรมมากกว่าการใช้ความรุนแรง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการปรับพฤติกรรม (Chaiyapan, 2014) ที่กล่าวว่า ครูถือได้ว่ามีอิทธิพลในการแก้ไขพฤติกรรมทั้งการให้แรงเสริมบวกหรือแม้แต่การลงโทษสถานเบา พฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ทำให้

ปกติหรือไม่ปกติก็ตามย่อมเกิดจากการเรียนรู้ในอดีตทั้งสิ้น ดังนั้น พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ การปรับพฤติกรรมให้เป็นไปในทางบวกเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์น้อยกว่าการใช้วิธีลงโทษอย่างรุนแรงอีกด้วย

3. ด้านผู้ปกครอง

ครอบครัวถือเป็นจุดบ่มเพาะตัวตน ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก ในทุกๆ มิติ เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่อบอุ่น พุดคุย ชี้แนะกันด้วยเหตุผลจะมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตดี มีทักษะชีวิตในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากเติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง มีทัศนคติว่าการรังแกกันคือเรื่องปกติ เป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโต ปล่อยปละละเลย ไม่ชี้แนะว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ ก็จะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นเพราะเคยชินกับความรุนแรงที่ตนเองได้รับ หรือถ้าครอบครัวเข้มงวดกวดขันมากเกินไป ก็จะมีแนวโน้มถูกรังแกเพราะไม่กล้าที่จะสื่อสารหรือบอกพ่อแม่ เด็กกลุ่มนี้จะมีบุคลิกอ่อนแอ ไม่มั่นใจในตนเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตในระยะยาว ซึ่งตรงกับแนวคิดเรื่อง ตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคม (Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute, 2018) ที่กล่าวว่า ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกและมีความสำคัญในการอบรมมนุษย์ทุกคน โดยทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขนบประเพณี กิริยามารยาท เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังนั้น เด็กจะมีความรับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวเองผู้คนที่ได้พบเจอ และได้รับอิทธิพลโดยตรงจากค่านิยม ความเชื่อของครอบครัวที่เลี้ยงดูมาผ่านภาษาพูดและกิริยาท่าทาง หากในวัยเด็กได้รับความกดดันมาก เมื่อโตขึ้นจะหาทางระบายออกด้วยการใช้ความรุนแรง หากเด็กถูกตามใจมาก ก็จะเป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นลำบาก เด็กที่มีพฤติกรรมชอบรังแกผู้อื่นมักจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรงกับเด็ก เข้มงวดกวดขันให้อยู่ในกฎระเบียบมากจนเกินไป

ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการรังแกกันในด้านของผู้ปกครอง ทางโรงเรียนควรจะให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มจากการประชุมผู้ปกครองมุ่งเน้นการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อปัญหาการรังแกกัน ร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการรังแกกัน ให้ความรู้ในเรื่องบทบาทของครอบครัว ได้แก่ ทักษะการเลี้ยงดู การเลี้ยงดูที่เหมาะสม การสร้างวินัยเชิงบวก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเด็ก คอยสังเกตพฤติกรรมของเด็ก หมั่นพุดคุยและสอบถามเรื่องราวต่างๆ ที่โรงเรียน หากพบว่าเกิดปัญหาหรือพฤติกรรมเสี่ยง ก็ประสานงานกับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาได้ทันที่ ซึ่งวิธีการต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเสี่ยงที่เด็กจะมีพฤติกรรมรังแกเพื่อนได้ แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute, 2018) ที่กล่าวว่าการขัดเกลาทางสังคมนั้นสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี ความคิด อุดมการณ์ ทัศนคติ บุคลิกภาพของสมาชิกในสังคมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เนื่องจากมนุษย์เราตั้งแต่คลอดออกมาเป็นทารกจนเติบโต ไม่สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง แต่ต้องอาศัยการขัดเกลาจากตัวแทนต่างๆ คือ ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาสภาพปัญหาการรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนจะเห็นได้ว่าการรังแกกันสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยครูจะพบเจอปัญหาการล้อเลียนบมด้อยกันมากที่สุด รองลงมา ก็จะเป็นการพูดคำหยาบ ใช้คำพูดทำร้ายจิตใจกัน หากมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องจับกลุ่มกันก็จะเจอปัญหา การกีด

กันเพื่อนที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มในส่วนของผู้ปกครองมักจะมองว่าเป็นการหยอกล้อเล่นกันของเด็กๆ ถ้าไม่มีความรุนแรงมากก็จะปล่อยไป แต่ถ้าหากมีความรุนแรง เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายก็จะมี การติดต่อพูดคุยกับครูประจำชั้นและเผชิญหน้ากับผู้ปกครองอีกฝ่ายเพื่อทำการเจรจา โดยครูมีหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้ แนวทางการแก้ไขปัญหารังแกกันจะไม่สามารถเจาะจงไปที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ แต่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สถาบันแรกที่สำคัญที่สุดคือ สถาบันครอบครัวจะต้องเข้มแข็ง เพราะถือเป็นสถานที่ที่บ่มเพาะเด็กขึ้นมา พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะต้องมีความรู้และมีจิตวิทยาในการเลี้ยงดูเด็ก การปรับพฤติกรรม การสอนทักษะชีวิต เพื่อที่จะให้เด็กได้อยู่ในสังคมอื่นได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาการรังแกกันที่ต้นเหตุมากกว่า แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ โดยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการฝึกอบรมจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ครูมีทักษะในการจัดการปัญหาการรังแกกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้หาจุดร่วมกันในการแก้ปัญหา กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน รวมถึงประกาศเป็นนโยบายต่อต้านการรังแกกัน มีมาตรการบังคับใช้อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม รวมถึงติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.2 สถานศึกษาควรมีแนวทางในการสร้างความตระหนักรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการดำเนินการ หากพบว่าการรังแกเป็นการกระทำผิดทางกฎหมาย เพื่อเป็นการปกป้องและดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกได้อย่างทันท่วงที

1.3 ควรจะเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้ครูอยู่เวรตามจุดเสี่ยง รวมไปถึงตรวจตราตามช่องทางสื่อออนไลน์ที่ถือว่าเป็นจุดเสี่ยงและไม่สามารถมองเห็นปัญหาได้ชัดเจน แต่เป็นพื้นที่ที่สามารถเกิดการรังแกกันได้ตลอดเวลา ครูจึงต้องสังเกตหรือมีเด็กที่ไวใจได้ในการสอดส่องดูแลปัญหาที่เกิดขึ้น โดยต้องมีช่องทางที่หลากหลายให้สามารถรายงานเหตุการณ์ได้อย่างทันท่วงที

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ยังมองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติ จึงทำให้ไม่ได้จัดการปัญหา นี้อย่างจริงจัง ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่มองว่าการรังแกคือปัญหา เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ รวมถึงต้องมีทักษะการจัดการปัญหาอย่างเหมาะสม เน้นการปรับพฤติกรรมแทนการลงโทษที่รุนแรง

1.5 สถานศึกษาควรเน้นการเสริมสร้างวินัยเชิงบวก สอดแทรกความรู้และทักษะชีวิตให้กับนักเรียนลงไปในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ส่งเสริมให้มีการสอดส่องดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.6 โรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก ผู้ปกครองควรได้รับความรู้ มีความเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรังแกกัน ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก การเอาใจใส่ความรู้สึกของเด็กและรับฟังปัญหาอย่างเข้าใจ ไม่ลงโทษเด็กอย่างรุนแรงเกินกว่าเหตุ เพื่อช่วยให้อบอุ่นในครอบครัวเป็นไปอย่างมีความสุขและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กในการเติบโตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในพื้นที่โรงเรียนเอกชนจังหวัดอื่นหรือที่ใกล้เคียงกันแล้วนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาการรังแกกันอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถให้ครูนำไปใช้ได้จริง

References

- Amornlerdwit, J. (2015). Socialization. Collection of subject matter liberal arts. (23rd ed). Nontaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chaiyapan, M. (2014). Psychology: Theory Concept in a Study of Behavioral Modification in the Classroom. Journal of Humanities and Social Sciences (Primary Edition) . Narathiwat University Ratchanakarin, 1(1), 22-32.
- Child and Adolescent Mental Health Rajanagarindra Institute. (2018). A practical guide for preventing and managing bullying in schools. (3rd ed). Bangkok: Beyond Publishing CO.,LTD.
- Khangpenkhae, N. (2019). School social design. (1st ed). Nontaburi: Projects to support participation of children, youth and families.
- Khantee, P. (2015). Criminological Theory : Principle, Research and Policy Implication. (5thed.). Bangkok: S.Charoen Publisher.
- Niyomdham, N. (2015). A Study of Bullying Behavior in Elementary school students to junior high school students in Japan Case study Bullied. Thesis In Japanese Language, (Department of Oriental Affairs Faculty of Humanities). Chiang Mai University.
- Sripa, K. (2019). Criminal Psychology. (1st ed). Nakhonpathom: Phum Publisher.
- Vaschkama, P. (2017). Factors Marketing That a Guardian Uses to Decide Choose the Private School Gives the Descendant Reaches To Study. (Master of Education Thesis). Udon Thani Rajabhat University.
- Weeraburion, J. (2018). Background and Thai Education Management System. Retrieved October 4, 2019 from <http://www.kruinter.com>.
- Wongupparaj, R. (2018). Guidelines Of Social And Emotional Learning To Preventing And Solving Emotional And Behavioral Problems Of Preschoolers. Journal of Education, Faculty of Education). Chulalongkorn University, 19(1), 161-163.

แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต : กรณีศึกษาบริษัท XXX
THE GUIDELINES OF LIFE INSURANCE TEAMWORK DEVELOPMENT:
CASE STUDY IN XXX COMPANY

¹ธิดารัตน์ เวชประสิทธิ์, ²บุษกร วัฒนบุตร, ³วิโรจน์ หมื่นเทพ และ ⁴สยาม อัจฉริยประภา
¹Tidarut Wetprasit, ²Busakorn Watthanabut, ³Wirote Muenthep,
and ⁴Siam Atcharyapapa

¹²³⁴

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹²³⁴

Master of Arts Program in Business and Human Capital Development,
North Bangkok university, Thailand

¹Corresponding Author's Email: tidarut.wetp@northbkk.ac.th

Received:2022-09-02

Revised:2022-10-03

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของการสร้างทีมงาน 2) องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX และ 3) แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต จำนวน 8 คน ที่เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของภาวะผู้บริหารงานประกันชีวิต คือการที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของทีมงาน เพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของทีมงานและองค์กรได้อย่างถูกต้อง องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX เป็นการสร้างแรงจูงใจแต่ละพื้นที่จะมีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันไป ในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป็นการรักษาตัวแทนให้อยู่กับองค์กร ซึ่งแนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของ บริษัท XXX จะเป็นการใช้กลยุทธ์ 7S ของ McKinsey ช่วยให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในองค์กรทั้งระบบ เนื่องจากการบริหารสามารถนำไปสู่การประเมินผลประสิทธิผลในการบริหารองค์กรได้

คำสำคัญ: ทีมงาน; การพัฒนาทีมงาน; ประกันชีวิต

Abstract

This research article aims to study 1) the general condition of team building, 2) the components of XXX life insurance team development, and 3) XXX company's life insurance team development guidelines. This study was used as qualitative research. Eight executives of life insurance agents were key informants as part of the semi-structured interviews used to collect the data. Analytical description was used to analyze the data.

The study discovered that the executives' open-mindedness and willingness to hear the team's perspectives is a key component of life insurance management's success in addressing the organization's and the team's actual challenges.

The Company's Life Insurance Team Development program includes incentives, with a unique approach for each area. A 7S strategy will be used to build the company's life insurance team in order to propel the business forward and keep agents loyal to the business. McKinsey's will contribute to the efficacy and efficiency of the complete organizational structure, which will result in an assessment of the efficiency of the management of the entire organization as well.

Keywords: Teamwork; Teamwork Development; Life Insurance

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่มีอัตราการเติบโตสูง เพราะเป็นทางเลือกหนึ่งในการลดความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตและเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการออมเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตผ่านผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต (Rasmekomen, 2017) ส่งผลให้ตัวแทนประกันชีวิตได้รับการยอมรับในธุรกิจเพิ่มขึ้น เพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยง หรือเป็นตัวกลางในการประสานงานให้เกิดการทำประกันขึ้นระหว่างผู้เอาประกันและบริษัทประกันภัย ตัวแทนประกันชีวิตจะเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ทำหน้าที่แทนบริษัทประกันภัยที่สังกัดอยู่ในการชักชวนและนำเสนอขายสินค้าที่เรียกว่า กรรมธรรม ตัวแทนจึงมีความจำเป็นมากในการชักชวน หรือเสนอขายให้ลูกค้าเห็นความสำคัญของการมีกรรมธรรมประกันชีวิต ตัวแทนประกันชีวิตต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ในทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและความรู้รอบตัว เรียนรู้ผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่ตลอดเวลา และเพื่อสร้างความประทับใจในการใช้บริการ รวมถึงเพื่อรองรับรูปแบบการดำรงชีวิต (Life-Style) ของลูกค้าแต่ละราย (Supsombut, 2019) เนื่องจากปัจจุบันแนวโน้มพฤติกรรมลูกค้ามีความหลากหลายมากขึ้น เพราะปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สาธารณสุข รวมทั้งปัจจัยหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสามารถอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจถึงความจำเป็นของการมีกรรมธรรมประกันชีวิต และอาชีพประกันชีวิตเป็นอาชีพที่มีค่าตอบแทนค่อนข้างสูง ทำให้ตัวแทนประกันชีวิตมีความมั่นใจในอาชีพ หากมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ใจรักในงานบริการ เมื่อมีรายได้ที่มากพอก็ทำให้ตัวแทนประกันชีวิตเห็นโอกาสของการก้าวหน้าในอาชีพ จึงเริ่มชักชวนคนใกล้ชิด คนรู้จัก เข้าสู่อาชีพตัวแทนประกันชีวิต เปิดโอกาสคนที่สนใจหรืออยากมีรายได้เพิ่มเติมและมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสให้กับคนทุกเพศทุกวัย จึงทำให้เกิดคำว่าทีมขึ้นมา กระบวนการนี้ คือระบบการสร้างทีม (Tragoolsarid, 2007)

เมื่อมีตัวแทนประกันชีวิตมากขึ้นในทีม ยอดขายจะมากขึ้นตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามในทุกความสำเร็จมักจะมาพร้อมกับปัญหา อาทิ ปัญหาความคิดเห็นไม่ตรงกันในทีมขาดข้อตกลงร่วมกัน หลีกเลี่ยงหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบ ไม่ใส่ใจกับผลลัพธ์ ไม่กล้าที่จะตัดสินใจ หัวหน้าทีมเป็นคนเดียวที่ดูแลทุกสิ่งทุกอย่าง สร้างผู้นำรุ่นถัดไปได้ได้น้อย เป้าหมายที่มีร่วมกันถูกละเลยความสนใจไม่จดจ่อกับเป้าหมายไม่ค่อยมีงานที่มีคุณภาพสูงออกมาให้เห็น มักจะมีผลงานที่มาตรฐานกลางๆ ขาดการสื่อสารที่ชัดเจนและตรงประเด็น ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องไม่ได้เป็นไปในทางที่สนับสนุนกันและกัน การขาดความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วม อำนาจของผู้นำขาดการยอมรับของสมาชิก ขาดการกระจายข่าวสู่ระดับล่าง สร้างคนเข้ามาเท่าไร ก็รักษาให้

คงอยู่ในองค์กรได้ยาก จึงทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่ ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม (Kongkasawat, 2006)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องแนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต กรณีศึกษาบริษัท XXX เพื่อศึกษาแนวทางของการสร้างทีม กระบวนการทำงาน เส้นทางความสำเร็จในวิชาชีพตัวแทนประกันชีวิต ในการหาแนวทางในการบริหารทีม ระบบจัดการทีมงาน การพัฒนาทีมงานตัวแทนประกันชีวิต เพื่อหาความสำเร็จแต่ละสายอาชีพ ที่ต้องผ่านการเรียนรู้ระหว่างทางเพื่อนำไปสู่การพัฒนาต้องอาศัยความรู้ การมีวินัย ความมุ่งมั่น ความขยันเรียนรู้ มีความหมั่นเพียร และคุณสมบัติอีกหลายประการ เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของการสร้างทีม และพัฒนาทักษะ ให้นำไปใช้ได้จริงกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ การทำงานเป็นทีมยังสร้างพลังเชิงบวก การสร้างกำลังใจ และการร่วมระดมความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การทำงานเป็นทีมยังช่วยทำให้องค์กรก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (Sorasuchat, 2020) และเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนเป้าหมาย การพัฒนาทีมงานเป็นสิ่งที่ช่วยปลูกฝังนิสัย มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีในองค์กรได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยผลการวิจัยจะสามารถทำให้ตัวแทนประกันชีวิตหรือ ระบบการทำงานเป็นทีมเกิดความรู้ความเข้าใจเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี เป็นประโยชน์ของการสร้างทีมงานในอนาคตพัฒนาที่ตัวบุคคลแล้ว ผลลัพธ์ของการพัฒนาต้องมีทั้งคนที่เก่งมากและเก่งน้อยอยู่ร่วมกันในองค์กรแต่ในความเก่งมากและเก่งน้อยของบุคคลก็จะมีข้อดีให้เราเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาองค์กรได้ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างทีมงานประกันชีวิตบริษัท XXX
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้อำนวยการตัวแทนที่มีสำนักงานตัวแทนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้อำนวยการตัวแทน ที่มีสำนักงานตัวแทน ขึ้นไป
2. อายุงาน 5 ปี ขึ้นไป
3. มีทีมงาน 100 คนขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาการพัฒนาทีมงานของตัวแทนประกันชีวิตได้ทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์อย่างกว้าง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้วิเคราะห์ผลในการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนหาค่าความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$\text{เมื่อ } R \text{ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ}$$
$$N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.66 – 1.00 ขึ้นไป แสดงว่าข้อความนั้นวัดได้ตามจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ในการเก็บข้อมูลจริง (Sorasuchat, 2020)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ภายใต้รูปแบบการสนทนาแบบกึ่งทางการ

2. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการสร้างสรรค์ และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำขององค์กร ข้อมูลแนวคิดการประกันชีวิต การบริหาร 7S จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

- 2.1 ติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์
- 2.2 นัดหมาย สถานที่ วันและเวลา
- 2.3 ระยะเวลาในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง และวิเคราะห์หาข้อสรุป (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดกลุ่มข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย
2. เรียบเรียงข้อมูลจัดลำดับเนื้อหาความสำคัญของเนื้อหาที่ศึกษา
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ข้อมูลอิมตัวและการวิเคราะห์เชิงพรรณนาทำการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทีมงานตัวแทนประกันชีวิต โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาผนวกกับทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. เชื่อมโยงข้อมูล และพิจารณาข้อมูลเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์
5. สรุปและอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างทีมงานประกันชีวิต ผลการวิจัยพบว่า จุดแข็งของภาวะผู้นำของผู้บริหารงานประกันชีวิต คือการที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของทีมงาน เพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของทีมงาน สามารถแนะนำทางเลือกได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น และแก้ไขปัญหาของคนในองค์กรได้อย่างทั่วถึง โดยผู้นำที่ดีที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทีมงานส่วนใหญ่มีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน ยุติธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งเรื่องการปฏิบัติตนมีระเบียบวินัยตรงต่อเวลาจริงจังต่อเป้าหมายมีระบบงานที่ชัดเจน รักการเรียนรู้ และมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่มีลักษณะแบบนี้จะทำให้ทีมงานสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้มีสายสัมพันธ์สร้างเป็นองค์กรแห่งความสุขภายใต้กฎเกณฑ์ที่มีร่วมกัน

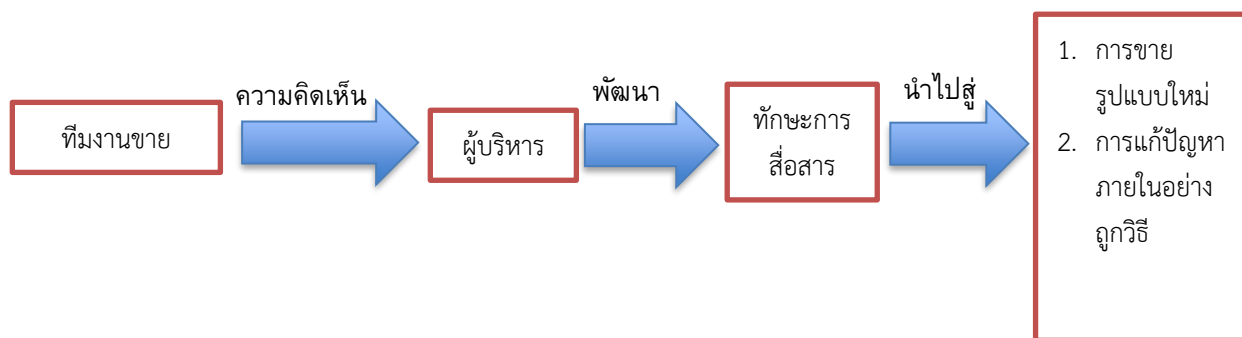
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX เป็นการสร้างแรงจูงใจแต่ละพื้นที่ ก็มีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันไป มีการใช้วิธีการจัดประชุมสัมมนาวิชาการเพิ่มเติมความรู้โดยผู้บริหารจะสอดแทรกการแข่งขันยอดเยี่ยมจัดโปรโมชั่นท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมอบรางวัลสำหรับคน

เก่งประจำเดือนให้แก่ทีมงาน โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายทั้งในเรื่องการสร้างยอดขาย และการขยายทีมงาน ตามที่วางแผนไว้กับบริษัทในทุกๆปี

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัทXXX ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตของบริษัท XXX เป็นสร้างการจัดการแบบทีมงาน โดยมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ การมุ่งเน้น วิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ๆ และการแก้ไขปัญหาอย่างเคร่งครัดในทั้งหมด 7ด้าน โดยใช้วิธีของ Mckinsey เข้ามาช่วยในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน เพื่อความเป็นองค์กรชั้นนำที่มีความโดดเด่น มีการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การมีโครงสร้างองค์กร (Structure) ที่เป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และให้อำนาจหัวหน้าทีมในการตัดสินใจแบบ 100% ด้วยการสร้างกลยุทธ์ (Strategy) ผู้บริหารใช้การจัดกิจกรรมขับเคลื่อนในการวางแผนกลยุทธ์ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และเน้นกลยุทธ์ ใช้ KPI กำหนดผลงานของตัวแทน 1 ตัวแทน ต่อยอด 1 ล้านใน 1 ปี เพื่อเป็นนโยบายหลักที่ใช้เป็นส่วนรวม ด้วยการสรรหาและคัดเลือก (Staff) การคัดสรรบุคลากรเข้ามาทำงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกคนที่มีทัศนคติดีต่องานประกันชีวิตเข้าทำงาน อายุอยู่ในช่วง 22-40 ปีเป็นหลัก บุคลิกภาพดี ทัศนคติดี วุฒิปริญญาตรี ใจสู้ที่มีต่องานในอดีต สร้างรูปแบบการบริหารจัดการ แบบปรับตัวตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา มีการแสดงความคิดเห็น แล้วคิดวิเคราะห์เพื่อนำความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นตัวดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยระบบการปฏิบัติงาน (System) รูปแบบการทำงาน ทำงานประกันชีวิตเป็นงานหลัก (Full Time) มีวิธีการทำงานแบบบูรณาการ ตั้งแต่ 8.00-17.00 ในทุกวัน จันทร์-ศุกร์ และสร้างระบบการทำงานออฟไลน์ในวันเสาร์-อาทิตย์ ใช้กติกาหมุ่มมากมาเป็นตัวกำหนดให้ทุกคนปรับตัวเข้าหาระบบ เน้นการทำงานเป็นทีมเป็นการสอนงานแบบรุ่นพี่สอนรุ่นน้องแบ่งหน้าที่กันปฏิบัติงาน ทั้งการสร้างยอดขายและการสร้างทีม รวมไปถึงค่านิยมร่วม (Shared value) คือ ทักษะการปรับตัวจะต้องอยู่ในระดับที่ดี ยึดถือเรื่องความเป็นที่ 1 เป็น Top sale ให้ความสำคัญเรื่องการขายที่ถูกต้องตามกฎหมาย คปภ. สร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข ทีมงานรักกิจกรรม กล้าแสดงออกในทุกๆกิจกรรม รักษานบริการ ให้ความสำคัญด้านการส่งต่อความสำเร็จจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยการสร้างทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill) การพัฒนาเรื่องทักษะเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความสามารถงานขาย เพิ่มช่องทางการขาย การติดต่อสื่อสารทั้งลูกค้าและเพื่อนร่วมทีม มีทักษะการชวนคนเข้าสู่อาชีพ สอนให้คิดเป็น ตั้งประเด็นการตั้งเป้าหมายในชีวิต เพื่อให้เติบโตในอาชีพธุรกิจประกันชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การบริหารทีมงานของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต มีหลากหลายรูปแบบหลายแนวทาง บริหารตามสถานการณ์ของแต่ละองค์กร โดยส่วนใหญ่ผู้บริหารที่มีทีมงานจำนวนมาก และยอดขายจำนวนมาก ส่งจะบริหารแบบเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทีมงาน ซึ่งนำมาถึงการต่อยอดในองค์กร ทำให้มีแนวทางหรือช่องทางการขายรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ รวมถึงการแก้ไขปัญหาภายในองค์กรอย่างถูกต้อง คุณค่าประโยชน์ของการรับฟังความคิดเห็น ยังทำให้ผู้บริหารประกันชีวิตต้องเรียนรู้เพิ่มเติมทักษะการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น ถูกต้อง แนวทางการบริหารรูปแบบที่รับฟังความคิดเห็นยังส่งเสริมให้เกิดเป็นองค์กรที่น่าอยู่ กล้าคิด กล้าแสดงออกจากความคิดเห็นเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยสามารถนำเสนอเป็นแผนภาพ ดังนี้

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารทีมงานประกันชีวิต คือการที่ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของทีมงาน มีการสื่อสารที่ชัดเจน ควรเป็นผู้บริหารที่สามารถปรับเปลี่ยนการบริหารทีมได้อย่างเหมาะสมทุกสถานการณ์ สิ่งเหล่านี้เพื่อให้เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของทีมงาน และองค์กรได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับทีมงานทั้งเรื่องงานและการปฏิบัติตน ระเบียบวินัย ความเอาใจจริงเอาใจต่อเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความเป็นกลางและมีความยุติธรรมยึดถือระบบองค์กรเป็นหลัก เพื่อให้ทีมงานได้การบังคับบัญชาสู่ถึงความเสมอภาค ในส่วนระบบธุรกิจ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลออก บอกคนได้ ใช้คนเป็น และต้องมีไหวพริบในการเลือกใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ทำงานให้ทันกับยุคสมัย สำหรับการสร้างมูลค่าให้กับธุรกิจ ทั้งการสร้างทีม และสร้างยอดขายให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Choodum (2014) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต เครือข่ายทอง บริษัทอเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เรื่องการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของตัวแทนประกันชีวิต เนื่องจาก ตัวแทนประกันชีวิต มีส่วนสำคัญมากในการสร้างยอดขายให้แก่องค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ตัวแทนประกันชีวิตมีดังนี้ 1) ผู้บริหารจะสอนให้ทีมงานตั้งเป้าหมายชีวิตตัวเองให้มาก่อน เพื่อเป็นการตอกย้ำในการเข้าสู่อาชีพตัวแทนประกันชีวิต หรือค้นหาความต้องการที่แท้จริงของชีวิตของพวกเขาเหล่านั้น 2) ก็ใช้การสร้างแบบอย่างของความสำเร็จ จากคนภายในองค์กร โรว์โมเดลความสำเร็จที่จับต้องได้ ถือเป็นวิธีการที่ดีอีกวิธีหนึ่ง 3) การอธิบายหรือตอกย้ำคำตอบแทนจากการทำงาน ตามโครงสร้างบริษัท 4) การแข่งขันยอดขาย 5) จัดโปรโมชั่นท่องเที่ยว ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ 6) การมอบรางวัลสำหรับคนเก่งประจำเดือน 7) การใช้วิธีการจัดประชุมสัมมนาวิชาการ 8) เพิ่มเติมความรู้ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็ถือเป็นวิธีที่ช่วยให้ตัวแทนไม่หลุดการโฟกัสในเส้นทางความสำเร็จที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ ผลจากการวิจัยศึกษาอีกว่าการสร้างแรงจูงใจแต่ละพื้นที่ ก็มีการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันไป แต่โดยรวมแล้ว ทั้งหมดนี้ทำเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และยังเป็นการรักษาตัวแทนให้อยู่กับองค์กรต่อไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Toysumran (2003) ศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีปัจจัยสำคัญที่เกิดจากแรงจูงใจภายในตั้งเป้าหมายเป็นมีเป้าหมายของตนเองที่ชัดเจนและแรงจูงใจภายนอกมีแบบอย่างของความสำเร็จ คำตอบแทนจากการทำงานตามโครงสร้างบริษัท การมอบรางวัลสำหรับคนเก่ง

ในการบริหารทีมงานสู่ความสำเร็จผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของตัวแทนประกันชีวิตเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า

1. โครงสร้างองค์กร (Structure) การบริหารของแต่ละสำนักงาน มีวิธีการบริหารงานผ่านหัวหน้าทีมในแต่ละชั้นงานเป็นขั้นๆ เป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และให้อำนาจหัวหน้าทีมในการตัดสินใจแบบ 100% มอบหมาย โปรเจ็ค และมอบหมายงานสำคัญ ๆ ให้ได้แสดงฝีมือในงานได้แบบเต็มที่

2. กลยุทธ์ (Strategy) ผู้บริหารใช้การจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาขับเคลื่อนในการวางแผนกลยุทธ์ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้ความสำคัญกับการใช้คนเก่งที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้านเพื่อมาดูแลพัฒนาโปรเจ็คต่างๆขององค์กร แบ่งการพัฒนาออกเป็น 2 อย่าง คือพัฒนาจุดอ่อนในการทำงาน กับ เสริมจุดแข็งเพื่อให้เก่งยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้แนวทางเสริมจุดแข็งมากกว่าที่จะไปพัฒนาจุดอ่อนของทีมงานฝ่ายขาย เช่นการเน้นเรื่องบริการหลังการขาย เพื่อต่อยอดกรรมธรรม์ใหม่ เน้นยึดพื้นที่การทำงานเพื่อการบริการลูกค้าได้อย่างทั่วถึง สุดท้ายผู้บริหารยังเน้นกลยุทธ์ใช้ KPI กำหนดผลงานของตัวแทน 1 ตัวแทน ต่อยอด 1 ล้านใน 1 ปี เพื่อเป็นนโยบายหลักที่ใช้เป็นสรุปรวม

3. การสรรหาและคัดเลือก (Staff) การคัดสรรบุคลากรเข้ามาทำงานผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกคนที่มีทัศนคติดีต่องานประกันชีวิตเข้าทำงานอายุอยู่ในช่วง 22-40 ปีเป็นหลัก บุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาดดูดี ทัศนคติดี วุฒิปริญญาตรี ใจสู้ที่มีต่องานในอดีต

4. รูปแบบการบริหารจัดการสไตล์ผู้บริหารงาน (Managerial style) เป็นผู้บริหารที่ปรับตัวตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา บริหารไปตามปัญหาที่พบเจอ ยึดหลักองค์กรเป็นหลักปฏิบัติตามไปในทิศทางเดียวกัน มีการแสดงความคิดเห็น แล้วคิดวิเคราะห์เพื่อนำความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นตัวดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้

5. ระบบการปฏิบัติงาน (System) รูปแบบการทำงาน โดยทำงานประกันชีวิตเป็นงานหลัก (Full Time) มีวิธีการทำงานแบบรูทีน ตั้งแต่ 08.00-17.00 ในทุกวัน จันทร์-ศุกร์ และสร้างระบบการทำงานออฟไลน์วันเสาร์-อาทิตย์ ใช้กติกาหมู่มากมาเป็นตัวกำหนดให้ทุกคนปรับตัวเข้าหาระบบ เน้นการทำงานเป็นทีมเป็นการสอนงานแบบรุ่นพี่สอนรุ่นน้องแบ่งหน้าที่กันปฏิบัติงาน ทั้งการสร้างยอดขายและการสร้างทีม

6. ค่านิยมร่วม (Shared value) คือด้านการปรับตัวเก่ง ไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม ทักษะการปรับตัวจะต้องอยู่ในระดับที่ดี ยึดถือเรื่องความเป็นที่ 1 เป็น Top sale ให้ความสำคัญเรื่องการขายที่ถูกต้องตามกฎหมาย คปภ. สร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข ทีมงานรักกิจกรรม กล้าแสดงออกในทุกๆกิจกรรม รักงานบริการ สู้ให้ความสำคัญด้านการส่งต่อความสำเร็จจากรุ่นสู่รุ่น

7. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill) การพัฒนาเรื่องทักษะเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความสามารถงานขาย เพิ่มช่องทางการขาย การติดต่อสื่อสารทั้งลูกค้าและเพื่อนร่วมทีมมีทักษะการชวนคนเข้าสู่อาชีพสอนให้คิดเป็น เรื่องการตั้งเป้าหมายในชีวิต เพื่อให้เติบโตในอาชีพธุรกิจประกันชีวิต

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwannachot (2011) พบว่ากลยุทธ์ในการรักษาตัวแทนประกันชีวิตให้อยู่ในอาชีพอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด กลยุทธ์ทางเลือกนี้เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานโดยรวมขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีความชัดเจน พร้อมทั้งทำให้เกิดการคล่องตัวมากขึ้นภายในองค์กร

สรุป

จากการศึกษาพบว่าองค์กรที่จะก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ ต้องยึดหลักความมั่นคงเรื่องการสร้างคน เพื่อต่อยอดให้คนสร้างยอดขายต่อไป ฉะนั้นแล้วผู้บริหารต้องสอนให้ทีมงานคิดเป็นในการตั้งเป้าหมายชีวิต และการเติบโตในอาชีพ ตัวแทนยังจะต้องมี ทักษะการปรับตัวให้ได้ทุกสถานการณ์ และสามารถเพิ่มช่องทางการขายได้ ในยุคที่มีสถานการณ์โรคระบาด เช่นช่องทางขายทางโทรศัพท์ หรือช่องทางขายผ่านออนไลน์ เป็นต้น ทั้งยังต้องเติมทักษะคนใหม่ ให้เป็นนักขายมืออาชีพให้ได้อย่างรวดเร็ว และให้ทีมงานตัวแทนประกันชีวิตมีความรู้ด้านประกันควบการลงทุน อย่างทันยุคทันสมัย เพื่อให้ทีมงานประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยให้มากที่สุด สิ่งที่ผู้นำองค์กรต้องเพิ่มเติมให้แก่ทีมงานได้การบังคับบัญชา คือ พัฒนาเรื่องศิลปะการสื่อสาร เพราะในยุคปัจจุบัน การสร้างยอดหรือสร้างคนนั้น ศิลปะการสื่อสารมีความจำเป็นทั้งสิ้น และควรเร่งให้ความรู้ด้านการประกันภัยควบคู่ไปกับความรู้ด้านการลงทุนเนื่องจากวันนี้ในตลาดยังมีคู่แข่งไม่มากนักจึงถือเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างยอดขาย และสิ่งสำคัญท้ายสุดก็ให้ความสำคัญด้านการบริการหลังการขายเพื่อต่อยอดขายจากลูกค้าเก่าในทุกๆ มิติที่ลูกค้าควรจะต้องมีประกันให้ครอบครัวอุ่นใจทุกครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. บริษัทควรกำหนดหลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาผู้บริหารของบริษัทฯ แบบเจาะจงและทันสมัย เพื่อเป็นแบบแผนมาตรฐานในการพัฒนาทีมงานประกันชีวิต
2. บริษัทควรกำหนดนโยบายในการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บริษัทควรพัฒนาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทีมงานประกันชีวิตให้มีหลักสูตรที่ทันสมัย และมีหลักสูตรวิเคราะห์หนี้เสียของคนในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางการบริหารให้กับผู้บริหาร
2. บริษัทควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1. คุณลักษณะของทีมงานประกันชีวิตในยุค Disruption
- 2.2. ความพึงพอใจของตัวแทนประกันชีวิต ที่มีต่อรูปแบบการบริหารงานของผู้จัดการเพื่อให้ทราบวิถีคิดของทีมงานและเป็นไปในแนวทางในการพัฒนาต่อไป

References

- Choodum, P. (2014). Relationship between work motivation and leadership of life insurance agency leaders, NUMTHONG GROUP, AMERICAN INTERNATIONAL ASSURANCE CO.LTD. Phranakhon Rajabhat Research Journal, 9(2), 184 – 204.
- Kongkasawat, Dh. (2006). COMPETENCY, how do they do it in practice? Bangkok: Technology Promotion Association (Thailand-Japan).

- Rasmekomen, B. (2017). Life Insurance Product Strategy For Elderly Citizens In Bangkok. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9(1), 1129 – 1142.
- Sorasuchat, A. (2020). Applied Statistics and Research Methodology. Konkhane: Greenness World Co., Ltd.
- Supsombut, S. (2019). Determination of Marketing Guidelines for the Decision to Purchase Consumer Life Insurance Policies in Khon Kaen Province, Journal of management, 9(3), 66 – 79.
- Suwannachot, B. (2011). Strategies for keeping life insurance agents in a sustainable career Company case study Muang Thai Life Assurance Co., Ltd. (Independent study Master of Administration). Graduate School: University of the Thai Chamber of Commerce.
- Toysumran, W. (2003). Motivation Influencing on the Performance of Public Relations Officials of the Ministry of Education. (Master Thesis). Faculty of Education. Dhonburi Rajabhat University.
- Trakulsarit, W. (2007). Teamwork. Bangkok: Academic Promotion Center.

คุณภาพชีวิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งใน
กรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา
QUALITY OF LIFE AND HUMAN RESOURCE MANAGEMENT OF A HOTEL
EMPLOYEE IN BANGKOK UNDER THE EPIDEMIC SITUATION OF THE
CORONAVIRUS DISEASE

¹สุดา สุขญา อิลเลียรี่, ²เกียรติ บุญโยพ และ ³ตระกูล จิตวัฒนากร

¹Suda Suchada Hilleary, ²Kiat Boonyapo and ³Trakul Jitwattanakorn

¹²³หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนารุขกิจและทุนมนุษย์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹²³Master of Arts Program in Human Capital Development, North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: suda.such@northbkk.ac.th

Received:2022-09-03

Revised:2022-11-08

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร 2) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่พนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงจัดหมวดหมู่ และใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานส่วนใหญ่ทั้งก่อนและในขณะที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพพลานามัยร่างกายแข็งแรง พนักงานทุกคนยังคงมีน้ำใจช่วยเหลือต่อกันและกัน บรรยากาศในที่ทำงานก็ยังคงมีความอบอุ่นถึงแม้จะอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาใน ส่วนของการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดนั้นจะลดน้อยลง ส่วนการเพิ่มพูนความรู้ จากการฝึกอบรมนั้นยังคงมีให้โดยเปลี่ยนเป็นแบบออนไลน์ และขณะที่ก่อนการเกิดโรคระบาดทางโรงแรม ได้จัดให้มีการเข้าร่วมพิธีกรรม ทำกิจกรรมทางศาสนาอยู่เสมอ จึงทำให้พนักงานมีจิตใจสงบถึงแม้จะเผชิญ กับสถานการณ์วิกฤต ส่วนสถานะทางการเงินส่วนใหญ่ไม่ประสบกับปัญหาหนี้สินแต่หลังจากการเกิดโรคระบาดพนักงานทุกคนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด และในภาพรวมของครอบครัวของพนักงานมีความสุขดี ทั้งก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา

2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา มี 5 กระบวนการ ได้แก่ (1) การจัดการวางแผนอัตรากำลังคน เช่น การสรรหา การคัดเลือก และการจ้างงาน (2) กระบวนการการเรียนรู้และการพัฒนา โดยการจัดการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงาน (3) การจัดการด้านแรงงานสัมพันธ์โดยการจัดการความสัมพันธ์ที่ดี

กับพนักงานผ่านการให้สวัสดิการที่ดีเช่น กิจกรรมปีใหม่ เงินโบนัสประจำปี Service Charge (4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นโรงแรมไม่มีการประเมิน และ (5) การจัดการการพัฒนาองค์กร โดยยังคงให้การดูแลพนักงานอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานยังคงมุ่งมั่นและทุ่มเทการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; การจัดการทรัพยากรมนุษย์

Abstract

The goal of this research was to examine the 1) Quality of life of a hotel employees in Bangkok 2) Human Resource Management of a hotel employee in Bangkok under the epidemic situation of the Coronavirus disease. The key informants were eight hotel employees in Bangkok and were selected with purposive sampling. The semi-structured interview form was used for data collection. Data arrangement used content analysis toward the conclusion.

The findings indicated that:

1) Most of the employees before and during the Coronavirus epidemic situation, had a good quality of life and were all healthy and physically strong. All employees still had the kindness to help each other. The atmosphere at work was still warm even during the Coronavirus epidemic situation. Interaction with outsiders during the epidemic was reduced. The knowledge enhancement through training was still available online. During and before the outbreak of the epidemic, the hotel arranged to attend dharma listening, doing religious activities regularly. This made the employees had peace of mind even when facing a crisis situation. As for the financial situation, most employees did not suffer from debt problems, but after the epidemic, all employees had to spend economically and overall, the employees' families were happy both before and after the Coronavirus epidemic.

2) Human resource management of hotel staff in Bangkok under the epidemic situation of the corona virus. From the results of the study, it was found that there were 5 processes: (1) Manpower planning management such as recruitment, selection, and ensuring the job as done. (2) Learning and development processes by providing training to enhance operational skills. (3) Labor relations management by managing good relations with employees through providing good benefits such as new year activities, bonus, service charge (4) The hotel did not have an assessment, for Performance Management in that situation. (5) Corporate development management process still giving full care to employees. This was in order for employees to remain committed and fully dedicated to their work.

Keywords: Quality of life; Human Resource Management

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างกว้างขวางหลายอาชีพ สร้างรายได้กระจายสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นทั่วประเทศ ทั้งยังสามารถนำเงินตราเข้าสู่ประเทศได้มูลค่ามากกว่าล้านล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 (Kittinorarat, et al., 2018) การท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และทำการกระจายรายได้ไปสู่ส่วนธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพและโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ (Boonprasob, 2016) รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลกคิดเป็นร้อยละ 10.3 ของจีดีพีโลก ส่วนประเทศไทยพึ่งพาภาคการท่องเที่ยวและการส่งออก คิดเป็นร้อยละ 12 ของจีดีพี และร้อยละ 50 ของจีดีพีตามลำดับ

อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่า ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และแนะนำทุกประเทศทำการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค โดยข้อมูล ณ วันที่ 28 มีนาคม 2563 มีรายงานผู้ป่วยใน 196 ประเทศ 2 เขตบริหารพิเศษ 1 นครรัฐ 2 เรือสำราญ เป็นผู้ป่วยที่ยืนยัน 597,458 ราย เสียชีวิต 27,370 ราย สำหรับประเทศไทยได้มีมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคตั้งแต่เริ่มพบการระบาดในประเทศจีน ตรวจพบผู้ป่วยรายแรกเป็นผู้เดินทางจากประเทศจีนในวันที่ 8 มกราคม 2563 ได้รับการตรวจยืนยันผลและแถลงสถานการณ์ในวันที่ 16 มกราคม 2563 ผู้ป่วยช่วงแรกเป็นผู้เดินทางจากพื้นที่เสี่ยงการขยายพื้นที่ระบาดในต่างประเทศเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และวันที่ 26 มีนาคม 2563 ได้ประกาศข้อกำหนดตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2) โดยได้ออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็วและป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น (Department of Mental Health, 2021)

ธุรกิจโรงแรมจึงเป็นกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 อย่างมาก โดยหน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวและบริการ (STR) ระบุถึงรายได้ต่อห้อง (RevPAR) ในอุตสาหกรรมโรงแรมทั่วโลก ลดลงเป็นตัวเลขสองหลักในเดือนมีนาคม 2563 โดยเอเชียและยุโรปลดลงมากที่สุดคือร้อยละ 66.7 และร้อยละ 61.6 ตามลำดับ ในขณะที่ อัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ในยุโรปลดลงจากปกติร้อยละ 61.6 เหลือเพียงร้อยละ 26.3 และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 8.1 ในเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งลดลงมากกว่าการลดลงของอัตราการเข้าพักในเอเชียแปซิฟิกที่ลดลงจาก ปกติร้อยละ 59.5 เหลือเพียงร้อยละ 28.3 ในเดือนมีนาคม และมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 18 (Ministry of Tourism and Sports, 2020) ธุรกิจโรงแรม (โรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์) เป็นธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) หมวดโรงแรมและภัตตาคารปี 2561 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 5.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งหมด หรือประมาณ 9.2 แสนล้านบาท ประเทศไทยนับเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมแห่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวต่างชาติธุรกิจภาคท่องเที่ยวและบริการเป็นหนึ่งในธุรกิจ

ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เนื่องจากไทยต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวจากต่างชาติที่ขณะนี้นักท่องเที่ยวยังไม่สามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้โดยปกติ โดยโรงแรมหลายแห่งต้องปิดตัวลงชั่วคราวหรือบางโรงแรม ประกาศปิดกิจการถาวรผลจากวิกฤตโควิด-19 ทำให้มีการเลิกจ้างแรงงาน ในภาคท่องเที่ยวสูงเป็นประวัติการณ์ เพื่อให้การบริการของโรงแรมสามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ปัจจัยสำคัญคือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงแรมนั่นเอง ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องมี ความรู้ ทักษะด้านการให้บริการที่ดี หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในงานบริการเป็นเวลานาน กล่าวคือ บุคลากรหรือพนักงานเหล่านี้ต้องเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในระดับสูงนั่นเอง ซึ่งองค์กรหรือโรงแรมจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน และช่วยให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขันในที่สุด (Joungtrakul, 2020) ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานจำนวนมาก ลักษณะการทำงานเป็นกะมีการทำงานกลางคืน การทำงานมีการแข่งขันสูงมุ่งการให้บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ลูกค้า ดังนั้นหากคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ไม่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการให้บริการของพนักงาน ทั้งนี้เพราะคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work life) ทำให้พนักงานมีความสุข เมื่อพนักงานมีความสุขก็สามารถทำงานได้โดยไม่มีห่วงกังวล เมื่อทำงานก็เกิดความพึงพอใจในงาน งานนั้นก็ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรและตนเองมีความสุขไปด้วย บรรยากาศองค์กรก็มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เพราะเมื่อพนักงานมีการรับรู้บรรยากาศองค์กรที่ดีก็จะมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีตามไปด้วย (Meeplang, 2005) นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตที่ดีย่อมมีผลต่อการพัฒนาความสามารถความมั่นคงและความก้าวหน้า รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

จากระยะเวลายาวนานเกือบสองปีที่ทั่วโลกและประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกและระบบเศรษฐกิจไทย ผลกระทบต่อการว่างงาน ผลกระทบต่อรายได้ของผู้คนเป็นจำนวนมาก ผลกระทบต่อหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย โดยที่ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน และส่งผลกระทบต่อไปยังพนักงานทุกระดับชั้น ในส่วนของพนักงานระดับปฏิบัติการ ถือว่าเป็นหัวใจหลักขององค์กร พนักงานระดับปฏิบัติการมีความสำคัญสำหรับองค์กรเป็นอย่างมาก ซึ่งจะคอยสนับสนุนและขับเคลื่อนองค์กรให้ดำเนินตามเป้าหมายที่ทางองค์กรไว้วางไว้ และจากความสำคัญของการท่องเที่ยว ความสำคัญของธุรกิจโรงแรม ความสำคัญของคุณภาพชีวิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์รวมทั้งปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้จัดทำวิจัยจึงได้ทำการศึกษาการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา” เพราะผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตรวมทั้งศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาทำเป็นแผนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรในอนาคต รวมถึงสามารถนำข้อมูลมาจัดทำแผนองค์กรแห่งความสุข (Happy workplace)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเอกสาร และแหล่งข้อมูลบุคคล โดยแหล่งข้อมูลเอกสาร ได้แก่ เอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ บริบทพื้นที่ศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารโรงแรมแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นผู้บริหารในระดับผู้จัดการที่มีประสบการณ์อายุการปฏิบัติงานงานตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป และพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติให้เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการที่มีประสบการณ์อายุการปฏิบัติงานงานตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews form)

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกตามประเด็นที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

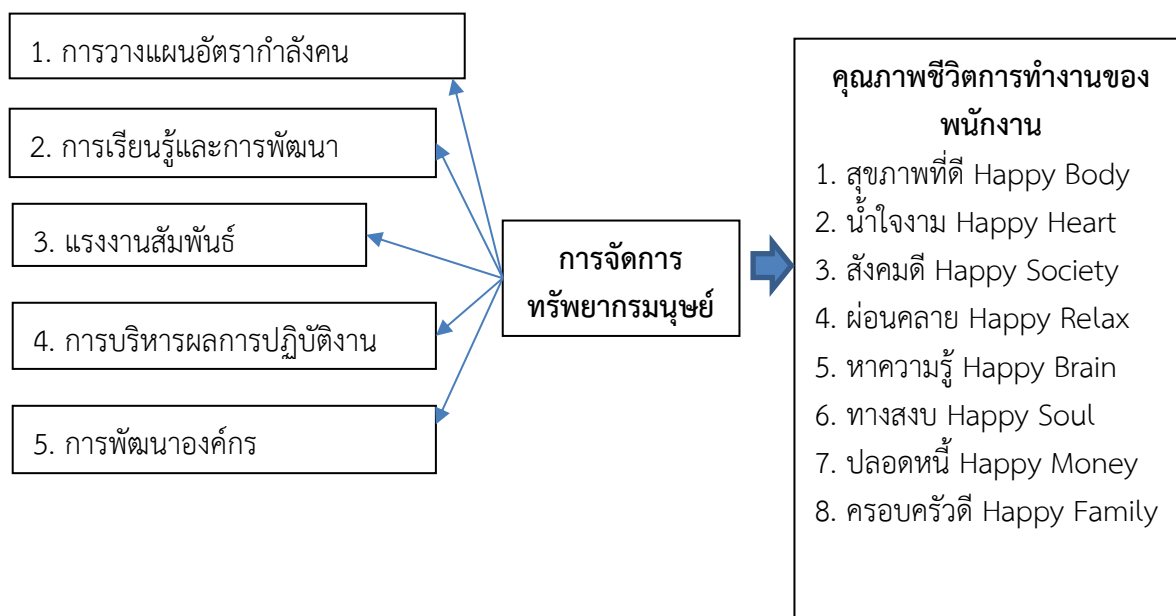
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการและพยายามแสวงหา เพราะเป็นคุณลักษณะหรือสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สุขภาพที่ดี (Happy Body), น้ำใจงาม (Happy Heart), สังคมดี (Happy Society), ผ่อนคลาย (Happy Relax), หาความรู้ (Happy Brain), จิตใจสงบ (Happy Soul), ปลอดภัย (Happy Money), ครอบครัวดี (Happy Family) และจากการวิเคราะห์ข้อมูล คุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้ คุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครทั้งก่อนและหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา อยู่ในระดับที่ดี โดยในส่วนของสุขภาพทั้งก่อนและหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาพนักงานส่วนใหญ่มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีอาการเจ็บป่วยใด ๆ ส่วนของการมีน้ำใจนั้นทั้งก่อนและหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาพนักงานทุกคนยังมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ขณะที่บรรยากาศในที่ทำงานก็มีความอบอุ่น มีความสามัคคีที่ดีต่อกัน ส่วนการปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างก่อนเกิดโรคระบาดพนักงานยังคงได้พบปะนัดเจอไปมาหาสู่กับคนรอบข้างได้ตลอดเวลา แต่ในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา การติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสังคมบุคคลภายนอกนั้นลดน้อยลงเนื่องจากต้องเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา รวมทั้งความเครียดของพนักงานก่อน

การเกิดโรคระบาดพนักงานไม่มีความเครียดใดๆ แต่ในขณะที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคไวรัสโคโรนา พนักงานโรงแรมมีความเครียดเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านการเดินทางจากมาตรการภาครัฐ ทำให้พนักงานส่วนใหญ่ไม่สามารถออกไปทำกิจกรรมข้างนอกบ้านได้ กิจกรรมที่ทางโรงแรมเคยจัดให้แกพนักงานก็ลดลงเพราะต้องลดการปฏิสัมพันธ์และเว้นระยะห่างทางสังคม เพื่อลดแพร่ระบาดการติดเชื้อ ในส่วนของการหาความรู้พนักงานโรงแรมยังมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้จากการฝึกอบรมที่ทางโรงแรมจัดให้ทั้งในรูปแบบเผชิญหน้า และแบบผ่านสื่อออนไลน์ นอกจากนี้จากการที่พนักงานส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมฟังธรรมจากกิจกรรมทางศาสนาของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้มีจิตใจสงบถึงแม้จะเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติ ในขณะที่สถานะทางการเงินนั้น พบว่า ก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคไวรัสโคโรนาพนักงานส่วนใหญ่ไม่ประสบกับปัญหาหนี้สิน ไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องเงิน ภายหลังจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคไวรัสโคโรนาพนักงานส่วนใหญ่ก็ยังสามารถรับมือกับสถานการณ์นี้ได้เพราะแต่ละคนใช้จ่ายอย่างประหยัด แต่ก็มีส่วนน้อยที่ประสบปัญหาทางการเงินโดยจำเป็นต้องเบิกเงินจากบัตรเครดิตมาใช้จึงทำให้เกิดหนี้สิน แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมของครอบครัวของพนักงานโรงแรมมีความสุขดีทั้งก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อนธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ขององค์กร จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการพัฒนา มาดำเนินการ ซึ่งจะช่วยให้พนักงานทุกคนมีความพร้อมทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถในการที่จะช่วยขับเคลื่อนธุรกิจโรงแรมไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ประกอบด้วย (1) การวางแผนอัตรากำลังคน ได้แก่ การสรรหาทั้งการสรรหาจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยผ่านการประกาศประชาสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อออนไลน์ สื่อบุคคล จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก โดยการสัมภาษณ์ส่งตรวจสุขภาพ และแจกจ่ายงาน จนถึงการบรรจุ (2) การสร้างเรียนรู้และการพัฒนา เพื่อธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้มีคุณภาพทางโรงแรมจึงได้ ดำเนินการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาโรงแรมก็ยังจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา อย่างถูกวิธี โดยผ่านการจัดฝึกอบรมออนไลน์ (3) การจัดการด้านแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึงการจัดการความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานผ่านการให้สวัสดิการที่ดี โดยในช่วงแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา นั้น ถึงแม้จะมีการปรับลดสวัสดิการบางอย่างลง แต่ก็มีให้สวัสดิการบางอย่างทดแทน เช่น ยกเลิกการตรวจสุขภาพประจำปี แต่จัดให้มีการตรวจ ATK ฟรีก่อนเข้าทำงาน (4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา โรงแรมไม่มีการประเมิน เพราะภาระงานของพนักงานมีการเปลี่ยนแปลงไปอีกทั้งการประเมินจะไม่สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้อย่างเที่ยงตรง เพราะสถานการณ์การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป จำนวนผู้เข้ามาใช้บริการห้องพักลดลง และ (5) การพัฒนาองค์กร พบว่าโรงแรมยังคงให้การดูแลพนักงานอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานยังคงมุ่งมั่นและทุ่มเทการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาประกอบด้วย 5 กระบวนการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรม โดยคุณภาพชีวิตจะมีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตนั้น พบว่า พนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพพลานามัยและร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และบรรยากาศในที่ทำงานมีความอบอุ่น ถึงแม้จะอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา แต่ทุกคนยังคงมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จึงทำให้เกิดความผ่อนคลายและยังได้เพิ่มพูนความรู้จากการฝึกอบรมของโรงแรม ในขณะที่การเข้าร่วมฟังธรรมจากกิจกรรมทางศาสนาของโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีจิตใจสงบถึงแม้จะเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติ ส่วนสถานะทางการเงินส่วนใหญ่ไม่ประสบกับปัญหาหนี้สิน และในภาพรวมนั้นครอบครัวของพนักงานโรงแรมมีความสุขดีทั้งก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yukerd, (2001) พบว่า ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านปัจจัยทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจในชีวิต ในขณะที่ผลการวิจัยของ Suwannasub, (2021)

พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมของปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (SD. =0.562) และผลการวิจัยของ Duangkhamawat, (2021) พบว่า ความพึงพอใจของพนักงาน พนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมการโรงแรม ระดับ 4 ดาวขึ้นไป ในกรุงเทพมหานครต่อการบริหารจัดการขององค์กรก่อนเผชิญวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานด้านต่างๆ ได้แก่ การมีเพื่อนร่วมงานที่ดี ทำให้พวกเขามีความสุขในการทำงาน เพื่อนร่วมงานคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลามีปัญหาอะไรก็ปรึกษากันช่วยเหลือกันและมีทีมงานคอยสนับสนุนในการทำงานทำให้รู้สึกไม่ได้โดดเดี่ยวการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พึงพอใจที่จะทำงานร่วมกันในองค์กรเดียวกัน และความพึงพอใจในการทำงานระหว่างการเกิดเผชิญวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ในส่วนของเพื่อนร่วมงานพนักงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องของเพื่อนร่วมงานเช่นเดิม ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เพื่อนร่วมงานทุกคนยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำงานช่วยเหลือกันอย่างดี ต่างคนต่างพึ่งพาอาศัยกันและกันมีความเห็นอกเห็นกันมากขึ้นในช่วงเวลาที่ลำบากให้กำลังใจกันเสมอ เพราะทุกคนต่างก็เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Lertvittayatan, (2021) พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงาน ของพนักงานโรงแรมในเขตกรุงเทพฯ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนา มีความพึงพอใจในงานของพนักงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.9261 จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงสะท้อนให้เห็นพนักงานโรงแรมส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอบอุ่น มีเพื่อนร่วมงานที่ดี ทั้งก่อนและขณะที่อยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาก็ตาม สะท้อนให้เห็นว่าอาจจะเป็นเพราะผลของการดำเนินงานของโรงแรมมีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อนธุรกิจโรงแรมให้ไปสู่ความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย และกลยุทธ์ขององค์กร โดยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย 5 หลัก ได้แก่ 1) การวางแผนอัตรากำลังคน เช่น การสรรหา การคัดเลือก การจ่ายงาน และการบรรจุ 2) การเรียนรู้และพัฒนา โดยการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงาน การจัดฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอก การฝึกอบรมผ่านสื่อออนไลน์ 3) แรงงานสัมพันธ์โดยการจัดการความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานผ่านการให้สวัสดิการที่ดีเช่น การให้สวัสดิการอาหารสองมื้อ แก่พนักงาน การตรวจสุขภาพประจำปี การจ่าย Service Charge สวัสดิการห้องพักให้กับพนักงาน และในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ทางโรงแรมได้มีสวัสดิการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตรวจ ATK ฟรี ก่อนเข้าทำงาน และสวัสดิการของพนักงานลดลง เช่นอาหารลดลงเหลือ 1 มื้อ ไม่รับบริการซักชุดยูนิฟอร์มลดเงินเดือนพนักงาน 4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นทางโรงแรมได้ระงับกระบวนการประเมินผลงานพนักงานเป็นการชั่วคราว และ 5) การพัฒนาองค์กร ยังคงให้การดูแลพนักงานที่มีอยู่เป็นอย่างดีเพื่อให้พนักงานยังคงมุ่งมั่นและทุ่มเทการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pitiwan, (2021) พบว่า แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในธุรกิจโรงแรมเครือข่ายนานาชาติ หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อโรคไวรัสโคโรนา ใช้การฝึกอบรมแบบออนไลน์ ในขณะที่ผลการวิจัย

Duangkhamsawat, (2021) พบว่า ก่อนเผชิญวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พนักงานได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งหน้าที่ของตนพนักงานได้รับรายได้และสวัสดิการที่พอเพียง รวมถึงเรื่องผลประโยชน์อื่น และกิจกรรมต่างๆ เช่น Service Charge อาหาร ชุดยูนิฟอร์ม การบริการซักชุดยูนิฟอร์ม และนโยบายการจัดการขององค์กรได้มีการบริหารจัดการอย่างดี มีการประเมินผล การจ่ายโบนัสประจำปีอย่างเหมาะสมตามผลงาน แต่ภายหลังเมื่อมีการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสร้างผลกระทบต่อตัวพนักงานทั้งในเรื่องของการทำงานและเรื่องส่วนตัว ในเรื่องของนโยบายการจัดการขององค์กร รายได้และสวัสดิการพนักงานเงินเดือนที่ได้รับมีจำนวนที่ลดลงจากสถานการณ์ปกติและถูกตัดสวัสดิการที่ควรได้รับ สวัสดิการและรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไป การลดสวัสดิการและเงินเดือน ดังนั้นผลการวิจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้น จึงมีความสอดคล้องกัน

สรุป

คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมต้องการ และพยายามแสวงหาเป็นคุณลักษณะหรือสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิตที่สมบูรณ์ และคุณภาพชีวิตของพนักงานโรงแรม ประกอบด้วยสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สุขภาพที่ดี, น้ำใจงาม, สังคมดี, ผ่อนคลาย, หาความรู้, จิตใจสงบ, ปลอดภัย, ครอบครัวดี และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อนธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ขององค์กร จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการพัฒนามาดำเนินกร ซึ่งจะช่วยทำให้พนักงานทุกคนมีความพร้อม ทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถในการที่จะช่วยขับเคลื่อนธุรกิจโรงแรมไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ โดยการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญประกอบด้วย 5 หลักใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) การวางแผนอัตรากำลังคน (2) การสร้างเรียนรู้ และการพัฒนา เพื่อธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร (3) แรงงานสัมพันธ์ โดยการจัดการความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานผ่านการให้สวัสดิการที่ดี (4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน และ (5) การพัฒนาองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับบริบทคุณภาพชีวิตไปประเมินเพื่อสำรวจว่าปัจจุบัน คุณภาพชีวิตของพนักงานยังมีด้านใดบ้างที่ควรได้รับการดูแล

1.2 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยทั้งหมด ไปเป็นข้อมูลเปรียบเทียบในปีต่อไปซึ่งจะสามารถกำหนดแผนงานบริบทคุณภาพชีวิตของพนักงาน แผนงานการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพกับการบริหารงานโรงแรมมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาจจะทำให้ได้ข้อมูลเฉพาะที่ ไม่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรกลุ่มใหญ่ได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัย ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

2.2. การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากพนักงานเพียง 1 โรงแรม ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปต่อไปควรเก็บข้อมูลในพื้นที่โรงแรมอื่นๆ ให้มากกว่า 1 โรงแรม ซึ่งจะส่งผลทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

References

- Boonprasob, N. (2016). A NEW DIMENSION OF TOURISM: SINGLE LADY TRAVELERS. SOUTHEAST BANGKOK JOURNAL, 2(2), 124–132.
- Department of Mental Health. (2021). The Department of Mental Health advises Thai society to develop the mind with "discipline-healthy habits" to prevent the threat of COVID-19. Retrieved July 22nd 2022. From www.dmh.go.th/covid19/news2/view.asp?id=32.
- Duangkhamawat, N. (2021). Job satisfaction study of employee in hospitality industry at hotel rating-star 4 or more in Bangkok involve with organization management before and during Covid-19 pandemic. Thesis, Master of Management, Faculty of Management Science. Mahidol University.
- Joungtrakul, J. (2020). Human Resource Development: Theory and Practices. Bangkok: C – Education.
- Kitinorarat, J. et al. (2018). Monitoring, evaluating and furthering the commercial usage of tourism and hospitality industry research projects in 2016. Phranakhon Rajabhat Research Journal Humanities and Social Sciences. 6(2), 1 – 17.
- Lertvittayatan, T. (2021). Factors influencing to persistence of hotel staff in Bangkok affected by Covid-19 situation. Thesis, Master of Business Administration, Business Administration Management, Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University.
- Meeplang, K. (2005). Perception of organizational climate affecting quality of work life of employees, CAT Telecom Public Company Limited, head office. Thesis, Master of Business Administration, St. John's University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2020). Quarterly Tourism Economic Report No. 4. Retrieved July 22nd 2022. From <https://www.mots.go.th/news/category/609>.
- Pitiwan, BH. (2021). Guidelines for the development of human capital in the international hotel chain business after the epidemic of the Covid-19 virus. Thesis, Master of Arts degree. Tourism Management, Hotel and Event Management. Graduate school. Silpakorn University.
- Suwannasub, Ch. (2021). To study the relationship between factors of quality of working life and engagement of employees of private bank head offices in Bangkok During the

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565)

coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic situation. Thesis, Master of Management, Faculty of Management Science. Mahidol University.

Yukerd, Ph. (2001). Quality of working life and quality of life of hotel staff in Bangkok Under the COVID-19 Situation. Journal of Arts and Service Industries, 4(2), 410 - 426.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง
อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

THE RELATIONSHIP BETWEEN MANAGERIAL BEHAVIORS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE 21ST CENTURY AND PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY OF TEACHERS IN HIGHLANND SCHOOL OF WIANG-HAENG
DISTRICT UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 3

¹ศรיתน จงงเซ, ²รัตนา ดวงแก้ว และ ³ชูชาติ พ่วงสมจิตร

¹Srithon Jongsei, ²Ratana Daungkaew and ³Choochat Phuangsomjit

¹²³สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹²³School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: St.Jongsei@gmail.com

Received:2022-09-07

Revised:2022-09-28

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 127 คน จากสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ชนิดมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 และ 0.90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

- 1) พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ
- 3) พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากที่สุดกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริหารจัดการ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; ผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง; ศตวรรษที่ 21

Abstract

The goals of this study were to investigate 1) administrative behavioral responses of school administrators in the twenty-first century in highland educational institutions, Wiang Haeng District, under Chiang Mai Primary Education Service Area Office 3, 2) community of professional learning of teachers, and 3) the relationship between administrative behavior of school administrators in the twenty-first century and professional learning community of teachers.

127 teachers from the highland educational institutions in the Wiang Haeng District, under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, were included in the sample using a straightforward random sampling procedure. An online questionnaire that assesses the management style of school administrators in the twenty-first century and the professional learning community of teachers, with reliability values of 0.86 and 0.90, respectively, serves as the research tool. In the data analysis, statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient were used.

The research resulted in the following conclusions: 1) The overall professional learning community of teachers in highland schools was at the high level; 2) The managerial behaviors of school administrators in the 21st century positively correlated at the highest level with the professional learning community of teachers; and 3) The managerial behaviors of school administrators in the 21st century were significantly correlated at the.01 level with both the professional learning community of teachers and the overall professional learning community.

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและนับวันจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พลิกผัน ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อเตรียมนักเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ตลอดจนมีทักษะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (Amdonkloy, 2013) ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีความสมดุล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อเตรียมพร้อมนักเรียนให้มีคุณภาพ

มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 แต่จากภาพรวมผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O - NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ผลการทดสอบ O - NET คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกระดับชั้นในทุก รายวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ผลการทดสอบเฉลี่ยรวมและผลคะแนนทุกรายวิชาของสถานศึกษา สังกัดต่ำกว่าผลคะแนนระดับ สพฐ. และระดับประเทศ และสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง มีผลการ ทดสอบเฉลี่ยรวมและผลคะแนนทุกรายวิชาต่ำกว่าผลคะแนนระดับ สพฐ. และระดับประเทศ ยกเว้นรายวิชา วิทยาศาสตร์ที่มีผลคะแนนสูงกว่าระดับ สพฐ.(Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, 2020B) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จึงได้กำหนดพันธกิจเพื่อพัฒนามุ่งสู่ องค์กรที่มีคุณภาพตามเป้าประสงค์หลัก (Goals) คือ สำนักงานเขตพื้นที่คุณภาพ (Quality Office) สถานศึกษาคูณภาพ(Quality Schools) ห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classrooms) และนักเรียนคุณภาพ (Quality Students) (Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, 2020) ผู้บริหาร สถานศึกษาในฐานะผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาพฤติกรรม การบริหารจัดการทั้งด้านคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาและด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของ ครู ให้สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทาง ปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Chongcharoen, 2019) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำการเรียนการสอนซึ่งเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญ กับหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดการองค์การให้มีวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน ยุคศตวรรษที่ 21 และการสร้างความไว้วางใจให้ครูและนักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจ ในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (Daungkaew, 2019) และพฤติกรรมบริหารที่จำเป็นของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้เป้าหมายของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จ การบริหารจัดการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อความรับผิดชอบต่อที่เชื่อได้ และการบริหารจัดการทั่วไปขององค์กร (The Organization for Economic Co-operation and Development, 2009)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความร่วมมือและแรงจูงใจของบุคลากรในสถานศึกษา (Thongtap, 2017) ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับความร่วมมือ ของครูที่มีความเป็นวิชาชีพ ซึ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ และเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการปรับปรุงระบบการบริหารและคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างน่าเชื่อถือ เพราะเป็น การร่วมมือรวมพลังกันเรียนรู้กันของครูและผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้นักเรียนทุก คนเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มศักยภาพ (Harris and Jones อ้างถึงใน Daungkaew, 2016) ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดขับเคลื่อนการดำเนินงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาครู

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 น่าจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครู จำนวนทั้งสิ้น 188 คน จากสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 127 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ .86 และของแบบสอบถามเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เท่ากับ .90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะแบบสอบถามออนไลน์ โดยนำหนังสือขอความร่วมมือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อม QR Code และ ลิงค์ (Link) ของเว็บไซต์

แบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวนทั้งสิ้น 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเพื่อมุ่งเป้าหมาย ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการทั่วไป และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน ดังตารางที่ 1

รายการ	M	SD	ระดับ
1) การบริหารจัดการเพื่อมุ่งเป้าหมาย	4.33	0.56	มาก
2) การบริหารจัดการการเรียนการสอน	4.21	0.61	มาก
3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน	4.02	0.68	มาก
4) การบริหารจัดการทั่วไป	4.14	0.70	มาก
5) การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา	4.29	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.61	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (M) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาในเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม ($n=127$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาเขตพื้นที่สูงมีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ดังตารางที่ 2

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1) วิสัยทัศน์ร่วม	4.02	0.71	มาก
2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.15	0.69	มาก
3) ภาวะผู้นำร่วม	4.51	0.62	มากที่สุด
4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ	4.01	0.71	มาก
5) โครงสร้างสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.29	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.64	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (*M*) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม ($n=127$)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุด ($r = 0.939$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมากถึงมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ดังนี้ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($r = .947$) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($r = .946$) ด้านภาวะผู้นำ ($r = .885$) ด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ($r = .864$) และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($r = .751$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่ละด้านกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับมากถึงมากที่สุด ดังนี้ ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา ($r = .943$) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ($r = .925$) ด้านการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน ($r = .895$) และด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ($r = .858$) ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก คือ ด้านการบริหารจัดการเพื่อมุ่งเป้าหมาย ($r = .752$) ดังตารางที่ 3

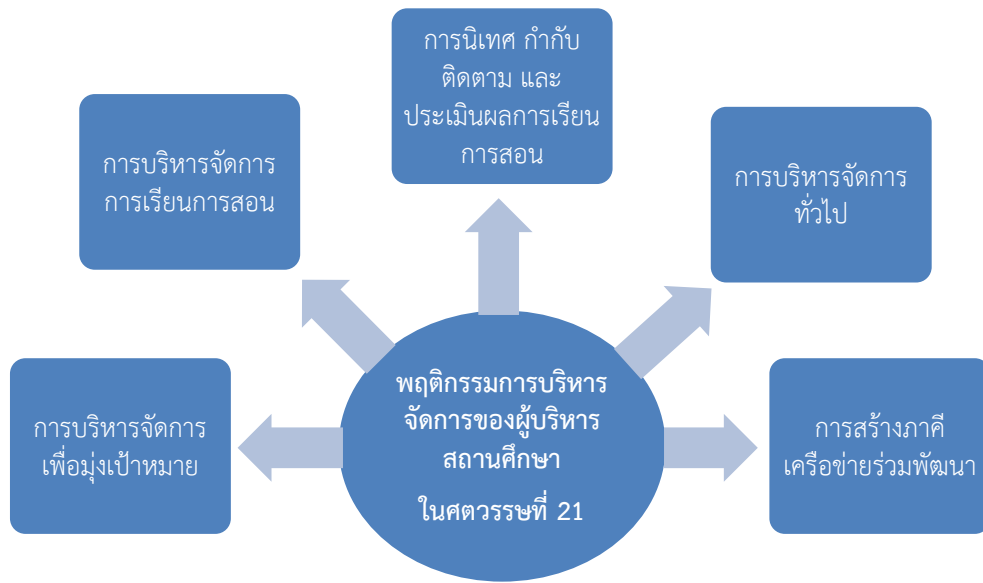
พฤติกรรมการบริหารจัดการ ของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู					
	วิสัยทัศน์ร่วม	ทีมร่วมแรงร่วมใจ	ภาวะผู้นำร่วม	การเรียนรู้เพื่อพัฒนา วิชาชีพ	โครงสร้างสนับสนุน ชุมชนแห่งการเรียนรู้	ภาพรวม
การบริหารจัดการเพื่อมุ่ง เป้าหมาย	.742**	.739**	.738**	.677**	.628**	.752**
การบริหารจัดการการเรียน การสอน	.856**	.876**	*843**	.792**	.647**	.858**
การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการเรียนการสอน	.913**	.950**	.753**	.879**	.677**	.895**
การบริหารจัดการทั่วไป	.967**	.878**	.911**	.782**	.796**	.925**
การสร้างภาคีเครือข่ายร่วม พัฒนา	.920**	.965**	.884**	.890**	.749**	.943**
ภาพรวม	.946**	.947**	.885**	.864**	.751**	.939**

** p < .01

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างพฤติกรรมบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง
อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

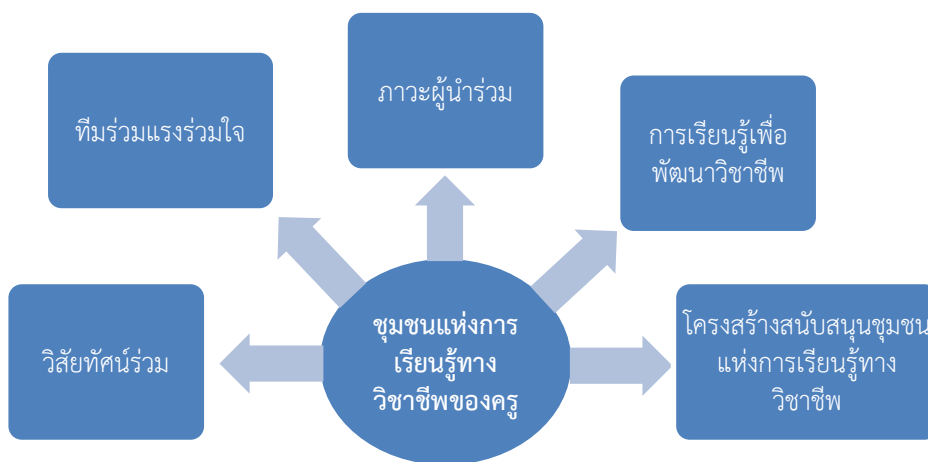
องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งจาก
แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย อาทิ เอกสาร ตำรา
บทความ วารสาร ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งฐานข้อมูลงานวิจัยทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า พฤติ
กรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหาร
จัดการเพื่อมุ่งเป้าหมาย 2) การบริหารจัดการการเรียนการสอน 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
การเรียนการสอน 4) การบริหารจัดการทั่วไป และ 5) การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา ดังภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผลการจากการศึกษาองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูทั้งจากแนวคิดและ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย อาทิ เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งฐานข้อมูลงานวิจัยทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มี องค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ และ 5) โครงสร้างสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังภาพที่ 2

รูปภาพที่ 2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีความเหมาะสมในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ (Accountability) มีการบริหารแบบร่วมมือ และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม โดยกำหนดเป้าหมายนักเรียนทุกกลุ่มให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และปรับตัวเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี (Office of the Basic Education Commission, 2019) ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กำลังดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดเป็นสถานศึกษาคุณภาพ (Quality Schools) ห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classrooms) และนักเรียนคุณภาพ (Quality Students) เนื่องจากผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O – NET) ของนักเรียนทุกระดับชั้นในทุกรายวิชายังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียน จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนให้สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากข้อค้นพบผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการเพื่อมุ่งเป้าหมาย และด้านการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับที่ Alder, Brody, and Osland (2001, อ้างถึงใน Chongcharoen, 2019) ได้สะท้อนว่า ผู้บริหารการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถสร้างและทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ โดยสามารถจูงใจให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองร่วมพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายในอนาคตสำหรับสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูงควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ The Organisation for Economic Co-operation and Development, (2009) ที่เสนอว่า ผู้บริหารต้องกำกับติดตามการเรียนการสอนในห้องเรียนและผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน และให้คำแนะนำกับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งกำกับติดตามความก้าวหน้าในการเรียนและผลงานของนักเรียนเป็นประจำ นอกจากนี้งานวิจัยของ Thongtap (2017) ได้พบว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยกระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และยังพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมากกับแรงจูงใจใน

การปฏิบัติงานของครู และถ้าผู้บริหารได้พัฒนาพฤติกรรมด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นก็จะทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า สถานศึกษาเขตพื้นที่สูงมีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และรายด้านระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 รวมพลังเรียนรู้ร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของการเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ มีห้องเรียนคุณภาพ และมีนักเรียนคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัย Laisitsereekul (2018) ที่สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และความไว้วางใจของครูเป็นแนวคิดที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาทั้งด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และคุณภาพนักเรียน ดังนั้นการสนับสนุนให้ครูพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ย่อมทำให้ครูเห็นความสำคัญของ PLC ที่จะทำให้ครูร่วมมือกัน เพื่อหาทางแก้ไขการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษา Fraunfelter (2019) พบว่า การที่ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการ PLC จะช่วยให้ครูรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำให้ครูมีความรู้สึกมั่นใจตนเองในการสอน และอาจจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายสำหรับนักเรียน

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูงเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำร่วมว่าเป็นหนึ่งองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยทำให้สมาชิกเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้นำร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งจะเห็นได้ว่าบรรยากาศของสถานศึกษาในอำเภอเวียงแหงบริหารจัดการองค์การที่มีโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ ซึ่งโครงสร้างในลักษณะนี้ช่วยสนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการแทน และช่วยลดความขัดแย้งระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลงได้ (Chookomnoet, 2014; Suwanawong, 2016) และควรได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งในด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากยังได้ปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริงถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (collaborative learning) ซึ่ง Darling-Hammond and McLaughlin (2011) ได้เสนอแนะว่า กลวิธีที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของครูภายในสถานศึกษาก็คือ วัฒนธรรมของสถานศึกษาต้องเอื้อให้เกิดการซักถามแบบสืบสอบเชิงวิพากษ์ (Critical enquiry) และให้โอกาสในการสนทนาอย่างมีออาชีพ อีกทั้งควรกำหนดให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสถานศึกษา ทำให้การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังเช่นงานวิจัยของ Steger (2018) ที่เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องพัฒนาวิชาชีพของครูที่สอดคล้องกับความต้องการของครู พร้อมทั้งเสริมพลังอำนาจให้ครูด้วยการรับรู้ การสนับสนุน และการยกย่องชื่นชม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง

อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($r = 0.939$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในทุกด้านระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงว่า พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เมื่อเปลี่ยนแปลงจากน้อยไปมากก็จะทำให้ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูทั้งภาพรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงจากน้อยไปมากตามไปด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะถ้าพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นที่พึงพอใจของครูในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก็มีแนวโน้มช่วยให้ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอยู่ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Steger (2018) ที่สะท้อนว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งอธิบายได้ว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูงแสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะเชิงการบริหารจัดการให้ครูปฏิบัติงานร่วมกันแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ มีแนวโน้มช่วยให้ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสูงขึ้นด้วย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ต้องการจะเสริมความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูให้เข้มแข็ง ต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา เนื่องจากเป็นด้านที่พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในลำดับสูงสุด และอยู่ในระดับมากที่สุด ($r = .943$) ซึ่งอธิบายได้ว่า ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องการการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา เพื่อให้มีแนวทางการพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย เพราะการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนากับสถานศึกษา ช่วยขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานของครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องจาก “วัฒนธรรมการทำงานแบบโดดเดี่ยว” มาเป็น “วัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง” ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่สูงขึ้น และยังเป็น การเพิ่มพูนต้นทุนทางสังคม (Social Capital) เพราะวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังจะทำให้ทุกคนยอมรับและเคารพในคุณค่าซึ่งกันและกัน (Daungkaew, 2021) ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้กับครู เพื่อขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ

สรุป

งานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ระดับมาก ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ระดับมากที่สุด และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงถึงพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เมื่อเปลี่ยนแปลงจากน้อยไปมากก็จะทำให้ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูทั้งภาพรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงจากน้อยไปมากตามไปด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะถ้าพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นที่พึงพอใจของครูในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก็มีแนวโน้มช่วยให้ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

อย่างไรก็ตามการกำหนดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดต้องให้การส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง ให้มีพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 อย่างเข้มแข็งพร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอย่างเป็นรูปธรรม โดยการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง จะต้องพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของตนเองอย่างสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และครูต้องให้ความร่วมมือดำเนินการเสริมสร้างความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูให้เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

พฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับสูงมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง ให้มีพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 อย่างเข้มแข็ง และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และการพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ร่วม และเรียนรู้

ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากผลการวิจัยระบุว่าครูยังปฏิบัติได้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ แต่ทว่าด้านเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการของผู้บริหารในระดับสูงมาก

พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่สูง อำเภอเวียงแหง ควรพัฒนาพฤติกรรมการบริหารจัดการของตนเองอย่างสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใส่ใจกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผลการวิจัยระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและจังหวัด

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

References

- Amdonkloy, S. (2013). The role of administrators of educational institutions in the 21st century. *Graduate Studies Journal Phibunsongkhram Rajabhat University*, 7(1), 1-7. [in Thai].
- Chiang Mai Primary Education Service Area Office 3. (2020A). Basic education quality development plan for the year 2020-2022. Chiang Mai: Policy and Plan Group. [in Thai].
- Chiang Mai Primary Education Service Area Office 3. (2020B). Report on the results of basic national educational testing (O-NET) for the academic year 2020. Chiang Mai: Educational Monitoring and Evaluation Group. [in Thai].
- Chongcharoen, K. (2019). Leadership for school management in the 21st century. Nonthaburi: School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai].
- Chookomnoet, W. (2014). Community model of teaching professional learning to learning in the 21st century school context in Thailand. *Hat Yai Academic Journal*, 12(2), 123-134. [in Thai].

- Darling-Hammond, L. & McLaughlin, M. W. (2011). Policies that support professional development in an era of reform. *Phi Delta Kappan*, 92(6), 81-92. Retrieved April 30, 2020, from <https://kappanonline.org/policies-that-support-professional-development-in-an-era-of-reform/>.
- Daungkaew, R. (2016). Supervision based on the concept of a professional learning community. Nonthaburi: School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai].
- Daungkaew, R. (2019). Instrutlional leadership. Nonthaburi: School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai].
- Daungkaew, R. (2021). Learning network in schools. Nonthaburi: School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai].
- Fraunfelter, E. R. (2019). Examining the relationship between professional learning communities and teacher self-efficacy in elementary and middle schools (Order No. 22587635). Retrieved April 5, 2020, from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/examining-relationship-between-professional/docview/2293040469/se-2?accountid=44806>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Laisitsereekul, M. (2018). Secondary school management strategies based on the concept of professional learning community. (Doctoral dissertation, unpublished). Faculty of Education, Chulalongkorn University. [in Thai].
- Office of the Basic Education Commission. (2019). Policies of the Office of the Basic Education Commission, Fiscal Year 2019. Bangkok: Office of Basic Education Policy and Planning. [in Thai].
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). Effective teaching and learning environments: First results from TALIS. Retrieved April 30, 2020, from www.sourceoecd.org/education/9789264056053.
- Steger, M. (2018). Perceptions of principal behaviors associated with effective implementation of professional learning communities (Order No. 10807708). Retrieved April 5, 2020, from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/perceptions-principal-behaviors-associated-with/docview/2036846749/se-2?accountid=44806>.
- Suwanawong, A. (2016). Characteristics of vocational learning communities in the context of Thai education. *Panyapiwat Journal*, 8(1), 163-175. Retrieved May 3, 2020, from

https://journal.pim.ac.th/uploads/content/2016/04/o_1ahdv4iiq1ip7dfj1oi3pvi1hdsa.pdf.

Thongtap, Ch. (2017). Relationship between administrative behavior of school administrators and job motivation of school teachers in Mueang Chon Buri District under the Office of Primary Education Area 1. (Master's thesis, unpublished). Faculty of Education, Burapha University. [in Thai].

การพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE MODEL
DEVELOPING A THAI LANGUAGE TEACHING MODEL FOR FOREIGNERS
BY ADDIE MODEL

¹กรนิษฐ์ ชายป่า, ²พิงพร ศรีแก้ว และ ³ศิวพร จติกุล

¹Koranit Chaipa, ²Pingporn Srikaew and ³Siwaporn Jatikun

¹²³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

¹²³Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus, Thailand

¹Corresponding Author, E-mail: kroranit.chai@mcu.ac.th

Received:2022-09-16

Revised:2022-09-27

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาจีนสาขาพุทธศาสตร์ ที่เรียนในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียน วิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป / คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงและการสอนแบบออนไลน์ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 หน่วย วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเลือกตอบและอัตนัย วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจากการหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตรวจสอบประสิทธิภาพการสอน บันทึกผล แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ย X และ S.D. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าสถิติโดยการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model พบว่ารูปแบบการสอนภาษาไทยที่สร้างและพัฒนา มี 6 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เรื่องน่าสนใจ (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นตอนที่ 2 อ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นตอนที่ 3 ค่อยๆย้อนกลับ (กฎแห่งความพอใจ) ขั้นตอนที่ 4 จับหลักเกณฑ์ทางภาษา(กฎแห่งความพอใจ และกฎแห่งการฝึกหัด) ขั้นตอนที่ 5

ทรงวิชาการเขียน (กฎแห่งการฝึกหัด) ชั้นตอนที่ 6 ทดสอบทเรียน (กฎแห่งความพอใจ) ที่ได้เรียนมาเป็นการวัดผลประเมินผลองค์ความรู้ของผู้เรียน และประเมินผลการสอนของนิสิต

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model พบว่ารูปแบบวิธีการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 53.58 /95.35 มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด 80 / 80

3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยาที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติโดย ADDIE model พบว่า ระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับ พอใช้

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนภาษาไทย; ชาวต่างชาติ; วิธีการสอน

Abstract

The objectives of this study are to: 1) Create and develop a Thai language teaching model for foreigners using the ADDIE model, 2) Determine the efficacy of the Thai teaching model for foreigners using the ADDIE model, and 3) Investigate the degree to which Chinese students enrolled in Buddhist studies at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Payao Campus, are satisfied with the model. Both quantitative and qualitative research are used in this study. The sample group for this study consisted of 13 Chinese Buddhist students enrolled in an introductory Thai language course for the second semester of the academic year 2021 at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Payao campus.

This research implemented a randomized design, online instruction, a 9-unit learning management plan, and a teaching and learning management satisfaction survey. The researcher gathers the data to assess and combine the results from the multiple-choice and subjective tests. Based on conclusions made by IOC experts, the test's degree of confidence was examined. An averaging X and S.D. and frequency distribution analysis were used to investigate statistical values based on the coefficients that were acquired from instructional efficiency checks, outcomes records, questionnaires, and satisfaction assessment forms.

The research's results

1. In order to build and develop a Thai language teaching model for foreigners using the ADDIE model, it was discovered that the model comprises 6 steps, which are as follows: Step 1: an engaging story (law of readiness); Step 2: Read and comprehend the material (law of readiness); Step 3: Discuss the reverse (law of contentment); Step 4:

Understand the rules of language (laws of contentment and practice); Step 5: Enjoy Writing (law of practice); Step 6: Take the lesson test (law of satisfaction), which is a test of the knowledge of the students and evaluation of the students' teaching.

2. Using the ADDIE model to assess the efficacy of the Thai language teaching model for foreigners, it was discovered that the learning method model had a 53.58/95.35 effectiveness rating, which is very efficient by the industry standard of 80/80.

3. It was discovered that the satisfaction level of Chinese students studying Buddhism at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Payao Campus, with the ADDIE model's Thai language instruction for foreigners was at a fair level.

Keywords: Thai teaching style; Foreigner; Teaching method

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด เพื่อใช้สื่อความหมาย ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจตรงตามจุดมุ่งหมาย และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ความต้องการและความรู้สึก ทำให้สามารถทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องแสวงหาความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น การศึกษาประเทศในนานาประเทศ ต่างให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาโดยมุ่งเน้นที่การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วขึ้น ตลอดจนการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความตื่นตัวและหันมาสนใจในการศึกษาภาษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตนเองภาษาไทยนับเป็นภาษาที่มีคนสนใจเรียนเป็นภาษาที่สองมากเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากมีสถาบันต่างๆ เปิดสอนภาษาไทยในประเทศต่างๆ เช่น เยอรมัน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น และในประเทศไทย การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีจุดประสงค์เพื่อให้สื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งด้านไวยากรณ์และการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบทบาททางสังคม โดยฝึกฝนทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังที่ Khamput, (2002) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สองว่ามีวัตถุประสงค์คือ 1) เรียนเพื่อการใช้คือเน้นหนักการฟังและการพูด 2) เรียนเพื่อการใช้คือเน้นหนักการอ่านและการเขียน 3) เรียนเพื่อความถนัดหรือความสามารถดีเยี่ยมทั้งสองวัตถุประสงค์ข้างต้น” นอกจากนี้จากการสำรวจการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของชาวต่างชาติ มีวัตถุประสงค์คือเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อเข้าศึกษาในประเทศไทย หรือเพื่อท่องเที่ยว ปัจจุบัน มีนักศึกษาชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักศึกษาจากประเทศจีน ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่มีนักศึกษาชาวจีน(สิบสองปันนา) เข้ามาศึกษาในระดับปริญญา

และนักศึกษาเหล่านี้จะมีปัญหาในการใช้ภาษาไทยทั้งทักษะการ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนการสอน แต่นิสิตเหล่านี้มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาไทยที่แตกต่างกัน เช่น บางคนมีความรู้สื่อสารได้บ้าง ขณะที่บางคนไม่มีความรู้ภาษาไทยมาก่อนเลย คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จึงได้สนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวต่างชาติ โดยรูปแบบ ADDIE model เพื่อให้บัณฑิตต่างชาติได้มีโอกาสปรับตัวในการเรียนวิชาต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาไทยในการเรียน การสอนและอาจารย์ชาวไทยเป็นผู้สอน และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพของการศึกษาและจะได้จัดให้มีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ศึกษาเอกสารรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แนวคิดทฤษฎีการเรียนการสอน โดย ADDIE model แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์นไดร์(Thorndike) และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) รูปแบบการวิจัยและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองที่มุ่งพัฒนาสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model เป็นการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงทดลองโดยรูปแบบของการวิจัยโดยใช้กลุ่มเดียว มีลักษณะของการทดสอบผู้เรียนก่อนเรียน (Pre – test)และหลังเรียน (Post – test)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ นักศึกษาจีน (สิบสองปันนา) ที่เรียนสาขาวิชาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียน วิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป/คน

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับสภาพการเรียนการสอนจริง การทดลองครั้งนี้ต้องทดลองในห้องเรียนตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ใช้วิธีแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้เจาะจง นักศึกษาจีน(สิบสองปันนา) ที่เรียนสาขาวิชาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป/คนเป็นกลุ่มตัวอย่างใน

การศึกษาครั้งนี้และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับวัตถุประสงค์การศึกษา เป็นนักศึกษาที่มีความต้องการและมีปัญหาในการเรียนภาษาไทยเป็นกลุ่มประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

4.1.1 รูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model จำนวน 1 เล่ม ซึ่งจัดทำเป็นแผนการสอนรายชั่วโมง จำนวน 11 แผน

4.1.2 แผนเตรียมความพร้อม จำนวน 2 แผน ชื่อหน่วย พยัญชนะ และแบบทดสอบก่อนเรียน โดยการใช้การสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เรียน แผนการสอนปกติ จำนวน 8 แผน

4.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้

4.1.4 แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.1.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียน วิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป / การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ค่า IOC

4.2 วิธีการที่ใช้ศึกษา

4.2.1 ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการสัมภาษณ์

4.2.2 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน 6 ขั้นตอนโดยใช้สื่อคือแผนการสอนจำนวน 10 หน่วย และสอนผ่านสื่อออนไลน์ โปรแกรม DingTalk เมื่อจบแต่ละหน่วยมีการทดสอบระหว่างเรียน

4.2.3 ดำเนินการทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนจบทุกหน่วย

4.2.4 นำผลการทดสอบทั้งก่อนเรียนระหว่างเรียน-หลังเรียนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

4.2.5 สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และได้ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักภาษาไทยเบื้องต้น ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 13 รูป /

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

5.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน นำผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

5.2 สอบถามความพึงพอใจต่อการสอนรูปแบบที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย(Presentation of the Research Results) สรุปผลการวิจัย และรายงานแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบวิธีการสอนสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ที่มีกระบวนการขั้นตอนการสอนอย่างเป็นระบบและเอกสารประกอบบทเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบแนวการสอนโดย Addie model ที่มี ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นตอนที่ 5 การประเมิน นำขั้นตอนการออกแบบมาสร้างรูปแบบการพัฒนาแบบจำลองการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model แทรกลงไปโดยนำแนวคิด ทฤษฎี การเรียนรู้ของธอร์นไคค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาออกแบบการสอน 6 ขั้นตอน แทรกในขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เรื่องน่าสนใจ (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาวรรณคดีหรือวรรณกรรมให้ ผู้เรียนได้อ่านได้รับประสบการณ์โดยผู้สอน อ่านเนื้อหาให้ผู้เรียนฟัง 1-3 รอบ (อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท) แล้วให้ผู้เรียนฝึกการตามเนื้อเรื่องตาม ทำกิจกรรมเสริมทักษะความรู้ ในการสอนใช้คำถามเป็นสื่อ ผู้สอนตั้งคำถามว่า ในภาพหรือเนื้อเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น ได้แง่คิดแก่นเรื่องอย่างไร นำไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร ฯลฯ โดยใช้วิธีการลงมือปฏิบัติ การอ่านออกเสียง การสนทนาซักถาม การใช้คำถาม การตอบคำถาม การสัมภาษณ์ เป็นสื่อการสอน อีกทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมของประเทศ ไทยแทรกในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงบูรณาการความรู้ทางภาษาไทย และการดำรงตนในสังคมไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 อ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง (กฎแห่งความพร้อม) ขั้นตอนนี้ ผู้สอนสอนการอ่านโดยให้ผู้เรียนฝึก ปฏิบัติการอ่านด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนสามารถสอนการอ่านให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม พร้อมอธิบายความหมายของ คำศัพท์ในบทเรียนโดยใช้รูปภาพที่มีในแผนให้ผู้เรียนศึกษาและเข้าใจความหมายของคำ ผู้สอนบูรณาการ การสอนโดยใช้คำถาม เช่น ในเรื่องนี้มีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ถ้าเกิดเหตุการณ์ เช่นนี้จะทำอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร นำไปใช้ได้อย่างไรบ้าง ฯลฯ ขณะเดียวกัน ผู้สอน ควรให้ความรู้เสริมเพิ่มเติมให้ผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูนทักษะการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้ ผู้เรียนนำไปใช้ในการสื่อสารดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนที่ 3 คุยเฟื่องเรื่องย้อนกลับ (กฎแห่งความพอใจ) ขั้นตอนนี้ เป็นการนำเอาคำในบทเรียนและ ความหมายของคำ มาอธิบายทางหลักภาษาไทย เริ่มจาก คำ ความหมาย วลี ประโยค ข้อความ แยกเป็นชนิด ของคำ เช่น คำกริยา คำนาม คำคุณศัพท์ ฯลฯ ชนิดของคำในภาษาไทย การใช้คำในภาษาไทย หลักเกณฑ์ การอ่านคำ เขียนคำเป็นต้น โดยวิธีการใช้สื่อประสมและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ เพลง เกม และใช้เทคนิควิธีการสอนประกอบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการการเรียนรู้เชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการใช้ การสื่อสาร รวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 จับหลักเกณฑ์ทางภาษา(กฎแห่งความพอใจ และกฎแห่งการฝึกหัด)ขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะ เน้น สอนหลักเกณฑ์ทางภาษาเช่น พยัญชนะ สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์ การประสมอักษร การนำเอาคำมา

เขียนเป็นประโยค ข้อความ โดยใช้คำที่มีอยู่ในบทเรียนมาบูรณาการและเชื่อมโยงทางการสอน เช่น คำว่า กา หมายถึง คำนาม เช่น กา คือสัตว์ กา สำหรับใช้ต้มน้ำ หรือคำพ้องรูปพ้องเสียง เป็นต้น นำคำว่า กา มาอ่าน แจกลูกสะกดคำ และการประสมคำ ประสมอักษร นำมาเขียนเป็นประโยคหรือข้อความ ผู้สอนและผู้เรียน สามารถบูรณาการความรู้เชื่อมทักษะทางอ่าน เขียน ให้สัมพันธ์กัน เรื่องประโยคความเดียว ประโยคความรวม การประสมอักษร หลักเกณฑ์ทางภาษา ฯลฯ ได้อีกด้วย เพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางหลักภาษาไทยให้เข้าใจยิ่งขึ้น โดยวิธีการใช้สื่อประเภทรูปภาพ เพลง เกม การอธิบาย การบรรยาย และการใช้คำถามประกอบการเรียนรู้ เพื่อเสริมความรู้ทักษะทางภาษาไทยเบื้องต้นให้เกิดกับผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดทักษะ เจตคติ กระบวนการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างถาวร

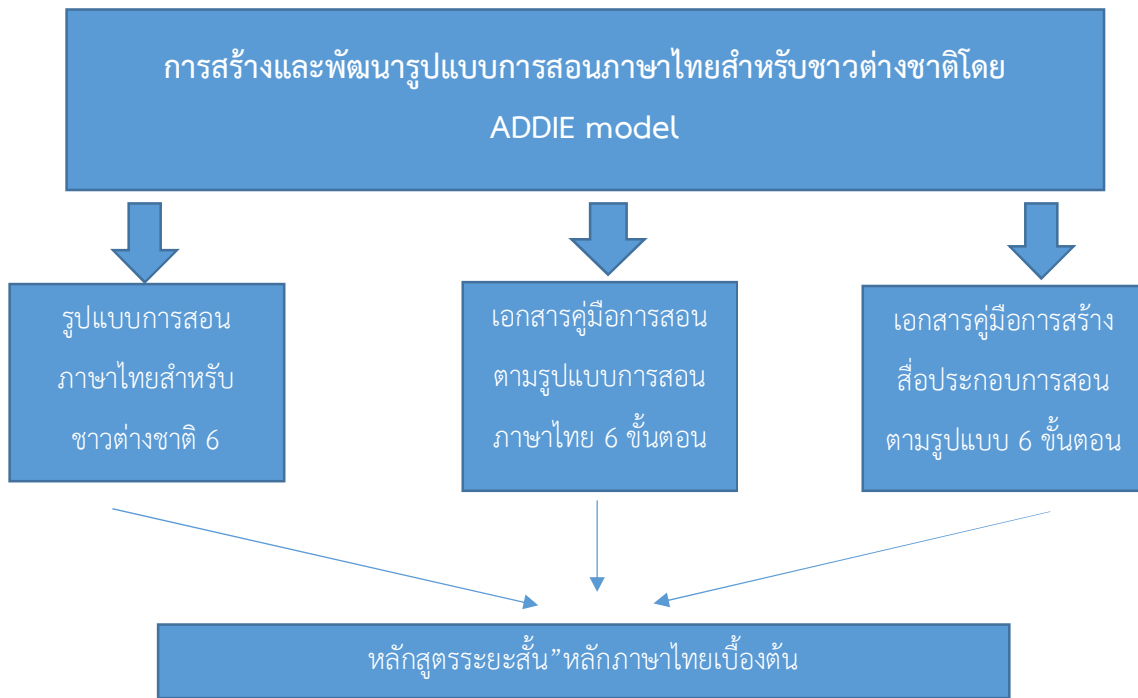
ขั้นตอนที่ 5 ทรรศการเขียน (กฎแห่งการฝึกหัด) ขั้นตอนนี้ เป็นการฝึกให้ผู้เรียน นำเอาคำที่อ่านออก เขียนได้และเข้าใจความหมายนำมาฝึกการเขียนเป็นประโยคหรือเขียนบรรยายเรื่องราวสั้นๆตามองค์ความรู้ที่ได้รับ ผู้สอนควรเน้นส่งเสริมทักษะการเขียน อาจกำหนดให้ทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มตามความเหมาะสม กับบริบทนั้นๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อ่าน ทักษะการเขียน บูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการสอน เช่น การใช้รูปภาพ แบบทดสอบ การใช้คำถาม การสัมภาษณ์ วิธีการฝึกปฏิบัติทักษะการเขียนรายบุคคล โดยใช้วิธีการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้เรียน นำองค์ความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมด้านภาษาและการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 6 ทดสอบบทเรียน (กฎแห่งความพอใจ) ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนมาแต่ละ แผนและเป็นการประเมินผลองค์ความรู้ ตอนนี้ เป็นการสรุป องค์ความรู้ ทั้งหมดหมดของผู้เรียน มาเป็นการวัดผล ประเมินผลองค์ความรู้ และประเมิน ผลการสอนของผู้สอนแสดงค่าทางสถิติ ของการวัดผล ประเมินผลโดยใช้วิธีการทดสอบและสัมภาษณ์หลังเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบผลแห่งการเรียนรู้ของตนเองและการสอนการถ่ายทอดองค์ความรู้ของผู้สอนสู่ผู้เรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 80 โดยเฉลี่ย แสดงว่ารูปแบบ วิธีการสอนนี้สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ ของนักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ ที่ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ใช้รูปแบบการสอนภาษาไทย สำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model เป็นสื่อ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถาม ความพึงพอใจ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับพอใช้

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากการสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ซึ่งมี 5 กระบวนการคือ 1. การวิเคราะห์ผู้เรียน 2. การวางแผน 3. การออกแบบ 4. การพัฒนาปรับปรุง 5. การประเมินผล ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ นำมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่คือรูปแบบการสอน 6 ขั้นตอน แทรกไว้ในกระบวนการของ ADDIE model ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบ และหลังจากนำไปใช้แล้วมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงได้นำมาพัฒนาเป็นเอกสารคู่มือการสอนตามรูปแบบการสอนภาษาไทย และเอกสารคู่มือการสร้างสื่อประกอบการสอน เพื่อให้อาจารย์ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย และผู้สนใจได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสอนภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศและรายวิชาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา มีนโยบายให้พัฒนาเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทั้งระดับองค์กรภายใน และองค์กรภายนอกอย่างกว้างขวางต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทย ด้านไวยากรณ์และการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และจากการดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาการสอนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวมา ทำให้รูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE

model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 53 .58 /95.35 ตามลำดับ แสดงว่า วิธีการสอนรูปแบบการสอนภาษาไทย สำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนด 80 / 80 ทั้งนี้อาจ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับสูงโดยวิธีการให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการฟังการดูและการพูดการอ่านการเขียนให้สัมพันธ์กันเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับโดยฝึกฝนทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังที่ Khamput (2002) ได้ศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองว่า..”มี 3 ประการคือ 1) เรียนเพื่อการใช้คือเน้นหนักการ ฟังและการพูด 2) เรียนเพื่อการใช้คือเน้นหนักการอ่านและการเขียน 3) มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้การใช้ ภาษาแบบเจ้าของภาษาและสามารถสื่อสารกับคนไทยได้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาและ สร้างสาระการเรียนรู้กำหนดให้เนื้อหาในบทเรียนสัมพันธ์กับภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงกับสังคม และวัฒนธรรมไทยเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการใช้ภาษาของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับ ได้ศึกษาแนว ทางการสอนภาษาไทยกำหนดให้เนื้อหาในบทเรียนสัมพันธ์กับภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่เป็นปรปักษ์ต่อผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความ กล้าแสดงออก มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ในการเรียนรู้ดีขึ้นสอดคล้องกับ Sathiansukon (1981) ได้ วิจัยเรื่อง การสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาชาวจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขเน้นการ สอนภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Buranasinwattanakul (1973) ได้ วิจัยเรื่อง กลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้เสนอ แนวคิดการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน สามารถพัฒนา ความสามารถด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบ และวิธีการสอนมีระบบและเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้รูปแบบการสอน ADDIE Model เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สัมพันธ์กับการ เรียนภาษาไทยมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Phuangpae, and Sirisamphan (2015) ได้วิจัยเรื่อง” การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม สมรรถนะการความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างสื่อประกอบ การสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Chiraboonchot (2012) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิตสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีตามรูปแบบการพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนแบบ ADDIE model” จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ให้เกิดกับตนเองได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบวิธีการสอนโดยนำเอาแนวคิด ทฤษฎีการสอนของ ADDIE model มาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ให้เกิดกับตนเอง ได้อย่างถาวรเพราะรูปแบบการสอนนี้เน้นทักษะกระบวนการ มีขั้นตอนการสอนเป็นระบบเพราะบทเรียนจาก ง่ายไปหาบทเรียนที่ยาก ผู้เรียนจึงมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ที่พบว่า การจัดองค์ความรู้จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจะสูงขึ้นมาได้นั้น ผู้สอน เป็นปัจจัยสำคัญ จะต้องสร้างสื่อแบบฝึก ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทบทวนองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริม

การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือหรือการทำงานเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน สอดคล้องกับ Thanya, and Jaturanon (2008) ไม่ปิดกั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนคิดค้นคว้าคำตอบด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Sonam (2007) ใช้เทคนิคการเสริมแรงและให้กำลังใจมุ่งมั่นให้ผู้เรียนแข่งขันสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีพัฒนาการการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องแข่งขันกับผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ค่าและความหมายของคำการใช้คำในภาษาอย่างมีความสุขเพราะการใช้ภาพสื่อความหมาย สอดคล้องกับ Thongpanich (2019) การใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นสอดคล้องกับ Jittaprasart (1991) ที่ศึกษาสื่อการสอนด้วยเพลง พบว่า เพลงสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้บทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุผลและแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาทางการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า นักศึกษาจีนที่เรียนสาขาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model เป็นสื่อ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนโดยใช้การสังเกต พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การใช้ภาษาในการสื่อสาร ผู้ประสานงานและอุปกรณ์ในการสื่อสารเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน จากการตอบแบบสอบถามผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนนำเสนอความพึงพอใจว่า รูปแบบวิธีการวิธีการสอน สามารถทำให้การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Prakobpol (2020) ที่ศึกษา “การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้ แอตตี้โมเดลและแนวคิดของกายเอ” พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับ ดี นอกจากนี้ผู้สอน นำการใช้ภาษา กระบวนการสอน วิธีการสอน บทบาทของผู้สอนมีความเหมาะสมกับวิชาที่สอน ถ่ายทอดองค์ความรู้ดี โครงสร้างบทเรียนมีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนด้วยการบูรณาการศาสตร์ความรู้ สร้างแรงจูงใจให้การเสริมแรง ไม่เป็นอุปสรรคต่อผู้เรียน สอนบทเรียนจากง่ายไปหายาก สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมความเป็นไทยสอดแทรกในบทเรียนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียนและผู้ประสานงาน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Kewkaew, and Saree (1998) ขณะเดียวกัน ผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับพอใช้ อาจเนื่องมาจาก ต้องการเรียนรู้ภาษาไทยให้เก่งและเชี่ยวชาญ มีเวลาจำกัดในการเรียน ระบบอุปกรณ์การสื่อสารติดขัด สิ่งเหล่านี้อาจแปลความให้ผู้เรียนสับสนได้

สรุป

การสร้างและพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ในครั้งนี้เป็นประโยชน์หลายด้าน ทำให้คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ได้รูปแบบในการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และรายวิชาที่สัมพันธ์กัน นอกจากนั้นยังเป็นแรงจูงใจให้ชาวต่างชาติได้เข้ามาเรียนในระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยาเพิ่มขึ้น แต่ในการนำรูปแบบการสอน

ภาษาไทย 6 ขั้นตอนที่ได้สร้างขึ้นนั้นให้มีประสิทธิภาพมีข้อควรคำนึงคือผู้สอนต้องสอนตามขั้นตอน และสิ่งสำคัญคือต้องสอดแทรกวัฒนธรรมของไทยเข้าไปในเนื้อหา ทั้งนี้นอกจากผู้เรียนจะสามารถพัฒนาในการใช้ภาษาไทยแล้ว ยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมของไทยอันเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบวิธีการสอนสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดย ADDIE model ที่มีกระบวนการขั้นตอนการสอนอย่างเป็นระบบ มี 6 ขั้นตอนที่น่ามาแทรกไว้ในกระบวนการของ ADDIE model ขั้นตอนการออกแบบ ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยใช้รูปแบบการสอน 6 ขั้นตอน น่าจะนำไปสู่นโยบายในการพัฒนาบุคลากร ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย และสาขาที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติและพัฒนาารูปแบบอื่นๆ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นไปตามเกณฑ์สามารถนำไปเผยแพร่ต่อไป แต่อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพดังกล่าวขึ้นอยู่กับผู้สอนด้วย ดังนั้นการนำไปใช้ควรคำนึงถึงคือผู้สอนต้องสอนตามขั้นตอน และสิ่งสำคัญคือต้องสอดแทรกวัฒนธรรมของไทยเข้าไปในเนื้อหา ทั้งนี้ นอกจากผู้เรียนจะสามารถพัฒนาในการใช้ภาษาไทยแล้ว ยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมของไทยอันเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยอีกด้วย และหน่วยงานควรสนับสนุนในการพัฒนาคู่มือการสอน และหลักสูตรระยะสั้น เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

ผลวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจในระดับพอใช้ ทั้งนี้เพราะมีอุปสรรคหลายประการ อาทิ เครื่องมือสื่อสารขัดข้องและระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนบางครั้งสื่อสารกันไม่เข้าใจ การตอบแบบสอบถามของผู้เรียนบางข้อผู้เรียนไม่เข้าใจความหมาย จึงเกิดความสับสน ดังนั้นในการสอนครั้งต่อไป หน่วยงานควรสนับสนุนเครื่องมือ ที่มีประสิทธิภาพ และมีผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดูแล นอกจากนั้นควรจัดให้มีผู้ประสานงานที่สามารถช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นที่ 1 ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับการนำคู่มือการสอนรูปแบบการสอนภาษาไทยในฐานภาษาต่างประเทศ โดย ADDIE model ไปใช้

ประเด็นที่ 2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ”หลักสูตรระยะสั้น”

ประเด็นที่ 3 ควรมีการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับชาว ต่างชาติ “หลักภาษาไทยชั้นกลาง” เพื่อใช้ในการสื่อสาร

References

- Buranasinwattanukul, K. (1973). Thai teaching strategies for communication for learners of Thai as a foreign language. *Liberal Arts Journal*, Vol. 18 (No. 2 July-December 2018),164-178.
- Jittaprasart, S. (1991). Teaching background music. Bangkok : Odeon Store.learning process management. (print No. 7). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Khamput, C. (2002). A Study of Thai Language Use of 4th Year Chinese Students Majoring in Thai Language, National Institute of Peoples.Yunnan, People's Republic of China .(Master of Science Thesis, Department of Teaching Thai Language). graduate school Chiang Mai University.
- Kewkwaew, S. & Saree, U. (1998). Theories and techniques of behavior modification. Songkhla : Prince of Songkla University.
- Phra Maha Chiraphat Chiraboonchot , (2012) Development of learning styles of culture for life for students Bachelor's degree. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Phuangpae, P & Sirisamphan, O. (2015) . Teaching and Learning Model Development to promote Competencies in the design of social studies learning activities for teacher-professional students. Thai edition journal Humanities, Social Sciences and Arts, Vol. 8 (No. 1 January – April 2015). 430-447.
- Prakobpol, S. (2020). Design and Development of Computer-Assisted Instruction Using Addy. Model and Concept of Gaye. *Journal of Education : Journal of Educational Studies* Vol. 14 (No.1 January - June 2020) . 17-30.
- Sonam, N. (2007). Teaching Principles. Bangkok: Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat Institute.
- Sathiansukon, S. (1981). Teaching Thai to Chinese Students: Conditions, Problems and Approaches. Edit. *Journal of Humanities* Vol. 18 (No. 1 2551). 127-140.
- Thanya, N. & Jaturanon, W. (2008) Development Electronic Lessons Online Science science by using learning activities based on the concept of high / scope For students in the third grade, Benchamarajalai Nai School His Majesty the King (Doctor of Philosophy curriculum and teaching). Faculty of Education Burapha University.
- Thongpanich, P. (2019). Learning Management and Classroom Management: ADDIE Teaching Model (ADDIE Model). Retrieved June 1, 2019, from <http://adi2learn.blogspot.com/2018/01/addie-model.html>.

การพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของชุมชนในล้านนา

TEMPLE MUSEUMS AND COMMUNITIES DEVELOPMENT WITH
ELECTRONICS SYSTEM OF LANNA COMMUNITIES

¹ณฤณีย์ ศรีสุข, ²จิรัชานากานต์ เพิ่มขึ้น, ³พัชรียา ฟองจันตา, ⁴สยาม อัจฉริยประภา,
และ ⁵ฤทธิพล ไชยบุรี

¹Narunee Srisuk, ²Chiratchanakan Phoemkhun, ³Patchareeya Fongchanta,
⁴Siam Atchariyapapa, and ⁵Ritthipon Chaiburee

¹²³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ⁴⁵มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,

¹²³Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Lampang Buddhist Colleges,

⁴⁵North Bangkok university, Thailand

¹Corresponding Author's Email: narunee2533@gmail.com

Received:2022-09-25

Revised:2022-12-16

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ 2) สร้างรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากร คือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พิพิธภัณฑ์วัดน้ำจ้ำ พิพิธภัณฑ์วัดบ้านต๋อม และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านก้อง ซึ่งเป็นสถานที่รวบรวมโบราณวัตถุที่เก่าแก่ และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ผลการวิจัย พบว่า ระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุ มีขั้นตอนดังนี้ 1) การให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนแก่ผู้ที่มีส่วนพัฒนาพิพิธภัณฑ์ 2) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนแก่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้อง 3) กำหนดโครงสร้างการดูแล หน้าที่และความรับผิดชอบ 4) ร่วมกันจัดหมวดหมู่โบราณวัตถุ 5) การบันทึกรายละเอียด และบันทึกภาพโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ส่วนรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีขั้นตอนดังนี้ 1) พัฒนาระบบทะเบียน 2) กำหนดวิธีปฏิบัติ การรับวัตถุ การวิเคราะห์วัตถุ การลงทะเบียน การเก็บรักษา และการควบคุม การเคลื่อนย้าย และตรวจสอบบัญชี 3) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การพัฒนา; พิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน; ระบบอิเล็กทรอนิกส์; ชุมชนในล้านนา

Abstract

1)The goals of this research were, 1) to examine the system and technique for registering antiquities in museums, temples, and communities using an electronic system. An action research project, interviews, and documentary research are all included in this qualitative research study. The community and temple in Lanna comprise up its population. The three museums that serve as examples are Wat Nam Cham Museum, Wat Ban Tom Museum, and Wat Ban Kong Museum, each of which displays a collection of antiquities and folklore from the area.

The research's findings revealed that the system and mechanism for organizing the antique registration system are as follows: 1) Educating those involved in museum development about the management of museums, temples, and communities; 2) Providing museum curators and stakeholders with an understanding of the systems and mechanisms for managing museums, temples, and communities; 3) Establishing a care structure duties and responsibilities; 4) Working together to categorize antiques; and 5) Recognizing the value of antiques.

The steps for the computerized version of the temple and local museum's antique registration system were discovered to be as follows: 1) The creation of a registration system 2) The selection of procedures for the acquisition, analysis, and registration of objects, as well as their registration, storage, and control, mobility, and auditing. 3) Developing a training program for stakeholders and museum curators.

Keywords: Development; Temple and Community Museum; Electronic System; Community In Lanna

บทนำ

พิพิธภัณฑ์มีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยทำหน้าที่สงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติให้แก่ชุมชน เป็นแหล่งให้ข้อมูลทั้งวิชาการและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้เกิดความภาคภูมิใจในความ

เป็นไทย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า ส่งเสริมความเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ทั้งรู้จักตนเองและผู้อื่น (Pluemsamrungsit, and Wilaikum, 2018)

ประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ในล้านนา พบว่า มีมากถึง 316 แห่ง ประกอบด้วย น่าน 27 แห่ง พะเยา 18 แห่ง ลำปาง 30 แห่ง ลำพูน 39 แห่ง เชียงใหม่ 120 แห่ง แพร่ 23 แห่ง เชียงราย 47 แห่ง แม่ฮ่องสอน 12 แห่ง (Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization), 2022) ในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีใช้แหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ถูกยกระดับแล้วพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ภาครัฐให้การสนับสนุน จึงได้มีพิพิธภัณฑ์ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (Thongkamnush, Buddhabhumbhitak, and Apichayakul, 2021)

การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนควรต้องมีระบบและกลไก แนวทางการเก็บรักษาโบราณวัตถุอย่างเป็นระบบ มีทะเบียนโบราณวัตถุหรือบัญชีรายชื่อที่ระบุรหัส การบันทึกภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน เพื่อป้องกันการสูญหาย พัฒนาให้พิพิธภัณฑ์และผู้ดูแลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในด้านการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (Nadprasert, Boriboon, and Sungsri, 2017) ซึ่งการพัฒนาพิพิธภัณฑ์นั้น จำเป็นต้องมีการออกแบบการจัดการ ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการจัดการได้ 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลเฉพาะ ด้านการบริหารองค์กร และด้านการบริการงานพิพิธภัณฑ์ (Koompoka, 2015) ซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และจัดเก็บอย่างเป็นระบบนั้นมีความสำคัญมากต่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และเป็นองค์การทางสังคมที่เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การสร้างเครือข่าย ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิต สร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงอดีต และปัจจุบัน เพื่อให้คนในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น คนในชุมชนได้รู้จักตนเอง รู้จักรากเหง้า รู้จักชุมชน รู้จักสังคม อันจะก่อให้เกิดจิตสำนึกรักชุมชนและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

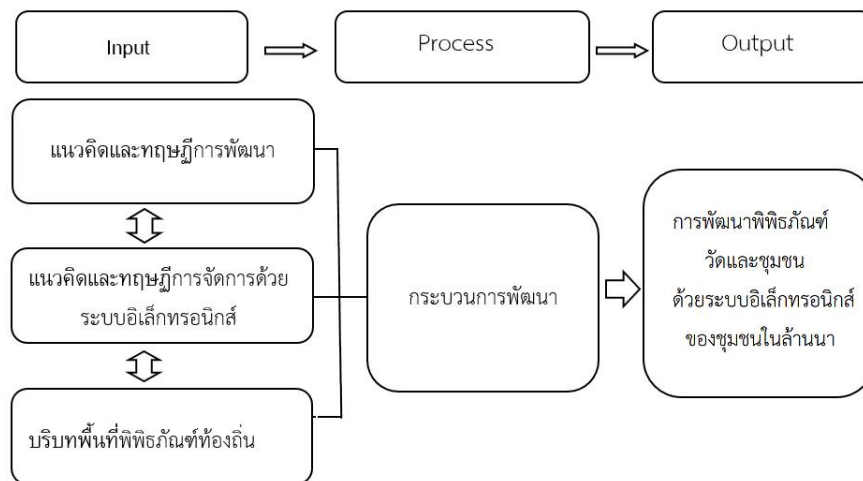
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อสร้างรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งการทำงานเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น (2) การสำรวจพหิพริทัศน์ (3) การพัฒนาองค์ความรู้ และ(4) การสร้างการเปลี่ยนแปลง
ประชากร คือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พหิพริทัศน์วัดน้ำจ๋า พหิพริทัศน์วัดบ้านต่อม และพหิพริทัศน์วัดบ้านก้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ และสื่อสิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ แล้วใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ทั้งแบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Information Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นจำนวน 12 รูปหรือคน

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพหิพริทัศน์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า

ระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุ มีขั้นตอนดังนี้

1) การให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการพหิพริทัศน์วัดและชุมชนแก่ผู้ที่มีส่วนพัฒนาพหิพริทัศน์ โดยทีมวิจัยเข้าไปในพื้นที่พหิพริทัศน์ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ วัดน้ำจ๋า ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วัดบ้านต่อม ตำบลบ้านต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ วัดบ้านก้อง ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง

จังหวัดลำพูน แล้วศึกษาบริบทและประชุมร่วมกับผู้ดูแล ประชาชนชาวบ้าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑวัตถุและชุมชน

2) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑวัตถุและชุมชนแก่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑวัตถุและผู้เกี่ยวข้อง โดยทีมวิจัยได้ร่วมออกแบบและพัฒนาระบบและกลไก และการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เป็นสิ่งที่ยังคงมีคุณค่าได้สร้าง ใช้งาน เก็บรักษา และแบ่งปัน ล้วนเป็นวัตถุอันทรงคุณค่าที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของวัดและชุมชนที่เปิดให้เรียนรู้ร่วมกันได้

3) กำหนดโครงสร้างการดูแล หน้าที่และความรับผิดชอบ โดยแต่ละวัดจะมีประกาศแต่งตั้งผู้ดูแลพิพิธภัณฑวัตถุในแต่ละแห่ง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ที่เกิดจากร่วมมือทั้งในท้องถิ่น และชุมชนโดยรอบ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มาจากทั้งภาครัฐและเอกชนที่อาสาเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อดูแลพิพิธภัณฑวัตถุท้องถิ่น

4) ร่วมกันจัดหมวดหมู่โบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑวัตถุ พบว่า สิ่งของที่อยู่ภายในหลายพิพิธภัณฑวัตถุได้มาจากที่ศรัทธาญาติโยมที่ได้นำสิ่งของมาบริจาค เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ทางเกษตร เครื่องทอผ้า เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องดนตรี อาวุธ ล้อเกวียน เป็นต้น โดยเอกสารลงทะเบียนโบราณวัตถุจะบันทึกข้อมูลหมวดหมู่ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ (1) มีการจัดหมวดหมู่ของโบราณวัตถุ สิ่งของทั้ง 30 ชั้น โดยใช้อักษร/ตัวเลข (2) มีการจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ แบ่งหมวดหมู่ของพระพุทธรูป ตามวัสดุที่ทำ เช่น จากไม้ หรือโลหะ หากทำจากไม้ ได้กำหนดหมวดหมู่ที่ ม.001 ถ้าทำจากโลหะ ได้กำหนดเป็น ล.001 เป็นต้น (3) มีการลงทะเบียนโบราณวัตถุสำหรับต้นแบบพิพิธภัณฑวัตถุรวม 30 ชั้น สำหรับพิพิธภัณฑวัตถุแต่ละแห่ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑวัตถุและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑวัตถุและชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

1) พัฒนาระบบทะเบียน ซึ่งทีมวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจร่วมกับผู้ดูแล จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้ผู้รับผิดชอบแต่ละบทบาท และสร้างรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุบนเอกสารเพื่อเป็นต้นแบบ แล้วนำไปพัฒนาระบบฐานข้อมูลบนเครื่องบริการ แล้วมีเว็บไซต์เพื่อการเผยแพร่โบราณวัตถุ และสามารถนำข้อมูลตามรูปแบบที่กำหนดเข้าสู่ระบบเพื่อเผยแพร่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

2) กำหนดวิธีปฏิบัติ การรับวัตถุ การวิเคราะห์วัตถุ การลงทะเบียน การเก็บรักษา และการควบคุม การเคลื่อนย้าย และตรวจสอบบัญชี ซึ่งดำเนินการสอดคล้องกับคู่มือการจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุของ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม (Office of National Museums, 2022) ที่มี 10 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การรับมอบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (2) การศึกษาวิเคราะห์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (3) การกำหนดหมายเลขทะเบียนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (4) การทำเครื่องหมายบนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (5) การวัดขนาดโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (6) การถ่ายภาพโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (7) การบันทึกข้อมูล

โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (8) การเก็บรักษาและควบคุมการเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ (9) การตรวจสอบจำนวนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ (10) การตัดโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ออกจากเอกสารทะเบียน โดยมีหัวข้อที่บันทึกรายละเอียดข้อมูลของโบราณวัตถุ ดังนี้ เลขทะเบียนวัตถุเดิมและใหม่ ชื่อวัตถุ หมวดหมู่ ประเภท ขนาด สภาพ แบบสมัย พุทธลักษณะ และภาพถ่าย เป็นต้น

3) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และผู้เกี่ยวข้อง โดยการพัฒนาระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระบบความปลอดภัยทั้งของโบราณวัตถุ และระบบฐานข้อมูล จึงต้องมีการอบรมเรื่องการรักษาความปลอดภัยด้วยการจัดการอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนการใช้ไฟล์เอกสาร ไฟล์รูปภาพที่เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-document) ทั้งที่บันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์ และบนสื่อเก็บข้อมูลออนไลน์ เพื่อให้มีความถูกต้อง ปลอดภัย น่าเชื่อถือ ลดระยะเวลาในการค้นหา และสืบค้นได้ง่าย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ได้ทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์ ซึ่งผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งจะเก็บเอกสารนี้ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แล้วส่งขึ้นเก็บไว้ในระบบฐานข้อมูล เพื่อบริหารจัดการ และเผยแพร่แก่ผู้สนใจเยี่ยมชมแบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และแอปพลิเคชันต่อไป

เลขทะเบียนวัตถุ(เดิม)	เลขทะเบียนวัตถุ (ใหม่)	ชื่อวัตถุ	หมวดหมู่	ประเภท	ขนาด	สภาพ	แบบสมัย/อายุ	พุทธลักษณะ (ปาง)	ภาพถ่าย
	วบก65.001	พระลำริด	พระพุทธรูป	ลำริด	ความกว้างทั้งหมด 8 ซม. หน้าตักกว้าง 11 ซม. ความสูงพร้อมฐาน 29 ซม. ความสูงเฉพาะองค์ 17.5 ซม.	สมบูรณ์	ล้านนา	ปางสมาธิ	
	วบก65.002	พระมหาจักรพรรดิ	พระพุทธรูป	ลำริด	ความกว้างทั้งหมด 6 ซม. หน้าตักกว้าง 9.5 ซม. ความสูงพร้อมฐาน 31 ซม. ความสูงเฉพาะองค์ 20.5 ซม.	ชำรุด (องค์พระมีรอยลอก)		ปางมารวิชัย	

รูปภาพที่ 2 ทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

วัดและชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งรวมตัวของผู้สูงอายุและเยาวชนรุ่นใหม่ที่สนใจเรียนรู้ในศิลปวัฒนธรรมที่มีเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ผ่านโบราณวัตถุ

แต่ละชั้น การพัฒนาให้ระบบและกลไกมีความเข้มแข็งนั้น ต้องเริ่มต้นจากวัดและชุมชนมีความเข้าใจที่ตรงกัน จัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในเครือข่าย กำหนดบทบาทการดูแลพิพิธภัณฑสถานอย่างมีโครงสร้าง และแบ่งหมวดหมู่ของโบราณวัตถุให้ชัดเจน ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลโบราณวัตถุอย่างเป็นระบบควรมีการใส่รายละเอียด อาทิ เลขทะเบียน ชื่อโบราณวัตถุ หมวดหมู่ ประเภทวัสดุ ขนาดของโบราณวัตถุ ปีพุทธศักราชที่สร้างผลงานชิ้นนั้น และภาพถ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Phra Palad Kasem Thitisampanno (2011) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ต้องเริ่มจากคนในชุมชนที่เป็นผู้เข้าใจบริบทของพื้นที่ ประวัติชุมชน ประวัติโบราณสถาน และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อให้โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุไม่เสียหายและสูญหายไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑสถานวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

การจัดรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑสถานวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีความเป็นมาตรฐานที่พิพิธภัณฑสถานในเครือข่ายจะได้นำไปใช้ บนความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน และใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการทางเทคนิค คือ การเตรียมความพร้อมให้ผู้ใช้ในพิพิธภัณฑสถานแต่ละแห่งที่ต้องใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์ในบทบาทของผู้นำข้อมูลเข้า และการพัฒนาระบบทะเบียนที่ต้องอาศัยนักพัฒนาซอฟต์แวร์ การดำเนินการร่วมกับผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน คือ การกำหนดวิธีปฏิบัติในรายละเอียดที่มีประเด็นที่แตกต่างในแต่ละพิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุสามารถแบ่งได้ 2 หมวด คือ แบ่งตามประเภทของวัตถุ และแบ่งตามวัสดุที่ใช้ทำวัตถุขึ้น แล้วจึงแบ่งประเภทของวัสดุที่ใช้ออกเป็นหมวด เช่น หมวดพระพุทธรูป หมวดของใช้ หมวดเสื้อผ้า เป็นต้น แล้วสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถานในแบบทำไปเรียนรู้ไปด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Chantarasombat (2007) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ได้พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนที่พัฒนาประกอบด้วย ขั้นเตรียมชุมชน ขั้นสร้างวิสัยทัศน์ ขั้นจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน และขั้นประเมินผลสรุป โดยผลการนำรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนไปทดลองใช้กับองค์กรชุมชนเป้าหมาย พบว่า ทุกกลุ่มองค์กร เกิดนักจัดการความรู้ในชุมชนนั้น

สรุป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานวัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา สามารถพัฒนาระบบและกลไกเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน ได้รูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑสถาน และได้ทดลองใช้ทะเบียนวัตถุพิพิธภัณฑสถาน เพื่อจัดสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑสถานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 3 พิพิธภัณฑสถานชุมชนในล้านนา คือ พิพิธภัณฑสถานน้ำจ้ำ พิพิธภัณฑสถานวัดต่อมกลาง และพิพิธภัณฑสถานบ้านก้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

ควรนำระบบและกลไกที่ได้จากการพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนไปปรับใช้กับวัดในเครือข่ายอย่างจริงจัง และเพิ่มจำนวนวัดที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ได้รูปแบบหลังการพัฒนาที่มีความเป็นสากล ได้มาตรฐาน และยืดหยุ่นสำหรับการใช้งานกับพิพิธภัณฑ์ทั่วไปได้ โดยพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำรูปแบบระบบทะเบียนโบราณวัตถุไปใช้กับพิพิธภัณฑ์ในภูมิภาคอื่นของประเทศ หรือพิพิธภัณฑ์รูปแบบอื่น เช่น พิพิธภัณฑ์เอกชน หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะ เป็นต้น และเชื่อมโยงความร่วมมือเชิงบูรณาการทั้งในประเทศและต่างประเทศผ่านการใช้สื่อสังคม และสื่อรูปแบบอื่นที่จะช่วยยกระดับความน่าสนใจของพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น

References

- Chantarasombat, C. (2007). Developing a Knowledge Management Model for Self-reliant Communities. (Doctorate of Education Thesis). Mahasarakham University.
- Koompoka, S. (2015). Thai National Flag Museum Management. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(2), 2750-2765.
- Nadprasert, P., Boriboon, G., & Sungsi, S. (2017). Management of local museums to promote lifelong learning. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(2), 861-878.
- Office of National Museums. (2022). Handbook of registration of antiques and objects of art. D-Library | National Library of Thailand, Retrieved July 25, 2022, from <http://digital.nlt.go.th/items/show/8324/>
- Phra Palad Kasem Thitisampanno. (2011). The roles of monks in preservation of antique sites, archaeological sites and antique arts in banlad district, phetchaburi province. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Pluemsamrungit, P., & Wilaikum, F. (2018). Museum: Learning Resources for Developing Learners in 21st Century. T.L.A. Bulletin, 62(1), 43-67.
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (2022). Thai Museums Database. Retrieved July 25, 2022, from <https://db.sac.or.th/museum/>

Thongkamnush, T., Buddhabhumbhitak, K., & Apichayakul, O. (2021). Promoting of museum tourism in Thailand with the concept of destination museum. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*, 15(1), 38-52.

การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของชุมชนในล้านนา

TEMPLE MUSEUMS AND COMMUNITIES MANAGEMENT FOR ELECTRONIC
COMMUNITIES SYSTEM IN LANNA COMMUNITIES

¹ณฤณีย์ ศรีสุข, ²พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ³บุษกร วัฒนบุตร และ ⁴บุรินทร์ รุจจนพันธุ์
¹Narunee Srisuk, ²Phrakrusirithammabandit, ³Busakorn Watthanabut,
and ⁴Burin Rujjanapan

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ³มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ,
และ ⁴มหาวิทยาลัยเนชั่น

^{1,2}Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Lampang Buddhist Colleges,
³North Bangkok university, ⁴Nation University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: narunee2533@gmail.com

Received:2022-09-25

Revised:2022-11-16

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในล้านนา 2) พัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา 3) สร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรคือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในล้านนาจำนวน 3 แห่ง

ผลการวิจัยทำให้ 1) ได้องค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์ของวัดและชุมชนที่เข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายต้นแบบจำนวน 3 แห่ง 2) ผลที่เกิดจากการพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการยกระดับโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ทั้งหมด 90 รายการให้เป็นที่รู้จักทั้งในวัดและชุมชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ 3) ได้ต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนจำนวน 3 แห่งในล้านนา คือ พิพิธภัณฑ์วัดน้ำจำ พิพิธภัณฑ์วัดบ้านต๋อม และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านก้อง

คำสำคัญ: การจัดการ; พิพิธภัณฑ์; วัดและชุมชน; ระบบอิเล็กทรอนิกส์; ล้านนา

Abstract

The three main goals of this research are to: 1) examine the existing body of knowledge and the method for developing a temple, community museum, and community

management in Lanna; 2) create the temple, community museum, and community electronic system in Lanna; and 3) construct a prototype of the temple, community museum, and community electronic system in Lanna. In this study, participatory action research was mixed with documentary research and action research. The sample group consists of three Lanna temples and community museums, with the population being Lanna's temples and communities.

As a consequence of the research, 1) we have learned how to operate museums in temples and communities that have joined the three model networks, 2) As a result of the growth of the community museum and temple, the involvement in modernizing all 90 artifacts housed there so that they are known to both the community and the temple via electronic systems, and 3) there are three modeled temples and community museums located in Lanna which are Wat Nam Cham Museum, Wat Ban Tom Museum, and Wat Ban Kong Museum.

Keywords: Management; Museum; Temples and Communities; Electronic System; Lanna

บทนำ

ประวัติความเป็นมาของชุมชนเริ่มเลือนหายและถูกบันทึกโดยคนในชุมชนลดน้อยลงด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป ที่ถูกพบส่วนใหญ่เป็นการบันทึกโดยนักวิจัยที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากภูมิปัญญาหรือผู้สูงอายุในชุมชน ศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนในชุมชน จากวัดในชุมชน ดังนั้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนอาจเลือนหายไปไม่ช้า เพราะผู้คนที่มิข้อมูล หรือมีโบราณวัตถุเริ่มลดน้อยลงตามกาลเวลา แต่จำนวนผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้นและกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Pavakanun, Kitisophon, Hamontri, and KappKo, 2019) ดังนั้นหลายหน่วยงานเห็นทั้งจุดด้อยและจุดเด่น เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ คุณค่าของโบราณวัตถุและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ควรมีการเชื่อมโยง และยกระดับบทบาทในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันที่สำคัญ 3 ประการ 1) การพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น 2) การรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน และ 3) การขยายผลของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน (Rugwongwan, 2013)

ปัจจุบันบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีการทำงานร่วมกันของวัดและชุมชนนั้น ไม่ได้เป็นเพียงแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้เฉพาะคนในชุมชนเท่านั้น จากการสำรวจพบว่าในจังหวัดลำปางมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นศูนย์กลางของศิลปะทางพระพุทธศาสนาของภาคเหนือ ซึ่งพิพิธภัณฑ์ในลำปางมีจำนวนมาก จากฐานข้อมูลในประเทศไทย มีจำนวน 316 แห่ง (Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization), 2022) ซึ่งการพัฒนาระบบพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมการท่องเที่ยว (Thongkamnush, Buddhahumbhitak, and Apichayakul, 2021) ช่วยพัฒนาชุมชนด้าน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนที่ดำเนินการร่วมกันโดยชุมชนที่ใช้หลักการประสานร่วมมือกันแบบส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งบ้าน วัด และโรงเรียน

การจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนควรที่จะต้องมีการเก็บรักษาดูแลโบราณวัตถุของแต่ละชุมชนที่สั่งสมจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยทำบัญชีรายชื่อโบราณวัตถุ ใสรหัส บันทึกภาพ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน ป้องกันการสูญหาย พัฒนาให้พิพิธภัณฑวัดในชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการและต่อยอดเกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนแบบพึ่งตนเองได้ (Nadprasert, Boriboon, and Sungsi, 2017) ที่ควรเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับภาครัฐและภาคเอกชนเชิงบูรณาการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในลำานนา เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑวัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา และเพื่อสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา แล้วเกิดการพัฒนาต่อยอดขยายผลในด้านการจัดการพิพิธภัณฑวัดที่ดี นำไปสู่การสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑวัดและชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในลำานนา
2. เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑวัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา
3. เพื่อสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และดำเนินการวิจัยในรูปของแผนงานวิจัยที่ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในลำานนา 2) การพัฒนาพิพิธภัณฑวัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานนา 3) การสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ประชากร คือ วัดและชุมชนในล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือ พิพิธภัณฑวัดและชุมชนในล้านนาจำนวน 3 แห่ง ซึ่งคัดเลือกตามวัตถุประสงค์การวิจัยให้เป็นพื้นที่การวิจัย ดังนี้

1. วัดน้ำจ๋า ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. วัดบ้านต๋อม ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. วัดบ้านก้อ ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในล้านนา ผลการวิจัยพบว่า

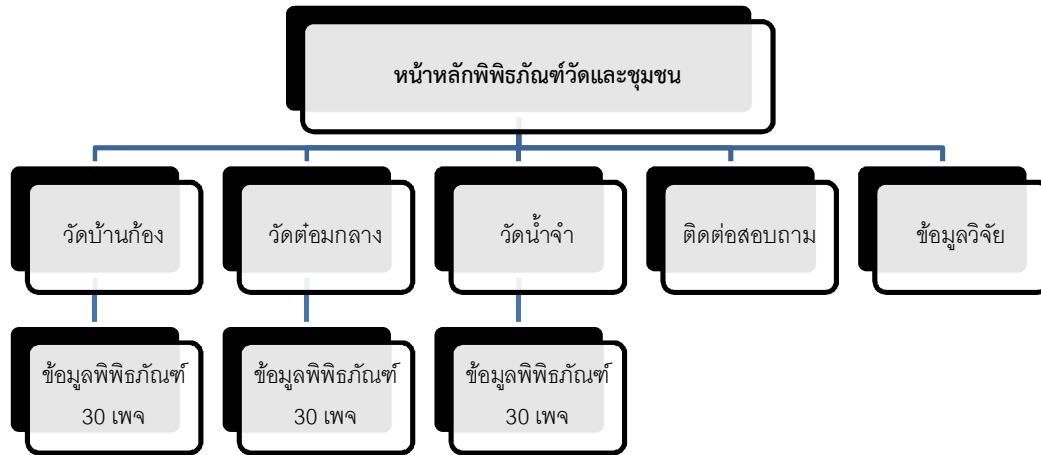
ผลของการศึกษาโบราณวัตถุ สิ่งของ เครื่องสักการบูชา เครื่องใช้ทั้งของพระสงฆ์ที่เป็นศรัทธาของประชาชนในชุมชน เครื่องใช้ประจำท้องถิ่น หลักฐานในการตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ในตัวเองของแต่ละชุมชน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะในแต่ละพื้นที่ของวัดที่เป็นพื้นที่การวิจัย ได้แก่ วัดน้ำจ๋า ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วัดบ้านต๋อม ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และวัดบ้านก้อ ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าทั้ง 3 วัดในชุมชนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการเรื่องราวของพิพิธภัณฑในแต่ละแห่งแก่ชุมชนด้วยวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

รูปภาพที่ 2 การบันทึกข้อมูลโบราณวัตถุ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา ผลการวิจัยพบว่า

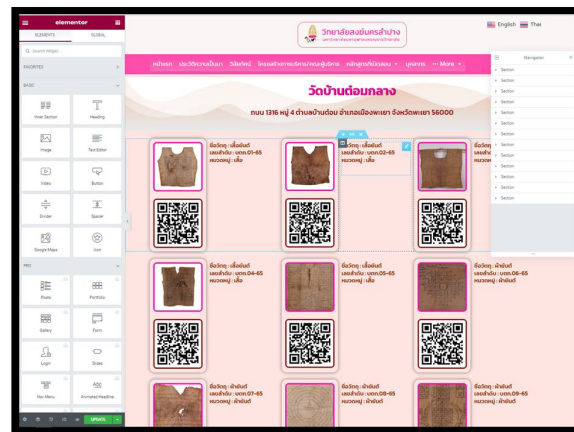
การพัฒนาพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา เป็นการสร้างระบบและกลไกในการจัดระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑ์วัดในชุมชนนั้น คณะผู้วิจัยได้จัดระบบในลักษณะรูปแบบและการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สรรค์สร้างขึ้นมา เปรียบเสมือนสิ่งที่มีค่า มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน เกิดจากการพัฒนาองค์ความรู้ในชุมชนในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ได้สร้างรูปแบบการบันทึกข้อมูล และการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ มีการใส่รายละเอียด ได้แก่ ปีที่สร้างผลงาน เช่น พระพุทธรูปนั้นเกิดขึ้นในสมัยใด วัสดุที่ใช้ในการทำชิ้นงาน เช่น ฝานำมาทำฝ้ายันต์ ตัวอักษร ขนาดของโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปนั้นมีรูปทรงอย่างไร มีขนาดเท่าไร รูปทรงของโบราณวัตถุ เช่น เป็นพระพุทธรูปปางอะไร ประวัติของผู้สร้างชิ้นงาน เป็นต้น

รูปภาพที่ 3 แผนผังการนำเสนอข้อมูลพิพิธภัณฑ์

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา ผลการวิจัยพบว่า

การสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา คณะผู้วิจัยได้สร้างแอปพลิเคชันพิพิธภัณฑ์ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้นำเสนอเรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัด ประวัติการสร้างพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งภาพถ่าย 3 มิติของโบราณวัตถุ พร้อมด้วยข้อมูลเกี่ยวกับโบราณวัตถุทั้งหมด 90 ชิ้น โดยเลือกพระพุทธรูป สิ่งของเครื่องใช้ หรือโบราณวัตถุ จำนวนวัดละ 30 ชิ้น พร้อมรายละเอียดข้อมูลที่สามารถติดต่อสอบถามของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนจากวัดทั้ง 3 แห่งในล้านนา ได้แก่ วัดน้ำจำ ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วัดบ้านต๋อม ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ วัดบ้านก้อง ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

รูปภาพที่ 4 ระบบจัดการเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในล้านนา และฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ ดังนี้ 1) โฮมเพจเป็นเว็บเพจหลักของเว็บไซต์ ซึ่งภายในเว็บเพจจะประกอบไปด้วยชื่อเว็บไซต์ แถบเมนู รูปภาพที่สื่อถึงพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน และหัวข้อหลักที่ประกอบด้วย หน้าหลัก 3 พิพิธภัณฑ์ในล้านนา ได้แก่ วัดน้ำจ้ำ ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วัดบ้านต๋อม ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และวัดบ้านก้อ ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ติดต่อสอบถาม และแผนที่ที่เกี่ยวข้อง แพนผังเว็บไซต์ 2) ฐานข้อมูลประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน 3 แห่งในล้านนา ได้แก่ วัดน้ำจ้ำ วัดบ้านต๋อม และวัดบ้านก้อ และข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยทุกโครงการ ระบบจะเชื่อมโยงไปยังหน้าเว็บเพจรายละเอียดของโบราณวัตถุแต่ละรายการ ซึ่งในแต่ละเว็บเพจของพิพิธภัณฑ์จะประกอบด้วยไปด้วยไอคอน จำนวน 30 ไอคอน และแบ่งประเภทไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเภทพระไม้ ประเภทเครื่องโบราณวัตถุ และประเภทรูปภาพ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย เมื่อเลือกหัวข้อนี้ระบบจะเชื่อมโยงไปยังหน้าเว็บเพจที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการทำวิจัยทุกโครงการ เพื่อแบ่งปันบทเรียนที่ง่ายต่อการเข้าถึงและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เปิดให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในล้านนา ทำให้ได้เครือข่ายต้นแบบพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน ที่เป็นการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เป็นการศึกษาที่เกื้อหนุนให้บุคคลในชุมชน ผู้สูงอายุ บ้าน วัด โรงเรียน และผู้สนใจนอกชุมชนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ ผ่านทั้งเว็บไซต์ และแอปพลิเคชันที่เปิดให้ดาวน์โหลดไปติดตั้งได้ด้วยตนเอง

รูปภาพที่ 5 เว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ความรู้ในการจัดการพิพิธภัณฑวัดและชุมชนอันเป็นสถานที่จัดแสดงโบราณวัตถุที่เป็นคุณค่าของชุมชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ เป็น การรวบรวมสิ่งของ เครื่องรางของขลังที่สร้างพลังทางจิตใจ เครื่องใช้ของบุคคลที่ชุมชนศรัทธา พิพิธภัณฑจะ สร้างองค์ความรู้ของแต่ละชุมชนด้วยการรวบรวมข้อมูลหลักฐานที่นำมาแสดง ประกอบด้วย หลักฐานทางโบราณวัตถุ วัฒนธรรม เรื่องเล่า และความเป็นอยู่ ซึ่งได้จากวัตถุสิ่งของและคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในท้องถิ่น เป็นที่มาของประวัติศาสตร์ทางสังคม สอดคล้องกับงานของ Nukong, Duangchan, Thongchuy, and Nualcharoen (2016) ที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการพิพิธภัณฑที่ร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนงานระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน ชุมชน ทั้งมีการวางแผนงานในการประชาสัมพันธ์และการตลาดผ่านสื่อทั้งในประเทศ และต่างประเทศ แล้วยังให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยวด้านสถานที่พัก ความสะอาด ความสะอาด โดยเฉพาะความปลอดภัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนาพิพิธภัณฑวัดและชุมชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานา การพัฒนาและการจัดการของพิพิธภัณฑควรมีระบบและกลไก โบราณวัตถุ ต้องมีข้อมูลในรายละเอียด และหมวดหมู่ตามระบบทะเบียนโบราณวัตถุของพิพิธภัณฑวัดและชุมชน พัฒนาให้ สามารถค้นหาข้อมูล และนำเสนอภาพได้เสมือนเข้าชมพิพิธภัณฑ แล้วยังต้องคำนึงถึงการธำรงรักษา โบราณวัตถุของชุมชน ควรจัดหมวดหมู่ตามประเภทเพื่อให้สืบค้นได้ง่าย เช่น หมวดพระพุทธรูป หมวดของใช้ หมวดเสื้อผ้า เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีข้อมูลเลขรหัสโบราณวัตถุ สถานที่ตั้งของวัด ประวัติความเป็นมาของวัด สิ่งสำคัญที่อยู่ในวัด อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติการสร้างพิพิธภัณฑ กำหนดผู้ดูแลรับผิดชอบ และบำรุงรักษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานของ Saenpich, Sirikulpipat, and Nadprasert (2020) ที่พัฒนา แอปพลิเคชันและเว็บไซต์พิพิธภัณฑเสมือนปฏิสัมพันธ์โดยใช้เทคโนโลยีสภาพแวดล้อมเสมือนในมุมมอง 360 องศาและการสแกนภาพสามมิติ และนำเสนอสื่อแบบมัลติมีเดียเพื่ออธิบายโบราณและตำแหน่งต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ ตอบสนองกับความต้องการในการรับรู้ข้อมูลของผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนในลำานาทั้ง 3 แห่งนั้น เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาค้นหาข้อมูลสำหรับผู้สนใจ และเพื่อ เป็นการรักษาสถานข้อมูลเอาไว้ได้ในระยะยาว แบ่งงานได้ 3 ระยะ ได้แก่ การขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและนำ ข้อมูลเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำคิวอาร์โค้ดตามตำแหน่งที่อยู่เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึง ข้อมูลได้โดยง่าย และพัฒนาระบบเครือข่ายพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการจัดทำ เว็บไซต์ และแอปพลิเคชันของพิพิธภัณฑวัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับงานของ Praphutdee (2019) ได้ศึกษาการนำเสนอเทคโนโลยีเสมือนจริงในพิพิธภัณฑศิลปะ ที่วิเคราะห์โครงสร้างการ นำเสนอเสมือนจริงไว้ 5 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง รูปแบบ สภาพแวดล้อม เนื้อหา และวัตถุจัดแสดง ซึ่งทำให้ผู้ เยี่ยมชมสามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑศิลปะได้โดยไม่ต้องใช้เวลาในการเดินทางไปถึงที่หมาย

สรุป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการสร้างการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ สามารถพัฒนา และสร้างต้นแบบพิพิธภัณฑ์ได้จำนวน 3 พิพิธภัณฑ์ชุมชนในลำานนา คือ พิพิธภัณฑ์วัดน้ำจ้ำ พิพิธภัณฑ์วัดต่อมกลาง และพิพิธภัณฑ์วัดบ้านก้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

องค์ความรู้จากกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดและชุมชน และต้นแบบพิพิธภัณฑ์ควรถูกเสนอเป็นนโยบาย เพื่อการขับเคลื่อนร่วมกันกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เพื่อให้เกิดการต่อยอดขยายผล และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในลำานนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ เช่น การทำการตลาด การพัฒนาสินค้าในชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างรอบด้านให้เกิดกลไกขับเคลื่อนชุมชนให้มีความยั่งยืนในการอนุรักษ์โบราณวัตถุต่อไป

References

- Nadprasert, P., Boriboon, G., & Sungsi, S. (2017). Management of local museums to promote lifelong learning. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(2)*, 861-878.
- Nukong, A., Duangchan, P., Thongchuay, C., & Nualcharoen, M. (2016). Creative Museums Management for Cultural Tourism in Phuket Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, 10(2)*, 179-197.
- Pavakanun, U., Kitisophon, P., Hamontri, W., & KappKo, D. (2019). Role of “Temple” in Promoting the elderly independent and valuable life to family and society. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 12(2)*, 1223-1238.
- Praphutdee, P. (2019). Virtual Art Museum. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 12(3)*, 1104-1118.
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (2022). *Thai Museums Database*. Retrieved 6/20/2022, from <https://db.sac.or.th/museum/>.
- Rugwongwan, Y. (2013). Local Museums and Cultural Heritage Preservation of the *Local Community. Damrong Journal, 10(1)*. 1-24.

Saenpich, S., Sirikulpipat, P., & Nadprasert, P. (2020). Development Interactive Virtual Museum Application with 360-Degree and 3D scans Virtual Reality Technology: Case study 10 Museums of Thailand. *Journal of Information Science*, 38(1), 42-57.

Thongkamnush, T., Buddhabhumbhitak, K., & Apichayakul, O. (2021). Promoting of museum tourism in Thailand with the concept of destination museum. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*, 15(1), 38-52.

การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่

THE DEVELOPMENT OF NETWORKING MARKET MECHANISM OF RIGHT OCCUPATION COMMUNITY CREATIVE PRODUCTS OF PHRAE PROVINCE

¹ชลธิชา จิรภักคพงศ์, ²พระครูปริยัติวารากร, ³พระศักดิ์ธัช แสงธง และ ⁴สมจิต ขอนวงศ์

¹Chonthicha Jirapakpong, ²Phrakru Phariyathvarakron, ³Phra Sakdithat Sangtong and
⁴Somjit Konwong

¹²³⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

¹²³⁴Mahachulalongkorrajavidyalaya University Phrae Campus, Thailand

¹Email: kong_chacha@yahoo.co.th

Received:2022-10-11

Revised:2022-10-27

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาด สร้างเครือข่าย กลไกการตลาด และขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ผู้นำชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม กิจกรรมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการจัดประชุมสัมมนาทางวิชา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาพิจารณาประเด็นหลักและแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ พบว่า มีส่วนร่วมทั้งกลุ่มภายในชุมชน และภายนอกชุมชน ประกอบด้วย เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการตลาด เครือข่ายองค์กรภาครัฐ โดยที่กลุ่มชุมชนสัมมาชีพควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต แผนการออกแบบผลิตภัณฑ์และช่องทางการจำหน่าย ดำเนินการด้านการตลาด องค์กรภาครัฐมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ การเป็นผู้สนับสนุน การเป็นผู้ส่งเสริม และการผู้ประสานงาน
2. การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ พบว่า การสร้างเครือข่าย เป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีเป้าหมาย

หรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร การตกลงที่จะทำงานร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

3. การขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ พบว่า จากการทำกิจกรรมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ภาคีเครือข่ายทั้ง 5 เครือข่าย จึงได้ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสัมมาชีพด้านการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนากิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่าย ให้มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เหมาะสม โดยเน้นความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการดำเนินการอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนสัมมาชีพให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4. องค์ความรู้การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพในจังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มสัมมาชีพมีบทบาทหน้าที่ในการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า ด้วยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลาย การพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม การพัฒนาการตลาดขยายช่องทางการตลาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำในการส่งเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน เป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในอาชีพ เป็นผู้ประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย; กลไกการตลาด; ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์; ชุมชนสัมมาชีพ

Abstract

The goal of this study was to examine the process of community members' involvement in the development of a network of marketing mechanisms and to guide the network of marketing mechanisms for local Phrae Province residents' creative products. Operators of wicker, teak, and Morhom cloth products as well as community leaders, as well as representatives of government agencies like Nam Cham Subdistrict Administrative Organization, Sung Men District, Community Development Office, Phrae Provincial Agriculture Office, and Phrae Provincial Industrial Office, are among the key informants. Interviews, group discussions, MOU signing events, and academic conferences served as the research's primary data collection methods. The key points are considered during the content analysis, which breaks them down into sub-items.

The findings revealed that:

1. The process of taking part in the development of a community-wide network of innovative product marketing mechanisms in Phrae province involved both groups inside and outside the community, including production networks, learning networks, network marketing, and government organization networks. The community should be active in the operations of product design, distribution, and marketing. Supporting, promoting, and coordinating are crucial tasks for government agencies.

2. Creating a network of marketing strategies and innovative products for the community in Phrae revealed that networking is a collaboration of people or organizations that are gathered with possible goals in the same direction, such as sharing information, deciding to work and engage in activities together, and exchanging knowledge with one another.

3. The specific actions of the Memorandum of Understanding (MOU) to enhance community strength were found to be driving the network of marketing mechanisms and creative products of the community in Phrae Province. For the purpose of exchanging information regarding the potential growth of the community in design and product development, the five network partners arranged a seminar for academics. With an emphasis on knowledge, processes, and results of action that will strengthen livelihood communities and make them sustainably strong and self-reliant, the development of activities to promote learning, the development of marketing, and distribution channels is regarded as an appropriate creative process.

4. The community in Phrae province played a role in the production and development of the group's products to satisfy the needs of customers by creating new product models to vary, according to knowledge of constructing a network of marketing mechanisms and innovative products. Creating learning and development activities, marketing development teams, growing marketing channels, and associated departments all play a part in sponsoring the development of community leaders' potential by offering support, guidance, and advice. Community organizations collaborate with other organizations and advance the profession's learning process.

Keywords: The Development of Networking; Market Mechanism; Occupation Communities; Creative Products

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับประชาคมโลกมากขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองหากประเทศไทยเลือกที่จะดำเนินไปในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมตามกระแสโลกอย่างขาดความรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และขาดความเข้าใจในบริบทของตนเองก็จะเกิดภาวะเสี่ยงที่ต้องเผชิญกับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งนี้ประเทศไทยควรนำทุนที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการ ได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) การเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ (ทุนกายภาพ ทุนทางการเงิน) ให้มีความสำคัญอย่างยิ่งกับการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์ และบริการใหม่ๆ รวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูงซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง และเป็นการพัฒนาที่เกิดจากการผนึกกำลังในการขับเคลื่อนร่วมกันของทุกภาคส่วน (Office of the National Economics and Social Development Council, 2016) เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน”

การอยู่รอดของประชาชนสังคมและประเทศชาติ วิชาธุรกิจชุมชนต้องปฏิรูปและบริหารจัดการแบบสร้างสรรค์ มองจุดเด่น จุดด้อยของสินค้าที่ผลิต วางแผนทางการตลาดเพื่อนำสินค้าไปจำหน่าย และสำรวจความต้องการของผู้บริโภค โดยการร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการหรืออาชีพที่หลากหลาย เพื่อสร้างเครือข่าย และกลไกทางเศรษฐกิจในชุมชนให้มั่นคง หรือที่เรียกว่า “Business to business networking” การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ เป็น “นวัตกรรมใหม่” สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาและทางออกของเศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบัน สอดคล้องกับ Lalaeng, Chaipheth and Uea-aree (2018) ได้กล่าวว่าการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเป็นทางเทคนิคในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดขององค์กรขนาดเล็ก โดยการรวมตัวกันขององค์กรขนาดเล็กหลายๆ องค์กรเพื่อให้ได้ประโยชน์เทียบเท่าธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่ยังคงรักษาจุดเด่นของกิจการไว้ สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ เช่นเดียวกับ Predaporn and Laurittirat (2018) ได้กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายธุรกิจเป็นการปรับเทคนิคและกลยุทธ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยสร้างพลังให้การดำเนินธุรกิจให้เกิดเครือข่ายทางธุรกิจที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงด้านการตลาด ด้านราคา และ แหล่งผลิตสินค้า เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

ชุมชนบ้านบวโกโป่ง ตำบลน้ำขำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ถือได้ว่าเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีการทำการประกอบอาชีพด้วยการใช้ไม้สัก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ไม้สักที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หน้าต่าง บานประตู โต๊ะ เก้าอี้ เติง เพอร์นิเจอร์ประเภทต่างๆ การประกอบอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากไม้สักของชุมชนทำให้สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนมาโดยตลอด การผลิตไม้สักชุมชนมีเพียงกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนบวโกโป่งและชุมชนใกล้เคียงเท่านั้น ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งเครือข่ายผลิตภัณฑ์ไม้สักของชุมชนบวโกโป่งเป็นเครือข่ายในรูปแบบภายในชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในระดับครอบครัวที่มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมไม้สักเป็นส่วนใหญ่ และการเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกยังไม่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ชุมชนไม่สามารถระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญ และที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัยการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนสัมมาชีพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ไม้สัก และเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปสู่พื้นที่ทางสังคมและสาธารณะเพื่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่
2. เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่
3. เพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed method research) ได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบ่งออกเป็น

1.1 เชิงคุณภาพ

- 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม จำนวน 3 คน (2) ผู้นำชุมชนผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน

ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม จำนวน 3 คน (3) องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชำ จำนวน 1 คน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น จำนวน 1 คน สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2) ผู้ให้ข้อมูลในการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก จำนวน 6 คน (2) ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน (3) องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชำ จำนวน 1 คน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น จำนวน 1 คน สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3) ผู้ให้ข้อมูลในกิจกรรมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ประกอบด้วย กำนันตำบลน้ำชำ นายองค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชำ พัฒนาการอำเภอสูงเม่น เกษตรจังหวัดแพร่ และ อุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เชิงปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูลการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 34 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีสาระสำคัญในการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาด ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ความร่วมมือในการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ และปัญหาการดำเนินงานของการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์ สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรงด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษาและความครอบคลุม

2.2 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups Discussion) โดยดำเนินการสนทนากลุ่มย่อยระหว่างผู้วิจัย สมาชิกเครือข่าย ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่

2.3 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างชุมชนบ้านบวโกโป่ง ตำบลน้ำชำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้แก่ กำนันตำบลน้ำชำ กับองค์กรภาครัฐ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ พัฒนาการอำเภอสูงเม่น เกษตรจังหวัดแพร่ และ อุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพ ในจังหวัดแพร่

2.4 การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสามาชีพเกี่ยวกับการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนากิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่าย เพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพ ในจังหวัดแพร่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพ ในจังหวัดแพร่ โดยการสัมภาษณ์ จากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อทอม ผู้นำชุมชน ผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อทอมของชุมชนสามาชีพ ในจังหวัดแพร่ และองค์กรภาครัฐ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพในจังหวัดแพร่ โดยใช้กิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระหว่าง ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผู้นำชุมชน และองค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบลน้ำชำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนารสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพ พัฒนากิจกรรมเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ และกิจกรรมที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง กำนันตำบลน้ำชำ กับองค์กรภาครัฐ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ พัฒนาการอำเภอสูงเม่น เกษตรจังหวัดแพร่ และ อุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสามาชีพ ในจังหวัดแพร่

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปองค์ความรู้ของเครือข่าย กระบวนการของเครือข่าย และสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ไม้สักของชุมชนสามาชีพในจังหวัดแพร่ แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสามาชีพเกี่ยวกับการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนากิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่าย กับ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบลน้ำชำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น สำนักงาน

เกษตรจังหวัดแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ เพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์
สร้างสรรค์ของชุมชนสามมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ให้มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างเป็น
ต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ไม้สักของชุมชนสามมาชีพ
ในจังหวัดแพร่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยได้นำ
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการ
ร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดย
พิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็น
หลัก มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) เป็นการเริ่มต้น
จากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิง
คุณภาพ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups Discussion) ผู้วิจัยได้ทำการ
รวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยได้ทำการถอดข้อความจากการบันทึกข้อมูล จากนั้นทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) อธิบายเป็นความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิเคราะห์ผลการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ
เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยได้ทำการถอดข้อความจากการบันทึกข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง
เนื้อหา (Content Analysis Technique) อธิบายเป็นความเรียง

5. พื้นที่การวิจัย

5.1 พื้นที่ชุมชนสามมาชีพต้นแบบ จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่ชุมชนสามมาชีพผลิตภัณฑ์ไม้
สัก บ้านดอนมูล ตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ 2) พื้นที่ชุมชนสามมาชีพผลิตภัณฑ์จักสาน บ้านค่า
งาม ตำบลดอนมูล อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ 3) พื้นที่ชุมชนสามมาชีพผลิตภัณฑ์หม้อห้อม บ้านทุ่งไธสง ตำบล
ทุ่งไธสง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่และ
เป็นชุมชนที่มีความสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพ

5.2 พื้นที่ชุมชนสามมาชีพพัฒนาเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของ
ชุมชนสามมาชีพ ในจังหวัดแพร่ จำนวน 1 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ชุมชนสามมาชีพผลิตภัณฑ์ไม้สักบ้านบวกโป่ง
ตำบลน้ำขำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ จากการสัมภาษณ์ จากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ผู้นำชุมชน และองค์กรภาครัฐ พบว่า บทบาทในการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ มีดังนี้

1. กลุ่มสัมมาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีบทบาทและหน้าที่ คือ

1.1 การผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิตว่าตรงตามความต้องการของลูกค้าทั้งในชุมชน นอกชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนา การผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการตลาด การพัฒนาด้านการผลิตและ มีการคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ด้วยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค ดังที่ นางประภาพรณ ศรีตรัย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อมทุ่งเจริญอ้อมสิริธรรมชาติ กล่าวว่า “ปัจจัยที่ควรพิจารณาในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ รสนิยมของผู้บริโภค ความคิดสร้างสรรค์ ความร่วมสมัย ความประณีต จะดึงดูดความสนใจผู้ที่พบเห็นให้เกิดความต้องการซื้อสินค้านั้นๆ”

1.2 การพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม โดยการอบรมพัฒนาฝีมือ การศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ การจัดเวทีเรียนรู้เรื่องการพัฒนาด้านการผลิตเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ แล้วการบันทึกองค์ความรู้ภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่นได้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน การฝึกอบรมสมาชิกในชุมชนเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอาชีพต่อไปได้ ตลอดจนการเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากภายนอกกลุ่ม การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ดังที่นายเอกพงษ์ เสี่ยงเพราะ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนงานไม้บ้านดอนมูล กล่าวว่า “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้สักโดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนวิทยากรที่จะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทั้งในด้านทักษะฝีมือ ช่องทางในการจัดจำหน่าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้สักให้มีความทันสมัย”

1.3 การพัฒนาการตลาด โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด เพื่อวางแผนและพัฒนาด้านการตลาดอย่างเหมาะสม เช่น ศึกษาความต้องการของผู้บริโภค สสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า ศึกษาดูงานด้านการตลาดจากวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ การเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด ทั้งตลาดในชุมชนและขยายสู่ตลาดภายนอกชุมชน ขยายช่องทางการตลาด เช่น ขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต การบริการจัดซื้อเว็บไซต์ การออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าต่างๆ ส่งเสริมการขาย เช่น การจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่น การเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสารทางตรงกับผู้สนใจ ดังที่นายเอกพงษ์ เสี่ยงเพราะ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนงานไม้บ้านดอนมูล กล่าวว่า “เครือข่าย

ทางการตลาดในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้สัก ซึ่งเป็นเครือข่ายทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ครอบคลุมทุกภูมิภาค ได้แก่ กลุ่มลูกค้าประจำ กลุ่มที่รับไปจำหน่ายหน้าร้าน กลุ่มที่จำหน่ายเองผ่านช่องทางเพจ Line และ website”

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทและหน้าที่ คือ

2.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ มีหน้าที่ ศึกษา พัฒนาและวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ด้านงานตลาดเกษตรกร ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานการผลิต ดังที่นางอุมาวาลี ใจเอื้อ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร กล่าวว่า “สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการทุนของชุมชน มีการบูรณาการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้”

2.2 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ มีบทบาทในการกำกับ ดูแล ส่งเสริมการประกอบกิจการอุตสาหกรรมภายในจังหวัด ได้แก่ การดำเนินการส่งเสริมในเรื่องของการออกแบบผลิตภัณฑ์ยกระดับสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรมเป็นการประเมินศักยภาพความพร้อมเพื่อเข้าสู่ SME เพื่อยกระดับสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า โดยการพัฒนาในเรื่องรสชาติ รูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เน้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังที่ นางณัฐชา อัมพฤษ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม กล่าวว่า “สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดส่งเสริมในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน การได้รับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม ส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา วิสาหกิจชุมชนต้นแบบภาครัฐและภาคเอกชน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อพัฒนาวิสาหกิจให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น”

2.3 องค์กรบริหารส่วนตำบลน้ำชำ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ปฏิบัติภารกิจอำนวยการตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังที่นายสำราญ กองโกย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำชำ กล่าวว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำชำได้มีการสนับสนุนส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชุมชนน้ำชำเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพด้านการทำไม้สัก มีเป้าหมายสำคัญคือ การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน กระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน ปัจจุบันในด้านผลิตภัณฑ์ไม้สักนั้นมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น”

2.4 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสูงเม่น มีหน้าที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำในการส่งเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และเชื่อมโยงสู่ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยได้ดำเนินการด้านการจัดการเครือข่าย OTOP เพื่อการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของผู้ผลิตผู้ประกอบการสินค้า OTOP ด้วยการสร้างโอกาสให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังที่นางสาวอมรรัตน์ กาทองทุ่ง, นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ กล่าวว่า “สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เช่น การฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน”

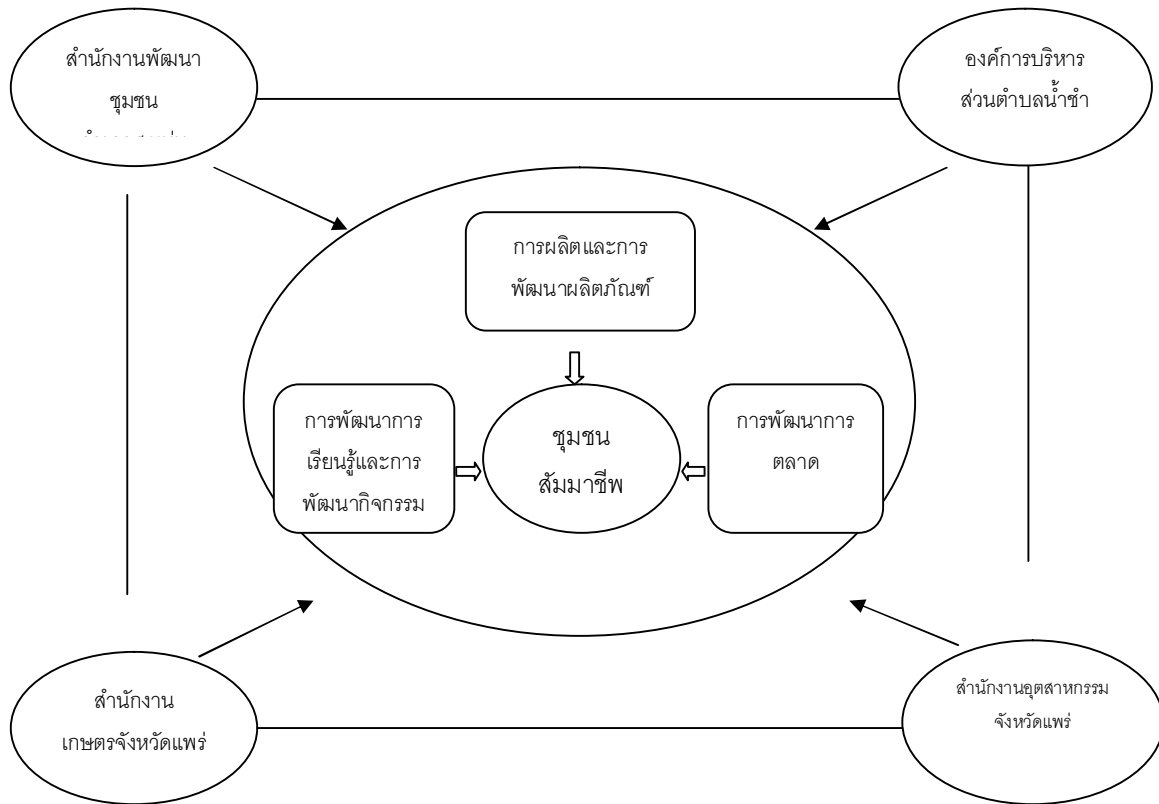
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิกในจังหวัดแพร่ จากการสนทนากลุ่มระหว่าง ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ไม้สัก ผู้นำชุมชน และองค์กรภาครัฐ พบว่าชุมชนและหน่วยงานภาครัฐได้มีการสร้างเครือข่ายโดยดำเนินการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้การสร้างเครือข่าย เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การตกลงที่จะทำงานร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเชื่อมโยงและประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ร่วมกัน โดยลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลกลุ่มคนและองค์กร มีการติดต่อซึ่งกันและกันทั้งในระดับภายในองค์กรและภายนอกองค์กร อีกทั้งการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดจากการที่มีผลประโยชน์หรือความต้องการร่วมกัน การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจะต้องอาศัยการรับรู้มุมมองในการทำงานร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการติดต่อประสานงานร่วมมือกัน ดังที่นางสาวภัครดา ปันฟอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม กล่าวว่า “การจัดการเครือข่ายนั้น มีวิธีการและกระบวนการที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป การจัดการเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงการประสานงานเป็นกลุ่มอย่างเป็นเครือข่ายร่วมกันอย่างดีแล้วย่อมสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน of เครือข่ายมากขึ้น คือ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เป็นการเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนมีอำนาจในการต่อรองต่อกลุ่มอื่นได้” และนางสาวอมรรัตน์ กาทองทุ่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ กล่าวว่า “การจัดการเครือข่ายต้องคำนึงถึงองค์ประกอบได้แก่ การมีมุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสนใจร่วมกัน การ

มีส่วนร่วมของสมาชิก การเสริมสร้างและพึ่งพาอาศัยกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีภาครัฐมาสนับสนุน ส่งผลทำให้การจัดการชุมชนสัมพันธ์เกิดความเข้มแข็ง พัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดแพร่ พบว่า จากการทำกิจกรรมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการชุมชนสัมพันธ์ให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมสนับสนุนและให้คำปรึกษาให้ความรู้ความเข้าใจ และดำเนินกิจกรรมอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนสัมพันธ์ให้มีความเข้มแข็ง สร้างและขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมพันธ์ นำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นภาคีเครือข่ายทั้ง 5 เครือข่าย จึงได้ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสัมพันธ์ด้านการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนากิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่ายให้มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างเป็นต้นแบบในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ การขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดแพร่ จะสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องนั้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนดังกล่าว ส่งผลให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดแพร่ อธิบายได้ดังภาพ

รูปภาพที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์
ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่

การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์จาก การดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ นั่นคือ กลุ่มสัมมาชีพมีบทบาท หน้าที่ในการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า ด้วยการพัฒนารูปแบบ ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค การพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนา กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาการตลาด โดยสำรวจความต้องการของตลาดของผู้บริโภค เพื่อวางแผนการผลิตการตลาดอย่าง เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (web page) เพื่อสื่อสารทางตรง กับผู้สนใจ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ คำปรึกษาแนะนำในการส่งเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนในการบริหาร

จัดการชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณ เป็นผู้ส่งเสริม คือ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในอาชีพ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน ในการจัดระบบและ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาด ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพในจังหวัดแพร่ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมภายในชุมชนเอง ได้แก่ ผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย และการมีส่วนร่วมจากภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ พบว่า

1. กระบวนการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มชุมชนสัมมาชีพควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ วางแผนด้านการตลาด การสร้างเครือข่าย การเพิ่มความรู้ความสามารถ และทักษะของสมาชิกในด้านการผลิต โดยการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม องค์กรภาครัฐมีบทบาท สำคัญในการผลักดันและส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มสัมมาชีพได้รับการพัฒนา ได้แก่ การเป็นผู้สนับสนุน การเป็นผู้ส่งเสริม และการผู้ประสานงาน ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เป็นภาคี ในการบูรณาการร่วมกันอันเป็นเครือข่ายที่สำคัญในการสร้างเข้มแข็งและยั่งยืนของกลุ่มชุมชนสัมมาชีพ สอดคล้องกับ Jentsantikul (2019) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการตลาดเน้นช่องทางการตลาด ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การประเมินการแข่งขันในตลาดวิสาหกิจของตนเองกับวิสาหกิจชุมชนอื่นที่มีลักษณะ ใกล้เคียงเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยกิจกรรมการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่นเดียวกับ Rompaen, Lamaisri and Phalaphon (2018) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การพัฒนาด้านการตลาดผู้ประกอบการจะต้อง เปลี่ยนแนวคิดจากการผลิตนำการตลาดมาเป็นการตลาดนำการผลิต หน่วยงานภาครัฐจะต้องจัดหาสถานที่ แสดงสินค้า การพัฒนาด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ประสานงานกับ สถาบันการศึกษามาเป็นผู้ช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาการผลิตรัฐจะต้องสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่ใช้ วัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการผลิตสนับสนุนให้พัฒนาตนเองไปสู่การได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

และการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาด การประชาสัมพันธ์สินค้าโดยผ่านสื่อออนไลน์ ต่างๆ

2. การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิกในจังหวัดแพร่ พบว่าเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ร่วมกัน การเชื่อมโยงเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลกลุ่มคนและองค์กร ฉะนั้นการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจะต้องอาศัยการรับรู้มุมมองในการทำงานร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการติดต่อประสานงานร่วมมือกัน การตกลงที่จะทำงานร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการไปแสวงหาความรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการสร้างเครือข่ายให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือกระทำ และสมาชิกเครือข่ายต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Nirathon (2000) ที่กล่าวว่า การที่จะสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย องค์กรที่จะเป็นเครือข่าย จะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการเหมือนกันและต้องการกระทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการที่เหมือนๆ กัน มีการสร้างพันธกรณีร่วมกัน การตกลงที่จะทำงานร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการไปแสวงหาความรู้ร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก เช่นเดียวกับ Charoenwongsak (2000) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย คือ การรับรู้มุมมองร่วมกัน เพราะหากสมาชิกไม่มีความเข้าใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย จะมีผลทำให้การประสานงานและการขอความร่วมมือในการดำเนินการเป็นไปได้ยากลำบาก มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ต้องมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน มีการพึ่งอิงร่วมกัน และมีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน

3. การขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ พบว่า ภาคีเครือข่ายทั้ง 5 เครือข่าย ได้ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสมาชิก การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนา กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ไม้สักของชุมชนสมาชิก ในจังหวัดแพร่ ให้มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เหมาะสม การขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิกในจังหวัดแพร่ จะสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องนั้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนดังกล่าว ทั้งนี้เป็นเพราะการสนับสนุนส่งเสริมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ จะส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จ สามารถจัดการตนเองได้ นำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนสมาชิกให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับรายได้ของชุมชน สอดคล้องกับ Ponsri (2007) กล่าวว่า เครือข่ายเป็นความสัมพันธ์ที่

เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกซึ่งอาจจะเป็นบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อกลุ่ม เครือข่ายต่อเครือข่าย มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นเครือข่ายจึงมีการจัดระบบให้สมาชิกสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อบรรลุจุดหมายที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกัน และยังสอดคล้องกับ Phramaha Suthit Aphakaro (2004) กล่าวว่า เครือข่ายทางสังคมว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ เช่น กิจกรรมการสื่อสารความร่วมมือการพึ่งพาอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันเป็นความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย

สรุป

การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิกในจังหวัดแพร่ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมภายในชุมชนเอง ได้แก่ ผู้นำ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งต้องมีการเสริมสร้างและการพึ่งพิงอิงร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง การสร้างความร่วมมือเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายอันจะส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจะช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันในการสร้างความสำเร็จและอยู่ร่วมกันได้อย่างยืนยาว และการมีส่วนร่วมจากภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการดำเนินงาน เพื่อวางแผนและจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเวทีพบปะพูดคุย การจัดกระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายประสานงานกับภาคีอื่นในเรื่องการอบรมให้ความรู้เรื่องการพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนารูปแบบการตลาด เป็นต้น โดยต้องเชื่อมโยงเกื้อหนุนกันทั้งภายในและภาคีอื่น เป็นต้น อันนำไปสู่การเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบประเด็นที่จะขอเสนอแนะในเชิงนโยบายดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสมาชิก ควรมีส่วนร่วมทั้งกลุ่มภายในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเติบโตให้กับกลุ่มชุมชนสมาชิก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง

กลุ่มที่มีการผลิตสินค้าที่ลักษณะเหมือนกันเพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ ส่งผลให้ได้แนวทางที่ทำให้สามารถผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสร้างเครือข่าย เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ การทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในอาชีพระหว่างชุมชนที่ความรู้เหมือนกัน หรือ มีความรู้ที่แตกต่างกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสนอทางเลือกใหม่ในการผลิตภัณฑ์สินค้าและตลาด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสัมมาชีพ การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนา กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่าย ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของผลิตภัณฑ์และความต้องการของผู้บริโภคเพื่อสร้างแนวทางในการส่งเสริมธุรกิจชุมชนนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่า และควรดำเนินการให้องค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีฐานทางการตลาดที่ชัดเจนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย เพื่อช่วยขับเคลื่อนอาชีพและสร้างรายได้แก่ชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและจุดอ่อนจุดแข็งของการสร้างและการขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่

2.2 ศึกษาแนวทางและนโยบายในการส่งเสริมการสร้างและการขับเคลื่อนเครือข่าย กลไกการตลาด ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดอื่นจะนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนสัมมาชีพให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

2.3 ศึกษาการสร้างเครือข่าย กลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชนสัมมาชีพ ในจังหวัดแพร่ ภายใต้อาชีพที่หลากหลายนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างความหลากหลายของอาชีพ

References

Charoenwongsak, K. (2000). Network Management : Key Strategies for the Success of Education Reform. Bangkok : Success Media.

Jensantikul, N. (2019). The Development of Community Enterprise in Lower Central Provinces Region 1 to Enhance its Competitiveness in the ASEAN Community. Political Science and Public Administration Journal, 10(1) : 110 - 112.

Lalaeng, C., Chaipheth, C. และ Uea-aree, W. (2018). Business Networking Development

and Competitive Advantage of Community Enterprise in Chumphon Province.
Veridian E-Journal Silpakorn University Humanities Social Sciences and arts,
11(2), 3447 – 3464.

Nirathon, N. (2000). The Development of Working Networks : Some considerations,
Bangkok: Thammasat University.

Office of the National Economics and Social Development Council. (2016). Economic
and Social Development Plan National, Twelfth Edition, B.E. 2017 - 2021.
Bangkok : Office of the Prime Minister.

Aphakaro, S. Network : Nature, Knowledge and Management. (2004). Bangkok :
Project to enhance learning for a happy community.

Predaporn, P. and Laurittirat, S. (2018). Developing Effective Business Networking :
Case Studies of Foreign Networks of Apparel and Clothing Business. CRMA
Journal of Humanities and Social Sciences, 5, 95 – 130.

Ponsri, S. (2007). Learning network in community development, Bangkok : O.S.
Printing.

Rompaen, S., Lamaisri, S. and Phalaphon, C. (2018). Developmental Approach and
Promote Community Enterprise District Lum Lam Chi Amphoe Ban Khwao
Chaiyaphum Province, Dhammathas Academic Journal, 18(3) : 46.

แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมร้านสะดวกซื้อตู้เดียว
ในมณฑลกว่างสีประเทศจีน

GUIDELINES FOR HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISES IN
TODAY CONVENIENCE STORE IN GUANGXI PROVINCE, CHINA

¹เจีย หลี, ²บุษกร วัฒนบุตร และ ³วิโรจน์ หมั่นเทพ

¹Jie LI, ²Busakorn Watthanabut and ³Wirote Muemthep

¹²³มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹²³North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: 923862406@qq.com

Received:2022-10-12

Revised:2022-11-30

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

ในวิทยานิพนธ์นี้ผู้ศึกษามีจุดประสงค์ศึกษาแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในประเทศจีน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวข้องกับความหมายของทุนมนุษย์ ความสำคัญของทุนมนุษย์ คุณสมบัติของทุนมนุษย์และแนวคิดของทุนมนุษย์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นการศึกษาจากร้านสะดวกซื้อตู้เดียว ร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นและมีชื่อเสียงในปัจจุบันในมณฑลกว่างสีประเทศจีน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในร้านสะดวกซื้อตู้เดียวทางอินเทอร์เน็ตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ให้ข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคที่เข้าสู่ร้านสั่งซื้อสินค้าและพนักงานในร้าน

ผลการศึกษาค้นพบว่า

- 1) ร้านสะดวกซื้อตู้เดียวยังขาดบุคลากรอยู่ รายได้และสวัสดิการเป็นสาเหตุสำคัญที่ไม่สามารถเก็บบุคลากรได้ในวิสาหกิจขนาดย่อม
- 2) นวัตกรรมมีไม่พอเพียง เศรษฐกิจขาดแคลน ไม่มีนโยบายพิเศษในการดึงดูดบุคลากรเป็นสาเหตุที่สำคัญที่เก็บบุคลากรลาบากในมณฑลกว่างสี
- 3) วิธีการจัดการไม่ทันสมัย ขาดลักษณะของตนเองเป็นสาเหตุสำคัญที่ไม่สามารถเก็บบุคลากรในประเทศจีน

คำสำคัญ: ทุนมนุษย์; การจัดการ; ร้านสะดวกซื้อ

Abstract

The researcher's goal in this thesis is to examine the human capital management strategies used by small businesses in China by gathering literature on the meaning of, value

of, characteristics of, and concept of human capital. This study was a qualitative investigation that began at Today's Convenience Store, one of the oldest and most reputable convenience stores in Guangxi Province, China. Data were gathered using a questionnaire about customer satisfaction in today's online convenience stores. The informative population is consumers who purchase products and employees in the store.

The study's findings revealed that:

1) Convenience stores today still struggle to staff their establishments, with income and welfare issues serving as the primary barriers to employee retention for small businesses.

2) Guangxi lacks the economy, innovation, and unique policies that would draw workers to work in convenience stores.

3) Outdated management strategies and a lack of self-identity make it difficult to keep employees in China.

Keywords: Human Capital; Management; Convenience Store

บทนำ

ทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะหรือความชำนาญรวมถึงประสบการณ์ของแต่ละคนที่มีสิ่งสมกันอยู่ในตัวตน สามารถจะนำสิ่งเหล่านี้มารวมเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นศักยภาพขององค์กรหรือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าต่อบุคคล โดยนักเศรษฐศาสตร์ Theodore W. Schultz เจ้าของรางวัลโนเบล เขียนบทความชื่อ “Investment in Human Capital” ที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารชื่อ “American Economic Review” ในปี ค.ศ.1961 ซึ่งทำให้คำนี้ได้ปรากฏเป็นครั้งแรกและมีความหมายขึ้นและ มีนักวิชาการเริ่มพยายามอธิบายความหมาย คุณสมบัติของทุนมนุษย์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ (Kongkasawat, 2007) ได้แก่ 1) คุณสมบัติ หรือความสามารถ 2) พฤติกรรม และ 3) เวลา

ทุนมนุษย์ขององค์กรมีความสำคัญ ได้แก่

1) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ตามกลยุทธ์ที่วางไว้
2) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน
3) ทุนมนุษย์ทำให้องค์กรพัฒนาอยู่รอดและประสบความสำเร็จ เป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งที่องค์กรสามารถนำไปสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองได้ (Kanata and Inkum, 2016)

4) ทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศแต่เราทุกคนควรมีสติสำนึกว่าหลังสภาพพัฒนาเจริญขององค์กร ต้องมีปัญหาก็เกิดขึ้นกำลังซ่อนอยู่ในเส้นทางการพัฒนาองค์กรและทุนมนุษย์ ผู้ศึกษาจึงพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกำลังมีอยู่ในองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดย่อมจะมีดังนี้

1) ไม่สามารถชำระรักษาบุคลากรได้ บรรยากาศและสวัสดิการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของพนักงานส่วนมากได้ บุคลากรลาออกจากงานไปง่าย เสียบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรด้านเทคนิคเฉพาะทาง

2) ขาดกฎเกณฑ์ที่จูงใจพนักงาน กฎเกณฑ์ที่มีอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นพนักงานอย่างเต็มที่ ไม่สามารถระดมได้อย่างรวดเร็วก็จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้ผู้นำในองค์กรต่างๆ สามารถทราบถึงสภาพทั่วไปของการพัฒนาทุนมนุษย์ วิธีการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กร และแนวทางการพัฒนาการดำเนินการด้านทุนมนุษย์

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการพัฒนาทุนมนุษย์และปัญหาที่พบเจอในเส้นทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรต่าง ๆ วิธีการที่องค์กรเลือกเพื่อจะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปยังอนาคตที่กำหนดไว้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) การจัดระเบียบกิจกรรมต่างๆ ในองค์กร และมอบหมายงานแก่พนักงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Chirapattanapornsin, 2020)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กรขนาดย่อม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจความต้องการ แนวทางการพัฒนาการทุนมนุษย์ของร้านสะดวกซื้อทูเดย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับทุนมนุษย์ทฤษฎีที่เกี่ยวกับวิสาหกิจ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวคิดที่เกี่ยวกับร้านสะดวกซื้อ ข้อมูลพื้นฐานของร้านสะดวกซื้อทูเดย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งหมด 16 คน ประกอบด้วย

1. ตัวแทนผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการในร้านสะดวกซื้อทูเดย์ (Today Convenience Store) ที่สาขา XIULING จำนวน 6 คน

2. พนักงานชั้นผู้นำที่ปฏิบัติงานในร้านสะดวกซื้อทูเดย์ที่สาขา XIULING จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถามออนไลน์
2. เลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)
3. นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อประเมินคะแนน

ขั้นตอนที่ 4 การดำรงรักษารวบรวมข้อมูล

การดำรงรักษารวบรวมข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การดำรงรักษารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้มีการดำรงรักษารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีแบบสอบถามออนไลน์ให้พนักงานที่ปฏิบัติงานในสาขาสแกน QR Code เข้าสู่เว็บไซต์มาเขียนคำถามในช่วงเวลาพัก และพนักงานขอร้องผู้บริโภคนำสแกน QR Code เข้าสู่เว็บไซต์มาเขียนคำถามหลังจากการชำระเงินเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ภายใต้รูปแบบข้อเลือกให้คะแนน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำรงรักษารวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมในแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับที่ต้องการ

2) ติดต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยให้ถูกต้องตรงกัน พร้อมนัดหมายวันและเวลาเขียนแบบสอบถาม

3) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนแบบสอบถาม ตลอดจนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวและใช้ถ้อยคำในเขียนแบบสอบถามได้อย่างเหมาะสม

4) พบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนะนำตนเอง และสร้างบรรยากาศในแบบสอบถามให้เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความรู้สึกที่ดี และพร้อมที่จะให้ข้อมูลจริงตามวัตถุประสงค์การวิจัย และบันทึกข้อมูลแบบสอบถาม

5) ตรวจสอบข้อมูลความครบถ้วน ถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

6) ถอดแบบสอบถาม โดยจับประเด็นจัดทำเป็นหัวข้อย่อย และรวบรวมดาวน์โหลดข้อมูลจากเว็บไซต์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์ต่อไป

2. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ขององค์กร จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในวิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับแบบสอบถามที่จะส่งต่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะเขียนจะแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริโภค และ แบบสอบถามสำหรับพนักงาน

แบบสอบถามสำหรับตัวแทนผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการในร้านสะดวกซื้อทูเดย์ (Today Convenience Store) จะมีโครงสร้างแบบสอบถามที่สามารถแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

(1) คำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

(2) คำถามที่ผู้ศึกษามีจุดประสงค์ที่อยากได้ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ช่วงเวลาที่เข้าร้านทำการสั่งซื้อทูเดย์ สาเหตุที่เลือกเข้าใช้บริการในร้านสะดวกซื้อทูเดย์ ร้านสะดวกซื้อทูเดย์ที่เคยไปปกติตั้งอยู่แห่งใด ประเภทสินค้าที่

ทำการสั่งซื้อบ่อยในร้านสะดวกซื้อทุกยุค เวลาที่ใช้ในการสั่งซื้อ วิธีชำระเงิน และสาเหตุที่ถือเป็นความสำคัญต่อร้านสะดวกซื้อในความคิดของตนเอง

(3) การตัดคะแนนเกี่ยวกับคำถามความพึงพอใจของร้านสะดวกซื้อทุกยุค ได้แก่ ด้านความประทับใจ (Impression) ด้านคุณภาพการให้บริการ (Service Quality) และด้านสินค้าที่กำลังจำหน่ายอยู่ในร้าน (Goods On Sale) และข้อเสนอแนะจากผู้บริโภคที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้

แบบสอบถามสำหรับพนักงานอยู่ในร้านสะดวกซื้อทุกยุค จะมีโครงสร้างแบบสอบถามสามารถแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

(1) การตัดคะแนนเกี่ยวกับความพึงพอใจในองค์กร ได้แก่ รายได้และสวัสดิการ การอบรมฝึกงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน เป้าหมายในการปฏิบัติงาน โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง และวิธีการบริหารการจัดการในองค์กร

(2) คำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ อายุปฏิบัติงาน และมีคำถามสาเหตุใดที่คุณคิดว่ามีผลกระทบมากที่สุดในการปฏิบัติงานการปฏิบัติงาน เป็นคำถามปรนัย

(3) แนวคิดจากพนักงาน ได้แก่ สาเหตุที่พนักงานโดดเด่นที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรทำให้พัฒนาได้มีอะไรบ้าง และข้อเสนอแนะใดที่สามารถช่วยองค์กรพัฒนาได้

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การสรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ในประเทศจีนจากอดีตถึงปัจจุบันกำลังจะเป็นกระแสที่ดีขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคและจุดอ่อนต่าง ๆ ในขั้นตอนการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ ประเทศจีนมีทัศนใจจะพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์และมีคุณวุฒิการวางแผนอย่างชัดเจนในอนาคตโดยเข้าสู่สมัยเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กรขนาดย่อม ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในมณฑลกวางซียังมีช่องว่างที่จะพัฒนา การสนับสนุนไม่พอเพียง การลงทุนไม่พอเพียงจะเป็นอุปสรรคที่กั้นขวางการพัฒนาของวิสาหกิจขนาดย่อมต่าง ๆ ขาดบุคลากรที่มีศักยภาพเฉพาะตัวจะเป็นอุปสรรคที่กั้นขวางการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ในวิสาหกิจขนาดย่อมต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจความต้องการแนวทางการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ของร้านสะดวกซื้อทุกยุค ผลการวิจัยพบว่า ประเทศจีนเป็นประเทศหนึ่งที่มีจำนวนประชากรมากมายในโลกและพร้อมมีทรัพยากรแรงงานอย่างอุดมสมบูรณ์แต่ไม่ได้เป็นประเทศที่แข็งแกร่งด้านทุนมนุษย์ จำนวนทุนมนุษย์โดยรวมในประเทศจีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วหลังจากการปฏิรูปและการเปิดประเทศเบื้องหลังการเติบโตอย่างรวดเร็ว

ของทุนมนุษย์ในประเทศจีนจะแยกออกกับเหตุผลจากการสนับสนุนทางนโยบายและการลงทุนไม่ได้ แต่ต้องตระหนักถึงชัดเจนในขณะเดียวกันว่าการพัฒนารวดเร็วของประเทศจีนในปัจจุบันนี้ยังมีช่องว่างโดยเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วจะแสดงให้เห็นถึงในการลงทุนด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านสุขภาพและนโยบายกำลังแรงงาน ค่าลงทุนในด้านการศึกษาของประเทศจีนได้ถึง 4.14% ของจีดีพีในปี ค.ศ.2017 เกิน 4% อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 แต่ เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของโลก 4.9% กับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว 5.1% จีนยังมีช่องว่างที่จะพัฒนาขึ้น นอกจากนั้นดึงดูดและธำรงรักษาบุคลากรลำบาก ก็เป็นปัญหาหนักที่กำลังเผชิญในประเทศ ส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดผู้นำในองค์กรต่าง ๆ ยังอยู่ในแต่ก่อนซึ่งไม่เหมาะสมกับแนวโน้มการพัฒนาในปัจจุบัน มีแนวคิดที่ว่าทุนก็คือทุนด้านทรัพยากร ไม่มองเห็นความสำคัญทุนมนุษย์ในปัจจุบัน ยังไม่มีนโยบายหรือระบบที่ครบถ้วนด้านสิทธิพิเศษต่อบุคลากรที่มีทักษะความสามารถสูง(Rabob, Sureerattana, Wanakul, Tarakham, Kraissamrong, Yadee, andPochanikorn, 2019)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมร้านสะดวกซื้อทุติยภูมิในมณฑลกว่างซีประเทศจีน ควรพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการอบรมให้พนักงานได้มีทักษะ ในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น รวมถึงการใช้วิธีสร้างประสบการณ์ ในการทำงานด้วยการมีเกณฑ์วัดผลตามความสามารถ หรือ Competencies

อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ของร้านสะดวกซื้อทุติยภูมิ สามารถสามารถอภิปรายได้โดยแยกออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1) สวัสดิการ รายได้หรือสวัสดิการอื่น ๆ ที่องค์กรให้แก่พนักงาน ไม่พอเพียง ไม่สามารถให้พนักงานพอใจได้ โดยเฉพาะหลังจากองค์กรปรับสวัสดิการ ให้แก่พนักงานทำให้พนักงานบางส่วนไม่มีความมั่นใจจะปฏิบัติงานอีกและลาออกงานตามที่พนักงานดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าร้านสะดวกซื้อขาดยุทธธรรมในการแจกจ่ายได้หรือสวัสดิการ ปรับสวัสดิการให้แก่พนักงานยิ่งไปยิ่งน้อย จนให้พนักงานมีความรู้สึกที่เงินขนาดนี้ ภารกิจขนาดหลายเท่า ต่อไปจึงเริ่มมีอารมณ์ทางลบเกิดขึ้นและสุดท้ายลาออกงานไปเรื่อย ในอีกด้านหนึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงร้านสะดวกซื้อทุติยภูมิกำลังจะเผชิญแรงกดดันด้านต้นทุน ซึ่ง คงเป็นสาเหตุสำคัญที่พนักงานในร้านสะดวกซื้อทุติยภูมิปรับรายได้น้อย เนื่องจากองค์กรต้องการปรับการใช้จ่ายเพื่อควบคุมต้นทุน เมื่อทุกประเด็นประกันสังคมและความเป็นอยู่ของราษฎรที่รวมกระจุกตัวอยู่ในจุดเดียว นั่นก็คือเพิ่มจำนวนต้นทุนให้แก่องค์กร (Shi, 2012)

2) การอบรมงาน การปฏิบัติงานของคนเป็นช่วงหนึ่งที่ไม่เพียงแต่เพื่อการอยู่หากินของตนเอง ยังเป็นระยะช่วงหนึ่งที่ได้รับประสบการณ์กับทักษะ ซึ่งสามารถเห็นได้ว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจะมีความสำคัญขนาดไหน ร้านสะดวกซื้อไม่มีการอบรมงานให้กับพนักงานอย่างเป็นระบบ จึงทำให้พนักงานขาด

ประสบการณ์ในหน้าที่ของตนเอง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกรณีฉุกเฉินในขณะที่ปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กรว่าพนักงานในองค์กรทำงานไม่มีประสิทธิภาพสูง การอบรมงานต่อพนักงานส่วนใหญ่จะเป็นแบบสอนด้วยปาก ปกติผู้นำพูดถึงด้านใดพนักงานจะจดจำเฉพาะด้านนั้น เมื่อเผชิญกับปัญหาที่ผู้นำไม่ได้พูดถึงก็คงจะไม่ทราบวิธีการแก้ไขปัญหา หรือต้องสอบถามกลับผู้นำอีกกว่าจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร การอบรมงาน สามารถอธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของคนเป็นช่วงหนึ่งที่ไม่เพียงพอต่อการอยู่หากินของตนเอง ยังเป็นระยะช่วงหนึ่งที่ได้รับประสบการณ์กับทักษะ ซึ่งสามารถเห็นได้ว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจะมีความสำคัญขนาดไหน ร้านสะดวกซื้อไม่มีการอบรมงานให้กับพนักงานอย่างเป็นระบบ (Pinkesorn, Kittisaknawin, and Kongklai, 2020) จึงทำให้พนักงานขาดประสบการณ์ในหน้าที่ของตนเอง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกรณีฉุกเฉินในขณะที่ปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กรว่าพนักงานในองค์กรทำงานไม่มีประสิทธิภาพสูง การอบรมงานต่อพนักงานส่วนใหญ่จะเป็นแบบสอนด้วยปาก ปกติผู้นำพูดถึงด้านใดพนักงานจะจดจำเฉพาะด้านนั้น เมื่อเผชิญกับปัญหาที่ผู้นำไม่ได้พูดถึงก็คงจะไม่ทราบวิธีการแก้ไขปัญหา หรือต้องสอบถามกลับผู้นำอีกกว่าจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร ซึ่งไม่ได้เป็นการอบรมงานที่มีประสิทธิภาพ เสียเวลาทั้งพนักงานและผู้นำ ทำให้พนักงานไม่สามารถได้รับความรู้ทักษะอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงาน

3) การเลื่อนตำแหน่ง โครงสร้างตำแหน่งพนักงานในองค์กรไม่ชอบธรรม ไม่เป็นระบบ โครงสร้างพนักงานในองค์กรนอกจากชั้นผู้นำในสำนักงานใหญ่ ผู้อำนวยการภูมิภาค รองต่อมาก็ได้แก่เจ้าของร้านในสาขาต่าง ๆ สุดท้ายได้แก่พนักงานทั่วไปในร้านโดยตรง ซึ่งทำให้พนักงานมีความรู้สึกว่างระหว่างพนักงานแต่ละชั้นคงจะกว้างไป จนให้พนักงานเกิดอารมณ์ทางลบที่ไม่เห็นอนาคตของตนเองในองค์กรนี้ ต่อไปจนไม่มีความมั่นใจในปฏิบัติงานต่อไป ลาออกงาน สุดท้ายองค์กรจะเสียบุคลากรที่ควรได้รับการพัฒนาที่ดีไป ถือเป็นการสูญเสียบุคลากรที่มีเทคนิคในองค์กร ในอีกด้านหนึ่งพนักงานชั้นผู้นำ (เช่น เจ้าของร้านในสาขา) คงมีความกดดันจากการปฏิบัติงานในบางครั้ง จึงต้องการมีผู้ช่วยมาแบ่งปันความกดดัน ซึ่งเป็นโอกาสที่ให้ตำแหน่งใหม่ที่พนักงานในสาขามีโอกาสจะเลื่อนตำแหน่งได้ แต่ถูกจำกัดโดยโครงสร้างตำแหน่งพนักงานในองค์กรตำแหน่งนี้คงไม่สามารถเปิดให้ พนักงานชั้นผู้นำในสาขาคงต้องปฏิบัติงานโดยมีความกดดันต่อเนื่อง พนักงานในสาขาคงต้องปฏิบัติหน้าที่งานเดิมไม่มีความเปลี่ยนแปลงใด (Jansawang, and Prombutara, 2019)

4) ภาพลักษณ์หน้าร้านและข้อเสนอแนะเล็กน้อยจากผู้บริโภค จุดประสงค์ที่ผู้บริโภคให้ข้อเสนอแนะกับองค์กรคือหวังว่าองค์กรสามารถแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น จึงแสดงให้เห็นถึงผู้บริโภคมีกระจิตกระใจที่สนใจสถานการณ์ การดำเนินการขององค์กร เนื่องจากในบางครั้งองค์กรอาจมองไม่เห็นจุดที่ต้องการปรับปรุงในการดำเนินการประจำวัน แต่ในฐานะของผู้บริโภคสามารถมองเห็นได้โดยเป็นฐานะฝ่ายตรงข้ามสามารถมองเห็นสิ่งที่องค์กรมองไม่เห็นได้

สรุป

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมร้านสะดวกซื้อทุยเต๋ ในมณฑล กวางสีประเทศจีน จะสรุปได้เห็นประวัติศาสตร์ทุนมนุษย์ของประเทศจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และกลยุทธ์ การวางแผนของประเทศจีนในอนาคต นอกจากนี้ยังเห็นสถานการณ์ปัจจุบันองค์กรขนาดย่อมในมณฑล กวางสี และในประเทศโดยเลือกร้านสะดวกซื้อทุยเต๋เป็นเป้าหมายที่จะศึกษา (Tantrajin, Navanuch, Kritsavanon and Prakancharoen, 2016)

1) ร้านสะดวกซื้อที่มีทั้งจุดเด่นและจุดอ่อนในการจัดการทุนมนุษย์ ส่วนใหญ่จะอยู่ระดับดียังมีช่องว่างที่จะพัฒนาดีขึ้น

2) สถานการณ์การจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในมณฑล กวางสียังมีช่องว่างที่จะพัฒนา การสนับสนุนไม่พอเพียง การลงทุนไม่พอเพียงจะเป็นอุปสรรคที่กั้นขวางการพัฒนาของวิสาหกิจขนาดย่อมต่าง ๆ ขาดบุคลากรที่มีศักยภาพเฉพาะตัวจะเป็นอุปสรรคที่กั้นขวางการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ในวิสาหกิจ ขนาดย่อมต่าง ๆ

3) สถานการณ์การพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ในประเทศจีนจากอดีตถึงปัจจุบันกำลังจะเป็นกระแสที่ ดีขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคและจุดอ่อนต่าง ๆ ในขั้นตอนการพัฒนาการจัดการทุนมนุษย์ ประเทศจีนมีทัศนใจจะ พัฒนาการจัดการทุนมนุษย์และมีคุณสมบัติการวางแผนอย่างชัดเจนในอนาคตโดยเข้าสู่สมัยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Kulnanun, 2019)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการทุนมนุษย์ของร้านสะดวกซื้อทุยเต๋
 - 1.1 ให้พนักงานมีความพึงพอใจในองค์กร
 - 1.2 ปรับปรุงภาพลักษณ์ของร้าน
 - 1.3 สาขาของร้านสามารถเพิ่มขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการทุนมนุษย์ของวิสาหกิจขนาดย่อมในมณฑล กวางสี
 - 2.1 ดึงดูดการลงทุนและบุคลากร ให้การสนับสนุนกับองค์กรมากขึ้น
 - 2.2 อัปเดตเทคนิค กระตุ้นนวัตกรรมในองค์กร
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการทุนมนุษย์ในประเทศจีน
 - 3.1 เปลี่ยนแปลงแนวคิดเก่าต้อนรับสมัยใหม่
 - 3.2 พัฒนาการธำรงรักษารักษากรุณาบุคลากร
 - 3.3 ปรับปรุงโครงสร้างการลงทุน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทุนในด้านการศึกษา

References

- Chirapattanapornsin, T. (2020). The approach of strategic management and organizational competitiveness: Empirical evidence from Thai industrial sector. *Executive Journal*, 40(2), 64–80.
- Jansawang, K., & Prombutara, S. (2019). Human capital and change: a new paradigm of human resource management. *Journal of Management Science*, 6(2), 209–222.
- Kanata, P., & Inkum, D., (2016). Human capital development, human resources, new ideas. *Journal of Innovation and Management*, 1(1), 62–70.
- Kongkasawat, T. (2007). *How to Apply Competency in Organization*. 6th ed. Bangkok: Technology Promotion Association (Thailand-Japan).
- Kulnanun, T. (2019). Neuroeducation: Current human capital development for the future. *Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University*, 6(2), 169-183.
- Pinkesorn, K., Kittisaknawin, C., & Kongklai, C (2017). Human Capital: Corporate human capital scorecard. *Journal of Graduate Studies*, 11(2), 194-202.
- Rabob, C., Sureerattanan, C., Wanakul, P., Tharakhum, P., Kraiamrong, A., Moryadee, C., & Phochanikorn P. (2019). Small and medium enterprise development in the People's Republic of China. *Business Review Journal*, 11(2), 198–215.
- Tantrajin, P., Navanuch, P., Kritsavanon, K., & Prakancharoen, S. (2016). Human Capital: Human Resource Development in 21st Century. *Suthiparitat Journal*, 30(Special), 115–123.

การจัดการทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรกรณีศึกษา: บริษัท IKEA
HUMAN CAPITAL MANAGEMENT UNDER CORPORATE CULTURE
CASE STUDY: IKEA

¹Nixuan Liao, ²บุษกร วัฒนบุตร และ ³วิโรจน์ หมื่นเทพ

¹Nixuan Liao, ²Busakorn Watthanabut and ³Wirote Muemthep

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1,2,3} North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: nixuan.liao@northbkk.ac.th

Received:2022-10-11

Revised:2022-12-04

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความนี้เลือกเฟอร์นิเจอร์ของ IKEA ซึ่งเป็นบริษัทเฟอร์นิเจอร์ที่ได้รับทุนจากต่างประเทศที่มีชื่อเสียงในประเทศจีนเป็นวัตถุดิบ ผ่านการสำรวจภาคสนามและแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อค้นหาบทบาทของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรของ IKEA ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์

วัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์การดำเนินการเฉพาะของการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงมุ่งเน้นที่องค์กรในประเทศควรค่าแก่การอ้างอิง สร้างวัฒนธรรมองค์กรขั้นสูง เสริมสร้างการสร้างการสื่อสาร รวมวัฒนธรรมองค์กรกับมาตรฐานการจ้างงานในการสรรหา และสร้างระบบการฝึกอบรมที่สมบูรณ์ และระบบประเมินผลพนักงานและกลไกจูงใจต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิญญาณของพนักงานที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยุติธรรมและเป็นธรรมที่เหมาะสมสำหรับพนักงาน และเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บริษัทต้องการสร้างและรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันของตนเองในการแข่งขันในอนาคต และยืนหยัดอย่างดื้อรั้นท่ามกลางคู่แข่งนับพันราย วิธีเพิ่มประสิทธิผลของทรัพยากรบุคคลให้สูงสุด
2. วัฒนธรรมองค์กร คือ การศึกษาวิถีจัดการองค์กรโดยผสมผสานวัฒนธรรมและการจัดการเข้าด้วยกัน วิธีการสร้างการผสมผสานที่ดีสามารถนำมาซึ่งประโยชน์ที่จับต้องไม่ได้ในการพัฒนาองค์กร
3. วิธีเสริมสร้างการบริหารทรัพยากรบุคคลตามวัฒนธรรมองค์กรควบคู่ไปกับการทำธุรกิจได้ดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร; ทรัพยากรมนุษย์; ระบบการฝึกอบรม

Abstract

This article merely selects IKEA Furniture, a well-known Chinese furniture producer with foreign funding. Through field research and online polls, this study investigates how IKEA builds its corporate culture.

Building a high-level corporate culture requires a specific strategy, and the nation's adoption of enterprise-oriented human resource management is worth mentioning. To better address the spiritual demands of various employees, communication building must be strengthened, corporate culture must be integrated with hiring criteria, a comprehensive training system, an employee assessment system, and various incentive mechanisms must be established. Additionally, it fosters an environment that is fair and equal for workers and improves their physical and mental well-being while at work.

The findings demonstrated that

1. Companies aim to build and preserve their own competitive advantage in the marketplace, steadfastly compete against thousands of competitors, and seek out strategies to increase the efficiency of their human resources.
2. Corporate culture is the study of how to manage an organization by fusing culture and management, as well as how to build a successful mix that can bring intangible benefits to the organization's development.
3. According to corporate culture, performing good business is a means to develop human resource management.

Keywords: Corporate Culture; Human Resource Management; Training system

บทนำ

“ในโลกนี้ ผู้คนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด トラバไตที่ยังมีผู้คน คุณสามารถสร้างปาฏิหาริย์ใด ๆ ในโลกได้” นี่คือนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เจอตั้ง เคยกล่าวไว้ ผู้คนยังเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจมากที่สุด ผู้คนมีความคิดสร้างสรรค์ที่ยอดเยี่ยม Dupree อดีตประธานของ Procter & Gamble Group เคยตีพิมพ์บทสรุปในที่สาธารณะ กล่าวว่า “เงินทุน โรงงาน และแบรนด์ทั้งหมดของฉันถูกพรากไป トラバไตที่คนของเราถูกทอดทิ้ง ฉันเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าภายในสิบปีเราจะสามารถสร้างทุกอย่างขึ้นใหม่ได้”

Drucker (1954) ผู้เขียนหนังสือการจัดการที่มีชื่อเสียง "Management Practice" ได้เสนอแนวคิดเรื่อง "ทรัพยากรมนุษย์" เป็นครั้งแรกในหนังสือเล่มนี้ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1954 ในขณะเดียวกัน ในเศรษฐกิจความรู้ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วทั่วโลก ผู้คนต่างมี มุมมองที่ชัดเจนขึ้น ตระหนักว่าพรสวรรค์ในระดับสูงสุดของทรัพยากรมนุษย์เป็นทุนอันมีค่าที่สามารถสร้างผลกำไรได้ในระดับที่สูงขึ้น และยังตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ในความก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างรวดเร็ว (Chullasap, 2014) บุคลากรเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานที่ดีของบริษัท และเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพสำหรับบริษัทในการสร้างมูลค่า นอกจากนี้ ในสถานการณ์การพัฒนาที่บทบาทของนวัตกรรมความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ทรัพยากรมนุษย์ในฐานะผู้ขนส่งและผู้สร้าง ผู้เผยแพร่ ผู้ประยุกต์ ผู้พัฒนา และผู้สืบทอดความรู้ สามารถพัฒนาและจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความแข็งแกร่ง ความสามารถในการแข่งขัน สถิติจากธนาคารโลกแสดงให้เห็นว่า 64% ของความมั่งคั่งของโลกประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรที่ประเภทที่องค์กรต้องการมากที่สุด (Kongpradit and Kummadee, 2020) ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรวัสดุ ทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรข้อมูล ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญและกระตือรือร้นที่สุด ซึ่งสามารถแปลงเป็นทรัพยากรอีกสามทรัพยากรได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นกลยุทธ์ขององค์กรจึงต้องคำนึงถึงทรัพยากรบุคคลเป็นอันดับแรก หากองค์กรต้องการสร้างและรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันของตนเองในการแข่งขันในอนาคต และยืนหยัดอย่างดื้อรั้นท่ามกลางคู่แข่งนับพัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้สูงสุด

ในช่วงทศวรรษ 1980 นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันบางคนได้ทำการสอบสวนเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจของญี่ปุ่น และพบว่า ทฤษฎีการจัดการก่อนหน้านี้นั้นมักจะเน้นที่ปัจจัยต่างๆ เช่น บุคลากร ทุน เทคโนโลยี อุปกรณ์ และโครงสร้างองค์กรในองค์กรเท่านั้น การจัดการทรัพยากรบุคคลต้องเผชิญ ปัจจัยหลักของวัฒนธรรมองค์กรไม่ได้ให้ความสนใจ จึงเสนอทฤษฎีวัฒนธรรมองค์กรต่อไป วัฒนธรรมองค์กรสามารถซึมซับกิจกรรมทั้งหมดของบริษัท และใช้วิธีเฉพาะของตนเองในการผลักดันบริษัทไปข้างหน้าด้วยมือที่มองไม่เห็น นอกจากนี้ วัฒนธรรมองค์กรเป็นทั้งปรากฏการณ์และความคิดของผู้บริหาร ปรากฏการณ์นี้แสดงออกมาในรูปของความคิดทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเฉพาะองค์กร ซึ่งประกอบด้วยค่านิยม จรรยาบรรณ และความคิดเชิงปรัชญา ความคิดของผู้บริหารแสดงออกโดยตระหนักถึงความคิดริเริ่มเชิงอัตวิสัยของคน และสามารถชี้แนะโดยวัฒนธรรมองค์กรด้วยมือที่มองไม่เห็นสร้างมาตรฐานพฤติกรรมการทำงานของพนักงานและปลูกฝังลักษณะการทำงานและลักษณะการทำงาน วัฒนธรรมองค์กรคือการศึกษาการจัดการองค์กรด้วยการผสมผสานวัฒนธรรมและการจัดการเข้าด้วยกัน การผสมผสานที่นี้สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ที่จับต้องไม่ได้ในการพัฒนาองค์กร แต่การผสมผสานที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์กร (Sriwiboon, 2014)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กร กรณีศึกษา บริษัท IKEA
2. เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์ กรณีศึกษา บริษัท IKEA

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย และมีผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารและพนักงานขององค์กร ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงาน บริษัท IKEA จำนวน 8 คน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์หาข้อสรุป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย

1. ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับตนเอง ดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีความผูกพันในองค์กรเกี่ยวกับจิตอาสา และทฤษฎีการจูงใจ เพื่อให้เกิดความรู้ทางทฤษฎี

1.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมกับศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรับคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การลงสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษาตามการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยใช้ผลลัพธ์มากกว่า 0.8 โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ภายใต้รูปแบบการสนทนาแบบกึ่งทางการ โดยติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ในวันเวลาสถานที่ และสัมภาษณ์เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อท่าน

2. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันของจิตอาสา ในสมาคมสภาสังคมสงเคราะห์ฯ จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร หนังสือวิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง และวิเคราะห์หาข้อสรุป (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดกลุ่มข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย
2. เรียบเรียงข้อมูลจัดลำดับเนื้อหาความสำคัญของเนื้อหาที่ศึกษา
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ข้อมูลอิมตัว และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ทำการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาผนวกกับทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. เชื่อมโยงข้อมูล และพิจารณาข้อมูลเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์
5. สรุปและอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กร กรณีศึกษา บริษัท IKEA ผลการวิจัยพบว่า ในฐานะองค์กรที่ได้รับทุนจากต่างประเทศ IKEA ได้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานแห่งชาติอย่างเคร่งครัดมีความเป็นตัวตนของตลาดและความเป็นอิสระและมีวัฒนธรรมองค์กรที่ค่อนข้างสมบูรณ์ พนักงานส่วนใหญ่มีความเข้าใจในค่านิยมหลักค่อนข้างสูง และภารกิจขององค์กรในวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ยังมีพนักงานจำนวนน้อยที่เข้าใจระดับทั่วไปหรือแม้แต่ไม่เข้าใจ จะเห็นได้ว่าบริษัทควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรต่อไป วัฒนธรรมองค์กรไม่ควรเป็นแบบแผนหรือแบบผิวเผิน วัฒนธรรมองค์กรควรเป็นหนึ่งเดียวกับการจัดการองค์กรและการดำเนินธุรกิจ และควรดำเนินการคิดและสร้างวัฒนธรรมเชิงลึก จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยมหลักของ บริษัท ให้กับพนักงานผ่านกิจกรรมบางอย่างและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและกิจกรรมการจัดการ (Jian, 2021)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์ กรณีศึกษา บริษัท IKEA ผลการวิจัยพบว่า ควร มีเป้าหมายทางธุรกิจในระยะยาว ด้วยวิธีการจัดการ การแบ่งชั้นเรียน วัฒนธรรมองค์กร และปรัชญาการ ดำเนินธุรกิจ และปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้วยการสร้างข้อกำหนดของบริษัทสำหรับพนักงานที่ได้รับคัดเลือก มีรายละเอียดมากขึ้นและมีมาตรฐาน และได้ศึกษาต่อตามความต้องการของพนักงานที่มีการศึกษาสูงและพัฒนาทักษะทางธุรกิจของพนักงานที่มีการศึกษาสูงเพิ่มขึ้นทุกวันในแง่ของปริมาณและผลงาน ซึ่งพนักงานคิดว่าโอกาสในการพัฒนาของพวกเขาอยู่ในระดับปานกลาง และ พนักงานคิดว่าตนมี โอกาส พัฒนา ดี แนวโน้มในการพัฒนาไม่ค่อยดีนัก จากนี้จะเห็นได้ว่า อีเกีย (IKEA) มีแผนที่เหมาะสม ต้อง เสริมความแข็งแกร่ง สร้างกลไกจิตใจที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการรับรู้ถึงคุณค่าใน

ตนเองของพนักงาน โดยการปรับปรุงโปรแกรมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงาน และความพึงพอใจ ช่วยให้พนักงานในการวางแผนอาชีพ สร้างช่องทางการพัฒนาอาชีพสองทางสำหรับการพัฒนาพร้อมกันของผู้บริหารและตำแหน่งมืออาชีพ และการตระหนักถึงการพัฒนาข้ามแผนก ข้ามธุรกิจ และข้ามตำแหน่ง สร้างระบบส่งเสริมที่เป็นธรรม เพื่อปรับปรุงกลไกการจัดการทุนมนุษย์อีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การจัดการทุนมนุษย์ของบริษัท IKEA จะเป็นการมุ่งพัฒนาการบริหารทุนมนุษย์ด้วยการต้องการที่จะพัฒนาทุนมนุษย์ตั้งแต่กระบวนการสรรหาและคัดเลือก รวมไปถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการหมุนเวียนตำแหน่งและการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่พนักงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ในฐานะองค์กรที่ได้รับทุนจากต่างประเทศ IKEA ได้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานแห่งชาติอย่างเคร่งครัดมีความเป็นตัวตนของตลาดและความเป็นอิสระและมีวัฒนธรรมองค์กรที่ค่อนข้างสมบูรณ์พนักงานส่วนใหญ่มีความเข้าใจในค่านิยมหลักค่อนข้างสูง และภารกิจขององค์กรในวัฒนธรรมองค์กรนอกจากนี้ยังมีพนักงานจำนวนน้อยที่เข้าใจระดับทั่วไปหรือแม้แต่ไม่เข้าใจ จะเห็นได้ว่าบริษัทควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรต่อไป วัฒนธรรมองค์กรไม่ควรเป็นแบบแผนหรือแบบผิวเผิน วัฒนธรรมองค์กรควรเป็นหนึ่งเดียวกับการจัดการองค์กรและการดำเนินธุรกิจ และควรดำเนินการคิดและสร้างวัฒนธรรมเชิงลึก จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยมหลักของ บริษัท ให้กับพนักงานผ่านกิจกรรมบางอย่างและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและกิจกรรมการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์กร ของธนาคารอมสิน สำนักงานใหญ่ (Mingjaroenporn, 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ (Trailapwiti , Watthanabut and Chavasirikultol, 2020)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การจัดการทุนมนุษย์ กรณีศึกษา บริษัท IKEA ควรมีเป้าหมายทางธุรกิจในระยะยาว ด้วยวิธีการจัดการ การแบ่งชั้นเรียน วัฒนธรรมองค์กร และปรัชญาการดำเนินธุรกิจ และปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้วยการสร้างข้อกำหนดของบริษัทสำหรับพนักงานที่ได้รับคัดเลือก มีรายละเอียดมากขึ้นและมีมาตรฐาน และได้ศึกษาต่อตามความต้องการของพนักงานที่มีการศึกษาสูงและพัฒนาทักษะทางธุรกิจของพนักงานที่มีการศึกษาสูงเพิ่มขึ้นทุกวันในแง่ของปริมาณและผลงาน ซึ่งพนักงานคิดว่าโอกาสในการพัฒนาของพวกเขาอยู่ในระดับปานกลาง และ พนักงานคิดว่าตนมีโอกาสดี พัฒนา ดี แนวโน้มในการพัฒนาไม่ค่อยดีนัก จากนี้จะเห็นได้ว่า อิกเกีย (IKEA) มีแผนที่เหมาะสม ต้องเสริมความแข็งแกร่ง สร้างกลไกจิตใจที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการรับรู้ถึงคุณค่าในตนเองของพนักงาน

โดยการปรับโปรแกรมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานและความพึงพอใจ ช่วยให้พนักงานในการวางแผนอาชีพ สร้างช่องทางการพัฒนาอาชีพสองทางสำหรับการพัฒนาพร้อมกันของผู้บริหารและตำแหน่งมืออาชีพ และการตระหนักถึงการพัฒนาข้ามแผนก ข้ามธุรกิจ และข้ามตำแหน่ง สร้างระบบส่งเสริมที่เป็นธรรม เพื่อปรับปรุงกลไกการจัดการทุนมนุษย์อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 (Khanitcharangkoon, 2017) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง เรื่อง “พัฒนาทุนมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 (Chaiburee, 2019)

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการทุนมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรกรณีศึกษา: บริษัท IKEA จะสรุปเห็นว่าบริษัทควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรต่อไป วัฒนธรรมองค์กรไม่ควรเป็นแบบแผนหรือแบบผิวเผิน วัฒนธรรมองค์กรควรเป็นหนึ่งเดียวกับการจัดการองค์กรและการดำเนินธุรกิจ และควรดำเนินการคิดและสร้างวัฒนธรรมเชิงลึก จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยมหลักของ บริษัท ให้กับพนักงานผ่านกิจกรรมบางอย่างและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและกิจกรรมการจัดการ และจะเห็นว่า อิกเกีย (IKEA) มีแผนที่เหมาะสม ต้องเสริมความแข็งแกร่ง สร้างกลไกจูงใจที่สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการรับรู้ถึงคุณค่าในตนเองของพนักงาน โดยการปรับโปรแกรมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานและความพึงพอใจ ช่วยให้พนักงานในการวางแผนอาชีพ สร้างช่องทางการพัฒนาอาชีพสองทางสำหรับการพัฒนาพร้อมกันของผู้บริหารและตำแหน่งมืออาชีพ และการตระหนักถึงการพัฒนาข้ามแผนก ข้ามธุรกิจ และข้ามตำแหน่ง สร้างระบบส่งเสริมที่เป็นธรรม เพื่อปรับปรุงกลไกการจัดการทุนมนุษย์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 บริษัท IKEA ควรจัดทำ Training Roadmap และกำหนดหลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาทุนมนุษย์ของบริษัท เพื่อเป็นแบบแผนที่เป็นมาตรฐานในการพัฒนาทุนมนุษย์ของบริษัท

1.2 บริษัท IKEA ควรกำหนดนโยบายในการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 บริษัท IKEA ควรพัฒนาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะขั้นตอนของการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการพัฒนา และขั้นตอนการประเมินและติดตามผลการพัฒนา

2.2 บริษัท IKEA ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์กับประสิทธิผลของการดำเนินงานขององค์กร
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองในการทำงานของพนักงาน

References

- Chaiburee, R. (2019). Human Capital Development in Thailand 4.0 era, Nakhon Lampang Buddhist College's Journal, 221-236.
- Chullasap, N. (2014). Human resource development towards ASEAN community. Journal of Education, Thaksin University, 38-59.
- Drucker, P. F. (1954). The Practice of Management, New York: Harper & Brothers.
- Khanitcharangkoon, P. (2017). The human resource development of Military Development Office, Armed Forces Development Command Headquarters, Royal Thai Armed Forces to support the change to Thailand 4.0, Thammasat University. Bangkok.
- Kongpradit, T. & Kummadee, P. (2020). Human resource management. To drive the economy in the era of Thailand 4.0. era. Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus, 7(3), 45-59.
- Mingjaroenporn, S. (2013). Human Resource Development and Organizational Performance of the Government Savings Bank, (Master's Thesis). Mahidol University. Nakhonpathom.
- Sriwiboon, C. (2014). Human resource management and development. Bangkok: Dr. Petch Publishing House.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565)

Trailapwiti, P & Watthanabut, B and Chavasirikultol, N (2020). Human Capital Development Approach in Driving The Organization To Success, Journal of Local Governance and Innovation, 157-170.

ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่
ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

BELIEFS ABOUT MERIT AND SIN THAT INFLUENCE THE LIFE OF
UNDERGRADUATE STUDENTS STUDYING IN MUANG DISTRICT,
LAMPANG PROVINCE

¹จันทนา จันเรือน, ²สุวิทย์ นามบุญเรือง, ³ทัศนีย์ ลีจากภัย และ ⁴รพีพรรณ โสภากุล
¹Jintana Junruan, ²Suwit Namboonruang, ³Tussanee Leejakpai and
⁴Rapeepan Sopakul

¹²³⁴ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

¹²³⁴ Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: jintanajun2520@gmail.com

Received:2022-10-12

Revised:2022-11-05

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดลำปาง ที่นับถือพุทธศาสนา เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 21-25ปี ศึกษาในสถาบันการศึกษาภาครัฐ สาขาบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี ในระดับชั้นปีที่ 4 มีเกรดเฉลี่ยระดับ 2.00-2.50 ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดลำปาง ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด การศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 แยกได้ ดังนี้ ด้านความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เท่ากับ 3.98 ประเด็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชาวพุทธต้องช่วยกันปราบปรามการทุจริต ด้านความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เท่ากับ 4.24 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คนที่พูดความจริงไม่หลอกลวง จะทำให้คนทั้งหลายเชื่อถือ ให้ความเคารพและยอมรับฟังคำพูดของบุคคลนั้น ด้านความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.19 ประเด็นที่เชื่อมากที่สุด คือ คนรักชาติเมื่อตายไปจะเข้าถึง สุคติ โลกสวรรค์ ด้านความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.46 ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เชื่อมากที่สุด คือ คนที่เคยทำผิดแต่กลับตัวกลับใจสังคมยอมให้อภัย กับ สังคมในปัจจุบันที่มีปัญหาวุ่นวาย เพราะคนไม่นำธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

คำสำคัญ: บุญ; บาป; ความเชื่อ

Abstract

This research article intends to investigate how merit-sin beliefs affect the lives of Buddhist undergraduate students in Lampang Province. This study employed a questionnaire as part of its survey methodology. 400 participants made up the sample, and percentage, mean, and descriptive statistics were used.

According to the study's findings, the majority of the respondents were women between the ages of 21 and 25, studying accounting at a faculty of business administration and technology at the fourth-year level, living in Lampang Province, and having a GPA of 2.00 to 2.50. The average monthly income of the family is less than 5,000 baht, and most of the parents are farmers with only an elementary education. The respondents' lives were affected by their perceptions of sin and merit. The total mean was 4.22, which was broken down into high, medium, and low difficulties. The average, which was 3.98, indicated a strong level of belief in Buddhist ideas. Buddhism's role in fighting corruption received the most votes overall. A 4.24 average was assigned to the idea of good and bad karma. The most offensive argument is that people would listen to, respect, and trust a speaker who speaks the truth rather than lies. The mean score for belief in heaven and hell was a strong 4.19. The claim that those who uphold the precepts after they pass away will enter paradise is the one in which I have the strongest faith. The mean for believing based on all external social influences was a high level of 4.46. The respondents' main concern was whether or not those who had erred but have since atoned for them in society would be willing to pardon the current state of affairs, which is chaotic due to a lack of adherence to Buddhism's Dharma.

Keywords: Merit; Sin; Belief

บทนำ

หลักธรรมคำสอนที่สำคัญทางศาสนาโดยทั่วไปนั้น คำสอนเรื่องบุญ-บาปเป็นส่วนที่สำคัญ ของความเชื่อ และมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ หรือ พุทธศาสนิกชน หลักคำสอนเรื่องบุญ-บาป ดังกล่าวนี้นี้ ถือได้ว่าเป็น

ประเด็นหลักในทางจริยศาสตร์ ทั้งนี้ก็เพราะเป็นหลักคำสอนที่เน้นถึงคุณค่า ในทางจริยธรรม คือ สอนให้มนุษย์มีความประพฤติในทางที่ถูกต้อง เพราะถ้าหากไม่มีการสอนเรื่อง บุญ-บาปแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะทำให้คนเห็นคุณและโทษของการกระทำที่ดีและไม่ดีต่าง ๆ ของมนุษย์ได้ อย่างเช่น การเบียดเบียน การลักขโมย การล่วงสิทธิ์ของผู้อื่น การโกหก ความไม่เห็นแก่ตัว ความ ช่วยเหลือ เพื่อแม่ แบ่งปัน เหล่านี้เป็นต้น ว่าผลของการกระทำเช่นนี้จะมีคุณลักษณะอย่างไร ฉะนั้น เมื่อมีคำสอนเช่นนี้ ย่อมจะทำให้มนุษย์รู้สึกว่าการกระทำดีต่อผลของการกระทำและนำไปสู่การงดเว้นการ กระทำดังกล่าว ที่ดีและไม่ดีนั้นได้ ซึ่งจะนำสู่จุดมุ่งหมายสูงสุด คือความสงบสุขของชีวิต ของความ เป็นมนุษย์ตามความหมายของคำว่า “มนุษย์ หมายถึง สัตว์ที่รู้จักเหตุผล สัตว์ที่มีจิตใจสูง” (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2000)

สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนากันมาช้านาน โดยมีพุทธศาสนาเป็น ตัวชี้วัดชี้ในการดำเนินชีวิต เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย เราถือกันว่าหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็น สิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความ รับผิดชอบ สัมผัสความสามัคคี ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เรียกได้ว่า พุทธศาสนาเป็นเสมือน เอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติไทย ทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม และคนไทยเองก็มีคุณธรรมและมีความเชื่อในหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามความเจริญที่ก้าวเข้ามานั้นทำให้คนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดนำไปสู่ความเชื่อและการปฏิบัติที่แตกต่างจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสูง ทำให้ความคิดความเชื่อและค่านิยมของเยาวชนไทยเบี่ยงเบนไป

อัตราการเสพของมีนเมา สารเสพติด ในประเทศไทยไตรมาสที่ 3 ปี 2564 รายงานจาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานในไตรมาส 3 เดือน พฤศจิกายน 2564 ผลรายงานดังนี้ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังผลกระทบจากการปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่ใหม่ ที่อาจไม่ช่วยลด การสูบบุหรี่ลง เนื่องจากยังไม่สามารถควบคุมสินค้าทดแทนกันได้ อาทิ บุหรี่หนีภาษี และบุหรี่ไฟฟ้า ไตรมาสสาม ปี2564 การบริโภคบุหรี่และ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนลดลงร้อยละ 2.0 โดยคิดเป็นสัดส่วนการลดลงของการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ร้อยละ 2.1 และ 1.7 ตามลำดับ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ มีแนวโน้มลดลง สอดคล้องกับผลการสำรวจพฤติกรรม ด้านสุขภาพของประชากร ในปี 2564 ของสำนักงาน สถิติแห่งชาติ ซึ่งเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์- พฤษภาคม 2564 และพบว่า อัตราการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการสูบบุหรี่ลดลงจากร้อยละ 19.1 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 17.4 ในปี 2564 และอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 28.4 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 28.0 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า เด็กอายุระหว่าง 20-24 ปี ที่สูบบุหรี่คิดเป็นสัดส่วน ถึงร้อยละ 18.5 ซึ่งยังอยู่ในระดับสูง และเด็กกลุ่มอายุเดียวกันนี้ จำนวน 1 ใน 3 มีการดื่มแอลกอฮอล์ในปีที่ผ่านมาอีกด้วย (Board of Directors prevent and suppress narcotics Ministry of Justice, 2021)

การหล่อหลอม ชีววัตรธรรม และความดีงามไว้ในจิตใจ ให้กับเยาวชน เมื่อเติบโตขึ้น จะมีโอกาสเป็น ผู้ใหญ่ที่มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม รักความสงบความสันโดษ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายพอเพียงตระหนัก ถึงคุณค่าของการเกิดมาเป็นมนุษย์ เพียงแค่ที่จิตใจและจิตสำนึกของคนในชาติก็สามารถช่วยแก้ไข้ปัญหาต่างๆ ของประเทศได้อย่างครบถ้วน รอบด้าน สังคมและประเทศก็จะมี ความเจริญก้าวหน้า มีความสงบร่มเย็น โดยไม่ต้องไปพึ่งพาการบังคับใช้ กฎหมายใดๆ ทั้งสิ้น ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีอารยธรรมที่รุ่งเรืองและเต็มไปด้วย ความสุข อีกทั้ง ยังเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่และมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษา เรื่องความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษา อยู่ใน อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนสถาบันการศึกษาหลายแห่ง และมีนักศึกษาที่ สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเป็นชุมชนเมืองที่มีปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งผลต่อความเชื่อเรื่องบุญ-บาป จึง อยากรทำการศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติ เพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนา ทัศนคติของเยาวชนไทยที่มีต่อหลักธรรมสอนในพุทธศาสนา นำไปสู่การเสริมสร้าง ให้เยาวชน ไทยได้เป็นเยาวชนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีคุณค่า และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดลำปางที่นับถือพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 8,847 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน ได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดย การใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973) ด้วยการกำหนดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบ แนวความคิดที่กำหนดขึ้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับผล การเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ศาสนาที่ครอบครัวนับถือ

ส่วนที่ 2 ภูมิหลังของครอบครัว/ผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อ เดือนของครอบครัว

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ ความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว ความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก ความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ถ้ามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยประยุกต์การวัดคะแนนตามแบบมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale, 1967)

ได้ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ของคอน บราท (Cronbach, L. J., 1990) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .864 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่และใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) กับอายุที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดลำปางที่นับถือพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.30 มีอายุ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.30 ศึกษาในสถาบันการศึกษาภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 74.30 และศึกษาในคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 25.80 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.80 มีเกรดเฉลี่ยระดับ 2.00-2.50 คิดเป็นร้อยละ 30.30 ส่วนมากมีจังหวัดลำปาง คิดเป็นร้อยละ 53.0

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านครอบครัวและผู้ปกครอง

อาชีพบิดาหรือผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ บิดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรกรรมมากที่สุด คนคิดเป็นร้อยละ 30.50 การศึกษาของบิดาหรือผู้ปกครอง ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.0 ส่วนใหญ่มีอาชีพ

เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 33.0 ระดับการศึกษาของมารดาหรือผู้ปกครอง ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว คือ รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.0

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 ซึ่งสามารถแยกเป็นด้าน ดังนี้

ด้านความเชื่อตามหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยประเด็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชาวพุทธต้องช่วยกันปราบปรามการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 รองลงมาคือ ชาวพุทธต้องยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ด้านความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่า คนที่พูดความจริงไม่หลอกหลวง จะทำให้คนทั้งหลายเชื่อถือให้ความเคารพ และยอมรับฟังคำพูดของบุคคลนั้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เชื่อในการให้ทาน การบริจาคเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ด้านความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรกโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เชื่อมากที่สุด คือ คนรักาศิลเมื่อตายไปจะเข้าถึง สุคติ โลกสวรรค์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก ถัดมา คือ เชื่อว่าคนไม่รักาศิลเมื่อตายไปจะเข้าถึง ทุกคติ วินิบาตนรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เชื่อมากที่สุด คือ เชื่อว่าคนที่เคยทำผิดแต่กลับตัวกลับใจสังคมย่อมให้อภัย กับเชื่อว่าสังคมในปัจจุบันที่มีปัญหาวุ่นวาย เพราะคนไม่นำธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมาคือ เชื่อว่า คำสอนที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่เป็นกฎแห่งกรรมไม่มีใครเปลี่ยนแปลงได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ตามตารางที่ 1

ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	3.98	0.49	มาก
ชาวพุทธเชื่อการสั่งสมบุญผลบุญจะติดตามตนไปหลังจากที่ตายไปแล้ว	4.00	0.81	มาก
ชาวพุทธต้องทำบุญด้วยการเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	4.01	0.81	มาก
ชาวพุทธต้องรักษาศีลและปฏิบัติธรรม	3.81	0.92	มาก
ชาวพุทธต้องบูรณซ่อมแซมวัดวาอาราม	3.84	0.70	มาก
ชาวพุทธต้องงดดื่มสุรา ยาเสพติดในวัด	4.02	1.00	มาก
ชาวพุทธต้องเชื่อฟังมารดา บิดา	3.83	0.69	มาก
ชาวพุทธต้องรักษาศีล ๕	3.84	0.90	มาก
ชาวพุทธต้องยึดหลักธรรมเพื่อนำพาสันติสุข	3.83	0.69	มาก
ชาวพุทธต้องช่วยกันปราบปรามการทุจริต	4.34	0.75	มาก
ชาวพุทธต้องยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง	4.32	0.75	มาก
ความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว	4.24	0.54	มาก
เชื่อกฎแห่งกรรม ผู้ที่ทำดี ย่อมได้รับผลดี ผู้ที่ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว	3.99	0.82	มาก
เชื่อในสิ่งที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นในชีวิตเกิดจากกรรม	3.83	0.90	มาก
เชื่อในผลกรรมดีและกรรมชั่ว	4.31	0.95	มาก
เชื่อในมูลเหตุของอกุศลคือโลภ โกรธ หลง	4.14	0.90	มาก
เชื่อในการให้ทาน การบริจาคเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น	4.65	0.48	มากที่สุด
เชื่อว่าการมีโรคภัย อายุยืน เป็นผลมาจาก การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่เบียดเบียนสัตว์ และการทำร้ายผู้อื่น	4.35	0.75	มาก
เชื่อว่าคนที่ชอบลักขโมย ตายไปเกิดชาติหน้าทำให้ชีวิตยากจนขัดสน มีความสุขไม่จริงยั่งยืน	3.99	0.81	มาก
เชื่อว่า การไม่ประพฤติผิดศีลข้อ กามเมสุมิจนการทำให้ปัญหาการทำร้ายต่อสามเณรหรือภรรยาอ่อนโยนนั่นลดลง	4.33	0.75	มาก
เชื่อว่า คนที่พูดความจริงไม่หลอกลวง จะทำให้คนทั้งหลายเชื่อถือ ให้ความเคารพ และยอมรับฟังคำพูดของบุคคลนั้น	4.67	0.47	มากที่สุด
เชื่อว่า วาจาสุจริต จะให้สังคมสันติสุข	4.14	0.90	มาก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565)

ความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก	4.19	0.30	มาก
เชื่อว่า บุคคลเมื่อประพฤติชั่วทางกาย ทางวาจาและทางใจ ตายไป ย่อมตกนรก	4.14	0.69	มาก
เชื่อว่า จิตใจที่บริสุทธิ์ย่อมนำไปสู่สุคติ หรือ สวรรค์	4.15	0.69	มาก
เชื่อว่า นรก สวรรค์ มีจริง	3.98	0.82	มาก
เชื่อว่า ทำดีตายไปขึ้นสวรรค์ ทำชั่วตายไปตกนรก	4.17	0.69	มาก
ความเชื่อเรื่องนรกมีจริง ทำให้คนไม่กล้ากระทำความผิด	3.99	0.58	มาก
ความเชื่อเรื่องสวรรค์ทำให้คนกระทำความดี	4.15	0.68	มาก
ความเชื่อเรื่อง ยมบาล และยมทูต คอยลงโทษคนกระทำความผิดในนรก	4.18	0.67	มาก
ความเชื่อว่า มีระดับของสวรรค์ ใครทำกรรมดีมาก จะได้ขึ้นสวรรค์ ชั้นสูง	4.32	0.75	มาก
คนไม่รักาศิลเมื่อตายไปจะเข้าถึง ทุกคติ วินิบาตนรก	4.33	0.47	มาก
คนรักาศิลเมื่อตายไปจะเข้าถึง สุคติ โลกสวรรค์	4.49	0.50	มาก
ความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน	4.46	0.15	มาก
เชื่อว่าเด็กคนนี้น่าสงสารชาติที่แล้วทำบาปทำกรรมไว้มาก ชาตินี้เลย ต้องเกิดมาพิการ	4.34	0.47	มาก
เชื่อว่าครอบครัวแตกแยกทำให้เด็กสร้างแต่ปัญหากระทำแต่ความชั่ว	4.49	0.50	มาก
เชื่อว่าสังคมในปัจจุบันที่มีปัญหาวุ่นวาย เพราะคนไม่นำธรรมใน พระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ	4.66	0.48	มากที่สุด
เชื่อว่า ถ้าทุกคนในสังคมปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วสังคมจะสงบสุข	4.32	0.47	มาก
เชื่อว่าคนที่เคยทำผิดแต่กลับตัวกลับใจสังคมย่อมให้อภัย	4.66	0.48	มากที่สุด
เชื่อว่า คำสอนที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นหลักคำสอนในทาง พระพุทธศาสนาที่เป็นกฎแห่งกรรมไม่มีใครเปลี่ยนแปลงได้	4.51	0.50	มากที่สุด
เชื่อว่า สัตบุรุษหรือคนดีในทางพระพุทธศาสนาสอนว่าไม่จำเป็นต้อง มีฐานะร่ำรวย อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติตนมากกว่า	4.49	0.50	มาก
เชื่อว่า กรรมดีกรรมชั่วเป็นเรื่องเฉพาะตนจะทำแทนกันมิได้ เสมือน ความตาย ถือว่าเป็นหลักความจริงในพระพุทธศาสนา	4.34	0.47	มาก
เชื่อว่า การไม่โลภ ไม่อยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนเชื่อว่าเป็นคนดี	4.49	0.50	มาก

เชื่อว่า สังคมไทยมากมายไปด้วยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ	4.32	0.75	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.22	0.28	มาก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยรวม

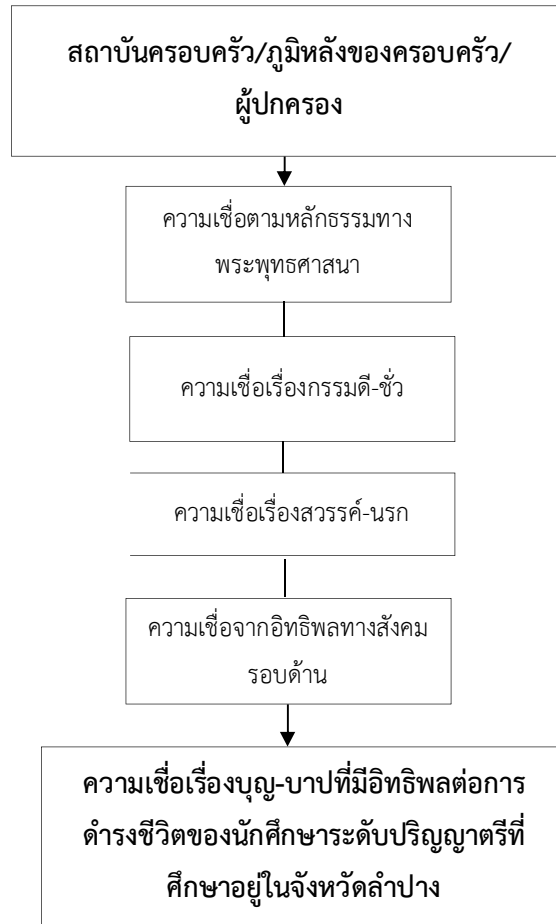
4. การทดสอบสมมติฐานความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำแนกตามอายุ พบว่า อายุของนักศึกษาที่แตกต่างกันกับ
ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ในด้านความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาความ
เชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่วความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก และความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน ซึ่งอายุที่แตกต่าง
กันส่งผลต่อความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ที่ไม่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 2

ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป	แหล่งข้อมูล	df	ss	MS	F	P- value
ความเชื่อตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	.025	.104	.901
	ภายในกลุ่ม	397	95.293	.240		
	รวม	399	95.343			
ความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว	ระหว่างกลุ่ม	2	0.047	.024	.080	.923
	ภายในกลุ่ม	397	116.345	.293		
	รวม	399	116.392			
ความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.075	.037	.402	.669
	ภายในกลุ่ม	397	36.809	.093		
	รวม	399	36.884			
ความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคม รอบด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.015	.008	.353	.703
	ภายในกลุ่ม	397	8.68	.022		
	รวม	399	8.696			

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำแนกตามอายุ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่าความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมาก ในด้านความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว ด้านความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก และด้านความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Somkid haochalad (1999) ได้ศึกษาถึงความเชื่อเรื่องบุญ-บาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต

กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาหลักของครอบครัวและสังคมที่นักศึกษาอาศัยอยู่ มีความใกล้ชิดและผูกพันกับคำสอนของพุทธศาสนา และได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาพร้อมกับผู้ปกครองและครอบครัวมาตั้งแต่เด็ก ได้ฟังคำสั่งสอนของครอบครัวและสังคม จนซึมซับและมีความเชื่อต่อเรื่องบาป-บุญ ตามคำสอนของพุทธศาสนา อาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกัน ส่งผลต่อความเชื่อเรื่องบาป-บุญที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Petchdaeng (1985) ได้ศึกษาถึงความเชื่อเรื่อง บุญ-บาป ในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครอง มีอาชีพต่างกัน มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่ต่างกัน สาเหตุที่นักศึกษามีความเชื่อเรื่องบาป-บุญ อาจเนื่องจากสังคมรอบข้างที่นักศึกษาอาศัยอยู่เป็นสังคมของชาวพุทธ เข้าวัดทำบุญกับครอบครัวตั้งแต่เล็ก และเมื่อถึงวัยเข้าสู่วัยเรียน สถานศึกษาต่างๆมักจะมีกิจกรรมการไหว้พระสวดมนต์ในทุกเช้า ทำให้นักศึกษาได้รับการปลูกฝังเรื่องบาป-บุญไปโดยไม่รู้ตัว เมื่อทำการเปรียบเทียบกับอายุของนักศึกษาที่ต่างกันกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาปทำให้เห็นได้ว่าอายุที่ต่างกันไม่ส่งผลต่อความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ในด้านความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว ความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก และความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chinnapa (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อเรื่องบุญบาปตามแนวทางพระพุทธศาสนาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า การเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญ บาป ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครราชสีมา จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

สรุป

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ-บาปที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จะเห็นได้ว่า ความเชื่อตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชาวพุทธต้องช่วยกันปราบปรามการทุจริต ชาวพุทธต้องยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง และความเชื่อเรื่องกรรมดี-ชั่ว ยังยึดหลักของคนที่ไม่พูดความจริงไม่หลอกลวง จะทำให้คนทั้งหลายเชื่อถือ ให้ความเคารพ และยอมรับฟังคำพูดของบุคคลนั้น และเชื่อในการให้ทาน การบริจาคเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น นอกจากนั้นความเชื่อเรื่องสวรรค์-นรก ให้ความสำคัญและเชื่อในการเป็นคนรักษาศีลเมื่อตายไปจะเข้าถึง สวรรค์ โลกสวรรค์ และเชื่อว่าคนไม่รักษาศีลเมื่อตายไปจะเข้าถึง ทุกคติ วินิบาตนรก นอกจากนี้ความเชื่อจากอิทธิพลทางสังคมรอบด้าน มีความเชื่อว่าคนที่เคยทำผิดแต่กลับตัวกลับใจสังคมย่อมให้อภัย กับ เชื่อว่าสังคมในปัจจุบันที่มีปัญหาวุ่นวาย เพราะคนไม่นำธรรมใน พระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ และเชื่อว่า คำสอนที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นหลักคำสอนในทาง

พระพุทธศาสนาที่เป็นกฎแห่งกรรมไม่มีใครเปลี่ยนแปลงได้ สิ่งที่สำคัญสถาบันครอบครัว เป็นปัจจัยหลักสำคัญต่อการปลูกฝังและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักศึกษาในเรื่องความเชื่อเรื่องบาป-บุญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า

1. ผู้ปกครอง สถานการศึกษา สังคม และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบใน การปลูกฝังสร้างเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่เยาวชน ให้อยู่ในระดับที่ดีต่อไป
2. ควรสอดแทรกเนื้อหาเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยสามารถทำให้มีความหลากหลาย เช่น การอบรมสั่งสอนและการเข้าถึงวัยรุ่นแบบหลากหลายวิธีการ โดยผ่านสื่อมัลติมีเดีย
3. ควรเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในแบบเชิงรุก คือการให้บ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนร่วมเอื้อต่อกัน คือ ทั้งบ้าน วัด และโรงเรียนมีส่วนร่วมสนับสนุนกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. แนะนำให้ทำการศึกษากับกลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นสถาบันการศึกษาของภาครัฐ กับ สถาบันการศึกษาเอกชน เนื่องจากมีปัจจัยแวดล้อมที่ต่างกัน
2. ควรเพิ่มวิธีในการเก็บข้อมูลการวิจัย เพิ่มการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น เนื่องจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์นั้น จะสามารถทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความคิดเห็นส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากที่กำหนดคำตอบไว้ในแบบสอบถาม

References

- Board of Directors prevent and suppress narcotics Ministry of Justice. (2021). Report on performance prevention and suppression of drugs. Retrieved May 16, 2022, from <https://www.oncb.go.th/EBookLibrary/annual%20report%202564.pdf>.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.
- Chinnapa, S. (2012). Belief in Merit sins according to Buddhism of the inmates of the Nakhon Ratchasima Central Prison. (Master of Arts thesis). Buddhism (Buddhism). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

- Laochaya, S. (1999). Beliefs about merit and sin and ethical behavior of high school students in Bangkok. (Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Petchdaeng, P. (1985). Belief in merit sins in Buddhism of students Secondary School Year 6 in Bangkok. (Master of Arts thesis). Science of teaching. Kasetsart University. Bangkok.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto) (2000). Buddhist Dictionary Glossary Edition. (9 th). Edition, Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rdEd). New York. Harper and Row Publications.

การเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิง
สร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ENHANCING OF PARTICIPATORY BUDDHIST VOLUNTEER SPIRIT NETWORK IN
CREATIVE AREA DEVELOPMENT OF KANCHANA SUBDISTRICT, MUEANG PHRAE
DISTRICT, PHRAE PROVINCE

¹พระครูโสภณกิตติบัณฑิต และ ²คุณญา แก้วทันคำ

¹Phrakrusoponkittibundit and ²Kunnaya Kaewtankham

¹สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
²โรงพยาบาลแพร่

¹Branch of Political Science, Faculty of Social Science,
Mahachulalongkoravidyalaya University, Phrae Campus, Thailand

²Phrae Hospital, Thailand

¹Corresponding Author, E-mail: phdbsn11@gmail.com

Received:2022-11-30

Revised:2022-12-21

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศึกษาจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา 2) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา และ 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา จำนวน 368 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์ ยามาเน่ โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือสถิติพื้นฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองท้องที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชนจิตอาสา จำนวน 15 รูปหรือคน และการสนทนาเฉพาะกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความรู้และทัศนคติด้านจิตอาสา อยู่ในระดับอยู่มาทุกด้าน ซึ่งแสดงถึงองค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อเจตคติและผลลัพธ์ของการเสริมสร้างจิตอาสาและความพึงพอใจในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

ตำบลกาญจนา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับอยู่มากทุกด้านเช่นกันซึ่งแสดงให้เห็นถึงประชาชนในชุมชนได้มีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน 2. การเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา ประชาชนได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทั้งด้านจิตอาสาวิถีพุทธ รูปแบบ กระบวนการ การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ และแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจิตอาสาวิถีพุทธ 3. กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา ได้นำเอาหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับงานด้านจิตอาสา ส่วนกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1.สำรวจและจัดทำฐานข้อมูล 2.ทำความเข้าใจร่วมกัน 3.จัดระบบสารสนเทศ 4.สังเคราะห์องค์ความรู้และถอดองค์ความรู้ของเครือข่าย 5.ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย และ 6.ส่งเสริมให้ภาครัฐมีนโยบายในการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธ

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; เครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วม; การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The goals of this study were to 1) examine volunteerism in the development of Kanchana Subdistrict in Muang Phrae District, Phrae Province, 2) increase Buddhist volunteerism in the development of Kanchana Subdistrict in Muang Phrae District, and 3) examine the method for increasing a network of active Buddhist volunteers in the development of Kanchana Subdistrict in Muang Phrae District, Phrae Province. This study included both quantitative and qualitative research methods. Using Taro Yamane's computation of the sample size using the random stratification method, 368 residents of the Kanchana sub-district community's creative area made up the sample. Questionnaires were used to gather data, which was then evaluated using social science research tools. Basic statistics and qualitative research are the statistics used. The information was gathered through in-depth interviews with local administrative and organizational leaders, 15 village health volunteers, monks, and volunteer groups, as well as focus groups with 13 specialists who participated in descriptive data analysis. The findings revealed that: 1) Residents in the creative area development of the Kanchana sub-district had generally similar opinions about knowledge and volunteerism. It demonstrated that the administrative authority of the Kanchana sub-district has provided individuals for taking part in the development of the sub-creative district's area. The general public's perceptions of the attitude, results, and satisfaction with the growth of the creative area in the Kanchana subdistrict were largely

uniform in all respects. It showed that people in this area had a good attitude, and they were interested in implementation of Volunteer Spirit in creative area development, 2) The management of cultural resources, learning promotion, and the means of enhancing the cooperative network on Buddhist Volunteer Spirit were improved for the people involved in the participatory Buddhist Volunteer Spirit for people in the creative area development of Kanchana sub-district, and 3) The Kanchana Sub-district, Muang Phrae District, Phrae Province approach of expanding participative Buddhist Volunteer Spirit Network in creative area development had six parts, including; 1) Gather information through a survey; 2) Come to an understanding collectively, 3) Set up the IT systems, 4) Synthesize and interpret the network's body of knowledge, 5) Monitor the implementation of the network group's results, and 6) Encourage and promote the public sector to provides regulations to strengthen the Buddhist Volunteer Spirit.

Keywords: Enhancing; Participatory Buddhist Volunteer Spirit Network; Creative area development

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals [SDGs]) ซึ่งประชาคมโลกได้ตกลงร่วมกัน และใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการพัฒนา โดยมีเป้าหมาย 17 ข้อ หรือสรุปได้ 5 มิติความยั่งยืน เรียกว่า 5Ps ได้แก่ 1. มิติสังคม (People) 2. มิติเศรษฐกิจ (Prosperity) 3. มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) 4. มิติสันติภาพและสถาบัน (Peace) และ 5. มิติเรื่องหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) (Maithong, PhraSutheerattanabandit and Phrathep Watcharachan, 2021) จิตอาสาเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ในเรื่องอาสาสมัคร โดยนำคำนี้มาใช้คู่กับคำว่าจิตอาสา แต่จะเป็นในลักษณะของงานที่เกิดจากผู้มีจิตอาสา ซึ่งอาสาที่จะทำสาธารณประโยชน์ตามความสามารถของตนเอง ด้วยความเต็มใจและความอิสระ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน (Saisorn, 2015) ซึ่งในปัจจุบันการเรียนรู้ที่นำไปสู่ประเด็นทางสังคมได้มีการพูดถึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องจิตอาสา (Volunteer) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เพราะมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะคิดหรือจะทำอะไรควรทำด้วยจิตที่มีความเมตตากรุณาต่อกันและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนได้ปฏิบัติ (Maithong, PhraSutheerattanabandit and Phrathep Watcharachan, 2021)

ประเทศไทยกระแสของงานจิตอาสาได้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานเมื่อประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติคนไทยก็ได้ให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี และภัยที่ยิ่งใหญ่ไม่ต่างจากสึนามิ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2554 อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วทุกภาคของไทย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นจิตอาสาที่มีอย่างมากมายของคนไทยมีน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูล นอกจากนี้เมื่อปี พ.ศ.2561 เกี่ยวกับการช่วยเหลือทีมหมูป่าติดถ้ำหลวงนางนอน จังหวัดเชียงราย ได้เห็นภาพของจิตอาสาระหว่างประเทศช่วยเหลือเด็กอย่างสมัครสมานสามัคคีจนคลี่คลายสถานการณ์ลงได้ นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2562 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน “จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร.” ให้พสกนิกรชาวไทยผู้มีจิตอาสาได้ร่วมกันทำความดี เสียสละตนเอง เพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ และภาครัฐขานรับดำเนินนโยบายจิตอาสา เพื่อการสร้างจิตสำนึก (Luengwilai, Kanjanakunchorn and Wongpinpetch, 2021)

นอกจากนี้จากยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ว่าด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุน โดยการยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล นำไปสู่การวางเป้าหมายอนาคตประเทศไทย ปี พ.ศ. 2579 (Chaipiriyakul and Charoenporn, 2021)

หลักการทางพระพุทธศาสนาทั้งในบริบทของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ มีแนวคิดหลายประการที่สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานจิตอาสาได้เช่น แนวทางการบำเพ็ญพุทธกิจเพื่อช่วยเหลือสรรพสัตว์ ของพระพุทธเจ้า พระพุทธจริยาที่แสดงให้เห็นความเสียสละหรือพระกรุณาคุณของพระองค์ในการอุทิศชีวิตและความสุขสบายส่วนพระองค์เพื่อผู้อื่น โดยการเผยแผ่ธรรม เพื่อช่วยให้สรรพสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ สั่งสอนให้บุคคลตระหนักถึงคุณค่าของการให้และช่วยเหลือผู้อื่น กล่าวได้ว่า ทั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระสาวกเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการดำเนินชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ส่วนพระธรรมก็สามารถนำมาพัฒนาจิตใจของผู้ที่ทำงานจิตอาสาให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมและความถูกต้อง รวมทั้งมีจิตใจที่เป็นสุขและสงบเย็นได้ (Saisorn, 2015)

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา ได้มีการพัฒนาให้เป็นองค์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นหน่วยบริหารสังคมที่ดีมีมาตรฐานส่งเสริมหรือสร้างความร่วมมือ ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับแก่สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลอันสำคัญของตำบลกาญจนา พร้อมทั้งสร้างเสริมกระบวนการพัฒนาระบบการบริการสาธารณะที่ดีมีมาตรฐาน สร้างความสะดวกลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน สร้างบุคคลให้มีคุณภาพและมีจิตสำนึกในการให้บริการ เพื่อรองรับการบริการแต่ละด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเป็นลำดับมาในหลาย ๆ โครงการ (Annual Performance Report 2020, 2022) แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาเชิงพื้นที่ในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาก็ยังมีปัญหาหลายประการที่จำเป็นต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการสรุป รายงานของแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ.2561-2565 ฉบับทบทวน พ.ศ.2564 (เล่มที่ 1) ในพื้นที่ทั้ง 8 อำเภอ โดยเฉพาะตำบลกาญจนา อ.เมืองแพร่ ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่ ๆ ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาความต้องการด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหา และความต้องการด้านเส้นทางคมนาคมเพื่อการสัญจร และถนนเพื่อการเกษตร ปัญหาด้านรายได้น้อย ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ และความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ (Phrae Provincial Administrative Organization, 2022) ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในห้วงฤดูแล้ง ปัญหาเรื่องรายได้ และอาชีพของประชาชน ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่แน่นอน หรือมีราคาตกต่ำ ขาดอำนาจในการต่อรอง ถนนในหมู่บ้านชำรุดเสียหาย (Phrae Provincial Administrative Organization, 2022) ดังนั้น วิธีการที่จะ พัฒนาพื้นที่ชุมชนขององค์การปกครองส่วนตำบลกาญจนาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของการ พัฒนา จึงควรที่จะทำการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาให้กับคนในพื้นที่ชุมชนโดยนำเอาหลักพุทธธรรมมา บูรณาการในการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิพุทธในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ ชีวิตของผู้คนในพื้นที่ได้มีความอยู่ดีกินดี และพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การ เสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้ด้านจิตอาสาและสามารถ นำเอาหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาไปใช้ในการพัฒนาในชุมชนโดยชุมชนที่อาศัย ความร่วมแรงร่วมใจแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ เกิดการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างจิตอาสาวิพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของ ชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดทำ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus-group Discussion)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา จำนวน 368 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้หมู่บ้านเป็นเขตพื้นที่ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนที่อาศัยบนพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา รวม 368 คน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ รายละเอียดดังตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1	บ้านดอนดี	696	57
2	บ้านดอนแก้ว	449	36
3	บ้านหัวฝาย	539	44
4	บ้านหนองบ่อ	419	34
5	บ้านกวาว	439	36
6	บ้านทุ่งอ้วน	452	37
7	บ้านดอนดี	533	43
8	บ้านหัวฝาย	455	37
9	บ้านกาญจนา	547	44
	รวม	4,529	368

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้าน

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองท้องที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชนจิตอาสา จำนวน 15 รูปหรือคน และการสนทนาเฉพาะกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามปลายปิด สำหรับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2) แบบการสัมภาษณ์ สำหรับผู้นำชุมชนด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชน จิตอาสาที่อาศัยในเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3) แบบบันทึกการสนทนาเฉพาะกลุ่ม สำหรับเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการในพระไตรปิฎก หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2) แบบสอบถาม สำหรับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 368 ราย เพื่อศึกษาจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3) การสัมภาษณ์ (Interview Guideline) คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชนจิตอาสา จำนวน 15 รูปหรือคน เพื่อศึกษาการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนาอำเภอเมืองแพร่

4) การสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับผู้นำท้องที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ และกลุ่มประชาชน จำนวน 13 รูปหรือคน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

4. ชั้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยใช้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก มีทั้งหมด 3 ชนิดประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบการสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนาเฉพาะกลุ่ม มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือตามหลักการ

5. ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว รวบรวมข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

6. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ รวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ จำนวน 368 คน โดยแบบสอบถามปลายปิด ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4, มีอายุ 54 ขึ้นไป จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1, มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9, ส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 และส่วนใหญ่มียรายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ต่อความรู้และทัศนคติด้านจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการให้ความรู้จิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.64), ด้านการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.47), ด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้จิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.63) และด้านกระบวนการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.65) ตามลำดับ

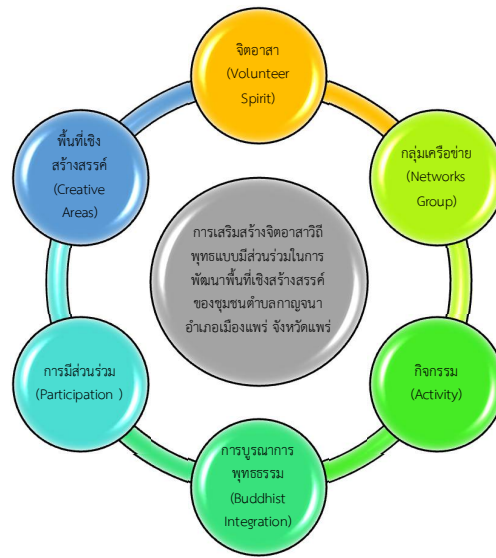
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนต่อเจตคติและผลลัพธ์ของการการเสริมสร้างจิตอาสาและความพึงพอใจในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านความรู้คุณค่าการช่วยเหลือผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.61), ด้านการเสียสละต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.61), ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.64) ด้านความพึงพอใจในการดำเนินงานจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.64)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 รูปหรือคน โดยแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจด้านจิตอาสาและจิตอาสาวิถีพุทธ และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกิจกรรมด้านจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ด้านรูปแบบการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้จิตอาสาวิถีพุทธ และด้านแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจิตอาสาวิถีพุทธ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ทั้งในด้านการพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน การส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการกับวิถีพุทธส่งผลให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์เป็นไปในทิศทางที่ดี

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา รวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 รูปหรือคน โดยการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า มีกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มด้านการพัฒนาชุมชน กลุ่มด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มด้านการอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม กลุ่มด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน กลุ่มด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ กลุ่มด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ซึ่งความร่วมมือของกลุ่มจิตอาสาของแต่ละกลุ่มนั้นจะประชุมกันอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นการนัดพบปะประชุมกันตามความโอกาสโดยมีผู้นำท้องที่ในชุมชนเป็นผู้ประสานงานให้ดำเนินการกิจกรรมจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมนั้นมีกิจกรรมตั้งแต่ การร่วมวางแผนในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ การร่วมประชุมปรึกษาหารือ การร่วมดำเนินการในแต่ละกลุ่ม การร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลการดำเนินการ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความตระหนักในจิตอาสามากขึ้น การได้กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น การมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนอีกทั้งการให้ความช่วยเหลือประชาชน เกิดพลังสามัคคีในชุมชน เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ และเกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสานับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เกิดกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสา 6 กระบวนการ ได้แก่ 1.การมีจิตอาสา 2.การมีกลุ่มเครือข่ายที่หลากหลาย 3.การมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน 4.การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับจิตอาสา 5.การมีส่วนร่วมของประชาชน 6.การมีพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ ตามภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

อภิปรายผลการวิจัย

การเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจด้านจิตอาสาและจิตอาสาวิถีพุทธ และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกิจกรรมด้านจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ด้านรูปแบบการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้จิตอาสาวิถีพุทธ และด้านแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจิตอาสาวิถีพุทธ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในทุก ๆ ด้าน อภิปรายได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลกาญจนาได้รับการพัฒนาจิตอาสาวิถีพุทธที่หลากหลายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำจิตวิญญาณทางศาสนาได้น้อมนำมาบูรณาการในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนตำบลกาญจนา ได้ประเพณีปฏิบัติ การร่วมแรงร่วมใจ การเสียสละสุขส่วนตนเพื่อเกื้อกูลเพื่อนร่วมชุมชนหรือผู้ที่กำลังประสบกับความยากลำบากของคนในชุมชนและชุมชนอื่น สอดคล้องกับ Phrakru Kositwattananukul et al. (2020) กล่าวว่า การพัฒนาจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะเกิดจากวิถีชีวิตและการประเพณีปฏิบัติ การร่วมแรงร่วมใจ การเสียสละสุขส่วนตนเพื่อเกื้อกูลเพื่อนร่วมชุมชนหรือผู้ที่กำลังประสบกับความยากลำบากของคนในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ ส่วนการสร้างเครือข่ายจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาสู่เมืองสันติภาพไร้รอยต่อบนพื้นฐานของความเข้าใจในหลักคำสอนทางศาสนาและมีความเมตตาธรรมซึ่งก่อให้เกิดจิตอาสาหรือจิตสาธารณะบนวิถีการดำเนินชีวิตและกระบวนการทัศน์ของชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจด้านจิตอาสาและจิตอาสาวิถีพุทธ และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกิจกรรมด้านจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ด้านรูปแบบการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านกระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธ ด้านการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้จิตอาสาวิถีพุทธ และด้านแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจิตอาสาวิถีพุทธ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในทุก ๆ ด้าน อภิปรายได้ว่า ประชาชนในชุมชนตำบลกาญจนาได้รับการพัฒนาจิตอาสาวิถีพุทธที่หลากหลายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และผู้นำปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำจิตวิญญาณทางศาสนาได้น้อมนำมาบูรณาการในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนตำบลกาญจนา ได้ทำกิจกรรมพัฒนา มีการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อเกื้อกูลเพื่อนร่วมชุมชนหรือผู้ที่กำลังประสบกับความยากลำบากของคนในชุมชนและชุมชนอื่น สอดคล้องกับ Phrakru Kositwattananukul et al. (2020) เน้นว่า การพัฒนาจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะเกิดจากวิถีชีวิตและการประเพณี ภูมิปัญญา การร่วมแรงร่วมใจ การเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อเกื้อกูลเพื่อนร่วมชุมชนหรือผู้ที่กำลังประสบกับความยากลำบากของคนในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ ส่วนการสร้างเครือข่ายจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาสู่เมืองสันติภาพไร้รอยต่อบนพื้นฐานของความเข้าใจในหลักคำสอนทางศาสนาและมีความเมตตาธรรมซึ่งก่อให้เกิดจิตอาสาหรือจิตสาธารณะบนวิถีการดำเนินชีวิตและกระบวนการทัศน์ของชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า มีกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มด้านการพัฒนาชุมชน กลุ่มด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มด้านการอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม กลุ่มด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน กลุ่มด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ กลุ่มด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ซึ่งความร่วมมือของกลุ่มจิตอาสาของแต่ละกลุ่มนั้นจะประชุมกันอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นการนัดพบปะประชุมกันตามความโอกาสโดยมีผู้นำท้องที่ในชุมชนเป็นผู้ประสานงานให้ดำเนินการกิจกรรมจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมนั้นมีกิจกรรมตั้งแต่ การร่วมวางแผนในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ การร่วมประชุมปรึกษาหารือ การร่วมดำเนินการในแต่ละกลุ่ม การร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลการดำเนินการ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักในจิตอาสาเพิ่มขึ้น การได้กลุ่มเครือข่ายจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น การมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนอีกทั้งการให้ความช่วยเหลือประชาชน เกิดพลังสามัคคีในชุมชน เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ และเกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Phrakru Kositwattananukul et al. (2020) กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาสู่เมืองสันติภาพไร้รอยต่อบนพื้นฐานของความเข้าใจในหลักคำสอนทางศาสนาและมีความเมตตาธรรมซึ่งก่อให้เกิดจิตอาสาหรือจิตสาธารณะบนวิถีการดำเนินชีวิตและกระบวนการทัศน์ของชุมชน ยังสอดคล้องกับ Maithong, PhraSutheerattanabandit and Phrathep Watcharachan, (2021) กล่าวว่า กระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติเป็นกระบวนการ ที่สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของ LIST Model คือ แบบจำลองของแนวคิดและ กระบวนการที่เชื่อมโยงเข้าหากัน ด้วยการบูรณาการแบบองค์รวมจาก 4 ประเด็น คือ การสร้าง เรียนรู้ (Learning = Eco Learning,

Experience Learning) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) การสร้างเครือข่ายทางสังคม (Social Network) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Transformation) ซึ่งเยาวชนแสดงออกด้วยการปฏิบัติโครงการเพื่อสังคมในพื้นที่พัฒนาของตนเองจำนวน 9 โครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ Phra Maha Sutthit Apakaro, (2004) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายว่าองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยและการแลกเปลี่ยนความรู้การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่ายนั้นมีพลังมากขึ้น ดังนั้น ผู้นำในชุมชนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่ายจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนาให้บรรลุผลในทางที่ดีและยั่งยืนต่อไป

สรุป

ความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความรู้ และทัศนคติด้านจิตอาสา อยู่ในระดับอยู่มากทุกด้าน ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อเจตคติและผลลัพธ์ของการเสริมสร้างจิตอาสาและความพึงพอใจในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับอยู่มากทุกด้านเช่นกันซึ่งแสดงให้เห็นถึงประชาชนในชุมชนได้มีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ผลการเสริมสร้างจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา ประชาชนได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทั้งด้านจิตอาสาวิถีพุทธ รูปแบบ กระบวนการ การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ และแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือจิตอาสาวิถีพุทธ ส่วนกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา มีกลุ่มเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธที่หลากหลาย ความร่วมมือของกลุ่มจิตอาสาจะประชุมกันอย่างไม่เป็นทางการตามโอกาส โดยมีกิจกรรมตั้งแต่ การร่วมวางแผน การร่วมประชุม การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผล ส่งผลให้มีจิตอาสาได้เครือข่ายจิตอาสา มีกิจกรรมในการพัฒนา เกิดพลังสามัคคี เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และเกิดการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลกาญจนา วัฒนธรรมประจำตำบลกาญจนา เกษตรตำบลกาญจนา สถานศึกษาในตำบล

กาญจนา ได้นำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นกรอบในการกำหนดแนวนโยบาย ในการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรเร่งพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดกว้างทันสถานการณ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตอาสาวิถีพุทธให้มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาชุมชน

2. ควรเร่งส่งเสริมทั้งภาครัฐ เอกชน และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมจิตอาสาในการถึงข้อมูลข่าวสาร และเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลกาญจนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาวิถีพุทธแบบมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในภาคเหนือตอนบน”

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ “จิตสำนึกสาธารณะ: วัตกรรมการทางสังคมและการยกระดับการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะตามแนววิถีพุทธของเยาวชนคนรุ่นใหม่เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในภาคเหนือตอนบน”

References

Annual Performance Report 2020. (2022). Retrieved January 22, 2022, from <https://www.kanjana.go.th/home>.

Chaipiriyakul, A. & Charoenporn, C. (2021). “Knowledge Management Approaches, Model Volunteer Leadership, Case Study Umong Municipality Mueang Lamphun District Lamphun Province” (Research Report). Western University Research, Journal Humanities and Social Sciences.

Luengwilai, W., Kanjanakunchorn, S. & Wongpinpetch, P. (2021).

“Volunteerism development in the context of Thailand”. Panyapiwat Journal, 13(1), 336-350.

Maithong, O., Phra Sutheerattanabandit & Phrathep Watcharachan

(2021). “Process of Volunteerism and Social Responsibility of International Youth”. Journal of Graduate Studies Review,17(3),1-18.

- Phrae Provincial Office Strategy and information for provincial development (2022). Phrae Provincial Development Plan 2018-2022. Retrieved January 20 2022, from http://phrae.go.th/file_strategic/61-65plan_64-1.pdf.
- Phrakru Kositwattananukul et al. (2020). Creating a Public Mind Network in a Multicultural Society and the Development of a Seamless Peace City (Research Report). Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus.
- Phra Maha Sutthit Apakaro (2004). Knowledge and Management Nature Network. Bangkok: Duan Publishing House.
- Phrae Provincial Administrative Organization (2022). 5-year district development plan (2018-2022). Muang Phrae District, Phrae Province. Retrieved January 20, 2022, from http://phrae.go.th/file_strategic/B5/maeng64.pdf.
- Saisorn, S. (2015). "Integration of Buddhist Principles in Volunteer Work". Buddhist Studies Journal Chulalongkorn University, 22(2), 18-47.

การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

COMMUNITY PRODUCT'S DESIGN AND DEVELOPMENT WITH PARTICIPATION OF
KANCHANA SUB-DISTRICT MUEANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

¹สายัณห์ อินันใจ และ ²พระณัฐกร ณฎุโกร (หงษ์สามสิบเก้า)

¹Sayan Innunjai and ²Phra Nathakorn Natakalo (Hongssamsibkao)

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

¹²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Sayan2516@Yahoo.com

Received:2022-11-30

Revised:2022-12-22

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม และเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร เชิงคุณภาพ และเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ คือ รูปแบบการผลิตข้าวกล้องของชุมชนตำบลกาญจนาเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำการเพาะปลูกข้าว ซึ่งถือเป็นวิถีดั้งเดิม แต่ยังคงขาดองค์ความรู้การทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว ซึ่งเดิมชาวบ้านทำการสีข้าว คัดข้าวเปลือกออกจากข้าวสารที่สีแล้วด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่ม ในช่วงของหลังการเพาะปลูก ก็ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มเติมขึ้นจากเดิมพอสมควร เพราะความรู้เกี่ยวกับการบรรจุ ชาวบ้านก็ทำตามความรู้นี้ดั้งเดิมคือการใส่ถุงพลาสติก แล้วติดป้ายของโครงการ 9101 แล้วนำไปขายในตลาด ให้แก่ผู้ที่สนใจ

2. การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาญจนามีพื้นที่ทำการเกษตรหรือ ท้องไร่ท้องนามีภูเขาอยู่ด้านหลัง คือ ภูเขาภูผาด่านเปรียบเหมือนกำแพงธรรมชาติที่ปกป้องเมืองแพร่อยู่ด้านทางตะวันออกของจังหวัดแพร่ นอกจากนี้ยังมี

เอกลักษณ์ในพื้นที่ก็คือ พื้นที่ในทางพระพุทธศาสนาคือ วัดดอนดี และยังมีตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม และที่อยู่ เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบ

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจน อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เริ่มจากการนำองค์ความรู้ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจน มีการผสมผสานระหว่างของเดิมกับของใหม่ การออกแบบใหม่มีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาญจนมีพื้นที่ทำการเกษตรหรือท้องไร่ท้องนามีภูเขาอยู่ด้านหลัง มีเอกลักษณ์ในพื้นที่คือ วัดดอนดี ส่วนการออกแบบมีตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจากโครงการ 9101 ตามรอยพ่อภายใต้ร่มพระบารมีเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน และออกแบบโดยใส่ที่อยู่ เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบในรูปแบบของ QR Code

คำสำคัญ: การออกแบบและการพัฒนา; การมีส่วนร่วม; ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The goal of this study was to investigate the design of participatory community products, the development of participatory community products, and the design of participatory community products in the Kanchana Subdistrict, Mueang District, and Phrae Province. It is mixed-method research that combines action, qualitative, and documentary research.

The findings revealed that:

1. The brown rice production model of the Kanchana Sub-district community in Mueang District, Phrae Province is a model originating from local wisdom that cultivates rice in a manner that is thought to be traditional. Although paddy is removed from milled rice with the help of the group members, the community still lacks the skills necessary to manufacture rice products. Due to their understanding of farming during the post-cultivation phase, the peasants made more money than they had before. By placing the items in plastic bags and attaching signs promoting the 9101 projects, the villagers adhered to traditional knowledge and sold them to interested customers in the market.

2. The Kanchana Sub-district, Mueang District, Phrae Province participatory community product design is a locally distinctive product with a distinctive pattern. Kanchana Sub-district has agricultural areas or fields with mountains in the background. Phu Pha Dan Mountain is like a natural wall that protects the city of Phrae in the east of Phrae Province. In addition, it is also unique in the area, namely Buddhist areas such as Wat Don Di, as well as the logo of the group and the address and phone number of the responsible person.

3. Community-based participatory product development in Kanchana Sub-district, Mueang District, Phrae Province, starts with the introduction of information about participatory product development in Kanchana Sub-district using a combination of the original and new design with a form that denotes the identity of the community. In the Kanchana Subdistrict, there are fields or agricultural lands with mountains in the background. Wat Don Di, a Buddhist institution, is located nearby. The project 9101 group logo, which was created with the address and phone number of the responsible party inserted as a QR Code, was created in the father's footsteps under royal patronage for sustainable agricultural growth.

Keywords: Design and Development; Participation; Community Products

บทนำ

การพัฒนาเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นไปสู่เมืองสร้างสรรค์นั้นผู้บริหารเมือง หรือท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนนโยบายเมืองสร้างสรรค์เพราะผู้บริหารเมือง หรือท้องถิ่นเป็นผู้ได้รับโอกาสในการบริหารจัดการเมืองและเป็นผู้ที่สามารถดำเนินโครงการจากระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติจนสำเร็จเป็นรูปธรรม มีการผลักดันอย่างจริงจังและจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาคุณภาพเมืองให้มีความสะดวกสบายสวยงาม และเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์และการประกอบธุรกิจของประชากรเมือง หรือท้องถิ่น จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองและมวลชน อีกทั้งเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการปรับทัศนคติและรูปแบบการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นในการบริหารงานเพื่อเปลี่ยนความคิดในการพัฒนาเมือง หรือท้องถิ่นจากยุคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสู่ยุคแห่งการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (Kaewlay and Chuncheamlha, 2013)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดีมีงานทำ มีรายได้ทำให้ชุมชนสร้างมูลค่าของสินค้าเพื่อออกจำหน่าย ทำให้ชุมชนมีศักยภาพที่พึ่งพาตนเองได้โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ชุมชนได้สร้างโอกาสจากการทำงานในลักษณะกลุ่มอาชีพ กลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน ที่ผ่านมากมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการรณรงค์แต่ละชุมชน ทำให้หมู่บ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างรายได้มูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้าที่จำหน่ายทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมีกลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มชุมชน จึงทำให้ชุมชนได้มีการสร้างอาชีพทั้งประเทศในอัตราที่สูงขึ้นตามลำดับ

ซึ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค จำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่ม และในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักถึง

คุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยยังคงอัตลักษณ์ตามท้องถิ่นและทำการประยุกต์ให้ร่วมสมัยกับปัจจุบันโดยพิจารณาจากปรากฏการณ์ของผู้บริโภคและภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมของชุมชน โดยมีแนวทางการเพิ่มมูลค่าสินค้าคือการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมด้วยการเพิ่มลวดลายให้มีเอกลักษณ์และการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบประยุกต์ให้ทันสมัย และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ควรใช้แนวคิดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลางทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค (Chaliewsak, Kleebbua, Rungouthai and Thioop, 2019)

องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนนา ได้มีการพัฒนาให้เป็นองค์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นหน่วยบริหารสังคมที่ดีมีมาตรฐานส่งเสริม หรือสร้างความร่วมมือ ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับแก่สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลอันสำคัญของตำบลกาญจนนา พร้อมทั้งส่งเสริมกระบวนการพัฒนาระบบการบริการสาธารณะที่ดีมีมาตรฐาน สร้างความสะอาดกลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน สร้างบุคคลให้มีคุณภาพและมีจิตสำนึกในการให้บริการ เพื่อรองรับการบริการแต่ละด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเป็นลำดับมาในหลาย ๆ โครงการ (Kanjana Subdistrict Administrative Organization, 2022)

แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาเชิงพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนนาก็ยังมีปัญหาหลายประการที่จำเป็นต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการสรุปรายงานของแผนพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน พ.ศ. 2564 (เล่มที่ 1) ในพื้นที่ทั้ง 8 อำเภอ โดยเฉพาะตำบลกาญจนนาซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่ ๆ ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้านที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาด้านรายได้น้อย ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ และความต้องการด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ (Phrae Provincial Office Strategy and information for provincial development, 2022) ปัญหาเรื่องรายได้และอาชีพของประชาชน ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่แน่นอน หรือมีราคาตกต่ำ ขาดอำนาจในการต่อรอง (Muang Phrae District Office, 2022) ดังนั้น วิธีการพัฒนาพื้นที่ชุมชนขององค์การปกครองส่วนตำบลกาญจนนาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนา จึงควรทำการเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับคนในพื้นที่ชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ยกระดับสินค้าในชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มด้วยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีมูลค่าราคาสินค้าเพิ่มมากขึ้น โดยการบูรณาการในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้คนในพื้นที่ได้มีความอยู่ดีกินดี และพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการวิจัยเรื่องการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ทั้งจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้และสามารถนำมาปรับใช้ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงและจัดการปัญหาในชุมชนแบบมีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่
3. เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่ส่งเสริมการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) การสัมภาษณ์ประธานกลุ่มหรือผู้แทน ประธานชุมชน/ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อทราบการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน สร้างความสัมพันธ์รู้จักความคุ้นเคยและความเข้าใจว่า การมาทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการศึกษาเรื่องอะไร ชุมชนจะมีบทบาทต่อการศึกษาอย่างไร สภาพของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองตั้งแต่อดีตตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวิธีคิด โดยเน้นเอกลักษณ์ของชุมชนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผสมผสานแนวคิดใหม่ เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

2) สันทนาการกลุ่ม ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ ประชาชนท้องถิ่น นักวิชาการด้านศิลปะ/ผู้รู้ในด้านสาขาศิลปะ รวม 15 คน (รายชื่อในภาคผนวก) เพื่อทราบการสร้างสรรค์การรูปแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

3) การสนทนากลุ่มและการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต้นแบบตำบลกาญจนา ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น 1 คน นักวิชาการด้านออกแบบ / ผู้รู้ในด้านสาขาการออกแบบ 1 คน รวม 2 คน (รายชื่อในภาคผนวก) เพื่อทราบการทำผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

4) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการ การสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่

1.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการพัฒนาชุดความรู้ การทำผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่ และการถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่ไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน ดังนี้

1) การพัฒนาชุดความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่ โดยนำความรู้ทางด้านศิลปะ วิถีชีวิตของชุมชน การใช้สื่อธรรมชาติ มาประยุกต์เพื่อออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ เพื่อสัมภาษณ์ประธานกลุ่มหรือผู้แทน ประธานชุมชน/ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 5 คน (รายชื่อในภาคผนวก) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อเตรียมความพร้อมพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

2) การออกแบบรูปแบบของผลิตภัณฑ์ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่ โดยวิทยากรประชาชนท้องถิ่นและผู้รู้ในด้านสาขาการออกแบบให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมตำบลกาญจนา อำเภอมือง แพร่ จังหวัดแพร่ โดยนำความรู้ทางด้านศิลปะ วิถีชีวิตของชุมชน การใช้สื่อธรรมชาติ มาประยุกต์เพื่อออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพภูมิหลังของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ คือ ฐานข้อมูลของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาของตำบลกาญจนา ข้อมูลทางด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับพื้นที่ของตำบลกาญจนา ข้อมูลด้านวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเกิดขึ้นในรอบ 12 เดือนของตำบลกาญจนาและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในอำเภอมืองหรือในจังหวัดแพร่ โดยมีประเพณีสำคัญคือการบูชาพระธาตุแก้วแก้วสลีปัญญา พระธาตุหม้อคว่ำเป็นต้น ข้อมูลด้านการบริหารจัดการ ในตำบลกาญจนามีประชากรทั้งสิ้น 4,529 คนมีจำนวนครัวเรือน 1,561 ครัวเรือน มีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่ ประกอบไปด้วย บ้านดอนดีหมู่ 1 บ้านดอนแก้วหมู่ 2 บ้านหัวฝายหมู่ 3 บ้านหนองบอนหมู่ 4 บ้านกวาว หมู่ 5 บ้านทุ่งอ่วน หมู่ 6 บ้านดอนดี หมู่ 7 บ้านหัวฝาย หมู่ 8 และบ้านกาญจนา หมู่ 9 มีวัดจำนวน 6 แห่ง ประกอบไปด้วย วัดดอนดี วัดดอนแก้ว วัดหนองบ่อ วัดใหม่บ้านกวาว วัดกาญจนาราม และวัดหัวฝาย มีสาธารณสุข 1 แห่งคือสถานีอนามัยตำบลกาญจนา ข้อมูลด้านอาชีพตำบลกาญจนาประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลกาญจนาประกอบอาชีพ

เกษตรกรการค้าขายอุตสาหกรรมครัวเรือนรับจ้างแรงงานผลผลิตที่สำคัญของตำบลได้แก่ ข้าวถั่วเหลืองผลไม้ ส่วนอุตสาหกรรมครัวเรือนผลิตภัณฑจากข้าวไม่ผ่านการทอดผ้าชุดเครื่องนอนผลิตภัณฑผ้าเมืองเป็นต้น

2) สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑสินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพะ จังหวัดแพะ สรุป รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพะ จังหวัดแพะ การระดมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 ท่านซึ่งเป็นตัวแทนของผู้นำชุมชนทั้ง ท้องที่ และท้องถิ่น ตัวแทนของหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตข้าวกล้อง มี รายละเอียด คือ ปัญหาของการดำเนินการของกลุ่มข้าวกล้องอินทรีย์ การขาดองค์ความรู้ในการจัดการในการ ตั้งกลุ่มในช่วงแรก การใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตลอดจนการทำหีบห่อผลิตภัณฑ ดังจะเห็นในรูปภาพที่ 1 การ สีข้าวก็มีการปนกับเมล็ดข้าวเปลือก และเมล็ดข้าวก็หักในปริมาณมาก ส่วนบรรจุภัณฑก็เป็นการบรรจุใน ถุงพลาสติกธรรมดาไม่สามารถรักษาคุณภาพข้าวให้อยู่ได้นานทำให้มีกลิ่น ในการออกแบบผลิตภัณฑสินค้า ชุมชนแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาญจนา โดยมิ การช่วยเหลือกลุ่มผลิตข้าวกล้องของบ้าน ดอนดี หมู่ 1 อย่างมีส่วนร่วมก็ทำให้เห็นว่า ได้รับการสนับสนุนทั้ง ภาครัฐทุกภาคส่วนอันประกอบไปด้วยผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนภายใต้โครงการ 9101 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา สนับสนุนเครื่องสีข้าว และหน่วยงาน ของราชการอื่น คือ พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองแพะ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพะ พาณิชยจังหวัดแพะ งาน หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงเอกชนต่าง ๆ ที่ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือทางด้านการตลาด ทั้งตลาด ภายในจังหวัด และตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางให้มีโอกาสการขายสินค้าชุมชนให้มากขึ้น

รูปภาพที่ 1 รูปแบบผลิตภัณฑกลุ่มข้าวกล้องบ้านดอนดี หมู่ 1 แบบเก่า

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า การระดมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่านซึ่งเป็นตัวแทนของผู้นำชุมชนทั้งท้องถิ่น และท้องถิ่น ตัวแทนของหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตข้าวกล้อง ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบเดิมยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะคุณภาพของข้าวกล้องยังไม่สะอาดพอ ยังมีเมล็ดข้าวเปลือกปะปนกันอยู่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ก็ยังไม่สามารถรักษาคุณภาพข้าวกล้องให้อยู่ได้นานทำให้มีกลิ่นไม่พึงประสงค์ และแผ่นป้ายของข้าวกล้องก็ยังไม่ทันสมัยไม่ได้ระบุถึงคุณค่าทางโภชนาการว่ามีประสิทธิภาพ หรือเพื่อป้องกันและรักษาโรคได้อย่างไร การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทำการผลิตใหม่ด้วยเครื่องสีข้าวที่มีคุณภาพจากโครงการ 9101 โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องถิ่น คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีออกแบบทำการบรรจุภัณฑ์ใหม่ โดยทำการอัดแท่งแบบสุญญากาศเพื่อรักษาคุณภาพข้าวให้มีคุณค่าทางโภชนาการที่ยาวนานขึ้น โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนาได้สนับสนุนเครื่องอัดแท่งสุญญากาศ และได้ทำการออกแบบแผ่นป้าย หรือโลโก้สินค้า หรือข้าวกล้อง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่า ควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจากโครงการ 9101 และที่อยู่เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบอยู่ในรูปแบบของ QR Code ตลอดถึงถึงคุณค่าของข้าวกล้อง หรือสามารถช่วยให้ผู้บริโภคให้ป้องกัน หรือรักษาโรคภัยได้ และมีขนาดบรรจุ จำนวนน้ำหนัก

รูปภาพที่ 2 รูปแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มข้าวกล้องบ้านดอนดี หมู่ 1 แบบใหม่

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดโดยมีขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตำบลกาญจนาที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา มีการผสมผสานระหว่างของเดิมกับของใหม่ และมีอัตลักษณ์ทาง

ศิลปะของตนเองในตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เริ่มจากการนำเอาเทคโนโลยีใหม่คือ เครื่องสีข้าวใหม่สำหรับสีข้าวกล้องมาใช้ใหม่ ทำการอัดแท่งข้าวด้วยเครื่องสุญญากาศเพื่อรักษาคุณภาพข้าวให้อยู่ได้นาน โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นตำบลกาญจนา ทำการออกแบบป้ายสินค้า คือข้าวกล้องใหม่ในการออกแบบใหม่นี้เป็นการออกแบบให้แสดงความเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาญจนามีพื้นที่ทำการเกษตรหรือท้องไร่ท้องนาที่มีภูเขาอยู่ด้านหลังคือภูเขาภูผาด่านอยู่ด้านทางตะวันออกของจังหวัดแพร่ นอกจากนี้มีเอกลักษณ์ในพื้นที่พระพุทธศาสนาคือ วัดดอนดี ออกแบบมีตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจากโครงการ 9101 ตามรอยพ่อภายใต้ร่มพระบารมีเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ออกแบบโดยใส่ที่อยู่ เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบอยู่ในรูปแบบของ QR Code ตลอดถึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของข้าวกล้อง หรือสามารถช่วยให้ผู้บริโภคให้ป้องกัน หรือรักษาโรคร้ายได้ และมีขนาดบรรจุ จำนวนน้ำหนัก 1 กิโลกรัม

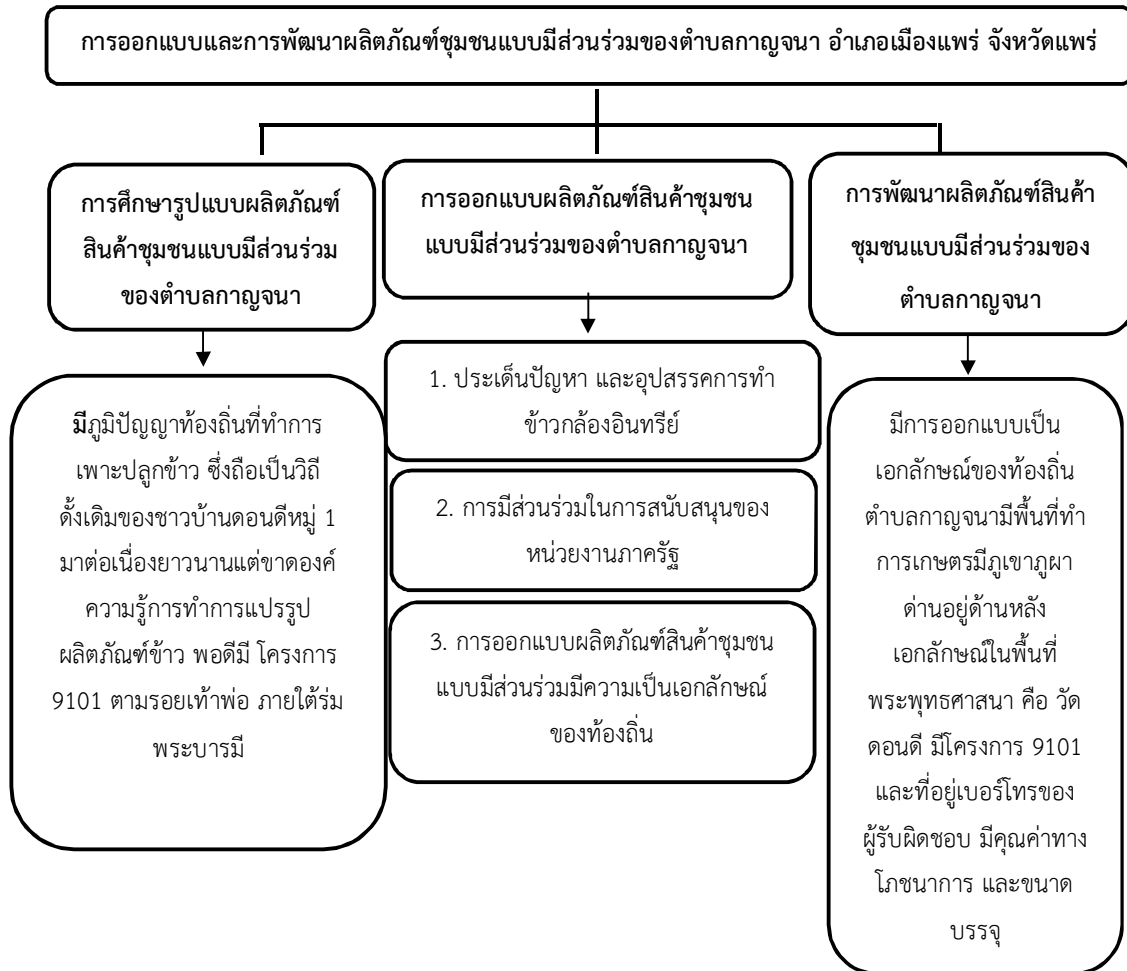

รูปภาพที่ 3 พัฒนาแผ่นป้ายผลิตภัณฑ์กลุ่มข้าวกล้องบ้านดอนดี หมู่ 1 ใหม่

องค์ความรู้ใหม่

คณะผู้วิจัยจึงได้สรุปองค์ความรู้การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นผังความคิด ดังนี้

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การระดมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 ท่านซึ่งเป็นตัวแทนของผู้นำชุมชนทั้งท้องที่ และท้องถิ่น ตัวแทนของหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตข้าวกล้อง มีรายละเอียด คือ ปัญหาของการดำเนินการของกลุ่มข้าวกล้องอินทรีย์ การขาดองค์ความรู้ในการจัดการในการตั้งกลุ่มในช่วงแรก การใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตลอดจนการทำหีบห่อผลิตภัณฑ์ ดังจะเห็นในรูปภาพที่ 1 การสีข้าวก็มีการปนกับเมล็ดข้าวเปลือก และเมล็ดข้าวก็หักในปริมาณมาก ส่วนบรรจุภัณฑ์ก็เป็นการบรรจุในถุงพลาสติกธรรมดาไม่สามารถรักษาคุณภาพข้าวให้อยู่ได้นานทำให้มีกลิ่น ในการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึง

เอกลักษณ์ตำบลกาญจนา โดยมีการช่วยเหลือกลุ่มผลิตข้าวกล้องของบ้าน ดอนดีหมู่ 1 อย่างมีส่วนร่วมก็ทำให้เห็นว่า ได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐทุกภาคส่วนอันประกอบไปด้วยผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่นคือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน สนับสนุนภายใต้โครงการ 9101 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา สนับสนุนเครื่องสีข้าว และหน่วยงานของราชการอื่น คือ พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองแพร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ พาณิชยจังหวัดแพร่ งานหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกชนต่าง ๆ ที่ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือทางด้านการตลาด ทั้งตลาดภายในจังหวัด และตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางให้มีโอกาสการขายสินค้าชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khonwong et al. (2017) ได้วิจัยเรื่อง “วิสาหกิจผ้าทอมืองแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่องของวิสาหกิจ การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนล่าช้า การออกแบบการผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการ ขาดความรู้ คุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลนแรงงานในการผลิตเนื่องจากเป็นวัยที่ผลิตอายุเกิน 50 ปี เป็นส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจ ไม่มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ทำให้ไม่สามารถรับรู้รายได้รายจ่ายที่แท้จริง เงินทุนไม่เพียงพอขาดเงินทุนหมุนเวียนเงินทุนในการสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน อาคารสถานที่ประกอบการไม่สมบูรณ์วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไม่ทันสมัยและได้มาตรฐานและความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ 1. ด้านการจัดการ เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่มในการลงทุนเพื่อเริ่มกิจกรรม 2. ด้านการตลาด ดำเนินการผลิตออกสู่ตลาดโดยส่วนมากจะมีการหาตลาดไว้รองรับรวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มด้านการใช้ผลิตภัณฑ์ 3. ด้านความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน องค์การภาครัฐให้ได้ดำเนินการเพื่อหาแหล่งเงินทุนภาคเอกชนสนับสนุนดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีการส่งเสริมความรู้ 4. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกที่มีความหลากหลายทางด้านครอบครัว ลักษณะทางกายภาพที่มีความแตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล 5. ด้านการจัดการบริบท การได้รับความอนุเคราะห์จากประธานวิสาหกิจผ้าทอ เป็นสถานที่ในการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่ม 6. ด้านการบริหารธุรกิจ หน่วยงานของภาครัฐให้ความรู้ในด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การระดมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้นำชุมชนทั้งท้องถิ่น และท้องถิ่น ตัวแทนของหน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตข้าวกล้อง ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบเดิมยังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคโดยเฉพาะคุณภาพของข้าวกล้องยังไม่สะอาดพอ ยังมีเมล็ดข้าวเปลือกปะปนกันอยู่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ก็ยังไม่สามารถรักษาคุณภาพข้าวกล้องให้อยู่ได้นานทำให้มีกลิ่นไม่พึงประสงค์ และแผ่นป้ายของข้าวกล้องก็ยังไม่ทันสมัยไม่ได้รับถึงคุณค่าทางโภชนาการว่ามีประสิทธิภาพ หรือเพื่อป้องกันและรักษาโรคได้อย่างไร การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทำการผลิตใหม่ด้วยเครื่องสีข้าวที่มีคุณภาพจากโครงการ 9101 โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องถิ่น คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีออกแบบทำการบรรจุภัณฑ์ใหม่ โดยทำการอัดแท่งแบบสุญญากาศเพื่อรักษาคุณภาพข้าวให้มีคุณค่าทาง

โภชนาการที่ยาวนานขึ้น 9101 โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบล กาลาญนาได้สนับสนุนเครื่องอัดแท่งสุญญากาศ และได้ทำการออกแบบแผ่นป้าย หรือโลโก้สินค้า หรือข้างกล่อง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่า ควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจาก โครงการ 9101 และที่อยู่เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบอยู่ในรูปแบบของ QR Code ตลอดถึงถึงคุณค่าของข้าว กล้อง หรือสามารถช่วยให้ผู้บริโภคให้ป้องกัน หรือรักษาโรคภัยได้ และมีขนาดบรรจุ จำนวนน้ำหนักเท่าไร ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumket, (2017) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหนังแพะ ซีสมแพะแปรรูป ผลิตภัณฑ์นมแปรรูป งานศิลปหัตถกรรม เช่น หมอนหนุน ผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกระถิน ผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก ผลิตภัณฑ์จากรกอบหอม ผลิตภัณฑ์จากใบตะโก เป็นต้น วัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น สำหรับการ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของหมู่บ้านไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยผสมผสานกับภูมิ ปัญญาท้องถิ่นนั้น พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น ควรสื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ ที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นดูมีคุณค่า มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์โดดเด่นเน้น เรื่องราว วิธีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านไทยมุสลิม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของคนใน ชุมชนแข็งแรงขึ้น นำรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา ท้องถิ่นของชุมชนมุสลิม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือ การเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่ ประกอบด้วย การเรียนรู้ ภูมิปัญญา การรวมกลุ่ม และการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ส่วนที่สอง คือ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยพิจารณาถึงทุนของชุมชน การสำรวจตลาด และส่วนที่ 3 เป็นการ จัดการชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และระบบ การเรียนรู้โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแกนกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ ตำบลกาลาญนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดโดยมีขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาลาญนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้ความเป็นเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่นของตำบลกาลาญนาที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้ของการ พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาลาญนา มีการผสมผสานระหว่างของเดิมกับของใหม่ และมีอัตลักษณ์ทางศิลปะของตนเองในตำบลกาลาญนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เริ่ม จากการนำเอาเทคโนโลยีใหม่คือ เครื่องสีข้าวใหม่สำหรับสีข้าวกล้องมาใช้ใหม่ ทำการอัดแท่งข้าวด้วยเครื่อง สุญญากาศเพื่อรักษาคุณภาพข้าวให้อยู่ได้นาน โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องที่และผู้บริหารท้องถิ่น ตำบลกาลาญนา ทำการออกแบบป้ายสินค้า คือข้าวกล้องใหม่ในการออกแบบใหม่เป็นการออกแบบให้แสดง ความเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาลาญนามีพื้นที่ทำการเกษตรหรือท้องไร่ ท้องนาที่มีภูเขาอยู่ด้านหลังคือภูเขาภูผาด่านอยู่ด้านทางตะวันออกของจังหวัดแพร่ นอกจากนี้มีเอกลักษณ์ใน พื้นที่พระพุทธศาสนา คือ วัดดอนดี ออกแบบมีตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจากโครงการ 9101 ตามรอยพ่อ

ภายใต้ร่มพระบารมีเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ออกแบบโดยใส่ที่อยู่ เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบอยู่ในรูปแบบของ QR Code ตลอดถึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของข้าวกล้อง หรือสามารถช่วยให้ผู้บริโภคให้ป้องกันหรือรักษาโรคภัยได้ และมีขนาดบรรจุ จำนวนน้ำหนัก 1 กิโลกรัม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Narongwit, and Saengchanthai, (2019) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงวัฒนธรรม ประเภทพระดินสำหรับแหล่งเรียนรู้การทำพระเครื่องนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัย พบว่า แหล่งเรียนรู้การทำพระเครื่องนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงวัฒนธรรม จากพระดินจังหวัดกำแพงเพชรทั้งหมด 3 รูปแบบ คือแบบพระเครื่องทั่วไป แบบแขวนผนังและแบบตั้งโต๊ะ-ตั้งหิ้ง มีความเห็นสอดคล้องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบตั้งโต๊ะ-ตั้งหิ้ง โดยพัฒนาจากรูปแบบผลิตภัณฑ์พระเครื่อง “พระซุ้มกอ” จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นหนึ่งในเบญจภาคีที่มีชื่อเสียงโด่งดังในจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งสามารถนำรูปแบบของ “พิมพ์พระเครื่อง” มาเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบการออกแบบได้ เพื่อสื่อถึงประวัติ ความเป็นมา และความสำคัญของวัฒนธรรมการพิมพ์พระ โดยมีเงื่อนไขว่าพิมพ์พระเครื่องที่นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจะต้องไม่เป็นในลักษณะของพิมพ์พระถาวรที่สามารถนำไปพิมพ์ได้จริงโดยใช้สรีระที่สื่อถึงความเป็นไทย และพัฒนาบนพื้นฐานความเหมาะสมทางด้านพุทธศิลป์ และศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ส่งเสริมคุณค่าด้านวัฒนธรรม และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเน้นด้านความสวยงามเหมาะสมต่อการเคารพบูชา โดยมีข้อมูลระบุถึงความเป็นมา และความสำคัญของวัฒนธรรมการพิมพ์พระเครื่องเพื่อให้ผู้เช่าบูชาตระหนักถึงการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมการพิมพ์พระสืบไปออกแบบโดยการใช้วัสดุไม้สักเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์

เนื่องจากชุมชนสามารถดำเนินการผลิตเชื่อมโยงกับผู้ที่มีทักษะด้านการสร้างสรรค์งานไม้สักได้เป็นอย่างดีจากการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน ได้ข้อสรุปเป็นผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบ และประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า รูปแบบที่ 3 ซึ่งเป็นรูปทรงเสมา มีความเหมาะสมมากที่สุดเชิงวัฒนธรรม ความสวยงาม และสอดคล้องกับการผลิต โดยให้มีการพัฒนาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านการศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด ตามกรอบแนวคิดทางการตลาด พบว่า กลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเชิงวัฒนธรรมประเภทพระดินที่ออกแบบและพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับมาก

สรุป

การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐทุกภาคส่วนอันประกอบไปด้วยผู้ประกอบการท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนภายใต้โครงการ 9101 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนา สนับสนุนเครื่องสีข้าว และหน่วยงานของราชการอื่น คือ พัฒนาชุมชนอำเภอมืองแพร์ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่ พาณิชย์จังหวัดแพร่ งานหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงเอกชนต่าง ๆ ที่ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือทางการตลาด ทั้งตลาดภายในจังหวัด และตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางให้มีโอกาสการขายสินค้าชุมชนให้มากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลได้ให้รายละเอียดโดยมีขั้นตอนการออกแลและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตำบลกาญจนาที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลกาญจนา มีการผสมผสานระหว่างของเดิมกับของใหม่ และมีอัตลักษณ์ทางศิลปะของตนเองในตำบลกาญจนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เริ่มจากการนำเอาเทคโนโลยีใหม่คือ เครื่องสีข้าวใหม่สำหรับสีข้าวกล้องมาใช้ใหม่ ทำการอัดแห้งข้าวด้วยเครื่องสุญญากาศเพื่อรักษาคุณภาพข้าวให้อยู่ได้นาน โดยการสนับสนุนของผู้ปกครองท้องที่และผู้บริหารท้องถิ่นตำบลกาญจนา ทำการออกแบบป้ายสินค้า คือข้าวกล้องใหม่ในการออกแบบใหม่เป็นการออกแบบให้แสดงความเอกลักษณ์ของท้องถิ่นควรมีรูปแบบที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ตำบลกาญจนามีพื้นที่ทำการเกษตรหรือท้องไร่ท้องนาที่มีภูเขาอยู่ด้านหลังคือภูเขาภูผาด่านอยู่ด้านทางตะวันออกของจังหวัดแพร่ นอกจากนี้มีเอกลักษณ์ในพื้นที่พระพุทธศาสนา คือ วัดดอนดี ออกแบบมีตราสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจากโครงการ 9101 ตามรอยพ่อภายใต้ร่มพระบารมีเพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ออกแบบโดยใส่ที่อยู่ เบอร์โทรของผู้รับผิดชอบอยู่ในรูปแบบของ QR Code ตลอดถึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของข้าวกล้อง หรือสามารถช่วยให้ผู้บริโภคให้ป้องกัน หรือรักษาโรคภัยได้ และมีขนาดบรรจุ จำนวนน้ำหนัก 1 กิโลกรัม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนควรร่วมมือกันสนับสนุนให้มีการปลูกข้าวอินทรีย์เป็นอาชีพ เพื่อส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในการผลิตข้าวกล้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาวิจัยส่งเสริมให้เป็นวิสาหกิจสามารถนำผลไปต่อยอดเสนอโครงการพัฒนาจังหวัดหรือภูมิภาคที่จะนำนวัตกรรมมาใช้กับการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดเวทีนำเสนอกลุ่มวิสาหกิจทุกสาขาเพื่อขับเคลื่อนสู่การบริหารจัดการสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเชื่อมโยงกับองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องทุกกระบวนการเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด โดยต้องเพิ่มระยะเวลาเพื่อดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 ปีงบประมาณหรือเป็นโครงการต่อเนื่องจะได้เห็นผลระยะต้น ระยะกลางและระยะปลายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

References

- Chaliewsak, J., Kleebbua, C., Rungouthai, A. & Thioop, T. (2019). Design and Value-Added Local Product of Thailand: Traditional Isan Printed Pha Sin. *Journal of Community Development and Life Quality*, 7(3), 226-237.
- Chumket, J. (2017). "Product Development from Local Wisdom to Enhance Sustainable Community Management Efficiency of Thai Muslim Community in Cha-Am District, Phetchaburi Province". Bangkok: Silpakorn University.
- Kanchana Subdistrict Administrative Organization (2022). Annual Performance Report 2020, Retrieved January 22, 2022, from <https://www.kanjana.go.th/home>.
- Kaewlay, P. & Chanchaemla, T. (2013). *Creative City: Approach to Urban Development from Thai Local Creative Assets*. Bangkok: Charansanitwong Printing Co., Ltd.
- Khonwong, S. et al. (2017) "Phrae Textile Enterprise: Knowledge and Network Management for Sustainable Development". (Research Report). Institute of Buddhist Sciences: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Muang Phrae District Office, (2022). 5-year district development plan (2018-2022), Muang Phrae District, Phrae Province. Retrieved January 20, 2022, http://phrae.go.th/file_strategic/B5/maeng64.pdf.
- Narongwit, P. & Saengchanthai, A. (2019). Product Development of Phra Din Cultural Souvenirs for Nakhon Chum Amulet Making Learning Center, Kamphaeng Phet Province. *Journal of Academic Arts Research and creative work*. 6(1), 218-245.
- Phrae Provincial Office Strategy and information for provincial development (2022). Phrae Province Development Plan 2018-2022, review edition 2021 (Volume 1). Retrieved January 20, 2022, from http://phrae.go.th/file_strategic/61-65plan64-1.pdf.

แนวคิดอารยสถาปัตย์: นโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมี
ส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก
THE CONCEPT OF UNIVERSAL DESIGN: COMMUNITY PARTICIPATORY POLICIES
AND GUIDELINES FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY:
A CASE STUDY OF THE ARANYIK TOWN MUNICIPALITY,
PHITSANULOK PROVINCE

วสันต์ ปวนป็นวงศ์

Wasan Pounpunwong

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Department of Political Science Faculty of Social Sciences and Local Development
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author's Email: wasan.po@psru.ac.th

Received:2022-12-11

Revised:2022-12-21

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาถึงประเด็นนโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผ่านกรอบแนวคิดอารยสถาปัตย์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษามาจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ ยังสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกันเพื่อที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 2.กลุ่มภาคประชาชน 3.กลุ่มผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาในงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นคือ 1. การดำเนินการของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายและนโยบายโดยมุ่งส่งเสริมครอบครัวเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีแนวคิดว่าการดูแลผู้สูงอายุต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากสมาชิกครอบครัวทุกคน ปัจจัยสำคัญที่จะดูแลผู้สูงอายุประสบความสำเร็จคือ ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ ชุมชน และครอบครัว 2. พื้นที่ของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดอารยสถาปัตย์สำหรับสังคมสูงอายุ แต่ในการพัฒนานโยบายและใช้นโยบายในพื้นที่เป็นลักษณะของการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เช่น ส่วนงานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณะสุข ชุมชน และภาคประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้จาก ความสำคัญของสุขภาพ ความเพียงพอ และความปลอดภัย แต่ตามหลักแนวคิดของอารยสถาปัตยกรรม เทศบาล เมืองอรุณภูมิ จังหวัดพิษณุโลกจำเป็นต้องพัฒนานโยบายและกำลังคนให้สามารถรองรับสังคมผู้สูงอายุใน อนาคต และ3.ชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมืองอรุณภูมิ จังหวัดพิษณุโลกมีความร่วมมือกับเทศบาลเมืองอรุณภูมิ เป็นอย่างดีผ่านการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนและเสนอประเด็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้ สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย 1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ชุมชนควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอารยสถาปัตย์ไปใช้ในการดำเนินพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับสังคม ผู้สูงอายุ 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอารยสถาปัตย์สำหรับกลุ่ม คนอื่น ๆ เช่น ผู้พิการ หรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ

คำสำคัญ: อารยสถาปัตย์; ผู้สูงอายุ; การมีส่วนร่วมของชุมชน; เทศบาลเมืองอรุณภูมิ; จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This study's goal is to examine the topic of community-participatory policies and guidelines for raising the standard of living for the elderly in a case study region of the Aranyik Town Municipality, Phitsanulok Province, using the universal design principle. The researcher used qualitative research techniques to present the study's findings. A questionnaire was the tool. There was also a synthesis of the data obtained from literature reviews and associated studies. In order to categorize and select the data that perfectly suited the study objectives, the researcher conducted content data analysis on the basis of data analysis. In Aranyik Municipality, Phitsanulok Province, the researcher was divided into three groups, each of which employed a particular approach to select community members, namely: 1) government officials, 2) civil society groups, and 3) the elderly.

These research's study findings are divided into the following three categories: 1) The implementation of the Aranyik Municipality, Phitsanulok Province has established legal and policy measures aiming to promote families to be caregivers for the elderly in the community, with the idea that caring for the elderly requires understanding and cooperation from members of the community's family. Collaboration between governmental agencies, local governments, and families is essential to providing successful elder care, 2) For an

elderly society, the Aranyik Municipality in Phitsanulok Province has emphasized the idea of civilization. However, it is inherent to the nature of the area's policy formation and policy implementation to integrate pertinent entities such province departments, local government organizations, public health organizations, communities, and the people sector, etc. This is because of how important safety, sufficiency, and health are. But in order to serve the aging society in the future, Aranyik Municipality, Phitsanulok Province, has to establish policies and workforce, in accordance with the concept of civil architecture, and 3) By attending monthly meetings and discussing environmental and housing issues that are relevant to the life of the elderly, the community in the Aranyik Municipality, Phitsanulok Province, has a solid working relationship with the municipality.

Among the research recommendations are: 1. The idea of civilized architecture development should be applied by relevant organizations and communities to community development in order to support the aging society. 2. The second study idea is that studies of civilization should be done for other groups, such as the disabled or other disadvantaged populations.

Keywords: Universal Design; The Elderly; Community Participatory; Aranyik Town Municipality; Phitsanulok Province

บทนำ

ว่าด้วยเรื่อง อารยสถาปัตย์ (Universal Design) หมายถึง เป็นการออกแบบ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริการต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ ให้สามารถรองรับคนทุกกลุ่มในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ที่มีความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันไปด้วยข้อจำกัดทางร่างกาย หัวใจสำคัญของการออกแบบ คือ ความสะดวก ปลอดภัย เป็นธรรมชาติ ทั้งถึง และเท่าเทียม ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และในสถานที่ต่างไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างสถานที่ และ/หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นแนวคิดที่สร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Anumatrajakit, 2017) ซึ่งผู้วิจัยมีทรรศนะว่าอารยสถาปัตย์ควร ถูกได้รับการให้ความสำคัญโดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับเรื่องผู้สูงอายุซึ่งเกิดจากจัดวางโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุนั้นชุมชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท โดยเฉพาะในสภาวะวิถีชีวิตใหม่ (New normal)

ปัจจุบันโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้ประชากรมีอายุยืนขึ้น โครงสร้างประชากรจึงกำลังเคลื่อนเข้าสู่ “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Aging)” ประกอบกับรูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบันก่อให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังมากขึ้น ซึ่งถ้าไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้องและเหมาะสมจะส่งผลให้เกิดความพิการได้ในอนาคต ฉะนั้นด้วยบริบทนี้จึงส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุและคนพิการซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วจึงทำให้มีความจำเป็นต้องมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับสำหรับผู้สูงอายุอย่างเท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรดังกล่าวทำให้มีระยะเวลาสั้นในการเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Khowkachaporn, 2014) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันในภาคส่วนต่าง ๆ ทางสังคมได้มีความพยายามที่จะสร้างแนวทางการพัฒนาและให้ความสำคัญกับแนวคิดอารยสถาปัตย์เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของมาตรการทางกฎหมาย นโยบายที่สนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาครัฐ ที่ได้มีการวางนโยบาย มาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีครอบคลุม 4 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติที่เน้นในเรื่องของการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ตลอดจนการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคม สูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยมีกิจกรรมย่อยรองรับ คือ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและ บริการทางสังคมอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและการสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมต่อผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการ สังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนาวัตกรรมการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุโดยให้มีการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงรัฐธรรมนูญทุกฉบับของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของบุคคล นอกจากนี้ยังมีแผน ประกาศ และคำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

สำหรับพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกพื้นฐานของประชากรมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ยในแต่ละอำเภอเกินร้อยละ 50 ของประชากรที่อาศัยอยู่จำนวนที่หนาแน่นดังกล่าวทางจังหวัดได้เล็งเห็นความสำคัญในการรับมือเตรียมพร้อมให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองที่รองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยมีการจัดทำยุทธศาสตร์ 10 ปี สังคมสูงวัยทั้งในส่วนของจังหวัดและเทศบาลเมืองอรัญญิกที่มุ่งเน้นไปในด้านพัฒนาเมืองให้น่าอยู่โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 2 ว่าด้วยการปรับปรุงเมืองให้เกิดความน่าอยู่และการสร้างความภาคภูมิใจในพื้นที่ให้กับคนทุกกลุ่มทุกวัย เป้าหมายที่สำคัญ คือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและอารยสถาปัตย์ อีกทั้งภายในเขตเทศบาลควรมีการพัฒนาและปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่เหมาะสม เช่น การเตรียมพร้อมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ การนำแนวคิดด้านอารยสถาปัตย์มาใช้ในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การบูรณาการระบบการ

ดูแลผู้สูงอายุ การพัฒนาความสามารถในการรองรับผู้สูงอายุ และการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการจัดสวัสดิการสังคมและการดูแลทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่าจังหวัดพิษณุโลกและเทศบาลเมืองอรัญญิกมีการเตรียมความพร้อมในการการนำแนวคิดด้านอารยสถาปัตย์มาพัฒนาเพื่อตอบสนองสังคมผู้สูงอายุประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 สำหรับเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกได้นำแผนการพัฒนาพื้นที่ชุมชนภายใต้สถานะวิถีชีวิตใหม่ โดยการพัฒนา รูปแบบการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัยเอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากจังหวัดมาดำเนินการโดยสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่า 3,900 คน ประกอบกับจุดเด่นของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกที่มีการดำเนินการของท้องถิ่นที่เข้มแข็งและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ (The Aranyik Municipality, 2018)

ทั้งนี้ จากประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยพบช่องว่างความรู้เกี่ยวกับการสร้างอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมในสังคมไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาในเรื่องการนำแนวคิดอารยสถาปัตย์ยังเป็นแนวคิดใหม่ โดยเฉพาะการนำแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นมาตรการและนโยบายภาครัฐ ยังเป็นการศึกษาที่จำกัด โดยพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาวิจัยในเรื่องของอารยสถาปัตย์ในสังคมไทย กรณีศึกษากลุ่มผู้สูงอายุ เช่น Anumatrajakit (2017) และ Khowkachaporn (2014) ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีเฉพาะตัวหลักการนโยบายของภาครัฐ แต่ยังไม่มีการศึกษาว่าหลักการ มาตรการ ตลอดจนนโยบายภาครัฐที่กำหนดขึ้นมานั้น สามารถนำมาก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเรื่องของการสร้างความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางอารยสถาปัตย์ Thanopanuwat (2019) และการศึกษาในส่วนของนโยบายองค์กรเอกชน เรื่องอารยสถาปัตย์กับความรับผิดชอบต่อสังคมของรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) ของ Iamsaad and Sornsupap (2017)

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นสาเหตุที่ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงสถานการณ์และแนวทางการพัฒนาประเด็นเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐทั้งส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและออกแบบอารยสถาปัตย์โดยจัดวางโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน ทั้งนี้ถือว่าองค์ความรู้เรื่องอารยสถาปัตย์ เป็นองค์ความรู้ที่มีความน่าสนใจในการศึกษาและเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไทยในภาพรวมและส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงอายุให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงประเด็นนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผ่านกรอบแนวคิดอารยสถาปัตย์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอผลการศึกษามาจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม แบบเร่งรัด (Expedited) โครงการวิจัยรหัส PSRU-EC 2022/022 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2565 โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเอกสาร หนังสือ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานการวิจัย หนังสือ ตำรา บทความวิจัยและวารสารทางวิชาการที่ได้รับการนำเสนอและตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลในเชิงนโยบายและกฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวง แผนยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยลงพื้นที่สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลดังกล่าวมุ่งเน้นไปที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยฉบับนี้การเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi-structured Interview) และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ **1.กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญญิก นายอำเภอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก **2.กลุ่มภาคประชาชน** ได้แก่ ผู้นำชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview form) ตามประเด็นที่ศึกษาโดยจำแนกออกเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ในแต่ละประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ สำหรับแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบททั่วไปของพื้นที่ เช่น พื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก มีสถานที่ที่ออกแบบ เช่น อาคาร ถนน บริการสาธารณะ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพในอนาคตหรือไม่ อย่างไร 2.การสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย เช่น ท่านคิดว่าภาครัฐควรมีการส่งเสริมและให้ความสำคัญกับนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงบริการและสิ่งสนับสนุนสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน ท่านคิดว่าภาครัฐควรเน้นนโยบายในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยให้ความสำคัญกับวิธีการสังเกตพร้อมกับการซักถาม ทั้งนี้ยังศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (Chantawanich, 2009) นอกจากนี้ยังใช้การจดบันทึกและบันทึกเทปในการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล 1. สร้างเครื่องมือการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยออกแบบเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง 2. กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดบุคคลที่ต้องการจะสัมภาษณ์ จัดทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์หน่วยงานโดยทำหนังสืออย่างเป็นทางการหรืออาจติดต่อประสานทางโทรศัพท์เพื่อชี้แจงและขออนุญาตสัมภาษณ์ 3. ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และ 4. ประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกันเพื่อที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยและข้อมูลในงานวิจัยเชิงการพรรณนา (Descriptive)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาถึงประเด็นนโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผ่านกรอบแนวคิดอารยสถาปัตย์ ผลการวิจัยพบว่า

ประเด็นที่หนึ่ง อารยสถาปัตย์: การมีส่วนร่วมของชุมชนกับมาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐในการพัฒนาให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอโยบายและมาตรการทางกฎหมายของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการสัมภาษณ์ในภาพรวมพบว่า การดำเนินการของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายและนโยบายโดยมุ่งส่งเสริมครอบครัวเป็นศูนย์กลางผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีแนวคิดว่าการดูแลผู้สูงอายุต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากสมาชิกครอบครัวทุกคน ปัจจัยสำคัญที่จะดูแลผู้สูงอายุประสบความสำเร็จคือ ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ ชุมชน และครอบครัว ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริงภายใต้การขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกจะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน และครอบครัว ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วยการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการกระตุ้นและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในนี้รวมถึงอารยสถาปัตย์ด้วย สำหรับการดำเนินงานในการขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการนี้จะเป็นการสร้างความยั่งยืนในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า “หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญใน

กลไกของนโยบายและมาตรการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการบริหารงานของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกมีวาระของผู้บริหารองค์กรและนโยบายต่าง ๆ ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลง แต่หากทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมขึ้นโดยประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ กิจกรรมเหล่านี้ก็คงอยู่อย่างยั่งยืนและมีการปฏิบัติสืบทอดกันจนกลายเป็นธรรมเนียมในพื้นที่นั้น” (Aranyik Municipality Local Development Plan Phitsanulok Province, 2022)

นอกจากนี้ ในประเด็นเรื่องแนวคิดอารยสถาปัตย์จากการสัมภาษณ์นายอำเภอพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ ภาครัฐทั้งส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการขับเคลื่อนนโยบายในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับสังคมผู้สูงอายุในชุมชน คนทั่วไป เด็ก คนท้อง ที่สามารถใช้บริการได้อย่างปลอดภัย ฉะนั้น นโยบายและมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในลักษณะเดียวกันถึงแม้ว่าพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกยังไม่มีพื้นที่ไหนที่ตรงตามแนวคิดของอารยสถาปัตย์อย่างสมบูรณ์ แต่ทั้งจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ อาคาร สถานที่สาธารณะ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ (Sub-District Chief, Muang District, Phitsanulok Province, 2022)

ในมุมมองของชุมชนในภาพรวมพบว่า มาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพโดยผู้นำชุมชนให้ความเห็นในทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกมีนโยบายและมาตรการที่ดีในประเด็นผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุและในแต่ละหมู่บ้าน มีการบริหารจัดการในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ เทศบาลเมืองอรัญญิกมีการเข้ามาให้ความรู้ในการดูแลตนเอง ป้องกัน หรือเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดต่าง ๆ ให้กับประชาชนและผู้สูงอายุเฉลี่ยปีละ 1-2 ครั้งต่อปี (เช่น การรับมือต่อเหตุเพลิงไหม้ และมาตรการป้องกันโรคระบาดโควิด-19)

สรุป สำหรับประเด็นมาตรการทางกฎหมายและนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาที่นำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าทิศทางของมาตรการและการขับเคลื่อนนโยบายสำหรับผู้สูงอายุได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชน ทั้งนี้ รวมถึงศักยภาพของการบริหารงานของคณะทำงานในเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกที่ตระหนักถึงความสำคัญของสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น จึงมีนโยบายที่หลากหลายในการดูแลและรองรับสังคมผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นเรื่องอารยสถาปัตย์โดยการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพนั้น เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ยังคงให้ความสำคัญและมีพัฒนาพื้นที่สาธารณะและที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง แต่อาจกระทำการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณและขอบเขตหน้าที่ของตนเอง

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยมีทรรศนะว่าถึงแม้ว่าภาครัฐทั้งส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงชุมชนมีความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้าน แต่จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่พื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ยังเป็นพื้นที่ที่มีการสอดแทรกแนวคิดอารยสถาปัตย์น้อยมาก ทั้งนี้ ผู้วิจัยอาจอนุมานจากการที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ยังคงเหมารวมภาพของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยอยู่บนฐานคิดแบบรวมศูนย์ กล่าวคือ การทำโครงการหรือนโยบายที่ไม่ได้แยกประเด็นของแนวคิดอารยสถาปัตย์ออกมาเป็นเป้าหมายหลักแต่การดำเนินการเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกทำภายใต้ภารกิจในภาพรวมของการดูแลผู้สูงอายุ

ประเด็นที่สอง แนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์สำหรับสังคมสูงอายุในชุมชนเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ในประเด็นนี้ผู้วิจัยต้องการฉายภาพให้เห็นว่าจากข้อมูลในการสัมภาษณ์ทั้งในส่วนของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อค้นพบส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน โดยผู้วิจัยได้สรุปให้เห็นชุดข้อมูลในภาพรวมดังต่อไปนี้

(1) **แนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์ที่เป็นผลมาจากแนวคิดด้านสุขภาพอนามัย** กล่าวคือ ปัจจุบันผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพมาจากสาเหตุความเปลี่ยนแปลงของร่างกายจนนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพและสุขภาพจิต เช่น การนอนหลับที่ยากขึ้น การมีสภาวะซึมเศร้า ความเครียด ความวิตกกังวล อาการปวดต่าง ๆ สภาพเหล่านี้ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยลง ดังนั้น ในการทำงานของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกจึงทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความหลากหลาย ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของวิสัยทัศน์และพันธกิจของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก โดยต้องการให้เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกเป็นผู้นำด้านการบริการด้านผู้สูงอายุ และเป็นต้นแบบศูนย์เรียนรู้ในด้านการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงสวัสดิการทางสังคมที่เป็นมาตรฐานในการช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ภายใต้วิสัยทัศน์ดังกล่าวจึงนำมาซึ่งการนำแนวคิดอารยสถาปัตย์มาใช้โดยคำนึงถึง การกิจกรรมถนนทางเท้า ห้องสุขา ตลอดจนบันไดทางขึ้นทางลงสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ทางเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกได้บูรณาการความร่วมมือกับโรงพยาบาลพุทธชินราช โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอรัญญิก ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองเขื่อนขันธ์ และศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองอรัญญิก ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกมีความพร้อมต่อการบริการผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี 2025 นี้ หากกล่าวโดยสรุปแนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์ของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกดำเนินการควบคู่ไปกับปัญหาของสังคมผู้สูงอายุและในขณะเดียวกันก็พัฒนานโยบายในการรองรับและบริการผู้สูงอายุด้วย (Mayor of Aranyik Municipality, 2022)

(2) **แนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์กับพื้นที่สาธารณะและความเพียงพอต่อผู้สูงอายุ** จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก พบว่าเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก มีสถานที่และสวนสาธารณะ สนามกีฬา ลานพักผ่อน อย่างเพียงพอ

และปลอดภัย ซึ่งฐานคิดในการกำหนดนโยบายในด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมนี้มาจากวิสัยทัศน์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนคณะทำงานของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและสุขภาพของประชาชนในชุมชน ดังนั้น จึงมีการจัดหาสวนสาธารณะและสนามกีฬาสำหรับออกกำลังกายในเขตเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกหลายแห่ง เช่น สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติเทศบาลเมืองอรัญญิก สวนสาธารณะค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ และสนามกีฬาทุกหมู่บ้านที่ผู้สูงอายุสามารถออกกำลังกายได้ ทั้งนี้ นโยบายในอนาคตของคณะทำงานของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกจะมีการดำเนินการก่อสร้างสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนให้กับประชาชนและผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีกหลายแห่งเพื่อรองรับจำนวนประชากรผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุและประชาชนได้มาใช้บริการทำให้เป็นหลักประกันด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีขึ้น ท้ายสุดนี้ สรุปได้ว่าเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกเล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่สาธารณะในการใช้ประโยชน์ของผู้สูงอายุและมีนโยบายในการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพและปริมาณของพื้นที่เหล่านั้นเพื่อสอดคล้องกับสังคมผู้สูงอายุ (Mayor of Aranyik Municipality, 2022)

(3) แนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์ภายใต้หลักความปลอดภัยในชุมชน กล่าวคือ เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกเล็งเห็นความปลอดภัยภายใต้นโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์จากแนวคิดกระบวนการสร้างเสริมความปลอดภัยในชุมชนซึ่งถือว่ามีความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้แก่สังคมผู้สูงอายุที่จะมีสิทธิอยู่ในที่พักอาศัยที่มีความปลอดภัย ทั้งนี้ รวมถึงการใช้พื้นที่สาธารณะย่อมต้องปราศจากอุบัติเหตุหรืออาชญากรรมต่อร่างกายและทรัพย์สิน ดังนั้น ในด้านอารยสถาปัตย์ในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและจัดการกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยโดยเฉพาะต่อผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยมีการพิจารณาร่วมกันภายใต้คณะกรรมการทำงานของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผู้นำชุมชน และสาธารณสุข ในการกำหนดปัจจัยและตัดสินใจว่าจะทำอะไรบ้างที่เป็นอันตรายและสร้างความไม่ปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ กระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับแนวคิดของอารยสถาปัตย์ที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการในทิศทางเดียวกันซึ่งมุ่งไปที่ผลประโยชน์ทางสุขภาพของผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ขนาดใหญ่ประกอบไปด้วยหลายชุมชน ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงมีการประชุมปรึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อออกแบบพื้นที่หรือกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยนี้ให้ขึ้นอยู่กับบริบทชุมชนนั้น ๆ (Mayor of Aranyik Municipality, 2022)

สรุป ในประเด็นแนวทางการพัฒนานโยบายภาครัฐในเรื่องอารยสถาปัตย์สำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ข้อค้นพบในงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าในพื้นที่ของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดอารยสถาปัตย์สำหรับสังคมสูงอายุ แต่ในการพัฒนา

นโยบายและใช้นโยบายในพื้นที่เป็นลักษณะของการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนงานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข ชุมชน และภาคประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ ฐานคิดของการพัฒนา ดังกล่าวมุ่งไปที่การพัฒนาพื้นที่สาธารณะในการรองรับสังคมผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตามบทบาทของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ยังคงให้ความสำคัญต่อแนวคิดอารยสถาปัตย์สำหรับสังคมสูงอายุ ซึ่งคำนึงถึงเรื่อง สุขภาพ ความเพียงพอ และความปลอดภัย อย่างไรก็ตามในทรรศนะของผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนานโยบายดังกล่าวถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยพื้นฐานจากความสำคัญของสุขภาพ ความเพียงพอ และความปลอดภัย แต่ตามหลักแนวคิดของอารยสถาปัตย์เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกจำเป็นต้องพัฒนานโยบายและกำลังคนให้สามารถรองรับสังคมผู้สูงอายุโดยนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น

ประเด็นที่สาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ในสภาวะวิถีชีวิตใหม่ สำหรับประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ในสภาวะวิถีชีวิตใหม่ ผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองอรัญญิกมีความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองอรัญญิกผ่านการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุ ยังพบว่าความรู้ความเข้าใจของชุมชนและผู้นำชุมชนยังมีความเข้าใจน้อยต่อองค์ความรู้เรื่องการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุ ดังนั้น จึงส่งผลให้ชุมชนมีบทบาทในฐานะการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นนี้คือ การนำเสนอพื้นที่สาธารณะและการซ่อมแซมที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุตามงบประมาณที่เทศบาลเมืองอรัญญิกจัดสรรให้เท่านั้น แต่ในเชิงการกำหนดนโยบายยังถือว่าชุมชนยังมีส่วนร่วมน้อยมากในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุ ประเด็นการศึกษาดังกล่าวสะท้อนออกมาจากการให้ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 บ้านคลองมหาตไทย เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก กล่าวว่า

“ความร่วมมือชุมชนกับเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ในการส่วนเหลือผู้สูงอายุและออกแบบสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พิจารณาจากผู้ที่มีรายได้น้อยและมีความยากจน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในลักษณะการให้ความช่วยเหลือ เช่น การสนับสนุนอาหารแห้ง การซ่อมแซมที่อยู่อาศัย สร้างห้องน้ำ ในขณะที่เดียวกันชุมชนยังให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้มีการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพกิจกรรมสันทนาการให้กับผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งคาดว่าหากไม่มีการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวแล้วจะมีการจัด

กิจกรรมเช่นเดิม แต่เป็นการจัดแบบรวมทุกหมู่บ้านที่สำนักงานเทศบาลเมืองเทศบาลเมืองอรัญญิก” (Village Headman, Village No. 5, Ban Khlong Mahadthai, 2022)

ทั้งนี้ ในมุมมองของผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านสนามบิน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก อธิบายถึงความร่วมมือชุมชนกับเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก คือ

“ชุมชนมีความร่วมมือกับเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างดี ซึ่งมีการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่สาธารณะให้มีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุเป็นอย่างดี โดยเฉพาะป้ายเตือนบนถนน รวบรวมในพื้นที่สาธารณะ ทางลาดชันในพื้นที่ราชการ ผ่านการเข้าร่วมประชุมที่เทศบาลเมืองอรัญญิกที่มีการจัดประชุมประจำเดือน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนยังอยู่ในรูปแบบของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก เช่น การมอบเบี้ยผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมรื่นเริงทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกัน เป็นกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียดให้กับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ภายในกิจกรรมถึงแม้ว่าพื้นที่ของชุมชนจะไม่ได้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ทางชุมชนและเทศบาลเมืองอรัญญิกก็ยิ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่สาธารณะร่วมด้วย สำหรับข้อมูลทั่วไปในการออกแบบชุมชนให้เหมาะแก่ผู้สูงอายุ พบว่า ในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานไม่มีปัญหาใด หากเกิดความชำรุดทรุดโทรม เทศบาลเมืองอรัญญิกจะเร่งดำเนินการซ่อมแซม การตัดต้นไม้ การเก็บขยะอย่างเป็นระบบ” (Village Headman, Village No. 2, Ban Sanambin, 2022)

ในขณะที่การให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ชี้ให้เห็นประเด็นการมีส่วนร่วมเรื่องด้านอารยสถาปัตย์สำหรับผู้สูงอายุที่มุ่งไปที่การดูแลคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ คือ

“ที่ผ่านมาถือว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านอารยสถาปัตย์สำหรับผู้สูงอายুর่วมกับเทศบาลเมืองอรัญญิกโดยส่วนหนึ่งให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีภาคเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือประชาชนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน อย่างไรก็ตาม ก็อาจมีชุมชนแคว้นบางกลุ่มเท่านั้นที่จะให้ความร่วมมือแต่ก็มีบางชุมชนที่เพิกเฉยต่อความร่วมมือดังกล่าว เช่น กลุ่มที่มีสิทธิและสวัสดิการมักจะไม่ค่อยมีความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมกับสังคมเท่าใดนัก (ข้าราชการบำนาญ และบิดา มารดาของข้าราชการ)ท้ายสุดนี้ ในความเห็นของนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ผู้สูงอายุไม่ได้มีความต้องการด้านบริการสาธารณะมากเท่าใดนัก แต่ต้องการให้ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวของตน เช่น การร้องขอให้ช่วยปรับปรุงห้องน้ำภายในบ้านพัก” (Mayor of Aranyik Municipality, 2022)

สำหรับความเห็นของผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก กล่าว

“ในประเด็นของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก มีส่วนร่วมในการผลักดันการสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ให้กับผู้สูงอายุในที่นี้ยังไม่พบเห็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ที่จะให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักจะต้องปฏิบัติงานตามนโยบายของตนเอง ซึ่งมีเยอะ

พอสมควรแล้ว การให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุจึงเป็นการดำเนินงานตามหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้น กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนเองให้ทุกประเด็นอยู่แล้ว ซึ่งประเด็น ผู้สูงอายุก็ถือเป็นส่วนหนึ่งในภารกิจหลักอยู่แล้ว แต่อาจจะไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นวาระสำคัญ” (Representative of Phitsanulok Provincial Social Development and Human Security Office, 2022)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ ผลจากการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของภาครัฐและพัฒนาพื้นที่ ชุมชนโดยการพัฒนาารูปแบบการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุให้มีความ ปลอดภัยเอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ ในการพัฒนา นโยบายและและการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนงานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข ชุมชน ภาคประชาชน ผู้สูงอายุ ซึ่งต้องใช้ ระยะเวลาในการพัฒนานโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตยกรรมที่ เหมาะสมกับสังคมสูงอายุในชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

(1) อารยสถาปัตย์กับสังคมผู้สูงอายุ

สำหรับอารยสถาปัตย์กับสังคมผู้สูงอายุ ในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ได้มีการ ดำเนินนโยบายโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับ “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Ageing)” ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะเห็นได้จากการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับสำหรับผู้สูงวัยตามแนวคิด อารยสถาปัตย์ (Universal Design) ที่อธิบายโดย Anumatrajakit (2017) ซึ่งมีกระบวนการการพัฒนา 7 ขั้นตอนตามงานศึกษาของ Kongnual, Tanopanuwat and Tangchitsomkit (2020) ดังนี้ 1. ชั้นให้ความรู้ 2. ชั้นศึกษาความต้องการของชุมชน 3. ชั้นประเมินความเป็นไปได้ 4. ชั้นการขออนุญาต และประสาน เจ้าของ/ผู้ดูแลสถานที่ 5. ชั้นออกแบบ 6. ชั้นดำเนินการ และ 7. ชั้นการประเมินผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาห้องน้ำ โดยการสนับสนุนงบประมาณ เครื่องสุขภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ดำเนินการ ตามหลักอารยสถาปัตย์ 6 ประการ คือ 1) ทุกคนใช้ได้ เท่าเทียมกัน (Equitable Use) 2) ใช้งาน ง่าย (Simple and Intuitive Use) 3) การสื่อความหมายเข้าใจง่าย (Perceptible) 4) การออกแบบที่เพื่อการ ใช้งานที่ผิดพลาดได้ (Tolerance for Error) 5) ใช้แรงน้อย (Low Physical Effort) 6) ขนาดและพื้นที่ ที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้งาน (Size and Space for Approach) ซึ่งจะเห็นได้ว่า งานวิจัยในเรื่องแนวคิด

อารยสถาปัตยกรรมนั้น มักจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของภาคเอกชนมากกว่าในภาครัฐ โดยให้ความสำคัญในเรื่องของที่อยู่อาศัยเป็นหลัก Kongnuan, Thanophanuwat and Tangjit (2020) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Serivichayaswadi and Mayuree (2017) แต่สำหรับในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นในการนำแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน สุขา เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรริเริ่มนโยบายหรือกำหนดแนวทางมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุในชุมชนทั้งในที่พักอาศัยและสถานที่สาธารณะ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในสังคมตามหลักอารยสถาปัตย์ ได้แก่ (1) สะดวก (Convenience) (2) ปลอดภัย (Safety) (3) ใช้งานง่าย (Easy to use) (4) เป็นธรรม (Fairness) (5) เท่าเทียม (Equity) (6) เชื่อมโยงทั่วถึง (Inclusivity) (7) ยืดหยุ่น (Flexibility)(8) ทันยุคทันสมัย (Modernization) และ (9) มาตรฐานสากล (International standard) ซึ่งอาจจะกำหนดให้สถานที่ต่าง ๆ ต้องออกแบบตามหลักการออกแบบอารยสถาปัตย์นี้ อาทิ อาคารที่ให้บริการสาธารณะ (เช่น หอประชุม โรงแรม สถานศึกษา ห้องสมุด) สถานพยาบาล (เช่น โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข อนามัย) และอาคารที่ทำการของราชการ (เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคน ไม่เพียงแต่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ถูกปิดกั้นหรือถูกจำกัด เนื่องจากร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวยซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนด้วย (Serivichayaswadi and Mayuree, 2017)

จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แนวคิดอารยสถาปัตย์ เป็นเสมือนดัชนีชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับจุลภาค อย่างในท้องถิ่น และขยายไปในระดับมหภาค ระดับประเทศ ซึ่งต้องตระหนักให้มากขึ้น เพราะถ้ายังไม่มีอารยสถาปัตย์ในการปรับปรุงและพัฒนาบ้านเมือง เราก็อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก เพราะนั่นเท่ากับว่าเราไม่ดูแลไม่ใส่ใจผู้สูงอายุ ผู้พิการ รวมถึงผู้ป่วยพักฟื้น ยังมีการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้บ้านเราถูกมองได้ว่าเป็นกลุ่มประเทศที่ยังล้าหลัง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ “ถึงกาลถึงเวลา” แล้ว ที่ทุกคน ทุกองค์กร ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องมาช่วยกันสร้างทำ “อารยสถาปัตย์” ให้เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยในอนาคตแนวคิดนี้ อาจจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการสร้างความเสมอภาคให้กับประชาชนได้ อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นแนวคิดอารยสถาปัตย์ในการบริการของภาครัฐ อาทิ การช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่ และหากมีเรื่องเดือดร้อนที่ต้องแก้ไขจะดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง การปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุให้ครอบคลุมมากขึ้น และออกแบบอาคารของทางภาครัฐ ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้พิการและผู้สูงอายุ มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และสนับสนุนสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุและคนพิการ มีการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นที่

ฐาน (จปฐ.) และนำข้อมูลมาประกอบ เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการในชุมชนที่ต้องการฝึกอาชีพ และส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการและผู้สูงอายุ เช่น มีทางลาด รถเข็น และห้องน้ำสำหรับไว้บริการให้แก่คนพิการและผู้สูงอายุ บางหน่วยงานมีนวัตกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่สนับสนุนการอำนวยความสะดวกของคนพิการและผู้สูงอายุ โดยการใช้ Mobile Application เป็นต้น

(2) การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ปัจจุบัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ความต้องการจากชุมชนที่ต้องการได้รับการเกื้อกูล สนับสนุน เพิ่มสูงขึ้น และด้วยลักษณะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การดูแลผู้สูงอายุจึงถูกกำหนดให้เป็นภารกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการที่ครอบคลุมหลายด้าน โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องแนวทางอารยสถาปัตย์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ โดยได้กำหนดมาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ให้ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีมาตรการระบบบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปรับปรุงบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิต และติดต่อสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งมีการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภท ให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ได้อย่างสะดวก และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนน ทางเดิน สาธารณะในชุมชน สะดวก เหมาะสม แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมในบางกระบวนการของการกำหนดนโยบาย เช่น กิจกรรมเวทีประชาคม กิจกรรมโครงการ กิจกรรมสัญจรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมสานวิสัยใส่ใจผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยและกลุ่มปฏิบัติการหลักร่วมดำเนินการกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongprom, Jongwutiwes, Prasertsuk, and Jongwutiwes, (2015) ที่เห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสามารถจัดทำได้ในรูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมหรือการให้โอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งก็ยังพบปัญหาและข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจ การสามารถในการจัดการด้านการคลัง ความผันผวนทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นเองและระดับชาติ ตลอดจนศักยภาพการจัดการของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในชุมชนเกี่ยวกับนโยบายอารยสถาปัตย์เพื่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องได้รับความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ต้องมีส่วนในการกระตุ้นให้ประชาชน หรือผู้สูงอายุให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในชมรมผู้สูงอายุ หรือกิจกรรม

สาธารณประโยชน์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและชุมชน โดยจากงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีได้รูปแบบ ดังนี้คือ 1) การศึกษาบริบทชุมชน 2) การจัด เวทีแลกเปลี่ยนถกปัญหาอย่างมีส่วนร่วม 3) มีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม 4) การให้ข้อมูลกับชุมชน 5) การประชาคม 6) การดำเนินการตามแผน 7) การถอดบทเรียน และ 8) การประเมินผลและผลของการมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนเกิดการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว

สรุป

ข้อค้นพบของงานวิจัยในประเด็นแนวคิดอารยสถาปัตย์: นโยบายและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก ภายในบริบทของชุมชนที่มีความหลากหลายในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่เขตเมืองด้วยปัจจัยความเป็นเขตเมืองนี้จึงมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีความหลากหลายเรื่องอาชีพ รายได้ และฐานะทางสังคม ดังนั้น จึงส่งผลต่อการมีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันเรื่องสาธารณะร่วมกับภาครัฐโดยเฉพาะเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมในเรื่องชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุ แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่พบว่าชุมชนทั้ง 10 ชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกมีความร่วมมือกับเทศบาลเมืองอรัญญิกเป็นอย่างดีผ่านการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนและเสนอประเด็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้บทบาทของเทศบาลเมืองอรัญญิกก็ให้ความสำคัญในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ดูแลหากเกิดความชำรุดทรุดโทรมในพื้นที่สาธารณะที่รับผิดชอบ การตัดต้นไม้ และการเก็บขยะ เป็นต้น

ประเด็นที่สอง จากบทสัมภาษณ์โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐจะเห็นว่าภารกิจที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ไม่ได้แยกกันอย่างเป็นอิสระ แต่ในทางตรงกันข้ามลักษณะการดูแลผู้สูงอายุอยู่ในภาพรวมซึ่งในความเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุเป็นงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญอยู่แล้วในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้ในกรณีของพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลกจึงไม่มีการแยกภารกิจออกมาดูแลโดยเฉพาะ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและกำลังคนเมื่อเทียบกับภาระงานและบทบาทหน้าที่

อนึ่ง ในทรรศนะของผู้วิจัยต่อประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุในชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก เห็นว่าในกรณีของพื้นที่

ชุมชนยังไม่พบว่ามีการพัฒนาพื้นที่ตามแนวคิดของอารยสถาปัตย์อย่างชัดเจน แต่หากมีเพียงการพัฒนาพื้นที่ทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเพียงเท่านั้น เช่น ลานเครื่องเล่นออกกำลังกาย ลานเปตอง ลานประชุมชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก สะท้อนให้เห็นว่าผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุในชุมชนดังกล่าวยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอารยสถาปัตย์โดยในความเห็นของผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาชุมชนในการออกแบบอารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมกับสำหรับสังคมสูงอายุยังคงให้ความสำคัญในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุเป็นหลักมากกว่าให้ความสำคัญต่อการใช้พื้นที่สาธารณะที่ทำให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและเท่าเทียมกับคนช่วงวัยอื่น ๆ ซึ่งทำงานร่วมกันหลายภาคส่วน เช่น ชุมชน เทศบาลเมืองอรัญญิก โรงพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น ในขณะที่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องก็ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมของการเมืองที่สอดคล้องของสภาวะการณ์ของสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ยังคงไม่ตรงกับแนวคิดการออกแบบอารยสถาปัตย์มากเท่าใดนัก เนื่องจากข้อจำกัดเรื่ององค์ความรู้ งบประมาณ กำลังคน และแนวทางของนโยบายที่มุ่งดูแลผู้สูงอายุที่ให้ความสำคัญกับระบบสาธารณสุขสวัสดิการ กองทุน เป็นต้น โดยในด้านสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะ บนฐานการออกแบบอารยสถาปัตย์ยังไม่ได้เป็นเป้าหมายหลักของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการรองรับสังคมผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ของงานวิจัย พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอารยสถาปัตย์ไปใช้ในการดำเนินพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ผู้นำชุมชนควรมีระบบกลไกและสร้างความตระหนักให้กับคนในชุมชนในการดูแลรักษาอารยสถาปัตย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองพิษณุโลก ให้มีความสะอาดและมีสภาพพร้อมใช้งาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องที่ กลุ่มเครือข่ายชุมชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง จังหวัดและชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยในการพัฒนาอารยสถาปัตย์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสร้างความร่วมมือกับภาครัฐหรือ ภาคเอกชน

2.2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอารยสถาปัตย์สำหรับกลุ่มคนอื่น ๆ เช่น ผู้พิการ หรือกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ

References

- Anumatrajakit, S. (2017). Universal Design in Thai society A case study of the elderly. Bangkok: Department of Social Development.
- Chantawanich, S. (2009). Data analysis in qualitative research. (9th ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- District Chief, Muang District, Phitsanulok Province. (2020). District Chief. Interview. September, 22.
- Khowkachaporn, P. (2014). Universal Design. Bangkok: Library and Museum Division, Office of Academic Affairs, Secretariat of the Senate.
- Kongnual, P., Tanopanuwat, S., & Tangchitsomkit, W. (2020). Development of Universal Design for the Elders' Quality of Life Improvement in Communities in Thon Buri District, Bangkok. *Journal of Dhonburi Rajabhat University*, 14(1), 49-54.
- lamsaad, T. & Sornsupap, R. (2017). Universal Design and social responsibility of BTS Skytrain. In V. Sooksatra (ed.), *Proceedings of the 12th RSU National Graduate Research Conference* (pp. 1053-1057). Bangkok, Thailand: Graduate School Rangsit University.
- Slipakorn University, Thai version, *Humanities, Social Sciences and Arts*, 8(3), 41-54.
- Mayor of Aranyik Municipality. (2020). Mayor of Aranyik Municipality. Interview. September, 22.
- Representative of Phitsanulok Provincial Social Development and Human Security Office. (2022). Phitsanulok Provincial Social Development and Human Security Office Chief. Interview. September, 21.
- Serivichayaswadi, P. & Mayuree, W. (2017). Facilities Management of Hotel Environment to Accommodate Senior Citizen by the way of Universal Design. *Journal of Dusit Thani College*, 11(special), 293-304.
- Sub-district chief of Aranyik. (2020). sub-district chief of Aranyik. Interview. September, 21.

- Thanopanuwat, S. (2019). Expectation and satisfaction of the elderly and the disabled towards tourism management under the universal design community model project in Koh-Kret, Nonthaburi. (Research report). Nonthaburi: Dhonburi Rajabhat University.
- The Aranyik Town Municipality. (2018). Local Development Plan Phitsanulok Province (2018-2022). Retrieved December 21, 2019, from http://www.muangaranyik.go.th/file/news/news3364_file_7087.pdf.
- Wongprom, J., Jongwutiwes, K., Prasertsuk, N., & Jongwutiwes, N. (2015). Community Participation in the development of Older Persons' Quality of Life. Veridian E-Journal, Village Headman, Village No. 5, Ban Khlong Mahadthai. (2020). Village Headman. Interview. September, 22.
- Village Headman, Village Headman, Village No. 2, Ban Sanambin. (2020). Village Headman. Interview. September, 22.

การสร้างรายได้แบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชาว
ตำบลแม่จัน: การทำปุ๋ยมูลไส้เดือนผลิตภัณฑ์ตามนโยบาย U2T
PARTICIPATORY AND SUFFICIENT ECONOMIC INCOME FOR
MAE CHAN SUB-DISTRICT: VERMICOMPOST, A U2T POLICY

¹รักษ์ศรี เกียรติบุตร, ²วีระ เลิศสมพร, และ ³ทิวราษฎร์ บำบัด

¹Raksi Kiattibutra, ² Veera Lertsomporn and ³Tirayoot Bumbad

¹คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา

¹School of Political and Social Science, University of Phayao, Thailand

¹Corresponding Author's Email: raksi.ki@up.ac.th

Received:2022-10-11

Revised:2022-11-16

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เชื่อมโยงกับนโยบายการลดปัญหาความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาครัฐครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในระดับพื้นที่ โดยการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาไปขับเคลื่อนทั้งในภาคการผลิตและบริการ เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เพิ่มและรักษาระดับการจ้างงานของบัณฑิตที่พึงจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ ผลพลอยได้คือการพัฒนาฐานข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) ให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของประเทศ ตัวอย่างที่ศึกษานี้คือกลุ่มผู้รับจ้างงานจำนวน 9 คน ในตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่ได้เสนอการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนสูตรใหม่ “ปุ๋ยจันพลัส” ภายใต้โครงการ U2T for BCG โดยมีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาเป็นหน่วยงานพี่เลี้ยง ผลผลิตใช้วัสดุธรรมชาติ หาได้ง่าย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปต่อยอดทางการค้า มีการทำสื่อโฆษณาและคลิปวิดีโอเสนอผ่านมัลติมีเดีย รวมทั้งวางขายในตลาดชุมชนถนนคนเดินของตำบลแม่จัน คำนวณรายได้เพิ่มจากการขายคิดเป็นร้อยละ 31.42 แม้ยังไม่เป็นที่รู้จักของเกษตรกรทั่วไปนักและพบปัญหาความชื้นจากสภาพอากาศที่มีฝนชุก แต่หากชุมชนมีวิถีชีวิตแบบพออยู่พอกินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถตอบรับและให้ความร่วมมือในการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนสูตรใหม่ได้เป็นอย่างดี ข้อเสนอจากบทความนี้ผู้เขียนต้องการเน้นให้เห็นว่าการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จด้วยดีหากมีการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีความพอเพียง สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้แก่ชุมชนอื่นได้

คำสำคัญ : ปุ๋ยมูลไส้เดือน; U2T; ความพอเพียง; การมีส่วนร่วม

Abstract

This study indicated the outcomes of the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation's BCG Economic and Social Fundamental Post-Covid Drive program, which is connected to the Targeted Poverty Alleviation Policy and is viewed by the author as a project that fosters community involvement and encourages well-being in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy. Using information, technology, and innovation from higher education institutions, this government economic initiative seeks to boost the potential and competitiveness of the local BCG manufacturing and services industries. assistance for economic recovery increasing and maintaining the amount of employment for local residents and newly graduated people. The expansion of the Thailand Community Big Data (TCD) database to include all regions of the nation is one byproduct. Nine contractors from Mae Chan Subdistrict, Mae Chan District, Chiang Rai Province, which had proposed developing a new earthworm fertilizer formula called "Chan Plus Fertilizer" under the U2T for project BCG and had the Faculty of Political Science and Social Sciences, University of Payao, as a mentor, comprised the sample for the study.

The products are made from readily accessible, environmentally acceptable natural elements that can be applied to business development. Multimedia platforms also sell advertising media and video clips in the Mae Chan Subdistrict's walking street community market. Although it is unknown to the general public, the calculation of additional sales revenue amounted for 31.42% of the total. Farmers also faced the issue of humidity due to the rainy weather.

The community will be able to respond and work together effectively to produce additional vermicompost fertilizer if it practices a sufficiency lifestyle based on the sufficiency economic principle. In drawing conclusions from this research, the authors would like to underline that successful government policy implementation depends on the involvement of enough communities to serve as a role model for other communities.

Keywords: U2T; Vermicompost; Sufficiency; Participation

บทนำ

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส หรือโควิด-19 ตั้งแต่ปลายปี 2562 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกถดถอยอย่างต่อเนื่อง (Thairath Online, 2020) สำหรับประเทศไทยนอกจากจะมีผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนในประเทศแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจที่ทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง รัฐบาลได้ประกาศมาตรการและนโยบายต่างๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคและออกมาตรการเยียวยาเพื่อผ่อนปรนความยากลำบากที่เป็นผลจากปัญหาการว่างงาน การต้องหยุดงาน การถูกเลิกจ้าง รวมทั้ง

การหยุดผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคและการบริการของภาคธุรกิจอย่างกระทันหัน ภาคส่วนต่าง ๆ ต้องปรับตัวตามสถานการณ์และนโยบายของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด จนปัจจุบันสถานการณ์เริ่มคลี่คลายลงทำให้ประชาชนเริ่มหันมาประกอบอาชีพที่เคยทำอยู่หรือหาอาชีพใหม่เพื่อการดำรงชีวิตต่อไป แต่ก็ยังมีบางภาคส่วนที่ขาดแคลนเงินลงทุนธุรกิจ บัณฑิตจบใหม่ยังไม่สามารถหางานทำได้ รวมถึงนักศึกษาที่อาจหลุดจากระบบการศึกษา อันเนื่องมาจากสภาพคล่องทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง รัฐจึงได้ มีนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ตั้งแต่การสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน จัดให้มีโครงการด้านการเกษตรสมัยใหม่ ด้านการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (หรือกระทรวง อว.) ก็ได้จัดให้มีโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในพื้นที่ โดยการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาไปขับเคลื่อนทั้งในภาคการผลิตและบริการในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เพิ่มและรักษาระดับการจ้างงานของบัณฑิตที่พึงจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) ให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของประเทศ การดำเนินการนี้ก่อให้เกิดโครงการย่อย U2T for BCG (University to Tambon เพื่อดำเนินโครงการ BCG) ในตำบลทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 7,435 โครงการ มีมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศทำหน้าที่เป็น System Integrator ในระดับตำบล (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Science, Research and Innovation (TSU), 2022) ใช้องค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานเชิงบูรณาการประสานความร่วมมือกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ หน่วยงานอื่นๆ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การตอบสนองนโยบายการลดปัญหาความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) และสอดคล้องกับโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ ของสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นอกจากนี้ข้อมูล TCD ที่พัฒนาขึ้นจากโครงการดังกล่าว อันได้แก่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ย้ายถิ่นฐานในตำบล/ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก/โรงแรม ร้านอาหาร อาหารที่น่าสนใจ เกษตรกร พืช สัตว์ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงแหล่งน้ำในท้องถิ่น เป็นต้น จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ด้วย กล่าวคือเมื่อภาครัฐได้รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) นี้แล้ว หน่วยงานต่างๆ หรือผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา รวมทั้งการตัดสินใจดำเนินการพัฒนางานต่างๆ ต่อไปได้อย่างสะดวกและเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

สาระสำคัญของโครงการ U2T for BCG หรือนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ในช่วงหลังของปีงบประมาณ 2565 ที่นำมาถ่ายทอดในบทความนี้ ต้องการเน้นการพัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานในสังคมยุคปัจจุบัน รวมทั้งทักษะที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ BCG หรือเศรษฐกิจชีวภาพที่มีการหมุนเวียนและเป็นเศรษฐกิจสีเขียวของผลิตผลทางการเกษตร พืชผัก หรือ

ผลไม้ ที่มีในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยตนเอง โครงการ U2T for BCG ยังมุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าให้ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนได้สรรสร้างขึ้นด้วยการนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การตลาด การแข่งขันเชิงธุรกิจ รวมทั้งนวัตกรรมการบริหารเพื่อให้ผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนมีความทันสมัย สามารถแข่งขันในตลาดทั้งในและนอกประเทศได้ด้วย มีกำหนดการดำเนินงาน 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2565

สำหรับขั้นตอนการดำเนินโครงการ U2T for BCG ก็คือ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ทำหน้าที่เป็น System Integrator ในการรับสมัคร และคัดเลือกผู้รับจ้างในตำบลที่จะดำเนินการด้วยวิธีสอบสัมภาษณ์ ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจะประกอบด้วยบัณฑิตจบใหม่ไม่เกิน 5 ปี และประชาชนในพื้นที่ที่ไม่มีรายได้หรืองานประจำในสัดส่วนตำบลละไม่เกิน 10 คน บุคลากรที่จากมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้รับผิดชอบชี้แนะและควบคุมกำกับผู้รับจ้างงานในพื้นที่พิจารณาสร้างผลิตภัณฑ์ของตำบลขึ้นเพื่อให้ได้รับการตอบรับจากตลาดอย่างดี โดยกระทรวง อว. จะอำนวยความสะดวกให้ผู้รับจ้างเข้าอบรมวิธีการและองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบออนไลน์ เช่น เทคโนโลยีการผลิต การสร้างและพัฒนาคุณค่าสินค้าและบริการ การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการวางแผนธุรกิจ การกำหนดราคาสินค้า และการขายออนไลน์ด้วย

บทความนี้ต้องการนำเสนอรูปแบบการดำเนินโครงการของตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นตำบลในความรับผิดชอบของผู้เขียน โดยได้เรียบเรียงเนื้อหาตามขั้นตอนการดำเนินโครงการ U2T for BCG และเน้นให้เห็นว่าในการนำนโยบายภาครัฐไปปฏิบัตินั้น ความร่วมมือของผู้รับนโยบายมีความสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบายเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแนวทางการจัดทำผลิตภัณฑ์ของตำบลแม่จันมีลักษณะสำคัญหลายประการที่สอดคล้องกับแนวนโยบาย BCG ของภาครัฐ อันได้แก่ การมีความพยายามส่งเสริมอาชีพด้วยวัสดุชีวภาพ การนำผลิตผลทางการเกษตรกลับมาใช้ใหม่ เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจครัวเรือน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสีเขียว นอกจากนี้ การที่ผู้รับนโยบายมีพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตแบบมีส่วนร่วมและพออยู่พอกินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่ผู้เขียนสนใจติดตามศึกษา และเห็นว่าจะสามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นได้

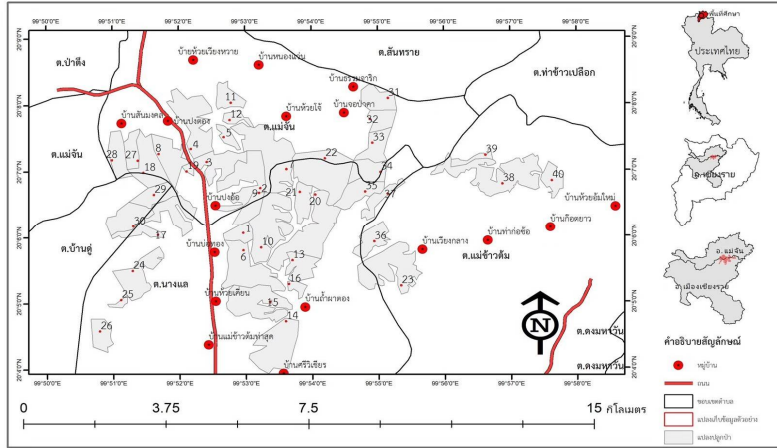
ปัญหาไล่เดือนจันพลัสเป็นความสำเร็จของการนำนโยบาย U2T ไปปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เจตนารมณ์ของนโยบาย U2T for BCG ต้องการพัฒนากำลังคนให้มีทักษะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ BCG หรือ Bio-Circular-Green Economy ที่จำเป็นต่อการทำงานในสังคมปัจจุบันที่ผ่านช่วงวิกฤตการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งมาตรการเยียวยาแก้ไขของภาครัฐในระหว่างปี 2562-2564 มีผลให้เศรษฐกิจของประเทศหยุดชะงักและพฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป การที่ภาครัฐโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้นำนโยบายการสร้างงาน สร้างรายได้ จัดให้มีโครงการด้านต่างๆ มาดำเนินการในกลุ่มบัณฑิตจบใหม่และประชาชนที่ยังไม่สามารถหางานทำได้ จึงเป็นทางออกที่แก้ปัญหาระดับรากหญ้าที่ตรงจุด

ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นตำบลหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกจากคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาให้ดำเนินโครงการ U2T for BCG มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่จัน พิกัดอยู่ทางเหนือของจังหวัดเชียงรายราว 28 กิโลเมตร บนทางหลวงหมายเลข 110 เป็นตำบลขนาดกลางประกอบด้วย

14 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 41.5 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มระหว่างภูเขา ได้แก่ เทือกเขาแดนลาวและทิวเขาหลวงพระบาง คิดเป็นพื้นที่ราบร้อยละ 80 เป็นภูเขาที่เนินร้อยละ 20 มีประชากรจำนวน 3,287 หลังคาเรือน หรือ 6,960 คน ทั้งนี้จำนวนประชากรในช่วง 3 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (Mae Chan Subdistrict Municipal Office , 2022) เนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นฐานภูมิลาเนาเดิมหลังวิกฤตโควิด ประชากรมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ส่วนใหญ่เป็นชาวล้านนาและบางพื้นที่มีสังคมผสมผสานระหว่างชาวไทยพื้นราบและชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าจีนฮ่อ และชนเผ่าเมี่ยน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ผู้คนมีสุขภาพดีด้วยอากาศที่มีมลพิษไม่มาก มีการรณรงค์ให้ทุกคนรักสุขภาพ ทำอาชีพการเกษตรแบบแบ่งปันและแบบพอเพียง เช่น ปลูกกล้วย สับปะรด อาชีพรองได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ประดิษฐ์หัตถกรรม ผ้าปัก เครื่องจักสาน และการผลิตปุ๋ยจากขยะอินทรีย์ จากมูลสัตว์ เป็นต้น

“ทีมจันเจ๋ง” เป็นตัวแทนจากตำบลแม่จันที่ได้รับการจ้างจากภาครัฐโดยคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 9 คน ได้ลงความเห็นที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยโครงการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน โดยต่อยอดจากการดำเนินเศรษฐกิจครัวเรือนเดิมของชุมชนแบบพอเพียงพอขายให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัวซึ่งมีสมาชิกเพียง 5-6 คน แต่กิจการยังขาดการพัฒนาให้มีคุณภาพดีขึ้น และยังไม่มีการพัฒนาด้านธุรกิจการตลาดหรือการทำแพคเกจ ทีมผู้ร่วมโครงการจึงนำเสนอการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนสูตรใหม่ “ปุ๋ยจันพลัส” ที่มีส่วนผสมของกากชาและกากกาแฟ เพื่อจำหน่ายแก่เกษตรกรและผู้สนใจด้วยราคาไม่แพง เนื่องจากมองเห็นว่าประชาชนในชุมชนมีอาชีพหลักทำการเกษตร ประกอบกับสามารถจัดหาวัตถุดิบที่จะใช้ในโครงการทั้งมูลวัวที่เป็นอาหารของไส้เดือน กากชากาแฟก็สามารถหาได้ภายในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียง และยังเป็นการช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี การดำเนินโครงการดำเนินไปด้วยดี ปุ๋ยมูลไส้เดือนจันพลัสที่ผลิตได้มีคุณลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพตามที่ต้องการ จากต้นทุนวัตถุดิบจำนวนห้าพันกว่าบาท สามารถผลิตปุ๋ยและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่ทีม 31.42 % ซึ่งก็ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตที่พอเพียงแก่ชุมชนได้ระดับหนึ่งเนื่องจากชุมชนมีความพึงพอใจกับวิถีชีวิตที่พออยู่พอกิน ทั้งนี้ การดำเนินงานยังพบปัญหาด้านเทคโนโลยี ขาดเครื่องมือร่อนปุ๋ยที่ได้มาตรฐาน ไม่มีสถานที่ในการผลิตที่เหมาะสมที่ควบคุมอุณหภูมิได้ และยังไม่ได้รับผลกระทบด้านสภาพอากาศขึ้น ฝนชุกในเดือนสิงหาคม-กันยายน 2565 จากผลของมรสุมที่พัดผ่าน (Thai Meteorological Department, 2022) อย่างไรก็ตามการได้นำโครงการ U2T for BCG มาขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากของชาวตำบลแม่จันเป็นโอกาสอันดีที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาผู้คนในชุมชน แม้เป็นเพียงการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ แต่ผู้ที่ผ่านเข้าร่วมในโครงการย่อมได้รับประโยชน์ทั้งด้านองค์ความรู้หลังสถานการณ์โควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG

ภาพที่ 1 ที่ตั้งตำบลแม่จัน

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักนโยบายศาสตร์ การดำเนินนโยบายจำเป็นต้องมีขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จแห่งนโยบายในช่วงเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้วย แนวทางการดำเนินงานโครงการ U2T for BCG ตามทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติมีดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการดำเนินงานโครงการ U2T for BCG และผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ Ketsuwan (2008 cited in Kiattibutra, 2017) กล่าวถึงแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็น 2 แบบคือ

1.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation) เน้นความสามารถของผู้กำหนดนโยบายที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายให้ชัดเจน และควบคุม

การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจกำหนดนโยบายซึ่งมีสมมติฐานว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเริ่มต้นมาจากการตัดสินใจของรัฐบาล (Pressman and Wildavsky, 1973 cited in Kiattibutra, 2017)

1.2 การนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Theories of Implementation) เน้นผู้ปฏิบัติระดับพื้นที่ในฐานะผู้ให้บริการ มองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อรองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเป็นการตอบโต้ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง ผลลัพธ์จากนโยบายที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย เน้นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระดับการรับบริการ

ภาพที่ 3 การดำเนินโครงการแบบมีส่วนร่วม

จะเห็นได้ว่านโยบาย U2T for BCG มีกำเนิดก่อเกิดจากรัฐบาล ดำเนินการโดยกระทรวง อว. ประสานความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศซึ่งทำหน้าที่เป็น System Integrator นำนโยบายไปปฏิบัติในระดับชุมชน จึงถือว่าเป็นรูปแบบของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง อย่างไรก็ตาม เมื่อมหาวิทยาลัยได้ทำการคัดเลือกชุมชนเข้าร่วมโครงการแล้ว และได้มีการชี้แจง อบรมองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ BCG ขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนวิธีการเก็บข้อมูลชุมชน และการจัดการข้อมูลอย่างมีคุณภาพแล้ว ชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ที่ต้องการส่งเสริมด้วยชุมชนเอง จึงกล่าวได้ว่า ชุมชนเองก็ได้มีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติเช่นกัน

2. ขั้นตอนสำคัญการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ

Thamrongthanyawong (2007 cited in Kiattibutra, 2017) กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

1. ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนการพิจารณารับนโยบายของหน่วยงานระดับท้องถิ่น และการดำเนินกระบวนการติดต่อสื่อสารเพื่อแสวงหาการสนับสนุนในการดำเนินนโยบาย ซึ่งอาจพิจารณาถึงความเหมาะสม เร่งด่วนของนโยบาย และการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นด้วย

2. ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดผลบังคับใช้ ซึ่งบางครั้งนโยบายที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงตามความคิดเห็นของผู้นำไปปฏิบัตินัก หรืออาจเกิดข้อขัดข้อง ไม่สะดวกในการปฏิบัติ แต่เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของนโยบาย ผู้ปฏิบัติอาจจะปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อให้เข้ากับการดำเนินนโยบายนั้น หรือในทางกลับกันผู้ปฏิบัติอาจพิจารณาแนวทางการดำเนินนโยบายตามที่ตนเห็นชอบ หรือสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ โดยผู้กำหนดนโยบายอาจไม่สามารถควบคุมได้ แต่หากการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อก็จะส่งเสริมให้นโยบายนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

3. ความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย (Continuation) ความสำเร็จของนโยบายจะเกิดขึ้นได้ดี หากมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นโยบายบางเรื่องอาจจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา หากผู้ปฏิบัติเข้าใจความจำเป็น มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินนโยบายไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการก็จะทำให้เป้าหมายของนโยบายได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้กำหนดนโยบายได้

การดำเนินตามนโยบาย U2T for BCG ของชุมชนชาวตำบลแม่จันนั้นเป็นช่วงของขั้นตอนการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งผู้ปฏิบัติได้หาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เข้ากับวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้เป็นอย่างดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนโยบาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนโยบายดังกล่าวมีช่วงกำหนดเวลาเพียง 3 เดือน ทำให้ขาดความต่อเนื่องแม้ว่าจะมีผลผลิตออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจ ทั้งนี้ กระบวนการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน “จันพลัส” มีขั้นตอนตามกำหนดการของโครงการ U2T for BCG ดังนี้

2.1 ขั้นการวางแผนจัดทำข้อเสนอโครงการ แนวทางการดำเนินโครงการ U2T จากมหาวิทยาลัยสู่ตำบล ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน เริ่มจากการเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจง และอบรมขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนวิธีการเก็บข้อมูล และการจัดการข้อมูลอย่างมีคุณภาพ ตำบลแม่จันได้เสนอโครงการ “ปุ๋ยจันพลัส” และมีแผนที่จะปรับปรุงสูตรให้ดียิ่งขึ้นโดยคำนึงถึงหลัก Bio-Circular-Green Economy ตามกรอบที่โครงการ U2T กำหนดไว้

2.2 ขั้นการจัดทำแผนธุรกิจ ในส่วนนี้กระทรวง อว. ได้จัดอบรมความรู้เรื่องการคิดเชิงออกแบบ การสร้างโมเดลธุรกิจด้วย Business Model Canvas การเพิ่มมูลค่าและความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์แก่ผู้รับจ้างงานทุกคนเพื่อออกแบบแพคเกจและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่กันความชื้น มีรูปทรงนำซื้อได้ง่าย รวมทั้งออกแบบตราผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณ์สวยงามชวนมอง มีช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์

2.3 ขั้นการทำแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ การดำเนินงานของทีมงานจันเจ๋งได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน มีการเรียนรู้การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และเทคนิคการนำเสนอจากหน้าเว็บไซต์ U2T ของกระทรวง อว. และการสนับสนุนการอบรมการเลี้ยงไส้เดือนชนิดต่างๆ จากคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ เทศบาลตำบลแม่จัน และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เพื่อให้ได้ปุ๋ยมูลไส้เดือนที่มีประสิทธิภาพ เป็นการอบรมเชิงทฤษฎีโดยวิทยากรจากโครงการสิ่งแวดล้อม มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ และจากสถานีควบคุมไฟฟ้าพื้นที่ทรงงานดอยตุง กลุ่มได้เห็นพ้องในการใช้นวัตกรรมการปรับส่วนผสมของปุ๋ยให้มีสารอาหารที่จำเป็นของพืชจากวัตถุดิบที่เหลือใช้ เป็นการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์และสร้างคุณลักษณะอันเป็นที่ต้องการของผู้ใช้มากขึ้น เพื่อพัฒนาให้มีการใช้ทรัพยากรชีวภาพที่เหลือจากการผลิตและการบริโภคมาสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือน เริ่มจากการเลือกซื้อพันธุ์ไส้เดือนที่เหมาะสม เลือกสถานที่เพาะเลี้ยง จัดหาอาหาร (มูลวัว) และอุปกรณ์การเลี้ยงไส้เดือน ได้แก่ อ่างสีดำขนาดใหญ่ และเพิ่มคุณภาพของปุ๋ยด้วยการนำกากขาและกาแพที่รับซื้อจากร้านกาแพในตำบลแม่จันมาเป็นส่วนผสม จะได้ปุ๋ยมูลไส้เดือนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งพิเศษของ “ปุ๋ยจันพลัส” คือการคำนึงถึงหลัก Bio-Circular-Green Economy และการส่งเสริมนโยบาย Reduce/Reuse/Recycle การลดขยะและการนำวัตถุดิบเหลือใช้ที่ซื้อหาได้ทั่วไปในชุมชนกลับมาใช้ใหม่ ทั้งนี้กากขา กาแพมีไนโตรเจน โฟสเฟอรัส และโพแทสเซียม และฟอสฟอรัสที่เหมาะสมกับพืช และยังมีสรรพคุณช่วยไล่แมดและแมลง ช่วยให้สีของไม้ดอก ไม้ประดับ สีสันสดใส มีคาเฟอีนที่มีฤทธิ์เป็นกรดที่เหมาะสมกับการปลูกไม้ดอกบางชนิด ช่วยเพิ่มพัฒนาการของพืช ช่วยอุ้มน้ำ และยังมีแร่ธาตุอาหารช่วยให้พืช ออกดอก ดอก

ผลได้ดีอีกด้วย นอกจากนี้ การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับร้านค้าแพในตำบลแม่จันอีกช่องทางหนึ่งด้วย นับว่าเป็นการพึ่งพากันอย่างแท้จริง

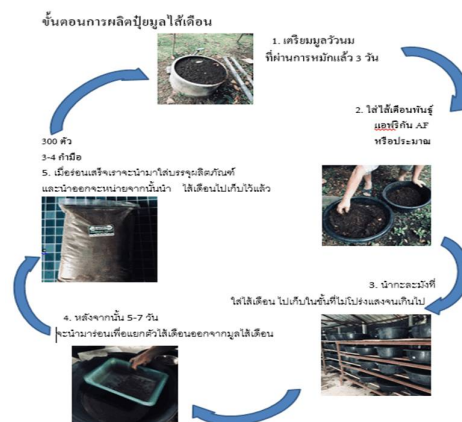
“ทีมจันเจ๋ง” ตำบลแม่จัน ได้ทดลองผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนตามหลักง่ายๆ ของการพัฒนาสัมนาซีพและสร้างอาชีพใหม่ในชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร

ใช้ชื่อทางการค้าว่า “ปุ๋ยจันพลัส” ปุ๋ยมูลไส้เดือนนั้นเป็นปุ๋ยชีวภาพที่เกิดจากการที่ไส้เดือนดินกินมูลวัวนม (อุดมด้วยวิตามินสำหรับพืชมากกว่าวัวขุน) และผ่านกระบวนการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุต่างๆ ภายในตัวไส้เดือนแล้วถ่ายออกมาเป็นเม็ดร่วนสีน้ำตาลละเอียดลักษณะคล้ายดินร่วน มีคุณสมบัติช่วยบำรุงต้น และรากพืช ใช้ผสมทำดินปลูก หรือทำวัสดุเพาะกล้า ช่วยให้ดินมีโครงสร้างดีขึ้น มากด้วยจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ต่อพืช เป็นปุ๋ยที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โครงการผลิตปุ๋ยจันพลัสของชุมชนตำบลแม่จัน ได้ดำเนินการ

ภาพที่ 4 การอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน และการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน

2.4 ขั้นการตรวจสอบผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เมื่อดำเนินการผ่านไปประมาณ 30 วัน จากการตรวจสอบผลตอบแทนที่ได้รับ พบว่าปุ๋ยมูลไส้เดือนจันพลัสมีลักษณะร่วน ไม่มีกลิ่น มีปริมาณและคุณภาพ

ตามที่ต้องการ จากต้นทุนวัตถุดิบของกลุ่มทีมผู้ผลิตจำนวน 5,200 บาท สามารถผลิตปุ๋ยและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่ทีม 31.42 % แต่ยังมีปัญหาด้านเทคโนโลยี/นวัตกรรม ซึ่งทีมจันทน์แจ้งยังไม่มีเครื่องมือในกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน (การร่อนปุ๋ย) รวมทั้งยังไม่มีสถานที่ในการผลิตที่เหมาะสม เป็นเพียงโรงเรือนเปิดกว้างไม่มีการควบคุมอุณหภูมิ และได้รับผลกระทบด้านสภาพอากาศที่มีฝนตกชุกในช่วงเดือนที่ทำการทดลองผลิต ทำให้ต้องตากปุ๋ย (ผึ่งลม) ไว้เป็นเวลานานก่อนการบรรจุภัณฑ์

2.5 ขั้นการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ทีมผู้ผลิตปุ๋ยจันทน์ได้พัฒนาช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ การวางตลาดถนนคนเดินในชุมชนแม่จัน Facebook (ชื่อเพจ จันทน์พลัส) และ Shopee มีการจัดทำแบรนด์ผลิตภัณฑ์ แผ่นพับโฆษณา แผ่นไวเนล รูปแบบสวยงามเพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สู่ท้องตลาด ได้รับการตอบรับจากชุมชนดีพอสมควร

2.6 ขั้นการรายงานผล โครงการ U2T for BCG ตำบลแม่จันได้ดำเนินงานผลิตปุ๋ยจันทน์ เป็นการพัฒนาในสาขาการเกษตรที่สร้างคุณค่าให้แก่ชุมชนแม่จัน ในประเด็นการสนองนโยบายลดขยะ/การนำวัตถุดิบกลับมาใช้ใหม่ของรัฐ นับว่าปุ๋ยมูลไส้เดือนจันทน์มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ได้ผลผลิตที่สามารถสร้างความสุขอย่างยั่งยืนเนื่องจากชาวแม่จันส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร การนำกากขี้ไก่ขี้หมูมาแปรรูปซึ่งมีคุณสมบัติกลับไม่พึ่งประสงค์และเป็นวัสดุหาได้ง่ายสามารถช่วยเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้า ถือเป็นความสำเร็จของโครงการ U2T for BCG แม่จัน

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

หากจะพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ Yavapraphat (2009) และ Chantarasorn (2011 cited in Kiattibutra, 2017) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

3.1 ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ

3.2 ความเข้าใจในเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของนโยบายของหน่วยปฏิบัติ นโยบายที่มีโอกาสสำเร็จสูงจะต้องเป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันง่ายต่อผู้ที่จะทำความเข้าใจ

3.3 ลักษณะของหน่วยงานที่ดำเนินนโยบายไปปฏิบัติ ประเภทของหน่วยงาน มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย

3.4 ความพอเพียงของทรัพยากร

โครงการผลิตปุ๋ยจันทน์ของชุมชนตำบลแม่จัน ได้ดำเนินการครอบคลุมปัญหาสถานภาพของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร วัตถุดิบที่นำมาเป็นส่วนผสมคือกากขาและกากกาแพที่สามารถจัดหาได้ภายในท้องถิ่น จึงเป็นการช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี กระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่ของวัตถุในธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ถือว่าโครงการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของนโยบาย แต่ยังมีปัญหาความพอเพียงของต้นทุนการดำเนินการ ไม่มีการลงทุนในส่วน of ทรัพยากรสินทรัพย์ เนื่องจากภาครัฐได้ลงทุนทดลองโครงการซึ่งมีระยะเวลาสั้น ทำให้ขาดความต่อเนื่อง เป็น

เหตุให้โครงการชะลอตัวลงตามระยะเวลาที่ภาครัฐกำหนด กระนั้นก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 3 เดือน ได้แสดงถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน ส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกัน

ภาพที่ 6 การดำเนินโครงการแบบมีส่วนร่วมและพอเพียง

สำหรับประเด็นความร่วมมือนั้น ทีมผู้ผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนจันพลัสได้แสดงถึงการมีส่วนร่วมในโครงการแบบพอเพียง เป็นแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน การรู้จักพอประมาณ มีเหตุผล และตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท โดยตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต (Community Development Department, 2019) เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนอันเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายภาครัฐ ซึ่งหากวิเคราะห์ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ก็สามารถอธิบายได้ใน 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in Implementation) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation)

ลักษณะที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการโดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง รวมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ ร่วมกำหนดโครงการและกิจกรรมที่จะดำเนินการในโครงการ รวมทั้งกำหนดเทคนิควิธีการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

ลักษณะที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ทีมจันเจ๋งได้ดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนตำบลแม่จัน ชุมชนมีส่วนในการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้กับโครงการ เช่น แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ดำเนินโครงการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมอย่างสมัครใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัตินี้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความผูกพันกับโครงการ

ลักษณะที่ 3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์หรือร่วมรับผลสืบเนื่องใดๆ จากโครงการ ผลประโยชน์ที่ทีมได้รับได้แก่ ผลประโยชน์ด้านวัตถุหรือรายได้และทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น ผลประโยชน์ด้านสังคม เช่น การได้รับการศึกษาอบรมความรู้เพิ่มขึ้น ผลประโยชน์ส่วนบุคคลคือการร่วมกัน

ทำงาน การได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการทำงาน ได้ทดลอง การปฏิบัติงานโครงการอย่างเต็มที่
ลงพื้นที่จริง เก็บข้อมูล และศึกษาเพิ่มเติม จนก่อเกิดการได้เรียนรู้จริง

ลักษณะที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้มีการจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการประเมิน
โครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ชุมชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลและการประชุม
กลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ ร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินโครงการ เพื่อนำ
ข้อสรุปเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้สามารถเป็นอาชีพใหม่ในพื้นที่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ
นโยบายการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจระดับชุมชน

จากความมุ่งมั่นขยายผลผลิตให้เกิดเป็นวิสาหกิจชุมชนตำบลแม่จัน และส่งเสริมแนวทางการ ดำรงอยู่
ของประชาชนทุกระดับในชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการปุ๋ยมูลไส้เดือนจันพลัสจึงถือ
เป็นความสำเร็จของการนำนโยบาย U2T for BCG ไปปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุป

ผลการดำเนินนโยบายการลดปัญหาความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ผ่านโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ของกระทรวงการ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในพื้นที่ระดับตำบล นับว่าประสบความสำเร็จในเชิงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ
ได้ส่วนหนึ่ง และได้เพิ่มระดับการจ้างงานของบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาและประชาชนที่ไม่มีอาชีพ

จากการศึกษาโครงการ U2T for BCG ของกลุ่มชุมชนตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า
ผลลัพธ์จากโครงการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนสูตรใหม่จันพลัส ซึ่งเป็นการต่อยอดผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนเดิมที่ดำเนินการ
ระดับครัวเรือนอยู่ก่อนแล้ว ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ก็พอเพียงสำหรับชุมชน ซึ่งมีความพึงพอใจ
กับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตที่พออยู่พอกินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามกระแส
พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร
(พ.ศ. 2541) นั้นบันทึกไว้ว่า “...ความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว...
แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความ
ต้องการก็ขายได้...” (Choochat, 2022) ซึ่งสำหรับทีมชุมชนแม่จันแล้วผลผลิตปุ๋ยจันพลัส มีปริมาณเป็นที่น่าพึง
พอใจเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ลงทุน และการที่กลุ่มได้เลือกใช้กากขาและกากกาแฟซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติที่หาซื้อง่าย
ในชุมชนมาเป็นส่วนผสม ก็นับว่าเป็นโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามนโยบาย Reduce/Reuse/Recycle ใช้
ผลผลิตทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวได้ว่า หลักการและแนวคิด BCG คือ Bio เศรษฐกิจชีวภาพ
Circular เศรษฐกิจหมุนเวียน Green เศรษฐกิจสีเขียว ก่อให้เกิดการเข้าใจความสำคัญของทรัพยากรในชุมชน
นำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในโครงการเป็นอย่างดี แม้ผลจากการประเมินโครงการจะพบปัญหาด้านการตลาด
ผลิตภัณฑ์จันพลัสยังไม่เป็นที่รู้จักของเกษตรกรทั่วไป ด้านเศรษฐกิจชุมชนยังขาดแคลนทุนหมุนเวียน และด้าน
เทคโนโลยียังจำเป็นต้องควบคุมความชื้นจากสภาพอากาศที่มีฝนชุก เป็นต้น สำหรับผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม
ชุมชนชาวแม่จันให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนจันพลัสเป็นอย่างดี มีดำเนินงานผ่าน

กระบวนการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลงาน และร่วมรับประโยชน์อย่างเหมาะสม จึงเห็นได้ว่าการดำเนินการตามนโยบายภายใต้โครงการ U2T for BCG สำเร็จได้ด้วยดีจากความร่วมมือของชุมชนอย่างพอเพียง แม้ยังมีความจำกัดด้านงบประมาณก็ยังสามารถดึงได้ว่าโครงการดังกล่าวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจสินค้าและบริการภายในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ และเพื่อการวิจัยต่อยอดแนวคิดของโครงการ U2T for BCG ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 การดำเนินการตามนโยบายภาครัฐ ควรให้ความสำคัญเรื่องความยั่งยืนของนโยบาย และการแก้ไขปัญหาควรให้ผู้รับนโยบายได้มีโอกาสเสนอแนวคิด และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการนำไปปฏิบัติ จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายได้มากยิ่งขึ้น

1.2 ภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายควรเน้นบทบาทด้านการให้ความรู้แก่ผู้รับนโยบายให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการดำเนินการให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบาย U2T for BCG เพื่อจะให้เกิดประโยชน์จากข้อที่ค้นพบในการนำไปปรับปรุงการดำเนินนโยบายให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2.2.ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลโครงการดังกล่าว เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ตรงตามความต้องการของชุมชนได้อย่างชัดเจน

References

- Ban Sam Reun Community. Agro-Tourism Development and Promotion Project. Retrieved September 15, 2022, from <https://hs.pbru.ac.th/bansamreun/Datainformation.html> .
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity. New York: World Developments.
- Community Development Department, Ministry of Interior. (2019). Sufficiency economy village development to create happiness for the community, Retrieved September 16, 2022, from https://nakhonphanom.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/21/2020/08/Sufficiency_economy_village_development_to_create_happiness_for_the_community.pdf.
- Choochat, C. (2022). Sufficiency Economy Philosophy, Teaching Materiel for TSE 1101. Retrieved September 15, 2022, from http://www.philosophy.cmru.ac.th/main/assets/files/document/20181022111907_doc.pdf

- Kiattibutra, R. (2017). Effectiveness of Implementation of Government Educational Policy in Civic Duties in Secondary Schools, Phayao Province. Proceedings of the 6th PSU Education Conference «Higher Education for Digital Citizenship Towards Thailand 4.0» (pp. 220-227). 20 December 2017. Prince of Songkla University.
- Kiattibutra, R. (2019). The Development of No-Burning Behavior in Risk Area of Mae Ka, Phayao Province. Nakhon Lampang Buddhist's Journal, 8(3), (September–December 2019). 96-109.
- Mae Chan Subdistrict Municipal Office. (2022). Annual report of basic information and statistics. Retrieved August 25, 2022, from <https://www.maechan.go.th/news.php?type=1>
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Science, Research and Innovation (TSU). (2022). U2T for BCG, Document distributed in the Opening Ceremony, 16 June 2022.
- Thai Meteorological Department (2022). 7-day Weather Forecast by Region. Retrieved September 15, 2022, from <https://www.ryt9.com/s/tmd/3356589>
- Thairath Online. (2020). Covid changed the world, Human behaviour, 8 million Thai people prepare to lose their jobs, business is tumultuous.. 1 May 2020. Retrieved September 1, 2022, from <https://www.thairath.co.th/news/business/market-business/1816638>

เครือข่ายชุมชนจันจว้ากับการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา

วัดป่าหมากหน่อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

COMMUNITY NETWORKS OF CHAN CHAWA AND ITS HISTORICAL CAPITAL MANAGEMENT : A CASE STUDY OF WAT PA MAK NOR, MAE CHAN DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

¹ทฤษฎี บำบัด, ² อักษรภาค ชัยปะละ และ ³รัศมีศรี เกียรติบุตร

¹Tirayoot Bumbud, ²Aksaraphak Chaipala and ³Raksi Kiattibutra

¹²³ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹²³ School of Political and Social Science, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Tirayoot.bu@up.ac.th

Received:2022-11-05

Revised:2022-11- 30

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

การศึกษาเครือข่ายชุมชนจันจว้าต่อการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาวัดป่าหมากหน่อ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภูมิประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่วัดป่าหมากหน่อ รวมถึงทุนทางประวัติศาสตร์ที่ค้นหาจากเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ ตำบลจันจว้า ประกอบด้วย พระสงฆ์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยพะเยา และประชาชนตำบลจันจว้า ตามโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG จากการศึกษาพบว่า บริเวณพื้นที่วัดป่าหมากหน่อ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายมีประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ “เวียงหนองล่อง”หรือ “เวียงโยนก”ตามตำนานสิงหนวัติ(สิงหนติ)ที่อยู่ระหว่างรอยต่ออำเภอแม่จันและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายในปัจจุบันและปรากฏทุนทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย หนึ่ง โบราณวัตถุ ประเภทตุ้มถ่วงแห และเครื่องมือหิน สอง พระวิหาร สาม พระพุทธรูปพระประธานปางพระสิงห์ 1 สี่ พระธาตุโยนกนครและบ่อน้ำทิพย์ ห้า ศาลเจ้าย่าบัวเขียว หก วังพญาปลวก เจ็ด แมงสีหูห้าตา แปด ศาลาพระเจ้าทันใจ เก้า รอยพระพุทธรูปจำลอง จะเห็นได้ว่า ทุนทางประวัติศาสตร์ทั้งเก่าของวัดป่าหมากหน่อที่เกิดการร่วมกันค้นหาร่วมกันระหว่างเครือข่ายชุมชนจันจว้าดังกล่าวข้างต้นสามารถนำข้อมูลทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อไปใช้ขยายกับเครือข่ายชุมชนจันจว้ากลุ่มอื่น ๆ อาทิ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางวัฒนธรรมเพื่อการจัดการสู่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: เครือข่ายชุมชนจันจว้า; ทุนทางประวัติศาสตร์; วัดป่าหมากหน่อ

Abstract

The goal of the case study on the Chan Chawa Community Network on Historical Capital Management at Wat Pa Mak Nor in the Chan Chawa sub-district of Mae Chan District, Chiang Rai Province, is to investigate the area's local legends and historical landscape. In line with the project to advance economic and social foundations after COVID with BCG economy, it is also to determine historical capital from the community network in Chan Chawa sub-district, specifically; monks, academic staff from the University of Phayao, and the people of Chan Chawa sub-district.

According to the study, the legendary cities of "Wiang Nong Lom" and "Yonok Nakhon" have a long history in the Wat Pa Mak No, Chan Chawa subdistrict. According to the Singhonwat tradition, this location is close to Chiang Saen District. These historical capitals were among the evidence discovered; they include 1) Weighted and stone tools from antiquity; 2) Phra Viharn, 3) the main Buddha statue in the first-subduing-position, 4) Phra That Yonok Nakhon and Nam Thip sacred pond, 5) Chao Ya Bua Khiao temple, 6) Phaya Pluak termit hall, 7) five-eyed mantles, 8) Phra Chao Tanjai Pavilion, and 9) a replica of the Buddha's footprint. In order to manage sustainable historical tourism, it may be concluded that the nine historical capitals of Wat Pa Mak Nor that were jointly investigated by the Chan Chawa community network above could be applied to additional historical capital studies of other community networks, including local leaders and cultural leaders.

Keywords: Community Networks; Historical Capital; Wat Pa Mak Nor

บทนำ

วัดป่าหมากหน่อตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายในปัจจุบันที่อยู่รอยต่อระหว่างพื้นที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอแม่จันในปัจจุบัน อาณาบริเวณแถบนี้ในอดีตตามความในนิทานพื้นถิ่นกล่าวว่าเป็นชุมชนที่ตั้งเมืองในตำนานและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “เวียงหนองล่อม” หรือ “เวียงโยนก” ที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ยุคต้นก่อนการก่อรูปขึ้นของอาณาจักรล้านนาของกลุ่มผู้นำแถบลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำกกที่มีการก่อร่างสร้างเมืองจนพัฒนาการกลายเป็นแคว้นโยนกในระยะต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ 18 โดยพระญามังรายผู้สืบเชื้อสายจากกลุ่มลวจักราชที่ปกครองดินแดนแถบนี้จนมีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์จนเป็นบ้านเล็กเมืองน้อย แคว้นแคว้นต่างๆในหน้าประวัติศาสตร์ล้านนา

ด้วยความสำคัญทางภูมิประวัติศาสตร์ดังกล่าวของวัดป่าหมากหน่อคณะผู้เขียนบทความนี้ได้ถอดบทเรียนและสะท้อนแง่มุมบางประการตามโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อศึกษาภูมิประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นที่เกี่ยวข้องกับบริเวณพื้นที่วัดป่าหมากหน่อ รวมถึงทุนทางประวัติศาสตร์ (Historical Capital) ในที่นี้หมายถึง การนำข้อมูลเรื่องราวที่มีเค้าโครงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใดประเภทหนึ่ง ที่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ตำนานพื้นถิ่น คำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ เอกสารต่างๆที่มีการบันทึกไว้ทั้งเอกสารชั้นต้นหรือเอกสารชั้นรอง เพื่อเกิดความรู้ ตระหนัก รักในท้องถิ่นรวมทั้งนำข้อมูลมาต่อยอดในการสร้างความเข้มแข็งแก่คนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในอนาคต ที่ค้นหาจากเครือข่ายชุมชนในพื้นที่ตำบลจันจว้า ประกอบด้วย พระสงฆ์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยพะเยา และประชาชนตำบลจันจว้าร่วมกัน

วัดป่าหมากหน่อกับภูมิประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นล้านนา

ดินแดนล้านนามีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงที่ทอดตัวเป็นแนวยาวเหนือมาได้สลับกับที่ราบสูง และมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านประกอบด้วยแม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำรวก แม่น้ำสายและแม่น้ำสาขาสายต่างๆ บริเวณเหล่านี้ล้วนมีพัฒนาการของการสร้างบ้านแปงเมืองสมัยประวัติศาสตร์ตามลำดับกระจายตัวไปตามลุ่มแม่น้ำสายต่าง ๆ ยกตัวอย่างกรณีชุมชนในเขตรากลุ่มแม่น้ำกกหรือที่ราบลุ่มจังหวัดเชียงราย นับเป็นที่ราบลุ่มที่มีความกว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่งในดินแดนตอนเหนือของแม่น้ำโขงขึ้นมา (Damrikul, 1999) เมืองโบราณที่สำคัญๆได้แก่ เมืองเชียงราย เมืองเชียงแสน เวียงพางคำซึ่งเชื่อกันว่าอยู่ในเขตที่เป็นตัวอำเภอแม่สายในปัจจุบัน เวียงไชยปราการที่เชื่อกันว่าอยู่ในเขตบ้านปางเวียงชัยหรือสันเวียง อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เวียงสีทวงซึ่งกล่าวกันว่าอยู่ในเขตตำบลป่าแดง อำเภอแม่สายหรือที่ปัจจุบันเรียกเวียงแก้ว และเวียงปรีक्षाซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงทางทิศเหนือของเมืองเชียงแสน (Damrikul, 2002) ซึ่งเวียงปรีक्षाเป็นเมืองที่สร้างขึ้นภายหลังการสลายตัวของเวียงโยนกแห่งราชวงศ์สิงหนวัติ ดังตำนานเชียงแสนกล่าวถึงราชวงศ์สิงหนวัติมีกษัตริย์สืบต่อกันมา 45 พระองค์ ในที่สุดตำนานก็อธิบายการสิ้นสุดของราชวงศ์พร้อมเวียงโยนกว่า เวียงโยนกล่มเป็นหนองน้ำ เวียงโยนกที่ล่มอยู่บริเวณเวียงหนองในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (Ongsakul, 2018) และสอดคล้องกับมิติทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาที่บริเวณเวียงหนองลุ่มตั้งอยู่บริเวณตำแหน่งรอยเลื่อนแม่จันเกิดตำนานเวียงหนองลุ่มดังกล่าว เวียงหนองลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของแอ่งในเมืองเชียงแสนซึ่งเป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่และด้วยความที่ภูมิประเทศเป็นแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรจึงเป็นแหล่งที่ตั้งถิ่นฐานของผู้คนในมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีหลายตำนานกล่าวถึงเวียงหนองลุ่มแห่งนี้ไว้ว่า เมื่อในสมัยกษัตริย์นามว่า “พระเจ้าสิงหนวัติ” ได้นำชาวบ้านให้มาที่ตั้งเมืองแห่งนี้และได้ขนานนามว่า “เมืองโยนกนาคนาคพันธุ์สิงหนวัติ”

และได้ขึ้นปกครองเมืองเรื่อยมาจนถึงสมัยพระเจ้ามหาไชยชนะ กระทั่งวันหนึ่งมีผู้จับปลาไหลเผือกขนาดใหญ่ ได้จึงได้นำมาแบ่งกันกินทั่วเมืองยกเว้นเพียงหญิงม่ายผู้หนึ่งที่เว้นการทานเนื้อสัตว์ ในคืนวันนั้นเองได้เกิด แผ่นดินไหวอย่างรุนแรงจนเมืองแห่งนี้ได้ถล่มลงเหลือแต่บริเวณเกาะแม่ม่าย (Saimueangnai, 2014) เวียงหนองล่องซึ่งตามตำนานสิงหนวัติกุมารเล่าถึงการเข้ามาในดินแดนบริเวณลุ่มแม่น้ำกก ของชาวไทยเทศ มีผู้นำ คือ สิงหนวัติกุมารได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 12 คือ เมืองโยนกนาคพันธู์ หรือเมืองโยนก นั้นเอง และมีการอยู่อาศัยเรื่อยมา จนถึงราวพุทธศตวรรษที่ 17 ได้เกิดเหตุอาเพศ ตำนานเล่าว่าชาวเมืองได้จับ ปลาไหลเผือกมากิน ทำให้เกิดแผ่นดินไหว บ้านเมืองล่มสลายหายไปในที่สุด ชื่อเรียก “โยน” หรือ “ยวน” ที่เรียกกลุ่มคนและแคว้นบริเวณลุ่มแม่น้ำกกตั้งแต่สมัยพญามังรายจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์นั้น น่าจะมีที่มาจาก ชื่อเมืองโยนก ซึ่งแสดงถึงการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ตั้งแต่ยุคตำนานจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ หลายท่านเห็นว่า เมืองโยนกนี้ ไม่น่าจะเป็นเพียงเมืองในตำนาน เพราะลักษณะการเล่าเรื่องในตำนานบอกถึงความทรงจำถึงเมืองที่เคยรุ่งเรืองมาก่อน นักวิชาการสันนิษฐานว่าเมืองโยนกที่ล่มสลายไป น่าจะมีที่ตั้งอยู่ 2 บริเวณ คือ บริเวณเวียงหนองล่อง (หรือเวียงหนองหล่ม ในภาษาเหนือ) ในพื้นที่รอยต่อระหว่างอำเภอแม่จัน และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอีกบริเวณคือ หนองหลวง ในพื้นที่อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งทั้งสองแห่งนี้ มีลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำเช่นเดียวกัน แต่จากหลักฐานโบราณสถานและ โบราณวัตถุ ทำให้เชื่อว่าเมืองโยนกอยู่บริเวณเวียงหนองหล่ม มีน้ำหนักรมากกว่า นอกจากนั้น เวียงหนองหล่ม ยังตั้งอยู่บนบริเวณรอยเลื่อนแม่จัน ที่ยังเป็นรอยเลื่อนที่มีพลัง พื้นที่เวียงหนองหล่มกินพื้นที่ 4 ตำบล ในสอง อำเภอ ได้แก่ ตำบลจันจว้า ตำบลท่าข้าวเปลือก ตำบลจอมสวรรค์ อำเภอแม่จัน และตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน มีการสำรวจทางโบราณคดีพบโบราณสถาน ทั้งวัดร้างและแหล่งเตาเผาโบราณ จำนวน 78 แห่ง อย่างไรก็ตาม โบราณวัตถุและโบราณสถานที่สำคัญพบในพื้นที่เวียงหนองหล่ม สามารถกำหนดอายุได้ในราวช่วงสมัย ล้านนาเท่านั้น ยกเว้น กลองมโหระทึก ที่ชาวบ้านพบจากหนองเขียว ที่มีอายุเก่าแก่ไปถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 2,000 – 2,500 ปีมาแล้ว หากดูตำแหน่งที่ตั้งประกอบกับหลักฐานทางโบราณคดี ส่วนใหญ่ที่พบแล้ว จะเห็นได้ว่าเวียงหนองหล่มตั้งอยู่บนเส้นทางระหว่างเมืองเชียงรายและสบกก (บริเวณที่แม่น้ำกกไหลไปบรรจบกับแม่น้ำโขง) และระหว่างเมืองเชียงรายกับเมืองเชียงแสน โดยหากล่องแม่น้ำกกจากเมืองเชียงรายมาจะถึงเวียงหนองหล่มก่อนจะเข้าไปยังเมืองเชียงแสน ชุมชนบริเวณนี้จึงน่าจะเป็นชุมชนแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเมืองเชียงแสน อาจจะเป็นในฐานะชุมชนที่เป็นแหล่งหาปลา หรือแหล่งเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นที่ชุ่มน้ำที่มีแม่น้ำสาขาไหลเชื่อมไปยังแม่น้ำโขง จึงเป็นบริเวณที่มีปลาชุกชุม และมีแม่น้ำสายย่อย เหมาะแก่การเพาะปลูก อย่างไรก็ตาม ในพื้นเมืองเชียงแสนกล่าวว่า พญาแสนภูได้สร้างเมืองเชียงแสนขึ้นบนเวียงเดิม ดังนั้นอาจจะเป็นไปได้ว่า เวียงเดิมที่กล่าวถึงในตำนานอาจจะกินพื้นที่กว้างขวางถึงบริเวณเวียงหนองหล่ม แต่จุดที่ตั้งเมืองเชียงแสนอาจจะเป็นเมืองเดิมที่มีการอยู่อาศัยอย่างเบาบาง จึงยังไม่พบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานสมัยก่อนล้านนาก็เป็นไปได้ (Tarugsa, 2022)

ภาพประกอบที่ 1 ภาพแสดงบริเวณที่ตั้งเวียงหนองหล่ม

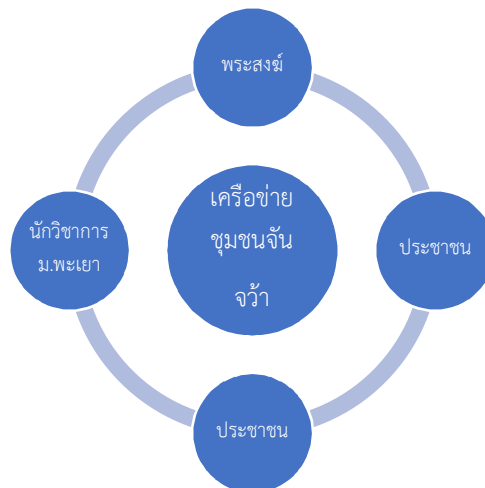
ภาพประกอบที่ 2 รูปปั้นปลาไหลเพื่อกวัดป่าหมากหน่อ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จากข้อมูลทางภูมิประวัติศาสตร์ข้างต้นสันนิษฐานว่าพื้นที่วัดป่าหมากหน่อ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในปัจจุบันเป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับตำนานดังกล่าว วัดป่าหมากหน่อเป็นโบราณสถานที่เป็นวัดมาก่อนในอดีตซึ่งได้พบหลักฐานโบราณวัตถุหลายชิ้นบ่งบอกถึงความเป็นวัดมาก่อน เช่น ซากเจดีย์ เนินพระวิหารหรืออุโบสถ และบ่อน้ำสำหรับสรงเจดีย์ ซึ่งอยู่ใกล้บริเวณเดียวกับเจดีย์ พร้อมทั้งมีเศษอิฐโบราณ รวมทั้งเครื่องปั้นดินเผาจำนวนมากและเคยพบพระพุทธรูปหลายองค์ในบริเวณเดียวกัน ทั้งนี้วัดนี้แต่เดิมมีสภาพเป็นเกาะ ประชาชนท้องถิ่นอำเภอแม่จันรู้จักเกาะนี้ในชื่อ “เกาะแม่ม่าย” อยู่ห่างจากแผ่นดินประมาณ 200 เมตร มีอาณาบริเวณประมาณ 10 ไร่ วัดแห่งนี้ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์จากผู้มีจิตศรัทธาขึ้นมาใหม่ในปีพุทธศักราช 2523 และปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไป

(Saimueangnai, 2014) จากข้อมูลข้างต้นพบว่า วัดป่าหมากหน่อมมีทุนทางประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านภูมิประวัติศาสตร์ ด้านโบราณคดี ด้านคติความเชื่อ ที่ถือเป็นมรดกของวัดแห่งนี้ แต่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ผ่านมาส่งผลให้การรับรู้และการท่องเที่ยวบริเวณวัดซบเซาลง คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG เพื่อร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนจันจว้าและร่วมค้นหาทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อ ดังจะกล่าวในประเด็นถัดไป

เครือข่ายชุมชนจันจว้ากับทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อ

จากที่ได้กล่าวถึงความสำคัญด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของวัดป่าหมากหน่อจากประวัติศาสตร์และตำนานพื้นถิ่นแห่งเวียงหนองล่องหรือเวียงโยนกข้างต้น ทางคณะผู้เขียนได้ลงพื้นที่และร่วมจัดประชุมกับกลุ่มเครือข่ายชุมชนจันจว้า ประกอบด้วย ผู้นำสงฆ์ (เจ้าอาวาสวัดป่าหมากหน่อ) กลุ่มนักวิชาการมหาวิทยาลัยพะเยาที่เป็นคณะทำงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาที่รับผิดชอบพื้นที่ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และกลุ่มประชาชนตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้นำสงฆ์จำนวน 1 รูป นักวิชาการมหาวิทยาลัยพะเยา 3 ท่านและภาคประชาชน 10 ท่าน

ภาพประกอบที่ 3 แผนภาพเครือข่ายชุมชนจันจว้ากับการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์

จากแผนภาพเครือข่ายชุมชนจันทน์จ้าวที่กล่าวมา มีกระบวนการทำงานของเครือข่ายเชิงพรรณนาโดยภาพรวมกล่าวคือ คณะทำงานเครือข่ายชุมชนจันทน์จ้าวมีการประชุมร่วมกันทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online กับประชาชนในพื้นที่ตำบลจันทน์จ้าว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อค้นหาและสำรวจพื้นฐานและบริบทด้านต่าง ๆ ของตำบลจันทน์จ้าวและมีการกำหนดประเด็นร่วมกันเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ สินค้าและบริการ รวมทั้งทุนทางประวัติศาสตร์ตำบลจันทน์จ้าวร่วมกัน ซึ่งปรากฏว่า วัดป่าหมากหน่อเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของตำบลจันทน์จ้าว (ThongOran, 2020) กอปรกับการปรึกษาหารือกับเจ้าอาวาสวัดป่าหมากหน่อ ยิ่งสะท้อนว่าอาณาบริเวณวัดแห่งนี้มีทุนทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจมากมาย คำว่า ทุนทางประวัติศาสตร์ (Historical Capital) หมายถึง การนำข้อมูลเรื่องราวที่มีเค้าโครงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใดประเภทหนึ่ง ที่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ตำนานพื้นถิ่น คำบอกเล่าทางประวัติศาสตร์ เอกสารต่าง ๆ ที่มีการบันทึกไว้ทั้งเอกสารชั้นต้นหรือเอกสารชั้นรอง เพื่อเกิดความรู้ ตระหนัก รักในท้องถิ่นรวมทั้งนำข้อมูลมาต่อยอดเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่คนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในอนาคต ทางคณะทำงานเครือข่ายชุมชนจันทน์จ้าวจึงได้ร่วมกันค้นหาทุนทางประวัติศาสตร์ของวัดป่าหมากหน่อได้ดังต่อไปนี้

1. โบราณวัตถุประเภทตุ้มถ่วงแหและเครื่องมือหิน ซึ่งในพื้นที่วัดแห่งนี้ยังพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นโบราณวัตถุที่สามารถระบุได้ว่าที่แห่งนี้เคยมีการใช้ชีวิต เคยมีการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตของผู้คนอยู่จริง ๆ โดยสิ่งที่พบนั้น มีอยู่ 4 ชิ้น ได้แก่

1) ตุ้มถ่วงแห ขนาด ยาว 7.4 เซนติเมตร กว้าง 3 เซนติเมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นดินเผา มีรูปร่างทรงกระบอก ปลายสองข้างรี ตรงกลางเจาะเป็นรูกลวง ใช้สำหรับถ่วงปากแหให้จมลงเวลาทอดแหจับสัตว์น้ำ

ภาพประกอบที่ 4 ตุ้มถ่วงแห ขนาด ยาว 7.4 เซนติเมตร กว้าง 3 เซนติเมตร

2) ตุ้มถ่วงแห ขนาด ยาว 5 เซนติเมตร กว้าง 2.8 เซนติเมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นดินเผา มีรูปร่างทรงกระบอก ปลายสองข้างรี ตรงกลางเจาะเป็นรูกลวง ใช้สำหรับถ่วงปากแหให้จมลงเวลาทอดแหจับสัตว์น้ำ

ภาพประกอบที่ 5 ตุ่มถ่วงแห ขนาด ยาว 5 เซนติเมตร กว้าง 2.8 เซนติเมตร

3) ตุ่มถ่วงแห ขนาด ยาว 4.2 เซนติเมตร กว้าง 3.1 เซนติเมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นดินเผา มีรูปทรงกระบอก ปลายสองข้างรี ตรงกลางเจาะเป็นรูกลวง ใช้สำหรับถ่วงปากแหให้จมลงเวลาทอดแหจับสัตว์น้ำ

ภาพประกอบที่ 6 ตุ่มถ่วงแห ขนาด ยาว 4.2 เซนติเมตร กว้าง 3.1 เซนติเมตร

4) เครื่องมือหิน ขนาด ยาว 14.5 เซนติเมตร กว้าง 5 เซนติเมตร ซึ่งมีลักษณะเป็นหิน ซึ่งมีลักษณะเป็นขวานหินขัด ไม่มีป่ำ สมัยหินใหม่ อายุประมาณ 3,000-5,000 ปี พบที่วัดป่าหมากหน่อ (เกาะแม่หม้าย)

ภาพประกอบที่ 7 เครื่องมือหิน ขนาด ยาว 14.5 เซนติเมตร กว้าง 5 เซนติเมตร

โดยโบราณวัตถุที่พบทั้ง 4 ชิ้นนี้ ปัจจุบันถูกเก็บรักษาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ ซึ่งพระพันทิพย์ อัครปัญญา เจ้าอาวาสวัดป่าหมากหน่อ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้มอบให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 และเกาะแม่หม้ายแห่งเมืองโยนกนาคพันธุ์นั้นเป็นที่ตั้งของวัด

ป่าหมากหน่อในปัจจุบัน ซึ่ง “วัดป่าหมากหน่อ” ที่เรียกชื่อนี้เนื่องจาก สมัยก่อนมีผู้พบเห็นต้นหมากเล็ก ขึ้นอยู่บนเกาะนี้จำนวนมาก ซึ่งต้นหมากเล็ก ๆ นั้น เรียกเป็นคำเมืองว่า “หมากหน่อ” แต่ต่อมาต้นหมากพวก นั้นก็ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว

ภาพประกอบที่ 8 ประวัติวัดป่าหมากหน่อ

2. พระวิหาร ซึ่งในพระวิหารมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นพระประธาน ซึ่งเมื่อก่อนเป็นแท่นวิหารเก่า ซึ่งได้รับการบูรณะมาตั้งแต่ครุบาบุญชุ่ม ซึ่งได้สร้างพระประธานขึ้นมา ที่ไม่เหมือนที่อื่น เรียกว่า ปรางพระสิงห์ 1 (ติดน้ำมนต์)

ภาพประกอบที่ 9-10 พระวิหารวัดป่าหมากหน่อ และพระประธาน พระปรางพระสิงห์ 1 (ปางติดน้ำมนต์)

3. พระธาตุโยนกนกรและบ่อน้ำทิพย์ ซึ่งบริเวณนี้เคยมีแท่นพระธาตุเก่ามาก่อน และได้รับการบูรณะมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2533-2534 โดยได้สร้างทับแทนเก่า โดยปกติทางเหนือจะสร้างบ่อน้ำทิพย์ไว้ข้าง ๆ พระธาตุ เพื่อตักน้ำมาสร้งน้ำพระธาตุ บ่อน้ำนี้มีความลึกมาก ชาวบ้านก็จะตักเอาไปประกอบพิธีต่าง ๆ ตามความเชื่อ บางคนเอาไปทำน้ำมนต์ บางคนก็ตักเอาไปอาบหวังให้หายป่วยหายไข้

ภาพประกอบที่ 11-12 พระธาตุโยนกนคร และบ่อน้ำทิพย์

4. ศาลเจ้าย่าบัวเขียว บริเวณสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ เป็นที่สิงสถิตดวงวิญญาณของเจ้าแม่บัวเขียว หญิงม่ายคนเดียวที่ไม่ได้กินปลาไหลเผือก นานนับพันปีมาแล้วด้วยความรักและความห่วงแหนแผ่นดินชัยบุรีศรีนาคพันธ์ แม่แผ่นดินและเมืองจะล่มจม เป็นเวลาเนิ่นนานเพียงใดทิพย์วิญญาณแห่งเจ้าแม่ก็ยังเฝ้ารอคอยติดตามผู้ที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับสถานที่แห่งนี้ แม้จะไปจุติ ณ แดนใดให้กลับมาพลิกฟื้นแผ่นดินเมืองโยนกนครให้รุ่งเรืองเช่นอดีตกาล เจ้าแม่จึงอวยพรให้ท่านผู้มีจิตกุศลทั้งหลายที่มาขอพรจากเจ้าแม่ จะพบผลสัมฤทธิ์ผลตามที่ท่านปรารถนา

ภาพประกอบที่ 13 ศาลเจ้าย่าบัวเขียว

5. วังพญาปลวก เป็นคติความเชื่อส่วนบุคคล โขคลากเป็นของใครก็ของใคร ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าใครจะมาขออะไร ทุกข์ร้อนด้วยเรื่องอันใดก็สุดแล้วแต่ แต่ที่ได้ยินได้ฟังมาถึงผลสำเร็จก็มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเลขเท่านั้น

ภาพประกอบที่ 14 วังพญาปลวก

6. แมงสีหูห้าตา ซึ่งเชื่อกันว่าหากใครของพรแล้วสมหวัง ก็จะนำถ่านมาถวายท่าน เนื่องจากมีตำนานเล่าขานกันว่าแมงสีหูห้าตา กินถ่านร้อนเป็นอาหาร

ภาพประกอบที่ 15 แมงสีหูห้าตา

7. ศาลาพระเจ้าทันใจ ซึ่ง “หลวงพ่อตันใจ” เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ที่มีอายุเก่าแก่กว่า 1,400 ปี ท่านบันดาลให้ผู้ที่ไม่ขอพร จะมีโชคลาภ เงินทอง ตามตำนานเล่าขานว่าองค์หลวงพ่อตันใจนี้ ท่านมีญาณวิเศษเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ และยังมีอีกหลายต่อหลายครั้งที่มีผู้คนเดินทางจากทั่วสารทิศเพื่อมาขอพร ขอโชคลาภ เงินทอง กราบไหว้อธิษฐานแล้วได้ผลทันตาเห็นผลทันใจ ขอพรเพียงไม่กี่วัน ไม่กี่เดือน พรที่ขอก็จะสัมฤทธิ์ผลดังปาฏิหาริย์ ประชาชนส่วนใหญ่ก็จะเดินทางกลับมา เพื่อถวายดอกมะลิมาแก้บน และเคล็ดลับสิ่งสำคัญในการอธิษฐานขอพร คือ ขอได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้นท่านถึงจะให้พรได้สมใจหวัง

ภาพประกอบที่ 16 พระเจ้าทันใจ

8. รอยพระพุทธรูปจำลอง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายเกี่ยวกับรอยพระพุทธรูปว่า เกิดจากการประทับของพระพุทธรูปโดยตรงตามคติความเชื่อของศรีลังกาว่า ชาวลังกามีความเชื่อว่าพระพุทธรูปทรงประทับรอยพระพุทธรูปไว้ให้ประชาชนสักการบูชา 5 แห่งได้แก่ รอยพระพุทธรูปบนเขาสุมนภูฏ รอยพระพุทธรูปบนเขาสุวรรณมาลิก รอยพระพุทธรูปบนเขาสุวรรณบรรพต รอยพระพุทธรูปที่เมืองโยนก และรอยพระพุทธรูปบนหาดริมแม่น้ำนันทมาอินเดียนซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งพระพุทธรูปศาสนาที่แท้จริง ซึ่งที่วัดป่าหมากหน่อมียรอยพระพุทธรูปจำลองที่แกะมาจากหินแม่น้ำโขงเพียงก้อนเดียว และนอกจากนั้นถ้ามองจากภาพมุมสูงจะพบว่าวัดป่าหมากหน่อมันตั้งอยู่ตรงกลางบนพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่เมื่อมองจากภาพมุมสูงจะมองเห็นคล้ายกับรอยพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่ถูกล้อมไปด้วยหนองน้ำ

จากทุนทางประวัติศาสตร์ข้างต้นของวัดป่าหมากหน่อม ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่กล่าวมาสะท้อนถึงสถานที่ที่มีคุณค่าและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Story) จากชุมชนที่ถือเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายที่สามารถนำข้อมูลทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อมไปใช้ขยายกับเครือข่ายชุมชนจันจว้ากลุ่มอื่น ๆ อาทิ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น ผู้นำทางวัฒนธรรม และทางคณะผู้เขียนมีข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

1. สร้างและขยายเครือข่ายชุมชนจันจว้าในการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อม ประกอบด้วย กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลจันจว้าได้ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลจันจว้า สภาวัฒนธรรมตำบลจันจว้า ประชาชนชาวบ้าน สถานศึกษา สภาองค์กรชุมชนตำบลจันจว้า

2. จัดตั้งคณะทำงานชำระประวัติศาสตร์ท้องถิ่นวัดป่าหมากหน่อมเพื่อค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพิ่มเติม โดยมีเครือข่ายชุมชนจันจว้าเป็นตัวขับเคลื่อนประสานงาน

3. จัดทำข้อเสนอโครงการจัดทำหนังสือทางวิชาการ วัดป่าหมากหน่อม : ทุนทางประวัติศาสตร์และการจัดการ

4. จัดทำข้อเสนอโครงการป้ายข้อมูลทางประวัติศาสตร์และเรื่องเล่า (Story) ของวัดป่าหมากหน่อม

5. จัดทำกาดนัดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีวงเสวนาพูดคุยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนจันจว้า รวมถึงพื้นที่รอยต่อใกล้เคียง จัดขายสินค้าท้องถิ่นของตำบลจันจว้า เป็นประจำทุกเดือนหรือทุกเทศกาลงานประเพณีวัฒนธรรมสิบสองเดือนล้านนา

6. จัดรถม้าหรือพาหนะเพื่อบริการนักท่องเที่ยวบริเวณวัดและรอบวัดในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยมีมีคฤหบดีจากคนในชุมชน

อย่างไรก็ตามจากข้อเสนอแนะทั้งหกประการที่ทางคณะผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น ทางเครือข่ายชุมชนจันจว้าและชุมชนอื่น ๆ สามารถนำไปเลือก รับประทาน ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชนเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนต่อไปได้

สรุป

จากเนื้อหาทั้งหมดนั้น ทำให้ทราบถึงความสำคัญของวัดป่าหมากหน่อ ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในฐานะเมืองในตำนานพื้นถิ่นเวียงโยนกหรือเวียงหนองล่องแห่งตำนานปลาไหลเผือกที่เรื่องราวสอดคล้องกับข้อมูลทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงในระยะเวลา 1.800 ปีที่แล้วในอาณาบริเวณดังกล่าวในแง่มุมทางภูมิประวัติศาสตร์ล้านนา และทางเครือข่ายชุมชนจันจว้าจึงได้ร่วมกันค้นหาทุนทางประวัติศาสตร์ที่เรื่องราวและข้อมูลสามารถนำไปสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและต่อยอดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่กินได้แก่ชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดถึงการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ควรให้มีการสร้างและขยายเครือข่ายชุมชนจันจว้าต่อการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อกับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ อาทิ ผู้นำท้องที่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา สภาวัฒนธรรม ประชาชนชาวบ้าน

1.2 ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการเชิงบูรณาการการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์วัดป่าหมากหน่อโดยเครือข่ายชุมชนจันจว้าเป็นผู้เสนอของบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการทุนทางประวัติศาสตร์ของเครือข่ายชุมชนอื่น ๆ ในเขตภาคเหนือและภูมิภาคอื่น ๆ

2.2 การนำข้อมูลทุนทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความสำนึกรักท้องถิ่นของกลุ่มเยาวชนนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละชุมชน.

References

- Damrikul, S. (1999). Lanna : Enviroment, Society and Culture. Bangkok: Thai Heritage.
- Damrikul, S. (2002). Land of Lanna. Bangkok: Dan Suttha.
- Ongsakul, S. (2018). History of Lanna. Bangkok: Amarin.

Saimueangnai, P. (2014). The Study of Buddha's Important in Chiang Rai Province for Strengthen Potential Management of Learning and Cultural Tourism. (Master Dissertation). Chiang mai University. Chiang mai.

Tarugsa, N. (2022). Yonok, the regendary city of lanna. Retrieved October 9, 2022, from <https://www.finearts.go.th/fad7/view/26134>.

ThongOran, C. (2020). Wat Pa Mak Nor. Graduate School. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

แนวโน้มระบบประชาธิปไตยในสังคมไทย

TRENDS OF DEMOCRACY IN THAI SOCIETY

มนูญ บุญนัด

Manoon Boonnad

สาขาวิชารัฐศาสตร์, วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Department of Political Science, Nakhon Lampang Buddhist College's, Mahachulalongkornrajavidyalaya

University, Thailand

Corresponding's E-mail: M_boonnad@windowslive.com

Received:2022-11-30

Revised:2022-12- 19

Accepted:2022-12-24

บทคัดย่อ

จากสภาพปัญหาของประเทศไทยที่เผชิญอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่นำพาให้ประเทศไทยไปสู่ภาวะวิกฤตการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในด้านความมั่นคง และการพัฒนาประชาธิปไตย (Democratization) ที่นำพาประเทศไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยครึ่งใบ ซึ่งอยู่ในฐานะที่ ได้รับการยอมรับว่า มีความเป็นสถาบันที่กำหนดเงื่อนไขและโครงสร้างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้ตัวแสดงต่าง ๆ ได้แสดงบทบาทอย่างชัดเจนในสังคม ทั้งกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการประจำ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มนายทุน ได้เข้ามามีบทบาทอำนาจในการบริหารประเทศ ด้วยความอ่อนแอของสถาบันทางการเมืองของประเทศไทย มาจากตัวนักการเมืองและความขัดแย้งทางการเมืองที่ทำให้อำนาจทางการเมืองยังคงยึดโยงอยู่กับกลุ่มทหาร หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แนวโน้มระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยมักขึ้นอยู่กับการเมืองเปลี่ยนผ่านจากระบอบรัฐประหาร ล้มล้างรัฐธรรมนูญ เกิดการเลือกตั้ง นำไปสู่ระบอบประชาธิปไตย แต่ในรูปแบบครึ่งใบ วงแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันกว่า 20 ครั้งแล้ว จนถูกเรียกว่า “วงจรอุบาทว์” ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยจึง จำเป็นอย่างมากที่ประชาชนจะต้องมีความรู้มากขึ้น มีการตรวจสอบอำนาจรัฐมากขึ้น มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น ใส่ใจในสิทธิเสรีภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยอำนาจสูงสุดของประเทศต้องอยู่กับราษฎรทั้งหลาย หรือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ความสงบเรียบร้อย อยู่ดี กินดี ก่อให้เกิดความสุขได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ระบบประชาธิปไตย; สังคมไทย

Abstract

A paradigm shifts in security and democratic growth resulted from the Thai state's problem-state throughout the period of change beginning in 1932, when it transitioned from absolute monarchy to democracy with the monarchy established by the Kingdom of Thailand's constitution.

As a result, the Thai government transitioned to a semi-democracy, which was acknowledged as a structure that established both legal and informal frameworks for performers to explicitly fulfill their social roles. Due to the instability of the Thai state's political institutions, politicians, bureaucrats, interest groups, and capitalist organizations have taken on the role of power in ruling the nation. Political power is related to the military or specific organizations only because of things that politicians do and political disputes that they get involved in. In the past, democratic movements in Thai society have frequently been influenced by politics, with coups leading to the collapse of the constitution and democracy, although only up until recently. The "vicious circle," which will lead to greater deterioration, is so named.

Therefore, for the Thai state to evolve democratically, individuals must become more educated, more critical of state authority, more technically advanced, and more conscious of their own rights and freedoms. In order to achieve equality, peace, and well-being that bring happiness with sustainability, the country's supreme power must reside with the people, in a government of the people, by the people, and for the people, or in the political participation of the people as the owners of constitutional sovereign rights.

Keywords: Democracy; Thai Society

บทนำ

จากแนวโน้มของระบบประชาธิปไตยในสังคมไทย นับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า “คณะราษฎร” ได้ทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง จากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นราชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยเป็นอย่างมากและทำให้สถาบันกษัตริย์ที่เคยเป็นผู้ปกครองสูงสุดของประเทศมาช้านานต้องสูญเสียอำนาจส่วนใหญ่ไปในที่สุด โดยมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 ขึ้น เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างถาวรเป็นฉบับแรก ทำให้คณะราษฎรเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศไทยยังถือได้ว่าอยู่ในระบอบเผด็จการ ในทางปฏิบัติ ประเทศไทยประสบกับความไร้เสถียรภาพทางการเมือง และได้มีการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลทหาร การก่อรัฐประหาร

หลายสิบครั้ง อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นได้มีเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยครั้งสำคัญในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เกิดขึ้นด้วยความไม่พอใจต่อรัฐบาลเผด็จการจากเหตุสะสมต่าง ๆ หลายประการ อันสืบเนื่องจากการใช้อำนาจโดยมิชอบเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ ไม่ว่าในฐานะ “วันมหาวิปโยค” วันที่มีการปราบปรามประชาชนที่ออกมาประท้วงรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร อย่างรุนแรง แต่ในอีกมุมหนึ่ง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม ก็ถูกจดจำในฐานะ “การปฏิวัติตุลาคม” ที่ฝ่ายผู้ชุมนุมประท้วงรัฐบาลได้รับชัยชนะเหนือฝ่ายเผด็จการทหารจนนำไปสู่การเปลี่ยนตัวรัฐบาลและมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (Kasetsiri, 2021) ซึ่งเป็นประชาธิปไตยในประเทศเริ่มเบ่งบานมีความมั่นคงยิ่งขึ้น หลังจากนั้นก็เริ่มรุ่งโรจน์ จากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬประชาธิปไตยก็มีอันต้องร่วงโรยด้วยการรัฐประหารในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งเกิดขึ้นหลังการปราบปรามนักศึกษาและประชาชนอย่างโหดร้ายทารุณ จนมาถึงปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเกิดวิกฤตการณ์การเมือง ภายหลังจากเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงดังกล่าว การต่อสู้ทางการเมืองยังคงมีการต่อสู้กันระหว่างผู้นำในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชกับระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งความขัดแย้งในผู้นำด้วยกันเองในการแข่งขันต่อสู้ทางการเมืองและทางความคิดอุดมการณ์ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 90 ปี ซึ่งขณะนั้นถูกมองว่า เป็นพฤติกรรม ชิงสุกก่อนห่าม เพราะคนไทยยังไม่พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งระยะแรกยังเป็นการปฏิบัติในระบอบเผด็จการ ซึ่งไม่แตกต่างกับสมัยปัจจุบันที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยการยึดอำนาจ รัฐประหาร โดยทหารจากมือประชาชนมาบริหารประเทศ ซึ่งการศึกษาแนวโน้มของระบบประชาธิปไตยในสังคมไทยอดีตและปัจจุบัน เมื่อแต่ละประเทศนำแนวคิดและหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยไปใช้ ก็มีการวิวัฒนาการกระบวนการประชาธิปไตยให้เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของแต่ละประเทศ ทำให้ประชาธิปไตยแต่ละประเทศมีรูปแบบเฉพาะ มีกระบวนการวัฒนธรรมการเมืองต่างกัน มีผลสำเร็จล้มเหลวที่แตกต่างหลากหลาย เป็นวัตถุประสงค์ของการนำเสนองานทางวิชาการเพื่อค้นหาทางออก (Resolution) ที่เป็นทางรอดของวิกฤตการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน และเพื่อวางแผนอนาคต เพื่อนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเต็มใบอย่างแท้จริง

คำว่า “ประชาธิปไตย”

1. ความหมาย ประชาธิปไตย

จะเห็นได้ว่า “ประชาธิปไตย” ที่คนเข้าใจกันทั่วไป ในบริบทสากลก็คือ ระบอบการปกครองที่มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันอำนาจอธิปไตยมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ และการดำเนินการของรัฐจำเป็นต้องถือตามมติเสียงข้างมากเป็นตัวตัดสิน ตามนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

คำว่า “ประชาธิปไตย” ถอดศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ประชาชน” และ “Kratos” แปลว่า “อำนาจ” เมื่อรวมกันเข้าแล้วก็มีความหมายว่า “อำนาจของประชาชน” หรือ “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ” เพราะฉะนั้นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยก็คือ การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอ

ภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต ตามที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้ให้คำนิยาม ประชาธิปไตยในการกล่าวสุนทรพจน์ ณ เมืองเกตติสเบิร์ก ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนจะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้” วาทะดังกล่าวได้กลายเป็นคำนิยามยอดนิยม เพราะกะทัดรัดและกระชับความ ทั้งนี้อาจวิเคราะห์คำนิยามของ อับราฮัม ลินคอล์น ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) รัฐบาลของประชาชน 2) รัฐบาลโดยประชาชน 3) รัฐบาลเพื่อประชาชน (Holton, 1998)

เช่นเดียวกับ Etzioni-Halevy ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า เป็นระบบการปกครองที่มีอำนาจ ในการปกครองของรัฐบาลมาจากการยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ การยินยอมนี้แสดงออกโดยการ ดำเนินการให้ประชาชนได้รับและใช้อำนาจโดยสม่ำเสมอ เสรีมีการเลือกตั้ง ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมในการ เลือกตั้ง ซึ่งหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยคือ เสรีภาพของประชาชนที่รวมเสรีภาพในการพูดและมีส่วนร่วม ในการแข่งขันทางการเมือง ทั้งนี้คำว่าประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เนื่องจาก มีการเปลี่ยนแปลงไป ตามกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังมีกรอบอภิปรายกันถึงความหมายที่แท้จริงกันอยู่กว้างขวาง แต่ มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยคือ การแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพในทางการเมือง ทั้งนี้พึงเข้าใจว่าการ ที่ประชาชนจะมีความเป็นใหญ่ในการแสดงความคิดเห็นได้นั้น จำเป็นที่ประชาชนนั้นต้องมี “สิทธิและหน้าที่ ของมนุษย์ชน” อันเป็นสิทธิและหน้าที่ตามธรรมชาติของทุกคนที่เกิดมาเป็น มนุษย์คือ สิทธิเสรีภาพและความ เสมอภาคซึ่งมนุษย์จะต้องใช้พร้อมกันกับหน้าที่มิให้เกิดความเสียหายแก่เพื่อนมนุษย์อื่นและหมู่คนอื่นหรือ ประชาชนเป็นส่วนรวม ถ้าชนส่วนมากซึ่งเป็น “สามัญชน” ถูกตัดสิทธิมนุษยชนโดยให้มีหน้าที่แต่อย่างเดียว สามัญชนก็จะมีลักษณะเป็นทาสหรือข้าไพร่ของชนส่วนน้อยซึ่งมีสิทธิใหญ่ยิ่งหรือเราเรียกว่า “อภิสิทธิ์ชน” (Office of the Secretary General of the House of Representatives, 2014)

สำหรับประเทศไทยนั้น แนวความคิดว่าด้วยความเป็นประชาธิปไตยนั้น ได้เริ่มต้นตั้งแต่การ เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปีพุทธศักราช 2475 เมื่อคณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจรัฐเป็นผลสำเร็จ เมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน 2475 และได้ทำการร่างกฎหมายธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามที่เปลี่ยนแปลงระบอบ การปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือระบอบราชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย พระราชทานเป็น กฎหมายฉบับสุดท้ายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีผลในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย ในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 ก็ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร สยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นการปรับปรุงกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ใช้ปกครอง บ้านเมืองเป็นการถาวรต่อไป (Na Pomphet, 2009)

แต่ในปัจจุบัน ระบอบประชาธิปไตยของไทย เกิดการล้มล้างด้วยการยึดอำนาจรัฐประหารจากมือ ประชาชน สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องช่วงชิงผลประโยชน์ของชนชั้นนำ ตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลง การปกครองมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นจากการเลือกตั้งหรือจากการ รัฐประหารก็เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับส่วนยอด การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เพียงแต่

เปิดโอกาสให้ข้าราชการเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองแทนพระมหากษัตริย์ โดยข้าราชการเหล่านี้ได้ “กระชับอำนาจรัฐเข้ากับอำนาจทางการเมือง ทำให้ประชาชนยังเป็นผู้ตกอยู่ภายใต้การปกครองเหมือนเดิม การมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่เป็นข้าราชการเท่านั้น” (Samutavanich, 2014) พื้นที่ทางการเมืองของไทย จึงเป็นพื้นที่ช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นนำและเครือข่ายมาจนถึงปัจจุบัน และเมื่อผลประโยชน์มากขึ้นตามกาลเวลาความขัดแย้งก็รุนแรงมากขึ้น เมื่อการจัดสรรอำนาจไม่ลงตัว ระหว่างกลุ่มอำนาจกลุ่มเก่ากับกลุ่มรัฐบาล ที่มีที่ท้าวจะขยายฐานกลุ่มอำนาจกลุ่มใหม่ได้เข้มแข็งขึ้น ประเทศไทยก็ต้องผจญกับรัฐประหารหลายครั้ง หากจะหาปัจจัยภายนอกของความล้มเหลวหรือความล้มเหลวของการพัฒนาการเมืองการปกครองไทยก็น่าจะดูจากการทวงถามความเป็นธรรมของกลุ่มพลังต่าง ๆ นั่นเอง

2. รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย มี 3 แบบ (Na Pomphet, 2009)

2.1 ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) หรือประชาธิปไตยบริสุทธิ์ (Pure Democracy) คือ รูปแบบการปกครองโดยที่พลเมืองสามารถมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจใด ๆ ได้โดยตรงโดยไม่ต้องอาศัยคนกลางหรือผู้นำที่แทนตน รวมไปถึงการร่างกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล เช่น ประชาธิปไตยแบบเอเธนส์ (Athenian Democracy)

2.2 ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representative Democracy) หรือประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) คือ การปกครองที่ประชาชนเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ร่วมตัดสินใจทางการเมืองแทนตนในรัฐสภาซึ่งผู้แทนอาจมาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญหรือมาจากการกำหนด โดยพรรคการเมืองหรืออาจใช้รูปแบบผสมผสานกันรูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดในสมัยปัจจุบันแบ่งเป็น

1) ระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) คือ รูปแบบการปกครองที่รัฐบาลได้รับการเลือกเข้ามาจากความเห็นชอบของรัฐสภา โดยประมุขแห่งรัฐอาจเป็นกษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้แต่ประมุขฝ่ายบริหารคือ นายกรัฐมนตรี

2) ระบบประธานาธิบดี (Presidential system) คือ รูปแบบการปกครองที่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจากกันโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐและได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงจากประชาชน

3) ระบบกึ่งประธานาธิบดี (Semi-presidential system) คือ รูปแบบการปกครองที่ผสมผสานระหว่างระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดีโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามา โดยตรงจากประชาชนและมีการแต่งตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมา เพื่อใช้อำนาจบริหาร

2.3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) คือ รูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมนำเสนอมุมมองทางการเมือง นอกเหนือไปจากการเลือกผู้แทนเท่านั้น

3. หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย

หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย คือ "การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต โดยหลักการต้นแบบของประชาธิปไตย

แนวคิดประชาธิปไตยได้บรรจุอุดมคติทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ของมนุษย์ไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ (Prasertkun, 2009)

- 1) มีรัฐบาลที่มาจากความเป็นชอบของประชาชน (Government by consent) หรือถ้ากล่าวอีกแบบหนึ่ง คือ ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจอธิปไตย กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนดังนั้นย่อมจะสามารถแต่งตั้งและถอดถอนรัฐบาลได้โดยผ่านกระบวนการที่ตกลงกัน ซึ่งในยุคปัจจุบันมักแสดงคามยินยอมผ่านระบบการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปเป็นผู้ตัดสินใจแทนประชาชนส่วนรวม
- 2) มีระบอบการปกครองที่รับฟังเสียงข้างมาก (Majority's Rule & Minority's Right)
- 3) มีการปกครองโดยกฎหมายที่สามารถให้ความยุติธรรมได้อย่างเสมอหน้า โดยไม่ผันแปรไปตามผลประโยชน์และเจตนาของส่วนตัวของผู้นั้น (Rule of Laws)
- 4) มีหลักประกันสิทธิมนุษยชนของประชาชน (Human Rights)
- 5) มีการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากรัฐบาลหนึ่งไปสู่รัฐบาลหนึ่ง โดยสันติ (Peaceful succession or transition of Power)

จะเห็นได้ว่า หลักการทั้ง 5 ประการนี้ เป็นหลักการที่ทฤษฎีประชาธิปไตยยึดถือ แต่ก็ไม่เคยมีกฎหมายอันใดบอกไว้ว่า หลักการดังกล่าวจะปรากฏเป็นจริงโดยผ่านระบบพรรคการเมือง การเลือกตั้งและสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นมันคงไม่ใช่เรื่อง เบี่ยงเบนไปจากจุดหมายที่จะทบทวนการนำหลักการเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทย เพื่อจะค้นหาโครงสร้าง กระบวนการ สถาบันและความสัมพันธ์ทางการเมืองใหม่ๆ ที่อาจช่วยให้ความเป็นประชาธิปไตยปรากฏจริงมากกว่าเดิม

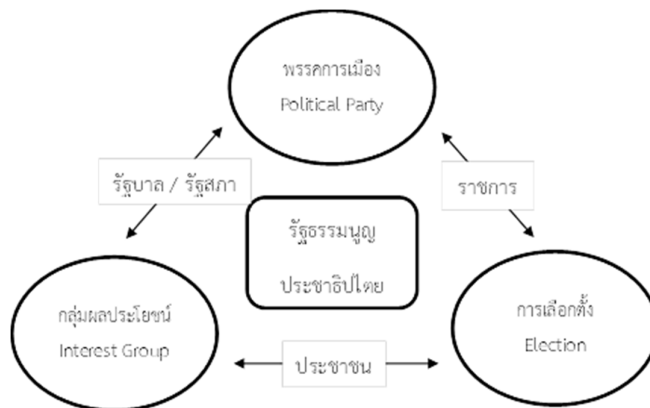
การพัฒนาประชาธิปไตย

การพัฒนาการเมืองและการปกครองในสังคมไทย ด้วยเหตุผลว่า การเมืองและการปกครองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การที่จะพัฒนาการเมืองและการปกครองของไทยในปัจจุบันและอนาคต มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องย้อนไปศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นมาของการเมืองการปกครองไทยในอดีต เริ่มจากการเมืองการปกครองในสังคมไทยสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลง 2475 ตั้งแต่โบราณกาล ราชอาณาจักรไทยอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างไรก็ตาม หลังจากการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ประเทศไทยจึงอยู่ภายใต้การปกครองระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รัฐธรรมนูญเขียนฉบับแรกถูกร่างขึ้น อย่างไรก็ตาม การเมืองไทยยังมีการต่อสู้ระหว่างกลุ่มการเมืองระหว่างอภิชนหัวสมัยเก่าและหัวสมัยใหม่ ข้าราชการ และนายพลประเทศไทยเกิดรัฐประหารหลายครั้ง (Kasetsiri, 2006) นับตั้งแต่ในทัศนะของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และคณะทหารซึ่งทำการรัฐประหารในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เห็นว่าได้กล่าวจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมประชาธิปไตยแบบไทยว่า “คณะปฏิวัติ” มีความมุ่งหมายที่จะทำประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยมีความมุ่งหมายจะสร้างประชาธิปไตยขึ้น ในประเทศไทยให้เป็นผลสำเร็จ จึงได้ทำการปฏิวัติขึ้นมา และเสนอว่าจะสร้างระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับลักษณะพิเศษแบบไทย คือ รูปแบบที่รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายรัฐบาลจะต้องมีอำนาจสูงสุดเป็นรัฐบาลของชาติอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นรัฐบาลของพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดโดยเฉพาะ

ซึ่งต่างจากรัฐธรรมนูญตามแบบตะวันตกที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยจะต้องเป็นสถาบันที่จะสามารถกำหนดได้ว่าอะไรคือความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมือง ดังนั้นพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน จึงอาจไม่ใช่สิ่งที่มีความจำเป็นต่อระบบการเมืองไทยในปัจจุบัน ซึ่งการเลือกตั้ง ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนตามรูปแบบของประชาธิปไตย ที่อำนาจในการปกครองอยู่ที่มือของประชาชนอย่างแท้จริง สะท้อนให้เห็นย้อนกลับไปได้ว่า จอมพลสฤษดิ์ นั้นให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยในความหมายที่เป็นสากลในแง่รูปแบบวิธีการมากกว่าการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพราะสังคมไทยนั้นยังถูกปลูกฝังในรูปแบบระบอบอุปถัมภ์มาอย่างยาวนาน จนถึงปัจจุบัน (Thiravekin, 2003) เช่นเดียวกับ “รัฐธรรมนูญ” ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560” การเลือกตั้ง (Election) ถือเป็นกิจที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมือง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ ปัจจุบันในการปกครองประเทศใช้อำนาจโดยใช้การกำหนดรูปแบบการเลือกตั้งระบบใหม่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของระบบ มีการเอื้อประโยชน์ทำให้เกิดการแข่งขัน (Thongsawang, 2003) เหตุการณ์ดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ในช่วงยุคแห่งประชาธิปไตยแบ่งบาน (พ.ศ. 2516–พ.ศ. 2519) เป็นช่วงที่การเมืองการปกครองของไทยได้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างที่ควรจะเป็นอันได้แก่ ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองไม่ว่าจะเป็นผลกีดกันในการจัดทำรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง รวมทั้งการรวมตัวของประชาชนทำการต่อต้านรัฐบาลอำนาจนิยมและเป็นผลสำเร็จ ผลจากการที่บทบาทอำนาจทางการเมืองการปกครองเป็นของกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่กลุ่ม โดยส่วนใหญ่ก็คือ กลุ่มข้าราชการทหาร นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมามีเหตุการณ์ที่สำคัญ คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 แต่อย่างไรก็ตามความเบ่งบานของประชาธิปไตยกลับมีระยะเวลาที่สั้นมากเพียงแค่ 3 ปีซึ่งสุดท้ายก็กลับเข้าสู่ภาวะทางการเมืองแบบเดิม จนมาถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่อง ภายหลังที่ได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญตามความต้องการของประชาชน ได้เกิดอิสระและเสรีภาพทั้งทางด้านความคิดและในทางการเมืองและการปกครองอย่างสูง นำมาสู่การเรียกร้องและการชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่องจนเกินขอบเขต ในขณะที่เดียวกันกลุ่มนักศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทอย่างมากในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ก็มีอิสระเสรีภาพอย่างมากจนเกินขอบเขตเช่นกัน และมาถึงยุคประชาธิปไตยฉบับประชาชน (พ.ศ. 2540–ปัจจุบัน) กล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นเหตุการณ์ทางการเมือง อันเป็นผลต่อเนื่องจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬที่ได้มีการปฏิรูปการเมืองและการปกครอง จัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” เนื่องจากมาจากความต้องการและเรียกร้องของประชาชนชาวไทย และได้มีการจัดทำประชาพิจารณ์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้มีความคาดหวังว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะส่งผลให้การเมืองการปกครองของไทยมีการพัฒนาในแนวทางประชาธิปไตยได้ตามที่ควรจะเป็น จนมีผู้กล่าวว่าภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว คงจะไม่มีเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหารในเมืองไทยอีกต่อไป หลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นนำไปสู่ความขัดแย้งทางด้านความคิดของประชาชนคนไทยที่ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้วอย่างชัดเจน กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งไม่พอใจการบริหารงานของรัฐบาล นายทักษิณ ชินวัตร ในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การ

เอื้อผลประโยชน์ให้พวกพ้อง นำมาซึ่งการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนกระทั่งมาถึงเหตุการณ์ รัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งมีพลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้การทำรัฐประหารครั้งที่ 13 เป็นประวัติศาสตร์ชาติไทย ภายหลังจากการทำรัฐประหาร คณะรัฐมนตรีรักษาการหมดอำนาจตลอดจนให้ยุบวุฒิสภา และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้สิ้นสุดลง โดยให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ซึ่งมีมติเลือก พลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2557 (Wijitwatcharak, 2020)

ทุกเหตุการณ์ ถึงแม้ข้ออ้างของความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างหมู่ชนชั้นนำความขัดแย้งในเชิงนโยบายการบริหารประเทศ และการครอบงำทางการเมืองจากข้าราชการทั้งทหารและพลเรือน ทำให้ระบอบประชาธิปไตยครั้งไบนั้น ยังไม่สามารถแก้ไข ก่อให้เกิดปัญหาช่องว่างและความแตกต่างกัน ในระบบและโครงสร้างสังคมไทยได้อย่างจริงจัง เพราะระบอบปฏิวัติและประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ที่สืบทอดมาจากสมัยจอมพลสฤษดิ์ได้ส่งเสริมความเติบโตให้กับกลุ่มทุนและชนชั้นกลาง ภายใต้อำนาจการปกครองของกำลังอำนาจที่มี

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบระบบประชาธิปไตยไทย (THAI Repetitive Pattern Form)

จะเห็นได้ว่า การอ้างความเสมอภาคในโอกาส (Equality of Opportunity) ในสังคมที่กลุ่มคนเริ่มต้นจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ในสังคมที่มีสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้และชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีผลทำให้วิธีการแบบประชาธิปไตยเอื้ออำนวยให้เกิดการกดขี่และการเอารัดเอาเปรียบกันในสังคมไทย สามารถอ้างการใช้อำนาจทางการเมืองที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่มตนได้มากยิ่งขึ้น ผ่านกลุ่มผลประโยชน์ ในกรณีที่ระบบประชาธิปไตยมีความต่อเนื่อง นั้นย่อมหมายถึงโอกาสของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชนผู้เสียเปรียบ จะสามารถจัดตั้งองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เรียนรู้วิธีการตกลงต่อรองร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย และกลุ่มอิทธิพลของผู้เสียเปรียบเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยให้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ของนายทุนสะสมความแข็งแกร่งไว้ตลอดเวลา ภายใต้ระบบการปกครองแบบ

คนาธิปไตย ทำให้ศูนย์ของอำนาจขยายขอบเขตมากขึ้นแทนที่จะรวมอยู่ที่ระบบราชการ แต่เพียงอย่างเดียว ในระยะยาว คาดหวังได้ว่าจะเกิดศูนย์อำนาจอื่น ๆ คอยถ่วงอำนาจดั้งเดิมของระบบราชการและนายทุน นำไปสู่การแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มและพรรคพวกของตัวเอง ระบบประชาธิปไตยครึ่งใบจากงานวิชาการ ได้รับคำอธิบายว่าเป็นการประนีประนอมอำนาจระหว่างกลุ่มพลังทางการเมืองในกลไกรัฐและกลุ่มนอกกลไกรัฐ หรือกลุ่มอำนาจเก่าที่เป็นข้าราชการกับกลุ่มอำนาจใหม่ที่เป็นนักธุรกิจและนักการเมือง ซึ่งมีงานวิชาการอื่น ๆ ในช่วงเวลาต่อมาก็ล้วนแต่ได้อิทธิพลของแนวคิดนี้ จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ในช่วงรัฐบาลพลเอกเปรมของ พบว่า รัฐธรรมนูญช่วยสร้างเสถียรภาพทางการเมือง และทำให้เกิดการประนีประนอมระหว่างกลุ่มอำนาจ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญส่งผลอำนาจการบริหารและนิติบัญญัติ จึงตกอยู่แก่กลุ่มข้าราชการประจำ วุฒิสมาชิกที่มาจากราชการที่ได้รับการแต่งตั้ง มีอำนาจทัดเทียมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีจึงมีทั้งนักการเมืองและข้าราชการประจำ ในฐานะที่เท่าเทียมกัน การทำงานโดยระบบรัฐสภา จึงไม่เกิดขึ้น ระบบรัฐสภาถูกแทรกแซงโดยอำนาจของข้าราชการประจำ ข้าราชการประจำได้เข้ามามีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสะท้อนโครงสร้างอำนาจการเมืองไทยภายใต้อำนาจของข้าราชการ (Thamrongthanyawong, 2011) การบริหารประเทศจึงเป็นการนำโดยระบบพรรคการเมืองที่มาจากเลือกตั้ง โดยสร้างความชอบธรรมให้กับผู้นำและลดความไม่พอใจในการปกครองแบบรวมอำนาจลงได้ อีกทั้งบทบาทของรัฐสภาในด้านนิติบัญญัติและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารนั้นจะเอาชนะฝ่ายรัฐบาลได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายรัฐบาลอ่อนแอลง และยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ จากฝ่ายทหารว่าสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่าง แท้จริง แต่เป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มนักธุรกิจที่เข้าสู่ระบบการเมืองด้วยการเลือกตั้ง (Boonbongkan, 1999) ซึ่งข้าราชการ จึงกลายเป็นกลจักรขับเคลื่อนการดำเนินนโยบาย มีการประสานประโยชน์ระหว่างนักการเมืองข้าราชการ (ทหารและพลเรือน) และภาคธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ ในลักษณะของการรวมตัวและผูกมิตรระหว่างกัน โดยไม่สนใจความเป็นอยู่ของประชาชนอีกต่อไป ในการบริหารประเทศของพรรคการเมืองภายใต้ระบบเช่นนี้ ไม่มีทางมีประสิทธิภาพ หรือมีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลได้ ผู้นำการเมืองก็ยากที่จะดำรงคุณธรรม จึงเกิดวิกฤตศรัทธาและวิกฤตความชอบธรรมกับทุก ๆ รัฐบาลตลอดมา ต่อสู่คัดค้านการใช้อำนาจเผด็จ เปิดทางให้ระบบพรรคการเมืองอีก วนเวียนกันอยู่เช่นนี้ กลายเป็นวงจรแห่งความชั่วร้ายหรือวงจรอุบาทว์ ที่สะสมปัญหาทางการเมืองไทย มาจนปัจจุบัน (Boonmee, 1997)

โดยมีข้อสังเกตว่าผู้นำประเทศและประชาชนส่วนหนึ่งที่มีความตื่นตัวทางการเมือง มีความเชื่อและความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ผิดพลาด คือ ถือว่าการจัดรูปแบบการปกครอง การมีรัฐธรรมนูญ มีกฎหมายเลือกตั้ง มีพรรคการเมือง และวิธีการของประชาธิปไตย (การมีระบบรัฐสภา การถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ มีการเลือกตั้ง เป็นการบรรลุถึงความเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์แล้วหรือยัง

ปัญหา ระบบประชาธิปไตยในสังคมไทย

ปัญหาวิกฤตการณ์เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองและความไม่เสมอภาคและความแตกแยกระหว่างชาวเมืองและชาวชนบทอีกด้วย

จึงทำให้การเมืองไทยปั่นป่วนวุ่นวายไม่มีที่จะยุติลง และยังส่งผลถึงปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทำให้ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่ออย่างมากและทำให้เสื่อมลงอย่างเรื่อย ๆ จนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ที่ควร โดยเฉพาะการใช้เงินซื้อเสียง ตั้งแต่ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยและคอร์รัปชัน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน และมีทัศนคติต่อการชุมนุมหรือรวมกลุ่มทางการเมืองว่า เป็นบ่อนทำลายระบบประชาธิปไตย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาอย่างมากมายการเมืองไทยยังขาดประสิทธิภาพและความสามารถของระบบการเมืองในการแก้ไขปัญหาของสังคมซึ่งยังเป็นปัญหาของระบบการเมืองไทยที่จะต้องแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ มีดังนี้ (Uwanno, 2006)

- 1) คนที่เข้าไปเป็นกรรมการเข้าไปหาผลประโยชน์
- 2) ระบบการเมืองขาดประสิทธิภาพและเสถียรภาพ
- 3) คิดว่าประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญกับวิธีการ แทนการปลูกฝังเรียนรู้ วิถีประชาธิปไตย
- 4) คิดว่ารัฐธรรมนูญดีจะทำให้เกิดประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง จึงทำให้เน้นการแก้ไขตัวบทแทนการแก้ที่รากของปัญหา คือ “คน”
- 5) การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบังคับใช้
- 6) ปัญหาการขาดความสามัคคีของประชาชนไทย ซึ่งมีผลมาจากการมีความคิดเห็นทางด้านการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน รวมถึงการขัดผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันซื้อสิทธิขายเสียง ในการเลือกตั้ง
- 7) นักการเมืองมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องมากเกินไป
- 8) รวมทั้งการที่รัฐบาลชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารมักจะเกิดกานเปลี่ยนแปลงนโยบายภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศจากรัฐบาลก่อนหน้าเสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุนและชะลออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจประเทศ ในภาพรวมเป็นอย่างมาก
- 9) สังคมไทยเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์แบบฝังรากลึก

แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยและทางออก

ระบอบประชาธิปไตย มีหลักการสำคัญคือหลัก "อำนาจอธิปไตยของปวงชน" หลักการนี้เชื่อว่า ถ้าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอสูงสุด ในการปกครองประเทศ ประชาชนจะใช้อำนาจอเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (Bamrungsuk, 1998) ตามที่ ดร. ถวิลวดี บุรีกุล ได้ความเห็นไว้ว่า ประชาชนจะมีความรู้มากขึ้น มีการตรวจสอบอำนาจอรัฐมากขึ้น เป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น พรรคการเมืองมีความเป็นนายทุน เป็นพรรคเฉพาะกิจทิศทางที่ดีขึ้นคือ เริ่มใส่ใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น พลเมืองจะเป็นคนรุ่นใหม่ และเป็นพลเมืองดิจิทัลมากขึ้น (Burikul, 2021) และได้สรุปภาพรวมการเมืองไทย 4 ประเภท ดังนี้

- 1) การเมืองที่นำโดยระบบรัฐสภา ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจอได้เป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศพรรคการเมืองเข้มแข็ง มีจริยธรรม มีธรรมาภิบาล

- 2) การเมืองที่นำโดยระบบบริหาร คำนึงถึงผลประโยชน์และอำนาจ
- 3) การเมืองที่นำโดยพลเมือง พลเมืองเป็นใหญ่ตื่นรู้ทางการเมือง เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีการกระจายอำนาจถึงฐานราก
- 4) การเมืองเชิงสมดุล เป็นการสร้างการเมืองที่เป็นปึกแผ่น มีธรรมาภิบาล เน้นสันติสุขเป็นประชาธิปไตย

ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการของบริษัทแรนด์ สำนักคิดในกองทัพสหรัฐเรียกว่า “การผูกพันของความจริง” ซึ่งว่า การผูกพันของความจริงที่มีแนวโน้มหรือแรงขับเคลื่อนเกี่ยวเนื่องกัน 3 ประการ ได้แก่ (Abhaphirom, 2019)

- 1) ความไม่ลงรอยกันทางความคิด แบ่งพรรคแบ่งพวก
- 2) ไม่สามารถจำแนกสิ่งที่รับรู้ว่าเป็นความเห็นหรือข้อเท็จจริง
- 3) ความเชื่อถือในการปกครองที่ลดลง

สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดแนวโน้มดังกล่าวได้แก่

- 1) ทัศนคติทางการรับรู้ในสังคมที่มีความซับซ้อนมาก
- 2) การเปลี่ยนแปลงในระบบข่าวสารรวมทั้งโซเชียลมีเดีย และข่าวสาร
- 3) การแข่งขันในระบบการศึกษา
- 4) เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่ความไม่แน่นอนในระบบประชาธิปไตย รวมไปถึงความขัดแย้งที่ปรากฏให้เห็นในสังคมไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาไม่ใช่ความขัดแย้งในระดับผิวเผินหนึ่ง หนึ่งในสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองไทยเป็นผลมาจากการที่กลุ่มทุนไทยแต่ละฝ่ายไม่สามารถประสานผลประโยชน์ให้ลงรอยกันได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของระบบทุนนิยมโลก การพัฒนาการของรัฐไทยนั้น แปรเปลี่ยนไปพร้อมกับระเบียบทุนนิยมโลกเสมอ โดยเหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งของทักษิณภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ซึ่งทำให้การจัดสรรทรัพยากรภายในประเทศเปลี่ยนไปอย่างสำคัญ ในด้านหนึ่งทักษิณเดินตามวาระของ ‘เสรีนิยมใหม่’ (Neoliberalism) ที่ให้ผลประโยชน์กับชนชั้นนายทุน ในอีกด้านหนึ่งทักษิณกลับดำเนินนโยบายประชานิยมที่ให้ประโยชน์กับคนชั้นล่างและเชื่อมทรัพยากรของชาวบ้านเข้ากับตลาดโลก จากการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทยชี้ว่า ทักษิณและนโยบายประชานิยมทำให้คนชั้นล่างเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไทยได้จริงเป็นครั้งแรก ความขัดแย้งทางการเมืองรอบนี้ในด้านหนึ่งจึงเป็นผลมาจากการที่ชนชั้นนำพยายามรักษาอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรไว้กับตัว เป็น “ความพยายามของระบบพิวตัลที่จะรักษาอำนาจไว้” (Ketbunchu, 2017) ผ่านกลไกรัฐต่าง ๆ ทั้งระบบราชการ กองทัพ และตุลาการ ที่ผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกับการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบการเลือกตั้ง ดังนั้น การเคลื่อนไหวของพลังเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะสั่นคลอนรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยการเมืองไทยตั้งแต่ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 เพื่อทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ ก่อนหน้ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 โจทย์ทางการเมืองของสังคมไทยคือ การสร้างรัฐบาลที่เข้มแข็ง รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 จึงตั้งใจออกแบบกฎหมายกติกาให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง ผลลัพธ์ที่ได้คือ รัฐบาลทักษิณที่เข้มแข็งเกินไปจนไม่

สามารถตรวจสอบได้ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 คือ ความพยายามที่จะออกแบบกติกาทางการเมืองเพื่อลดอำนาจที่มาจาก การเลือกตั้ง แต่ก็ยังไม่สามารถลดพลังของรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งได้เพียงพอ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 จึงเป็นภาคต่อของการจำกัดอำนาจที่มาจาก การเลือกตั้ง และการทำให้อำนาจที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งเข้มข้น “ตราบไคที่รัฐสภาไม่สามารถควบคุมกองทัพได้แบบที่ประเทศประชาธิปไตยควรจะเป็น ความฝันที่รัฐประหารจะหมดไปจากสังคมไทยอาจจะเป็นอะไรที่ห่างไกล” รากของปัญหานี้คือการที่สังคมไทยไม่มีแผนยุทธศาสตร์ประชาธิปไตย (Bamrungasuk, 1998) ทำให้วิกฤตการเมืองไทยทำให้เราได้เห็นบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน อาจเรียกได้ว่า ไทยมีประชาธิปไตยไม่เต็มใบมาตลอดวิวัฒนาการตลอด 90 ปี บริบทของสังคมไทยที่ทำให้ มีจุดอ่อนไม่สามารถพัฒนาเป็นประชาธิปไตยเต็มใบได้ คือ ความคุ้นชินต่อระบบอุปถัมภ์ ไม่ได้ยึดหลักประชาธิปไตยมาใช้ดำเนินวิถีชีวิต จึงเป็นปัจจัยหลักที่สร้างความอ่อนแอให้กับประชาชน แม้จะมีความพยายามที่จะสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริงให้เกิดขึ้นก็ตาม แต่ก็ไม่สำเร็จยังมีการคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง สร้างวาทะกรรม เกิดความวุ่นวายขึ้นในสังคม อันจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ทำให้ทหารออกมารัฐประหารสลับกัน เป็นวงจรอุบาทว์ ความล้มลุกคลุกคลานของประชาธิปไตยไทยนี้ ก็เริ่มจากการที่คณะราษฎรทำการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองตามกระแสโลก โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานความพร้อมของประชาชน ประชาธิปไตยที่ถูกนำไปกล่าวอ้างตลอดระยะเวลา 90 ปี เป็นเพียงการเปลี่ยนจากข้าอำนาจเดิม ไปสู่อำนาจใหม่ของแต่ละยุคสมัย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงหลักประชาธิปไตยที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ตราบที่สามารถครองเสียงข้างมากได้ก็สามารถอ้างความชอบธรรมว่าเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยใช้อำนาจ เพื่อการคอร์รัปชันเผด็จการรัฐสภาออกกฎหมายไม่ชอบ ทุจริตเชิงนโยบาย ดังนั้น การเลือกตั้ง จึงไม่ใช่เครื่องยืนยันว่าประชาชนจะได้ตัวแทนที่ดีในทางตรงข้าม ภาพของรัฐบาลเผด็จการในปี 2557 แตกต่างจากบริบทการเมืองตะวันตก ทำให้ประชาธิปไตยไทย มีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่สามารถนำแนวทางการแก้ปัญหาของประเทศอื่นมาลอกเลียนแบบได้ การรัฐประหารครั้งล่าสุด พลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 นับเป็นการรัฐประหารครั้งที่ 18 และยังคงดำรงอยู่ในวาระจนถึงปีปัจจุบัน สถานภาพการเมืองไทยในวันนี้ จึงอยู่ในยุคเปลี่ยนผ่าน โดยรัฐบาลเผด็จการ จะปูพื้นฐานไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยที่สดใสกว่าเดิม ฉะนั้นระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบอบการปกครองที่ดีก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ เท่าทันที่จะเลือกคนดีมาเป็นผู้ปกครองเท่านั้นเพราะมีแต่คนดีเท่านั้น จึงจะใช้อำนาจทำสิ่งที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนสังคมใดก็ตามที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เท่าทันที่จะเลือกคนดีเป็นผู้ปกครองระบอบประชาธิปไตยก็จะกลายเป็น "ข้ออ้าง" ของ "นักเลือกตั้ง" ทหารราชที่ใช้ประชาชนเป็นเหยื่ออ้างว่าปกครองด้วยระบอบ "ประชาธิปไตย" แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงยากจน

ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบอบการปกครองที่ดีสำหรับสังคมไทยก็ต่อเมื่อประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่มีความรู้ เท่าทันที่จะเลือกคนดีเป็นผู้แทนของตน จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของสังคมไทยที่จะต้องทำให้ได้ สร้างการยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

สรุป

นับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองที่ดำเนินภายใต้กรอบของระบอบประชาธิปไตยแต่ถูกปรับเปลี่ยนสาระสำคัญให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และสถานการณ์ของประเทศไทยจนทำให้มีรูปแบบที่แตกต่างจากประชาธิปไตยในความหมายที่ยอมรับกันในนานาอารยประเทศโดยสิ้นเชิง โดยหลักการพื้นฐานของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าการมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงของประชาชน หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยทางตรง” นั้นมีความสำคัญเหนือกว่าและมาก่อนประชาธิปไตยตัวแทน เพราะเป็นการที่เจ้าของอำนาจอธิปไตยตัวจริง เป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรง ในขณะที่ระบบประชาธิปไตยตัวแทนนั้น เป็นการใช้อำนาจโดยตัวแทนรัฐบาลที่มาจากระบบตัวแทน จึงต้องยอมรับและเคารพหลักการประชาธิปไตยทางตรง ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์กับขบวนการประชาธิปไตยทางตรงอย่างเด็ดขาด ดังนั้น แนวโน้มในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการตรวจสอบการถ่วงดุลอำนาจ การใช้อำนาจทางการปกครอง พรรคการเมืองจะต้องมีความเข้มแข็ง มีจริยธรรม มีธรรมาภิบาล ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์และอำนาจของตน ไม่ทำตัวเป็นนายทุน และไม่เป็นพรรคการเมืองเฉพาะกิจ ให้อำนาจประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ จะเห็นได้ว่า วิวัฒนาการของการปกครองไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีวิธีการและการใช้อำนาจทางการปกครอง การในแต่ละยุคแต่ละสมัย แตกต่างกันไปตามสภาพ มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นความเจริญทางด้านวัตถุต่าง ๆ ซึ่งมีไม่แน่นอนอนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ทุกภาคส่วนสามารถนำแนวคิดประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนให้ เป็นไปตามหลักนิติธรรมมีกฎ กติกา ประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน

1.2 สามารถเป็นแนวทางกำหนดนโยบายภาครัฐต่อการเปิดพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก ความคิดเห็นทางการเมือง ตามหลักประชาธิปไตยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการประชาธิปไตยในการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคในแต่ละประเทศของอาเซียน

2.2 ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยที่แฝงในวิถีชีวิตของคนไทยทั้งความคิด ความเชื่อ และประเพณีในสังคม

References

- Abhaphirom, A. (2019). Crisis of democracy. Matichon Weekend. issue May 31 – 6 June 2019.
- Bamrungsuk, S. (1998). Soldiers and Thai Democracy: From 14 October to Present and Future. Bangkok. : Textbook Research and Production Center Krirk University.
- Boonbongkan, S. (1999). Political development in Thailand: Interaction between the military and political institutions. Politics and political participation of the people. (4th edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Boonmee, T. (1997). Democracy Examination. In the end of the nation-state to the Thanarchy rally. Pittaya Wongkul (Editor). Bangkok: Amarin Printing.
- Burikul, T. (2021). King Prajadhipok's Institute organizes online seminars. Looking at the future of Thai politics for Sustainable democracy. Online. Retrieved on 12 November 2022 : from <https://www.kpi.ac.th/news/gallery/data/1096>.
- Kasetsiri, C. (2006). History of Thai politics. (4th edition). Bangkok: Project Foundation. Social Sciences and Humanities Textbook.
- Kasetsiri, C. (2021). What happened on "October 14" before it came to an important victory for the people who rebelled against it? "Organization". Online. Retrieved 12 November 2022: from https://www.silpa-mag.com/history/article_40175.
- Ketbunchu, K. (2017). Looking at the past, present and future of Thai politics through "The land is so dark". Online. Retrieved 12 November 2022. From: <https://www.the101.world/thai-political-crisis-through-eyes-of-academics/>.
- Na Pomphet, W. (2009). Economic democracy. foundation of the road to democracy Somboon. Bangkok: Wasira.
- Office of the Secretary General of the House of Representatives. (2014). The development of politics and governance in the regime. Democracy, Public Relations Office of the Secretariat of the House of Representatives, Bangkok.
- Prasertkun, S. (2009). People's Politics in Thai Democracy. Language Bangkok.
- Robert J. Holton. (1998). Cited in Seksan Prasertkul. Thai democracy. Simple language. Bangkok.
- Samutavanich, C. (2014). Problems of political development in Thailand. Bangkok: Chulalongkorn Publishing House university.
- Thamrongthanyawong, S. (2011). Thai Politics and Government: Dictatorship Era - Reform Era. (4th edition). Bangkok: Sema Thammasane, Jamrik.

- Thiravekin, L. (2003). Evolution of Thai Politics and Government. (9th edition). Bangkok: Thammasat University Press.
- Thongsawang, T. (2003). Politics and governance of Thailand. Bangkok: Publishing Center for Promotion. academic.
- Uwanno, B. (2006). Problems in Thai politics in the proposed conceptual framework for political reform. Thailand. (2nd edition). Bangkok : Thai tips.
- Wijitwatcharak, K. (2020). Thai Politics and Governance. Bangkok : J. Print 94

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2565- ธันวาคม 2565)

Volume 11 No.3 (September 2022- December 2022)

ISSN 2350-9953 (Print)

ISSN 2672-9830 (Online)

1.นางสาวภัทรียา ทับทิมสี	นศ.ปริญญาโท คณะศิลปศาสตร์ สาขาอาชญาวิทยาและการบังคับใช้กฎหมาย
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2.นางสาวธิดารัตน์ เวชประสิทธิ์	นศ.ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3.นางสุดา สุขภู อิลเลียรี่	นศ.ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
4.นายศรיתน จองเช	นศ.ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5.พิงพร ศรีแก้ว	นศ.ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
6.นางสาวณณณีย์ ศรีสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
7.นางชลธิชา จิรภัคพงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่
8.MISS JIE LI	นศ.ปริญญาโท มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
9.MISS Nixuan Liao	นศ.ปริญญาโท มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
10.นางจินตนา จันเรือน	คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี

11. พระครูโสภณกิตติบัณฑิต	วิทยาลัยอินเทอร์เน็ตลำปาง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่
12. นายสายัณห์ อินันใจ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่
13. นายวสันต์ ปวนปันวงศ์	สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และ
การพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม
14. นางรัชนีศรี เกียรติบุตร	คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
15. นายถิรายุส บำบัด	คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
16. นายมนูญ บุญนัต	สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ :
ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :
สถานที่ทำงาน :
โทรศัพท์.....โทรสาร.....Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่น่าเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

ดีมาก เหตุผล

.....
.....

ดี เหตุผล

.....
.....

พอใช้ เหตุผล

.....
.....

ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....
.....

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

☐ ดีมาก	☐ ดี
☐ พอใช้	☐ ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

☐ ดีมาก	☐ ดี
☐ พอใช้	☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

2. และการเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบเดียวกัน

☐ ดีมาก	☐ ดี
☐ พอใช้	☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

- เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข
- เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1.

2.

ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1.

2.

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

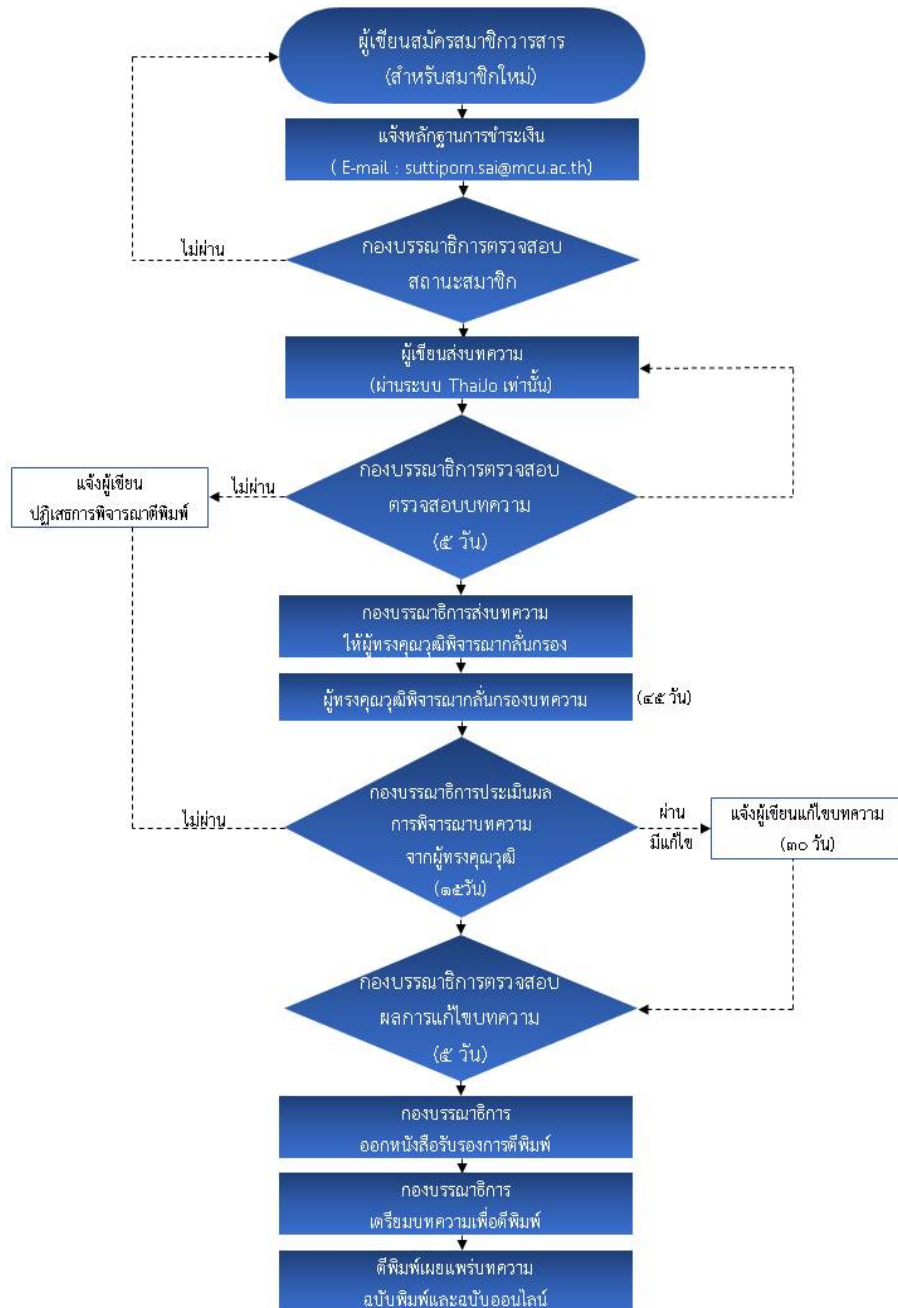
ลงชื่อ.....

()

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ : หากมีประเด็นชี้แนะอื่นๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่าง

รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และ
ตัวเลขอารบิกทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ
(ทั้งในเนื้อหา และ References)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹²Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร : (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเภทของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....

.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....

1.....

2.....

3.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปรขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....

.....
.....

กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....

.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....

2. เพื่อ.....

3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)
- ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)
- ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
- ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)
 - 2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
 - 3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....
.....

.....
.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับกรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.

2.2.

2.3.

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่างอ้างอิงตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุขฎิบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และตัวเลขอารบิกทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ (ทั้งในเนื้อหา และ References)

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹²³Corresponding Author's Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร : (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทักษะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่ หลักการแนวทาง วิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น ให้เห็นชัดเจน

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....
.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง)

.....
.....
.....
.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....
.....
.....
.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลข ข้อ ย่อ หน้า บรรทัดตอน ให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจน (อ้างอิง).....
.....
.....

.....
.....
นำเสนอหน้การ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็น
หมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนาโดย
สอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)

.....
.....
.....
.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่
แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร
ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.....

2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาบัตรระดับดุขฎิบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ผู้แต่งนามแฝง	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). <i>Kaew Kalaya of the Land</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Na Ban Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). <i>ชื่อเรื่องที่แปล</i> [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). <i>Money Knowledge</i> [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2 nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทน ผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	<i>ชื่อเรื่อง</i> . (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer solution” (1975)	(“Transient viscoelastic flow of polymer solution”, 1975)	<i>Art of display: Cultural shows</i> . (2 nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.
	นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited	(นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหา ต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิง เหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป

การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิง ใน)	in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่ พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). <i>Development of Selection model to support higher education</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), ชื่อเรื่อง (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), <i>The Gale encyclopedia of nursing & allied health</i> (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI: Gale Group.
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อพจนานุกรม. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). <i>Dictionary of diseased and therapies</i> . Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารรายงานการวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). <i>Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province</i> (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.
ดุษฎีนิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). <i>Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thoraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok</i> . (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

			Marpue, S. (2013). <i>Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand.</i> (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
--	--	--	--

วารสาร/เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)/หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. <i>Journal of MCU Peace Studies</i> , 4(2), 17-37.
เอกสารการ	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่

ประชุมทาง วิชาการ (proceeding)	Edge (1996)	(Edge, 1996)	พิมพ์: สำนักพิมพ์. Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch, T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), <i>Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation</i> (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.
	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
เอกสารประกอบการสอน/การอบรม (Power Point Lecture Note)	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). <i>The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database</i> . Songkla: Prince of Songkla University.
	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ., วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์. pp. เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
หนังสือพิมพ์	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. <i>The Nation</i> , pp. 7-8.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). <i>Challenges of Thai workers in the digital age</i> . National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage >
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. เมือง. สถาบัน หรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). <i>Maternal, neonatal, and women's health nursing</i> . New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

หน่วยงานรัฐบาล/สถาบัน/องค์กร/สมาคม/ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจาก หน่วยงาน สถาบัน หรือ องค์กร อ้างอิงครั้ง แรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้ง ต่อไปใช้อักษรย่อ	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development (2001)	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development, 2001)	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). <i>Basic education curriculum B.E. 2544 [A.D. 2001].</i> (2 nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction Development.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจาก	อ้างชื่อคัมภีร์ หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระไตรปิฎก/ คัมภีร์	ตั้งในพระสูตรที่กล่าวไว้ ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkomrajavidyalaya University. (1996). <i>Thai Tripitakas</i> . Bangkok: MCU Press.
------------------------	---------------------------------	--------------------------------	---

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
สัมภาษณ์/ Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>สัมภาษณ์</i> . เดือน, วัน.
	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. <i>Interview</i> . February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่ม ย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>การ สัมภาษณ์กลุ่มย่อย</i> . เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. <i>Focus Group</i> . January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พระสงฆ์ มีสมณศักดิ์	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม). (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). <i>Dictionary of Buddhism</i> . Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhividhes (Weerayut Vīrayuddho). (2010). <i>Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency</i> . India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.
	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). <i>Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development</i> . A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V.	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). <i>Ahimsa Magga to Peace</i> . Bangkok: Buddhist Economics University.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2565)

	Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	Vajiramedhi, 2012)	
--	--	--------------------	--

ใบสมัครสมาชิก

วันที่สมัคร.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี การศึกษา.....อาชีพ.....

สถานที่ส่งเอกสาร บ้าน

ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail:.....

กรุณาส่งหรือโทรสารใบสมัครมายัง

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 662 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

รหัสไปรษณีย์ 52130

โทร/โทรสาร : 0-5420-9454, 09-79242953

จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
พัฒนาจิตใจและสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
662 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 52130
โทรศัพท์ 054-209454 E-mail:suttiporn.sai@mcu.ac.th
website:<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ>

